<36633705240015

Neuester ungarisch-deutscher

Briefsteller

oder

Sammlung aller Gattungen von Briefen und Aufsätzen,

wie sie im bürgerlichen Leben vorkommen,

als:

Glückwünschungs-, Danksagungs-, Entschuldigungs-, Einladungs-, Erinnerungs- und Mahnbriefe, freundschaftliche und Liebesbriefe u. s. w., Bittschriften, Quittungen, Schuldscheine, Wechsel, Anweisungen, Atteste, Vollmachten und Contracte, Testamente u. s. w.

Nebst Anleitung zur Abfassung aller möglichen Briefe und Schriften,

Angabe der üblichen Titulaturen

und

reichhaltiger Beispielsammlung in beiden Sprachen.

Von

IGNAZ KARÁDY.

Sechste bedeutend vermehrte und verbesserte Auflage,

unter sachverständiger Aufsicht.

Pest, 1865.

Verlag von Gustav Heckenast.

Pest, 1865. Nyomatott Heckenast Gusztávnál.

TARTALOM.

ELSŐ RÉSZ.

MÁSODIK RÉSZ.

A közéletben előfordulni szokott levelek.

ELSŐ FEJEZET.

MÁSODIK FEJEZET.

HARMADIK FEJEZET.

Válaszok.

NEGYEDIK FEJEZET.

ÖTÖDIK FEJEZET.

HATODIK FEJEZET.

Meghivó jegyek.

Válaszok.

HETEDIK FEJEZET.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Válaszok ajánló iratokra.

KILENCZEDIK FEJEZET.

TIZEDIK FEJEZET.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

HARMADIK RÉSZ.

A magán-ügyiratokról. — Geſchäftsaufſätze.

ELSŐ FEJEZET.

MÁSODIK FEJEZET.

A szerződésekről átalában.

I. CZIKK.

II. CZIKK.

III. CZIKK.

IV. CZIKK.

V. CZIKK.

VI. CZIKK.

VII. CZIKK.

VIII. CZIKK.

IX. CZIKK.

X. CZIKK.

XI. CZIKK.

XII. CZIKK.

XIII. CZIKK.

XIV. CZIKK.

XV. CZIKK.

XVI. CZIKK.

XVII. CZIKK.

XVIII. CZIKK.

HARMADIK FEJEZET.

Egyoldalulag kötelező okiratokról. — Von den einerseits bindenden Urkunden.

I. CZIKK.

II. CZIKK.

III. CZIKK.

IV. CZIKK.

V. CZIKK.

VI. CZIKK.

VII. CZIKK.

VIII. CZIKK.

Végrendeletekről s örökségről. — Von den Testamenten und der Erbschaft.

Példányok.

I. FÜGGELÉK.

Az iparrendről és czégek bejegyzéséről.

A. Iparrend.

II. FÜGGELÉK.

III. FÜGGELÉK.

IV. FÜGGELÉK.

V. FÜGGELÉK.

LEGUJABB

MAGYAR-NÉMET LEVELEZŐ.

Neuester

ungarisch-deutscher Briefsteller.

ELSŐ RÉSZ.

I. Észrevételek a levelezés körül.

A levelezés az irással egykoru. A levelezés valóságos társalgása a távollévőknek.

Jól irni ép oly hasznos mint jól beszélni. Buffon igen helyesen mondá : hogy „az irály (styl) maga az ember“ e mondatot tehát mindig szem előtt kell az irásban tartani.

Általában az irály által értetik a mód, mely szerint gondolatunkat szó- vagy irásban nyilvánítjuk. Ha a szavak az öszhangzás szabályai és a tárgy minősége p. o. mélysége vagy egyszerűsége szerint használvák és rendezvék, származik az irály.

Minden kötetlen beszédben írt mű saját irályát kivánja meg. A levél irálynak ugy mint a szónoklat- és történetirásnak külön-külön megvannak saját törvényei, tón- és szabályai.

Az irálybani haladhatásra gyakorta kell olvasni a jelesebb irókat, irni önmagunknak, s azt valamely itéletdús birálónak elébeterjeszteni, továbbá utánozni a kitünőbb mintákat s igyekezni hozzájok hasonlítani. — Meg kell ismerni az embereket is és a természet hatályosságát, mely nemcsak való mint az arczmásolat, hanem legyen élénk és lelkesedett mint az arczkép eredetije.

A levélirály ne legyen czifra, halmozott, erőtetett, hanem egyszerű, folyó, kerekded és természetes.

A személyre nézve meg kell fontolnunk azon viszonyt, melyben vele állunk; azaz :

1-ör. Ismer-e a kinek irunk?

2-or. Elöljárónk avagy gazdag s nagy tekintetű-e?

3-or. Barátunk avagy rokonunk-e?

Ha ismeretlennek irunk, levelünk kezdetén engedelmet kell kérnünk a bátorságért, hogy irni merészeltünk s fejtsük ki finoman, hogy csupán az ismert kegyesség bátorított bennünket alkalmatlankodni.

Ha elöljárónak irunk, mindig figyelembe kell vennünk a köztünk fennálló rangkülönbséget; ily esetben őrizkednünk kell a felesleges bókoktól, egyszerűen s gyengéd udvariassággal terjesszük elébök ügyünket.

Midőn irunk, azt kell képzelnünk, hogy a levél olvasójával személyesen értekezünk. Ha véralkatát és jellemét ismerjük, akkor az irásmód hangját, a mennyire lehet, kedélyhangulatához is alkalmazni törekedjünk.

Ha ismerősinktől már birunk leveleket, azokat használjuk mintául.

Rokonunkhoz vagy barátunkhoz oly hangon irjunk, a mint lelkünk legtermészetesebben érez.

Mielőtt levelet irnánk, gondolkoznunk kell felette s csak azután tenni papirra miután megszerkesztvék a gondolatok. Legajánlhatóbb : gondolatunkat apródonkint feljegyezni s a szükséges javitásokat megtévén, a levelet tisztára irni.

Magyar levél irásánál ne használjunk idegen szavakat, van a magyarnak szép tiszta nyelve.

II. A levelek külalakja.

A levélnek vagy akármely irásbeli fogalmazásnak csinossága tiszta, fehér s rendesen körülnyirt papirost s jó fekete tintát kiván. Ha az irást porzóval

behintettük, azon legyünk, hogy ott ne maradjon, nehogy az olvasó annak ledörzsölésével vesztegesse idejét. A főranguaknak küldendő levelekben tanácsosabb porzóval nem élni, hanem inkább várakozni, mig a tinta megszárad. Az irás tisztasága hasonlóképen ajánltatik; illetlen volna tintafoltokkal és igazitásokkal tele levelet küldeni.

Irjunk, a mennyire tőlünk kitelik, olvashatólag, tegyünk inkább nagyobb, mint igen apró betüket. A levélet ugy irni, hogy az olvasónak nagy munkájába kerüljön annak tartalmát megérteni, vagy épen azt minden törekedésének ellenére is megfejteni képes ne legyen, sokkal illetlenebb és roszabb, mint homályosan beszélni; mert a jelen beszélőt ismételve kérdezhetjük, ha, a mit mondott, nem értettük, nem ugy a távollévő levélirót. A szép kézirás nem kevéssé ajánló, csak haszontalan vonásokkal ne fátyolozzuk betüinket.

A hivatalbeli, atyafiságos és barátságos leveleknek postapapirost szoktunk használni; de hogy főrangú személyeknek finomabb vagy velinpapiroson irjunk, az illendőség hozza magával.

A főrangúakat, kiváltképen különféle szerencsekivánások alkalmával, aranyszélü papiroson irt levelekkel megtisztelni, avúlt szokás, s már ma az efféle papiros többnyire csak szerelemleveleknek használtatik. Nyolczadiven csak meghitt barátok irhatnak egymásnak.

Nagy illetlenség a papirost egészen beirni, de fél lapokat tisztán hagyni szintén szükségtelen. A czimet a papiros szélétől mintegy négy ujnyi távolságra kezdhetjük s a lapnak bal s alsó szélein tisztát kell hagynunk.

A czím és a levél kezdete közt annyi hely maradjon tisztán, mennyit a papiros fenszéle s a czím közt hagytunk. Mennél nagyobb rangú az, a kinek

irunk, és mennél több tisztelettel tartozunk neki, annál nagyobbak legyenek az üresen hagyott helyek.

A második s harmadik lapon az irást ne ott kezdjük, hol az első lapon a czím áll, hanem a levél első sorának irányában.

A levél végén ugy intézzük dolgunkat, hogy a végczím és a néváláirás közt elegendő hely maradjon, mely tiszta hely annyival nagyobb legyen, mennél nagyobb rangú az olvasó. Ezen ürességen az aláirásig vonást is húzhatunk, hogy, ha levelünk történetből idegen kézre jutna, valaki nevünk aláirásával vissza ne éljen.

A levél, mint fentebb mondatott, olvasható kézirást kiván, annyival inkább megkivánja azt a névnek s helynek aláirása. Menthetetlen gondatlanság a nevet olvashatatlan vagy épen betűkhöz sem hasonló vonásokkal irni alá.

Ha ismeretlennek irunk, tisztségünket, hivatalunkat s a t. csatoljuk nevünk aláirásához; ezeket valamint vezeték s keresztnevünket egészen irjuk ki, kiváltképen ha főbb rendű az olvasó.

Sokan leveleiknek hánytvetettségét ezen szókkal: „raptim,“ „sietve“ mentegetik. Ezen mentegetés illetlen, ha a sietségnek valódi oka volna is.

Az utánirás, mely röviditve U. I. vagy P. S. (postcriptum) betűkkel jeleltetik meg, hasonlóképen helytelen s vigyázatlanságunk és gondatlanságunkat árulja el. Ezzel kiváltkép nagyobbakhoz irt levelekben ne éljünk; de ha feledékenységből elhagytunk valamit, ne sajnáljuk kis fáradságunkat, s beiktatván az elmaradtat illő helyére, irjuk le még egyszer a küldendő levelet.

A levelet saját kezünkkel irni legillendőbb; de nagyaink s kereskedőink és mások, kiknek levelezése nagy kiterjedésű, ezt nem tehetik, s azért a titoknokaik és segédeik által irt leveleknek csak neveiket

irják saját kezeikkel alá. A levél költének helyét és napját ide nem értve a kereskedői leveleket, melyekről külön osztályban lesz szó, legjobb a névaláirás átellenébe helyheztetni, ámbár némelyek a levél felszélének jobb részére szokták azokat irni.

Ha azon hely, hová a levél menendő, vagy a honnan küldetik, ismeretlen, vagy több hasonló nevű hely találtatik, akkor azt a folyó, hely vagy város nevével közelebbről meghatározni szükséges, p. o. Sajó-Keresztur, Bodrog-Keresztur, Kassa-Ujfalu sat.; mert az első esetben a levél könnyen eltévedhetne, a másodikban pedig a válaszoló nem tudná hová utasítani válaszát.

A főrendű személyeknek irt levelek többnyire nyolczadrétben szoktak összehajtatni. A közönséges leveleket tizenhatodrétben egyszerűen összetenni legillendőbb s legalkalmasb. A különféle mesterséggel összehajtogatott levelek felbontásakor a vevő türelmét gyakran elveszti, gyakran pedig az irást el is tépheti, mire nézve a levelek mesterséges összehajtogatása nem tanácsoltatik.

Azoknak, kiknek tisztelettel tartozunk, mindenkor boritékban küldjünk levelet. Azon levelek is megkivánják a boritékot, melyek három lapja be van irva; mert könnyen megeshetnék, hogy az irásnak egy része a pecsételés által olvashatlanná tétetnék, vagy felbontáskor egy darabja elszakittathatnék.

A boritékot tiszta fehér, de sem vékonyabb papirosból, mint a levél, sem igen durvából ne csináljuk. Az igen vékony könnyen elkopik s gyakran annyira átlátszó, hogy az alatta lévő irás is elolvasható. A boriték tisztaságára is különös figyelemmel legyünk.

A magyarul irt levelet magyar felülirással elküldeni legillendőbb. A vezeték- s keresztnevet s a lakhelyet, a mennyiben lehet, irjuk nagyobbacska betűkkel, vagy, ha a hely nem engedi, húzzunk vonást

alatta, hogy szembetünőbb legyen. Az ilyen s hasonló neveknél : Molnár, Kovács, Lakatos, nem csak a keresztnevet, hanem a tisztséget, hivatalt, mesterséget sat. pontosan jegyezzük fel, különben a levél eltévedésére könnyen adhatunk alkalmat. Ide tartozik az is, mi a hasonló nevü helyekről fentebb mondatott. A nagyobb városokba küldendő levelek boritékára az utczának nevét s a háznak számát feltenni szükséges, kivévén a közönségesen ismert főrendűek leveleit.

Valamint a levél belseje, ugy a fölülirás is tiszta, minden vakarás és igazitás nélkül legyen, mi könynyen lehetséges; mivel, ha talán hibát ejtenénk is, uj boritéknak készitése s uj felülirás nem sok időnkbe kerül.

Ezen szók : „cito, citissime“ bizvást elmaradhatnak, mert ezek kedveért a levél egy perczczel sem érkezik hamarább az illető helyre.

A pecsételésről meg kell jegyzenünk, hogy a nagyokhoz, elöljárókhoz s azokhoz, kiknek tisztelettel tartozunk, küldendő leveleket vöres spanyol viaszszal pecsételjük; különféle szinüvel csak jó barátok pecsételhetik egymásnak írt leveleiket. Fekete viaszszal pecsételt leveleket szintén csak barátainknak s rokoninknak küldhetünk, nem pedig idegeneknek, annyival kevésbbé nagyobb renden lévőknek.

Ostyával csak az ugynevezett levelkék, bilétek pecsételtethetnek, de a kereskedők s más polgárok tiszti leveleiket is ostyával szokták pecsételni.

A fontos tartalmu levelet, midőn attól félünk, nehogy valamely titkunk kinyomozása miatt felbontassék, előbb ostyával s ezután viaszszal pecsételni nem sikertelen; mert az ostya a papirostól nem oly könnyen elválható, mint a viasz. A pecsételéskor pedig arra kell vigyáznunk, hogy a boritéknak négy végét a viasz jól összefogja, nehogy önmagunk adjunk valaki kiváncsiságának alkalmat a levél feltö-

résére. A pecsét nyomata tiszta, fótatlan legyen, a viaszt ne kiméljük s jól dörgöljük szét a papiroson.

A pecsétnek fonák felnyomása vigyázatlanság jele s illetlen.

A levelek e végett fogadott külön személy által, alkalommal vagy postán szoktak küldetni. Ha a fogadott személynek a vitel árát kifizettük, azt a boritékra feljegyezni el ne mulaszszuk nehogy kétszer kivánja a vivő fáradságának jutalmát. — Nagyrangú személynek levelet alkalommal küldeni nem illik, abba továbbküldés végett más levelet zárni pedig nagy hiba volna. — Ha saját dolgainkban irunk valakinek, a postabért meg szoktuk kifizetni, mely a boritékon balra ezen szóval „díjmentesen“ vagy „franco“ jegyeztetik meg. Most a levelek rendesen előrefizetés mellett levéljegyekkel ellátva küldetnek, mert különben a levél vevője büntetéspénzt fizet. És ugyan egyszeres levélért (azaz : olyanért, mely egy latnál többet nem nyom), ha a feladási hivatal kerületében szóló helyre szól, 2 kr. oszt. ért., ha 10 mérföldnél kisebb távolságra, 5 kr. oszt. ért., ha tizen túl, egész (bezárólag) 20 mfdnyi távolságra, 10 kr. oszt. ért., végre 20 mérföldnél nagyobb messzeségre, 15 kr. oszt. ért fizettetik. Egyébiránt czélszerü a vitelbérre nézve a postahivatalnál kérdést tenni. Oly levelek, melyek előrefizetés nélkül, s a levéljegygyel el nem látva találtatnak a levéltartóban, rendeltetésük helyére elküldetnek s kézbesittetnek ugyan, de egyszerü levélnél 5 krral számitandó feldíj fizettetik büntetésül. Levéljegyek, melyek a postahivataloknál kaphatók, a fentebbiekhez képest, 2 kr., 5 kr., 10 kr. és 15 kr. értéküek. — Fontosb levelek ajánltatni (recommendáltatni) is szoktak, s az ajánlásért 10 kr. fizetendő.

Ha a levélbe pénzt, váltólevelet sat. zárunk,

vagy ahhoz valamit mellékelünk, azt a boritékon szintén balra megemliteni szükséges, p. o. benne 200 ft. vagy : Ide mellékelve egy ládacska sat.

III. A czímek.

Sokan a czímmel keveset gondolnak; sokan ellenben annyit tartanak reá, hogy, ha nekik kisebb czímet adnánk, nem ajánlanók magunkat. Az illendőség azt hozza magával, hogy kinekkinek az őt illető czímet adjuk meg. Azon hiú s kevély emberekre nézve pedig, kik az őket illetőknél nagyobb czímekre vágynak, az eszélyesség azt tanácsolja, hogy e részben indulatuk s hajlandóságukhoz alkalmaztassuk magunkat.

Minden czím négy tárgyat foglal magában; a megszólitást, a levél folyamatában való nevezést, az aláirást és a felülirást, melyeknek bizonyos viszonyban kell egymáshoz állani.

Ha valaki több czímet visel, akkor a legfőbbet használjuk, p. o. ha a püspök egyszersmind belső titkos tanácsos, czíme ez : „Nagyméltóságu és főtisztelendő,“ mint püspöknek pedig : „Méltóságos és főtisztelendő.“ — A megszólitáshoz többnyire mellékczím is járul, p. o.

Tekintetes szolgabiró Ur,
Jóakaró Uram!

Az asszonyok férjeiknek czímeiben részesülnek. Ha főbb rangú asszony alsóbb rendű férfiunak hitvese, születési czímét megtartja, p. o. a grófnő grófnő marad, ha alrendű nemeshez ment is férjhez.

A levél folyamatában való nevezés és a végczím többnyire a megszólitás melléknevéből alakitott főnév, p. o. Méltóságos, a levél folyamatában : Méltóságod, Nagyságos, Nagyságod. De gyakran a megszólitással a levél folyamatában is élünk, p. o.

ezekkel: Tekintetes Ur, Tisztelendő Ur, Nemzetes Ur sat.

A berekesztésnek formái különbfélék: Nagy kegyelmébe, uri kegyelmébe sat. ajánlott, tartozó mély tisztelettel, tökéletes tisztelettel sat. vagyok, holtig maradok, élek, halok; nagy kegyességébe uri kegyességébe, kegyességébe ajánlott, vagyok, maradok sat.

Az aláirásra nézve polgári helyzetünket, leginkább pedig a levél olvasójától függésünket vagy függetlenségünket kell tekintetbe vennünk, p. o egy kisebb rangú a főbb rangú személyeknek irt levelet igy nem irhatja alá: kész szolgája, vagy köteles szolgája; hanem igy: alázatos szolgája.

Rokoninknak s barátinknak írt leveleinkben a szivnek szelidebb érzetei szólanak; ezeknek tehát a megszólitásban sat. rendet szabni nem szükséges.*)

*) A czimeket lásd a III. Függelékben.

MÁSODIK RÉSZ.

A közéletben előfordulni szokott levelek.

ELSŐ FEJEZET.

Szerencsekivánó levelekről átalában.

Ilyen leveleknek, ha barát által baráthoz, vagy szülők s egyéb rokonokhoz intéztetnek, szives részvétből kell fakadniok. Azért az irály mesterkétlen és természetes legyen, vidám enyelgést is alkalmazni helylyel nem czélszerütlen.

Ha hatalmas emberekhez, jóltevőkhöz és elöljáróinkhoz irunk, ez által többnyire csak figyelmünk- és udvariasságról akarunk tanuságot tenni. Ilyenkor tehát a baráti és szivélyes hangulat az udvarias s alázatteljes irmodornak ad helyet.

Szerencsekivánó levelek rendesen ujévkor, születés és névnapok, házassági egybekelések, hivatalbalépés, s más hasonló örvendetes családi események alkalmakor szoktak iratni.

Szerencsekivánó leveleknél lehetőleg kerülni kell a közönségesen használni szokott szóvirágokat, szükséges legalább valami olyat is felhoznunk, minek épen a fenforgó esetre van vonatkozása. Kivánatokkal, mik nevetségeseknek tartathatnak, és olyanokkal, mik teljesedésbe nem mehetnek, bátran elmaradhatunk.

A. Új évi köszöntő levelek.
(Glückwünsche zum Neujahrstage.)

1. Szülőkhöz.

Kedves szülőim!

Ismét beköszöntött az új év, s már lelkem sugallja, mikint örvendeztetnek meg benneteket e nap reggelén testvéreim. De bár mennyire szeretném is a régi szokás szerint szivem érzelmeit élő szóval kiönteni, jelenleg ezt a távolság miatt nem tehetem.

A mi hatáskörömben van, elmulasztani nem fogom, s ez : — gyermeki ohajtásomat legalább néma sorokban kijelenteni. Szivemből kivánom, hogy ez új év ne zavarja boldogságtokat, hanem inkább nagyobbítsa azt, és adja meg nektek mindazt, mit óhajtok, távoztasson tőletek minden gondot, bút és szomorúságot s koronázza siker minden törekvésteket.

Mindenekfelett kitartós állandó egészséget kivánok, hogy ne csak ez évet, de még igen-igen számosat szokott cselekvőségben, háboritlan szerencsével tölthessetek el. A mivel csak boldogságtok nagyobbitásához járulhatok, bizonyosan elkövetendem, és éltem egész folytában iparkodni fogok minél több tanujelét adni azon háladatosságnak, melyet szivemben szeretetteli kegyességtek gerjesztett.

Ezek után a legbuzgóbb szeretettel s tisztelettel vagyok kedves szülőimnek

legháládatosabb fia
N. N.

1. An Eltern.

Theuerste Eltern!

Der Neujahrstag ist wieder vor der Thür, und ich sehe schon im Geiste, wie Geschwister und Freunde Euch am Morgen dieses Tages mit ihren Glückwünschen entgegen kommen. Aber ich kann es diesmal nicht, so sehr auch die liebe Gewohnheit, die Gefühle und Wünsche des Herzens an diesem Tage gegen Euch mündlich auszusprechen, mich zu Euch hinüberzieht. Was ich jedoch thun kann, das will ich nicht unterlassen; ich will wenigstens schriftlich meine kindlichen Wünsche aussprechen. Ich wünsche von Herzen, daß das neue Jahr Euer Glück nicht störe, sondern vielmehr erhöhe, daß es Euch Alles bringe, was Eurem Wohlsein noch fehlt, alle Sorgen von Euch entferne, Eure Beschwerden erleichtere und Eure Bestrebungen mit einem günstigen Erfolge kröne. Vor allen Dingen wünsche ich Euch eine recht feste, bleibende Gesundheit, daß Ihr nicht nur dieses, sondern auch noch recht viele Jahre in gewohnter Thätigkeit und ungestörtem Glücke leben möget. Was

ich dazu beitragen kann, Euer Glück zu erhöhen, das werde ich gewiß stets thun; mein ganzes Leben soll Zeugniß geben von der Liebe und Dankbarkeit, zu der Eure Liebe und Güte ewig verpflichtet

Euren gehorsamsten Sohn.

2. Atyához.

Tisztelt édes atyám!

Nem egyedül szokás, hanem a szív igaz sugallata is ösztönöz, ma ez új év beköszöntekor üdvkivánatommal járulni önhöz. Ime, szerencsét kivánok önnek ez évben is, állandó igaz szerencsét, s mindenek felett mi az élet boldogságához leglényegesebben szükséges — tartós egészséget. És bizonyára, jó atyám, a mindenható megadandja önnek ezt, valamint mindazt is, a mi boldogságához szükséges, mert hiszen ön szerencséje a miénk is, kikért ön él és hal. Igen, a mennyei atya meghallgatandja kérelmeinket s ájtatos fohászainkat és nagy s boldog kort engedend önnek elérni, — ez erős reménye Önt forrón szerető fiának

N. N.

2. An einen Vater.

Geliebter Vater!

Nicht blos Herkommen und Sitte, sondern wahrer Herzensdrang bestimmt mich heute, Ihnen zum Eintritt in das neue Jahr meinen Glückwunsch darzubringen. Ja, Glück wünsche ich Ihnen von Herzen auch in diesem Jahre, wahres, dauerhaftes Glück und vor allem Andern das, was am wesentlichsten zu einem glücklichen Leben Noth ist, eine dauerhafte Gesundheit. Und gewiß, bester Vater, der Allgütige wird Ihnen diese, so wie alles Andere, was zu Ihrem Glücke gehört, verleihen, denn Ihr Glück ist ja zugleich das Glück so Vieler, für die Sie leben und wirken. Ja, der himmlische Vater wird meine und Anderer Wünsche und Gebete für Ihr Wohl erhören und Sie ein hohes und glückliches Alter erreichen lassen, das ist die feste Hoffnung

Ihres Sie innig liebenden Sohnes.

3. Anyához.

Legkedvesebb anyám!

Naponkint érzem magamat felhiva, önnek hosszú éltet és egészséget kivánni, mert naponkint új meg új jótéteménynyel halmoztatom el; azonban kéréseim s óhajtásaim egy nap sem mélyebbek, egy nap sem bensőbbek, mint napján az új évnek, mert ekkor mindazon jótéteményt, melyet önnek köszönhetek, összesen szoktam emlékemben megújitani. Minden gyermek felette sokat köszönhet anyjának, de én oh jó anyám! én sokkal többet, a végtelenségig többet köszönhe-

tek, mint bármely gyermek anyjának, mert azon önmagát feláldozó szeretet, s fáradhatatlan gondosság, melyet legzsengébb éveim óta rám pazarolt — az anyáknál is ritkaság Mennyi áldozatba kerül jelenleg is engem oly helyzetbe tenni, hogy tanulmányaimat végezhessem. Adja Isten, hogy önnek ezt ne csak szavakkal, hanem tettekkel is meghálálhassam; ez legforróbb óhajtása

Ön háladatos fiának.

3. An eine Mutter.

Theuerste Mutter!

Jeder Tag fordert mich zum Wünschen und Bitten für Ihre Gesundheit und lange Lebensdauer auf, weil jeder Tag mir Wohlthaten von Ihnen bringt, aber an keinem sind meine Wünsche und Bitten für Ihr Wohl inniger und herzlicher, als am Neujahrstage, der mich die Summe aller Wohlthaten, die ich Ihnen verdanke, mehr als jeder andere überdenken läßt. Ein jedes Kind hat seiner Mutter unendlich viel zu verdanken, ich aber verdanke Ihnen, o theuerste Mutter, noch unendlich mehr, als die meisten andern Kinder der ihrigen, denn eine solche aufopfernde Liebe und unermüdliche Sorgfalt, wie Sie gegen mich seit meiner frühesten Kindheit gezeigt haben, ist auch unter Müttern selten. Ach welche Opfer kostet es Ihnen nicht jetzt noch, um mich in den Stand zu setzen, meine Studien zu vollenden. Gott gebe, daß ich Ihnen dies einst auch in anderer Weise als durch Worte danken kann, das ist der innigste Wunsch

Ihres dankbaren Sohnes.

4. Nagybátyához.

Szeretett nagybátyám!

Valamint már régebben, ugy e legközelebb elmult évben is önnek annyi jótéteményében részesültem, hogy lehetetlen legforróbb hálát nem éreznem ön iránt. Csak azon buzgó kivánatok által, melyeket ön javáért s boldogságáért őszinte szívvel az éghez emelek, nyilvánithatom azon érzelmet, mely engem melegít. Adja Isten, hogy a legkésőbb korig állandó egészségben és vidámon folyjanak le napjai. Engedje az ég, hogy teljesüljön mind az, mit önmagamagának óhajt, s mit én is önnek szivből óhajtok.

Fogadja ön kegyesen azon lelkemből ömlő nyilatkozatomat, hogy a hála és tisztelet ön iránt soha sem fog belőlem kialudni, hanem mindenkor a legforróbb vonzalommal maradok

Önnek alázatos (vagy) szófogadó unokaöcscse.

4. An einen Onkel.

Geliebter Oheim!

Wie schon früher, so habe ich auch in dem vergangenen Jahre so viele Beweise Ihres gütigen Wohlwollens erhalten, daß ich mich dadurch zur innigen Dankbarkeit verpflichtet fühle. Nur durch die herzlichsten Wünsche für Ihr Glück und Ihr Wohlergehen, die ich mit aufrichtigem Herzen zum Himmel sende, kann ich die Gefühle zu erkennen geben, welche mich beleben. Möge stets eine dauerhafte Gesundheit Ihre Tage bis zum höchsten Lebensziele erheitern. Möchten alle Wünsche, die Sie selbst hegen und die auch ich für Ihr Wohl im Herzen trage, in Erfüllung gehen!

Nehmen Sie gütig meine aus dem Herzen kommende Versicherung auf, daß meine Dankbarkeit und Hochachtung gegen Sie nie in mir erlöschen, und daß ich mit der liebevollsten Ergebenheit stets bleiben werde

Ihr gehorsamster Neffe

N. N.

5. Nőtestvérhez.

Kedves hugom (vagy néném)!

Felette boldogítana, ha ma az új év napján nálad lehetnék s személyesen adhatnám elő buzgó kivánatomat. Még tegnap estig mindig hivém, hogy hozzád mehetek, de dolgaim annyira összeszaporodtak, hogy fel kelle hagynom az uttal. E levél hadd pótolja hát személyes jelenlétemet.

Szinte képzelem, mikint talál téged levelem kedves tieid körében, kik szives üdvkivánataikkal járulnak hozzád, övéikkel egyesítem enyimet is. Engedje az ég, hogy még sokszor megérhesd e napot, adjon szerencsét és megelégedést, hogy vidáman folyjanak le napjaid. Találj örömöt gyermekeidben, kiket boldogoknak tudhatni szivem egyik főkivánata. Te tudod, mily mélyen érez irántad szivem, mely annyi örömöt köszönhet testvéri vonzalmadnak. Boldogságomból csak az hiányzik, hogy kedves körödben nem vagyok, s naponkint kérem az Istent, hogy e szerencsét nekem megadja . . . . . Oh bár valósulna ez!

Ezen ide mellékelt csekély új évi ajándokot vedd szivesen, mint forró testvéri szeretetem jelét. Csókold helyettem ezerszer férjedet s gyermekeidet, kiket gondolatomban én is ezerszer csókolok. Élj boldogul édes hugom, és légy meggyőződve, hogy örökké maradok szerető bátyád

N. N.

5. An eine Schwester.

Liebe Schwester!

Es würde mich recht, recht glücklich machen, wenn ich heute am Neujahrstage bei Dir sein und Dir meine herzlichen Wünsche mündlich sagen könnte. Noch bis gestern Abend hoffte ich, zu Dir kommen zu können, allein

da häuften sich wieder meine Geschäfte so sehr, daß ich die Reise aufgeben mußte. Dieser Brief möge daher meine persönliche Gegenwart ersetzen. Ich stelle mir vor, wie mein Schreiben Dich im frohen Kreise der Deinigen antrifft, welche Dir ihre herzlichen Glückwünsche darbringen; ich vereinige damit die meinigen. Der Himmel möge geben, daß Du diesen Tag noch oft erlebest! Möge er Dir Glück und Gesundheit spenden, daß Deine Lebenstage heiter dahin fließen! Möge er Dich Freude an Deinen Kindern erleben lassen! Dich glücklich zu wissen, wird stets mein Glück erhöhen. Du weißt es, mit welcher innigen Liebe mein Herz für Dich schlägt, welches Deiner Schwesterliebe so manche schöne Freude verdankt. Zu meinem Glücke fehlt mir nichts, als Dein liebevoller Umgang, ich bitte Gott täglich, mir das Glück zu gewähren, in Deiner Nähe leben zu können. Möchte diese Bitte in Erfüllung gehen!

Das beifolgende kleine Geschenk nimm als einen Beweis meiner brüderlichen Liebe gütig auf. Tausend Grüße an Deinen lieben Mann. Deine Kinder herze und küsse ich in Gedanken. Lebe wohl, theure Schwester, und sei versichert, daß ich stets bleibe

Dein Dich liebender Bruder

H.

6. Nagyatyához.

Mélyen tisztelt nagyatyám!

Ön mindig annyi szeretettel s jósággal viseltetett irántam, hogy háladatlansággal vádolnám magamat, ha elmulasztanám e mai napon szivbeli örömemet kijelenteni a felett, hogy Isten önt életben megtartotta s azt olykor édes örömökkel is felruházta. Engedje az ég, hogy ez ünnepélyes napot többször is megérje egészségben és vidámságban kedves szülőim örömére.

Kérem igen tisztelt nagyatyám, hogy engem unokáját, kit eddig is szeretete által boldogított, továbbra is hajlamában megtartson. Legyen meggyőződve : mindent el fogok követni, hogy ön szeretetét tovább is megérdemeljem, és hogy szorgalmam s kötelességem pontos teljesitése által hazámnak hasznos tagja lehessek.

Szüntelen szeretettel s tisztelettel viseltetvén ön iránt vagyok s maradok szerető unokája

N. N.

6. An einen Großvater.

Verehrtester Großvater!

Sie haben mir immer so viel Liebe und Wohlwollen erwiesen, daß ich sehr undankbar sein würde, wenn ich den heutigen Tag vorübergehen ließe, ohne Ihnen meine herzliche Freude auszudrücken, daß Gott sie bisher am Leben erhalten und Ihren Lebenspfad mit mancherlei Freuden bestreut hat. Die Vorsehung lasse Sie diesen festlichen Tag noch recht oft erleben, und erhalte Sie zum Troste meiner Eltern eine lange Reihe von Jahren gesund und froh.

Ich bitte, verehrtester Großvater, mir, Ihrem Enkel, den Sie bisher durch Ihre Liebe glücklich gemacht haben, ferner Ihre Gewogenheit angedeihen zu lassen, und versichert zu sein, daß ich mich eifrig bestreben werde, Ihre Liebe auch für die Zukunft zu verdienen, und durch Fleiß und gewissenhafte Erfüllung meiner Pflichten der Welt nützlich zu werden.

Ich werde nie aufhören, mit wahrer Ehrfurcht und Erkenntlichkeit für Ihre Liebe zu sein

Ihr ergebenster Enkel.

7. Főrangú jótévőhöz.

Nagyméltóságu herczeg!
Kegyelmes uram!

Bocsásson meg herczegséged bátorságomért, hogy ez új év napján üdvkivánatommal én is kegyes szine elébe járulok.

A mindenható keze tartsa és védelmezze herczegségedet lekötelezett szolgái javára s háladatos hiveinek hatalmas oltalmára. Isten hallgassa meg imámat, s tartsa meg herczegségedet számos esztendeig tökéletes boldogságban és nyujtsa kormányzását felette hosszú időkig.

E legforróbb kivánatokhoz bátor vagyok csatolni azon alázatos kérelmet, hogy herczegséged továbbra is méltóztassék nagy kegyeiben részesiteni azt, ki nem szűnik meg élte egész folytáig a legnagyobb tisztelettel lenni

Herczegségednek legmélyebb alázatu
engedelmes szolgája
N. N.

7. An einen hochgestellten Wohlthäter.

Durchlauchtigster Fürst,
Gnädigster Herr!

Erlauben Eure Durchlaucht, daß auch ich es wage, Hochdenselben zu diesem neuen Jahre meine ehrfurchtsvollen Wünsche an den Tag zu legen.

Die gütige Vorsicht schütze auch in diesem Jahre Hochihr theures Leben zum Wohle der verpflichteten Diener und zum mächtigen Schutze der dankbaren Getreuen! Gott erhöre mein Gebet, Eurer Durchlaucht zahlreiche Jahre mit vollkommener Glückseligkeit und reichem Segen zu verleihen, und Hochihre glückliche Regierung mit dauerhaftem und erwünschtem Fortgange bis in die spätesten Zeiten zu krönen! Mit diesen getreuesten Wünschen erkühne ich mich, die Bitte zu vereinigen, daß Eure Durchlaucht mir, obwohl abwesend, noch ferner Hochihre unschätzbare Gewogenheit wollen angedeihen lassen, der ich mit schuldigster Hochachtung bis an das Ende meines Lebens verharre

Eurer Durchlaucht unterthänigst gehorsamster
N. N.

8. Jó baráthoz.

Szivből szeretett barátom!

Ha bár a szerencsekivánatok a szokás eredményének tekintetnek is, hiszem mégis, ön fel nem fogja tenni felőlem, hogy én is csak szokásból irok önnek, — ön ismeri lelkemet, s meg van győződve, hogy az, az irányomban kifejtett nagylelküség és szeretet által tápláltatva, a legőszintébb baráti érzelmekkel telt. De mégis kedves dolog azoknak, — kiket igazán szeretünk s nagyra becsülünk — kivánhatni, hogy szerencsés, egészséges és vidám legyen életök késő korig. E kivánathoz még csak azt csatolom, hogy engedje önnek a Mindenható, az uj év ünnepét még számos éven át jólétben elérni, hogy igy kedves körében nagyra becsült barátságát én is sokáig élvezhessem, a ki vagyok bensőleg szeretett barátomnak őszinte barátja

N. N.

8. An einen Freund.

Innigst geliebter Freund!

Obgleich Glückwünsche bei häuslichen Festen als eine Gewohnheit zu betrachten sind, so weiß ich doch, Sie werden von mir nicht denken, daß ich Ihnen nur deswegen schreibe; denn Sie kennen mein Herz, — Sie sind überzeugt, daß durch die vielfachen Beweise von Edelmuth und Liebe zu mir dasselbe ganz mit freundschaftlichen Empfindungen erfüllt ist. Aber es ist doch angenehm, denen, welche man wahrhaft liebt und hochschätzt, glückliches Leben, Gesundheit und Fröhlichkeit für die späteste Lebenszeit zu wünschen, und diesem Wunsche habe ich nur noch beizufügen, daß ich den Ewigen bitte: er möge noch ferner gestatten, daß Sie eine lange Reihe von Jahren in vergnügtem Wohlsein feiern mögen, damit auch ich noch lange Ihren schätzbaren Umgang und die mir so wünschenswerthen Beweise Ihrer Freundschaft genieße, der ich mich immer mit Hochachtung nenne

meines innigst geliebten Freundes aufrichtigen

N. N.

9. Barátnőhöz.

Igen tisztelt barátném!

Kötelezettség, szivemnek, ugy szólván parancsa, készt, ez uj év kezdetén kivánni önnek, hogy ez uj év önre nézve áldás és szerencsével bővelkedjék. Nem akarom levelemet sok kivánságokkal s kérelmekkel elhalmozni; elég, ha nyilvánitom, hogy mindazok teljesedését forrón óhajtom, mik kivánságát kielégitik s önt boldoggá tenni képesek.

A mellékeltet, csekély uj évi ajándék gyanánt kérem tekintetni; ugy hiszem ez annyival is inkább tetszését fogja

kivíni, mivel az egész saját kezem műve. Nemde mily tulbecsülése önszemélyemnek?

Ezután is kedves kötelességeim közé sorozom mindig azt cselekedni, a mi önnek drága barátságára érdemessé tesz.

Tisztelője
N. N.

9. An eine Freundin.

Geehrteste Freundin!

Eine Verbindlichkeit, ein ausdrücklicher Befehl meines Herzens treibt mich, so zu sagen, an, bei dem Anfange dieses neuen Jahres Ihnen zu wünschen, daß es für Sie an Segen und Wohlfahrt fruchtbar sein möge. Ich will meinen Brief nicht mit vielen Wünschen und Bitten anfüllen; es wird hinreichen, Ihnen zu sagen, daß ich Ihnen alle jene Zufriedenheit gönne, die Ihre Wünsche zu befriedigen und Sie glücklich zu machen fähig ist. — Beiliegendes bitte ich als ein kleines Neujahrsgeschenk anzunehmen, indem ich so eitel bin, zu glauben, daß es Ihren Beifall um so eher erhalten wird, wenn ich Ihnen sage, daß ich das Ganze selbst gearbeitet habe. — Ich werde es für eine meiner angenehmsten Pflichten halten, Alles zu thun, was mich Ihrer Freundschaft vollkommen würdig machen kann.

Ihr Verehrer
N. N.

10. Barátnő barátnőhöz.

Kedves barátnőm!

Ezen napon első gondolatomat a Teremtőhöz emelém, a kinek annyi jóért, oly sok vidám napért, oly sok boldog óráért, miket az elmult évben élveztem, köszönetet kellett rebegnem; második gondolatom te voltál kedves barátném!

Köszönetet szavazok neked is annyi szeretetteljes jóságodért, köszönetet hű barátságodért, mely áldást terjesztő csillagzat gyanánt világitott életpályámon; mely borongós óráimban vigasztalóm, gondjaim közt legbiztosabb menedék, öröm és boldogságban, mindent meghaladó élvezetem volt. Az tartson még sokáig meg, és vidámon számomra.

Lelkem el van fogulva, csodálatoson van megilletve, midőn e sorokat irom, ezer képek s gondolatok czikáznak át rajta ugy, hogy nem találok szavakat azok kimagyarázására. Öllellek gondolatimban s vagyok a sirig

Amáliád.

10. An eine Freundin.

Geliebte Freundin!

Mein erster Gedanke am Morgen dieses Tages gehörte dem Schöpfer an, dem ich für so viel Gutes, für manche heitere Tage, für so viel glückliche Stunden im verflossenen Jahre zu danken hatte; mein zweiter warst Du, geliebte Freundin.

Dank denn auch Dir für so viel Gutes und Liebes, Dank für Deine treue Freundschaft, die gleich einem hellen segenvollen Gestirn dem Pfade meines Lebens vorausleuchtete; die in trüben Stunden mein Trost, in Noth und Sorgen meine sicherste Zuflucht, in Glück und Freude die Erhöhung aller Genüsse war. Der Himmel erhalte Dich mir noch lange gesund und froh.

Meine Seele ist ergriffen, wunderbar gerührt, indem ich diese Zeilen hinschreibe, und tausend Bilder und Gedanken erfüllen sie, für die ich vergebens Worte suche, um sie Dir zu verkünden. Ich umarme Dich in Gedanken

Deine Amalie.

Válaszok.

11. Fiúhoz.

Kedves fiam!

Én és szerető anyád köszönjük neked szives uj évi kivánatidat. Mi meg vagyunk győződve, hogy mindaz, mit irál, szivedből eredt, és igy méltán elvárhatjuk, mikép minden igyekezeted oda fogod forditani, hogy nekünk örömöket szerezz és hasznos s becsületes emberré légy. Ha ezeket komolyan akarni fogod, akkor számolhatsz reá, hogy mi is mindent örömest megteendünk, a mi boldogságod előmozditására szükséges. Legyen az ur Isten ezen évben is támaszod, és áraszsza reád áldásait. Anyád velem együtt számtalanszor csókol szerető atyád

N. N.

11. An einen Sohn.

Lieber Sohn!

Deine gute Mutter und ich danken Dir herzlich für Deine wohlgemeinten Glückwünsche zum neuen Jahre. Wir sind überzeugt, daß Alles, was Du uns geschrieben hast, Dir vom Herzen gekommen ist, und dürfen daher erwarten, daß Du dir alle Mühe geben wirst, uns stets Freude zu machen und ein brauchbarer und rechtschaffener Mensch zu werden. Wenn es Dir damit Ernst ist, dann kannst Du auch darauf rechnen, daß wir gern und freudig Alles thun werden, was zu deinem Glücke nöthig ist. Gott sei auch in diesem Jahre mit Dir und schenke Dir seinen Segen! Deine Mutter grüßt dich herzlich und ich bin Dein treuer Vater

N. N.

12. Hasonló levél.

Édes fiam!

Igen köszönöm buzgó kivánatodat, melylyel az uj év napján hozzám járultál. Azon szivesség, melyet soraidban kifejtettél, sok örömet okozott nekem. Hozzon az uj év neked is sok szerencsét. Haladj az erény ösvényén, ugy áld

és védelmez majd az Úr. Tartson meg az ég és erősitsen a jóra. Maradj édes fiam becsületes, kerüld a bünt, ugy boldog lész, atyád is ki téged forrón szeret, megtesz mindent mi tőle telhetik, hogy életed boldogságát előmozditsa. Emlékezzél mindig hiven jóakaratu tanácsára

szerető atyádnak
N. N.

12. Ein ähnliches Schreiben.

Lieber Sohn!

Ich danke Dir recht herzlich für Deinen wohlgemeinten Glückwunsch, welchen Du mir zum neuen Jahre dargebracht hast. Die Herzlichkeit, welche aus demselben sprach, hat mir viele Freude gemacht. Möge auch Dir das neue Jahr recht viel Glück bringen! Wandle auf dem Wege der Tugend und der Herr wird Dich segnen und beschützen! Der Himmel erhalte Dich, und gebe Dir Kraft zum Guten! Bleibe brav, mein Sohn, und fliehe das Laster; dann wirst Du Deinen Vater beglücken, der Dich so innig liebt, und gern Alles, was in seinen Kräften steht, thut, um dein Lebensglück zu befördern. Sei stets eingedenk der Ermahnungen

Deines Dich liebenden Vaters
N. N.

13. Nőtestvérhez.

Kedves Máriám!

Én is kedves testvér, az évfordulathoz neked minden képzelhető jót kivánok. Vajha azt oly elégedetten végezéd, mint megkezdetted, és vajha ifju életedtől minden kellemetlenségek távol maradnának! Uj évi ajándékoddal felette nagy örömöt szereztél nekem! Testvéri vonzalmad zálogára, miként nevezed, szükség ugyan nem volt; de azért nem kevesbé kedves az előttem, miután tőled jő, sőt kezed müve. Viszonajándokul én is küldök ime valamit, a mit ugyan nem én készitettem, de hiszem mégis, hogy kedves lesz előtted. Nem sokára többet irni, fentartom magamnak; ez uttal még csak arról teszlek bizonyossá, hogy éltem fogytáig nem szünöm meg testvéri szeretettel lenni igaz bátyád

N. N.

13. An eine Schwester.

Liebe Marie!

Auch ich, liebe Schwester! wünsche Dir zum gegenwärtigen Jahreswechsel alles erdenkliche Gute. Mögest Du dasselbe so vergnügt beschließen, wie Du es angefangen hast, und mögen alle Widerwärtigkeiten von Deiner jugendlichen Laufbahn entfernt bleiben. Mit Deinem Neujahrsgeschenk hast Du mir eine große Freude gemacht. Eines Pfandes Deiner schwesterlichen

Liebe, wie Du es nennst, bedurfte es zwar nicht; aber es war mir darum nicht weniger lieb, da es von Dir kommt und Deiner Hände Arbeit ist. Als Gegenpräsent schicke ich Dir auch Etwas, das ich zwar nicht selbst gemacht habe, doch hoffe ich, daß es Dir auch angenehm und willkommen sein wird. Ich behalte mir vor, Dir nächstens mehr zu schreiben; für heute noch die wiederholte Versicherung, daß ich lebenslänglich mit der herzlichsten Liebe sein werde Dein treuer Bruder

N. N.

14. Baráthoz.

Kedves barátom!

Jóakaratú kivánságaidat ép oly szeretettel viszonozom, minőt irányomban leveledből olvasok. Te engem avval ugyan megelőztél; de azért nem félek, hogy azért kevesebbé melegnek vagy kevésbé őszintének tartsad irányodbai barátságomat, mint a minő az valóban. Baráti vonzalmad lényeges részét teszi életem boldogságának, s annálfogva szünteleni kivánságom nem lehet más, minthogy jól folyjanak dolgaid. Kedvező csillagzat ragyogjon sorsod felett, s a keblembeni kivánalmak szép valósággá változzanak által. Tarts meg továbbra is szives barátságodban, mely életemet teszi szép és vidámmá, mert jóllétedérti kivánatim mellett nincs forróbb óhajtásom, mint hogy holtig maradjak

szerető barátod

N. N.

14. An einen Freund.

Liebster Freund!

Ich erwiedere Deine wohlgemeinten Neujahrwünsche mit derselben liebevollen Gesinnung, in welcher Du sie in Deinem Briefe gegen mich ausgesprochen hast. Du bist mir damit zwar zuvorgekommen; indeß fürchte ich nicht, daß Du deshalb meine Freundschaft gegen Dich für weniger warm oder aufrichtig halten werdest, als ich sie in der That gegen Dich empfinde. Deine Freundschaft macht einen wesentlichen Theil meines Lebensglückes aus, und so ist Dein stetes Wohlergehen mein sehnlichster Wunsch. Ein freundliches Gestirn möge über Deinem Schicksale leuchten, und die guten Wünsche, welche ich in meinem Herzen für Dich hege, zur schönen Wirklichkeit gestalten. Erhalte mir auch fernerhin Deine Freundschaft, die mein Leben verschönert und erheitert, denn nächst den Wünschen für Dein Wohlergehen habe ich keinen sehnlichern Wunsch, als bis in den Tod zu bleiben

Dein Dich herzlich liebender Freund

N. N.

B. Névnapi köszöntések.
(Glückwünsche zum Namenstage.)

1. Atyához.

Kedves jó atyám!

Éltem főkötelességei közé számítom, minden alkalmat felhasználni, hogy kijelenthessem azon tiszteletet, melylyel a gyermek szölőinek tartozik. Miután erre jelenleg névnapja beérkeztével ismét alkalom nyilt, nem mulaszthatom el, hogy gyermeki szeretetemnek bár csekély, de őszinte jelét ne adjam, s olyannak kérem tekinteni ez ide mellékelt kis emléket.

Adja a Mindenható, hogy még számtalanszor járulhassak ily esetben üdvkivánatommal kedves szine elébe, s hogy ön névünnepét az én és testvéreim örömére hosszu évek során át megülhesse. Jutalmazza meg önt Isten azon gondokért, melyeket ön reám s egyéb hozzátartozóira forditni kegyeskedett s adjon önnek élte végéig boldogságot, és megelégedést. Ezért könyörög naponkint

Önnek szerető s engedelmes fia
N. N.

1. An einen Vater.

Lieber Vater!

Ich rechne es zu den vorzüglichsten Pflichten meines Lebens, jede Gelegenheit zu benützen, um Ihnen jene Ehrfurcht zu bezeugen, welche ein Kind seinen Eltern schuldig ist. Da sich mir nun wieder eine solche Gelegenheit an Ihrem Namenstage darbietet, so kann ich nicht unterlassen, Ihnen einen zwar kleinen, aber aufrichtigen Beweis meiner Hochachtung und kindlichen Liebe zu geben, als welchen ich das kleine Angebinde, das in dem beiliegenden Pakete enthalten ist, zu betrachten bitte.

Möge doch der Allgütige mir noch recht oft gestatten, Ihnen an Ihrem Namensfeste meine herzlichen Wünsche darzubringen, und daß Sie zu meiner, so wie zu meiner Geschwister Freude noch im hohen Alter diesen Tag feiern können. Möge der Schöpfer Ihnen alle die Sorgen, welche Sie für mich und Ihre sonstigen Angehörigen hatten, mit seinem reichsten Segen belohnen, und Ihnen bis an das Ende Ihrer Tage Wohlsein und Zufriedenheit verleihen; dieses ist täglich das Gebet

Ihres gehorsamsten Sohnes.

2. Anyához.

Édes kedves jó anyám!

Tegnap volt ön nevenapja, oly nap, melyet mindenkor benső megindulással s örömmel szoktam megülni, mely azonban soh' sem volt rám oly hatással, mint midőn azt tegnap

velem együtt az egész kereszténység buzgó áhitatossággal ülte meg. Bocsássa meg nekem Sz. Erzsébet, hogy azon méltó és diszes ünnepélyeknél, melyek tiszteletére rendeztettek, inkább önre mint rá gondoltam. Valóban ugy tetszett nekem, mintha ezen ünnepélyek önt illették volna, s e képzelet oly jótékony s kellemes hatásu volt rám, hogy szinte igyekeztem abba magamat beleszoktatni; ugy hogy általa még buzgóbb, még áhitatosabb levék. Örömest irnám le az egész ünnepélyt, de jelenleg nem érkezem rá, s ilyesmit különben is jobban el lehet szóval mondani, mit nem sokára tehetni reménylek, ha erre önnek régen igért látogatása által kedvező alkalmat nyerhetek. Ma, midőn oly igen ki vannak mérve perczeim, alig vehetek annyi időt, hogy önnek névnapjára vonatkozó kivánatomat előadhassam, mit valódi gyermeki szeretettel teljesitve, kivánom, hogy ön ez ünnepet kivánt jó egészségben ülhesse meg, s a mennyire lehet a legközelebbi névnapon ment legyen azon gondoktól, melyeket önnek ifjabb testvéreim bizonytalan állása okoz.

Az ide csatolt csekély ajándokot vegye gyermeki szeretetem őszinte jeléül; örömest küldenék szebbet, de csekély jövedelmem tilt tovább terjeszkednem, és hiszem, hogy ön csekélységnek is örvendni fog, miután kétségkivül nem annyira az adomány értékét mint az adó szándokát veendi figyelembe. Azon óhajtással, bár ezen kis ajándokkal eltalálhattam volna becses izlését, magamat anyai szeretetébe ajánlva maradok forrón szerető fia

N. N.

2. An eine Mutter.

Meine liebe, gute Mutter!

Gestern war Ihr Namenstag, ein Tag, den ich immer mit herzlicher Rührung und inniger Freude begangen habe, der aber doch noch nie einen so mächtigen Eindruck auf mich gemacht hat, als diesmal, wo ihn die ganze Christenheit mit mir festlich beging. Die heilige Elisabeth möge mir's vergeben, daß ich bei allen den Feierlichkeiten, die zur würdigen Begehung ihres Festes veranstaltet waren, weit weniger an die Heilige, als an Sie, geliebte Mutter, gedacht habe. Es war mir in der That, als ob dieses Fest nur Ihnen zu Ehren gefeiert würde, und diese Vorstellung hatte so etwas Wohlthuendes und Erquickendes für mich, daß ich ihr geflissentlich nachhing und dabei gewiß auch recht fromm und andächtig war. Ich möchte Ihnen wohl die ganzen Feierlichkeiten beschreiben, doch dazu gebricht mir's heute an Zeit und so etwas macht sich auch mündlich weit besser, wozu Sie mir hoffentlich bald durch Ihren längst versprochenen Besuch eine erwünschte Gelegenheit geben werden. Heute, wo meine Zeit sehr gemessen ist, kann ich meinen Geschäften kaum ein Stündchen abstehlen, um Ihnen zu dem eben vergangenen Namensfeste mei-

nen kindlichen Glückwunsch abzustatten. Mögen Sie dieses Fest noch recht oft und immer im besten Wohlsein begehen und wo möglich schon bei der nächsten Feier sich der mancherlei Sorgen überhoben sehen, die Ihnen jetzt die unsichere Stellung meiner jüngeren Geschwister noch machen!

Beifolgendes kleine Geschenk nehmen Sie als Zeichen aufrichtiger Kindesliebe. Wohl möchte ich Ihnen ein schöneres schicken, doch das wirft mein Einkommen jetzt noch nicht ab, und ich denke, daß Sie sich auch wohl über diese Kleinigkeit freuen, da Sie ohne Zweifel mehr die Gesinnung des Gebers, als die Gabe ansehen werden. Mit dem Wunsche, Ihren Geschmack bei der Wahl dieses Geschenkes getroffen zu haben, empfiehlt sich Ihrer mütterlichen Liebe Ihr dankbarer Sohn.

3. Nagybátyához.

Igen tisztelt nagybátyám!

Névnapja közeledtével fogadja kegyesen szeretetem s tiszteletem őszinte nyilatkozatát. Jóságának annyi jelét adta már, s annyi jótéteményben s bölcs tanácsban részesitett, hogy érzéketlennek kellene lennem, ha nem tudnám méltányolni a szerencsét, hogy rokona lehetek. Ez okért gyakran fohászkodom Istenhez, hogy önnek szerencsés hosszu éltet és kivánt öregséget hagyjon elérni, s engedje az ég, hogy még igen gyakran ülhesse meg nevenapja örömünnepét. E kivánatok mindig élnek keblemben, s mindig őszinte tisztelettel s hálával fog iránta viseltetni

igazán szerető öcscse
N. N.

3. An einen Onkel.

Hochgeehrter Herr Onkel!

Nehmen Sie zu Ihrem herannahenden Namenstage die Versicherung meiner aufrichtigsten Liebe und Verehrung gütig an. Sie haben mir so viele Beweise Ihrer Güte gegeben, mich so oft mit Rath und That unterstützt, daß ich in der That ganz gefühllos sein müßte, wenn ich das Glück, Ihr Verwandter zu sein, nicht erkennen wollte. Ich bitte daher den Allgütigen oft, daß er Sie unter seiner weisen Leitung ein hohes und glückliches Alter erreichen, und das heutige Fest noch recht oft feiern lasse! Diese Wünsche für Ihr Wohl werden mich stets beseelen und ich werde nie aufhören, mit wahrer Ehrfurcht und Erkenntlichkeit zu sein Ihr ergebenster Neffe.

4. Az atya fiához.

Édes fiam!

Midőn születtél, örvendettem létednek s megáldottalak. Örömmel láttalak mint ifjút és férfiút óhajtásaimhoz alkalmazni magadat, s lelkemből örvendettem, hogy kedvem szerinti fiam van. A sors elválasztott bennünket, de te

azért közel állsz szivemhez. Keltemkor s fektemkor az ég áldását kérem rád, és áldom a gondviselést, hogy annyi örömmel ajándékozott meg benned s hogy gyermeki érzelmet csepegtetett szivedbe. Névnapod mindig ünnepélyes nap lesz előttem, mert emlékembe idézi azon perczet, midőn Isten oltárához vezettelek s imádtam Őt, hogy tiszta kebellel áldjon meg tégedet. Imám s óhajtásom meghallgattaték: te kellemessé varázslod nekem az életet; s ezért kivánom, hogy te is késő korodig élvezhesd ama megelégedést és boldoságot, mely édessé teszi az életet. Ez nem csak az én őszinte kivánatom, hanem kivánják ezt jó anyád s szerető testvéreid is.

Ölelve s csókolva maradok

Neked édes fiam gyengéden szerető atyád

N. N.

4. Ein Vater an seinen Sohn.

Mein lieber Sohn!

Als Du mir geboren wurdest, freute ich mich Deines Daseins und segnete Dich. Ich sah Dich mit Freuden heranwachsen, sah Dich als Jüngling und Mann meinen Wünschen zuvorkommen, und freute mich innig, einen Sohn nach meinem Herzen zu haben. Das Schicksal hat uns getrennt, aber Du hängst fest an meinem Herzen. Bei meinem Erwachen und Niederlegen wünsche ich Dir den Segen des Himmels und danke der Vorsehung, daß sie mir Freude in Dir schenkte und Dir kindliche Liebe zu mir einflößte. Dein Namenstag ist mir ein feierlicher Tag, denn er erinnert mich an jene Stunden, da ich Dich Gott zuführte und ihn anflehte, Dir ein reines Herz zu schenken. Mein Gebet und mein Flehen sind erhört: Du machst mir das Leben angenehm, da ich der Jahre schon so viele habe; aber auch Du mögest, wie ich Gott bitte, bis zum spätesten Menschenalter eine Zufriedenheit und Seligkeit genießen, die Dir das Leben versüßt. Dies ist nicht nur mein inniger Wunsch, sondern auch der Wunsch Deiner guten Mutter und aller Deiner zärtlich liebenden Geschwister.

Ich umarme Dich, mein Sohn, und bleibe

Dein Dich zärtlich liebender Vater

N. N.

5. Nagyanyához.

Szeretve tisztelt nagyanyám!

Fogadja szeretve tisztelt nagyanyám névnapi kivánatimat kegyesen, azok teljes jólétét tárgyazzák. Soha sem szünöm meg kérni a Mindenhatót, hogy szeretve tisztelt nagyanyámnak hosszú, elégedett életet élni engedjen, s hogy mindig egészség s vidámság környezze. Oh bár meghallgatná a Mindenható, ki az emberi sziv legtitkosabb redőit látja,

ki az ember minden gondolatát tudja, mielőtt azok kibontakoznak, forró kivánságimat, bár Ő oly boldoggá tenné szeretve tisztelt nagyanyámat, mint a minőnek lenni óhajtja

engedelmes unokája
N. N.

5. An eine Großmutter.

Verehrungswürdigste Großmutter!

Nehmen Sie meine hochachtungsvollen Wünsche zu Ihrem Namenstage gefälligst an, die Ihre vollkommene Wohlfahrt zum Gegenstande haben. Nie werde ich aufhören Gott zu bitten, daß er Ihnen ein langes, vergnügtes Leben verleihen, und Sie immer gesund, zufrieden und heiter erhalten wolle. O möchte Er, der die geheimsten Falten des menschlichen Herzens sieht, der die Gedanken des Menschen kennt, ehe sie sich aus den Gefühlen entwickeln, o möchte Er, dieser Allwissende, meine Wünsche erfüllen und Sie, theuerste Groß-Mama, so glücklich machen, als es jederzeit wünschet

Ihr gehorsamster Enkel
N. N.

6. Egy magas állásu elöljáróhoz.

Méltóságos báró,
Kegyes uram!

Bocsásson meg kegyesen Méltóságod, hogy alkalmat veszek azon számtalan jótéteményekért, melyeket reám halmozni méltoztatott, mély alázattal köszönetet mondani.

Teljes szivemből kivánom, hogy Méltóságod örvendetes névnapját, hozzátartozói örömére, s alázatos pártfogoltjai vigasztalására még számtalan éveken át megérni engedje, s nem mulasztom el, naponkint azért esedezni a minden jók adója előtt, hogy Méltóságod cselekedeteit áldja meg s mindenkor kivánt siker koszoruzza.

Ezen érzelmekkel van szerencsém a legnagyobb alázattal lenni

Méltóságodnak sirig alázatos szolgája
N. N.

6. An einen hohen Vorgesetzten.

Hochgeborner Graf,
Gnädiger Herr!

Erlauben Euer Hochgeboren mir gütigst, daß ich eine Gelegenheit benütze, Hochdenselben für die Gnaden, die mir Euer Hochgeboren in so reichem Maße angedeihen ließen, ehrfurchtsvoll zu danken.

Ich wünsche aus ergebenstem Herzen, daß Euer Hochgeboren noch lange Hochihr Namensfest zur Freude der Hochgebornen Angehörigen und

zum Troste der treuesten Diener feiern mögen, und bitte den höchsten Geber allen Gutes täglich, er wolle Euer Hochgeboren Rathschlüsse segnen, und solche jederzeit den gewünschten Erfolg gewinnen lassen.

Mit diesen Gesinnungen habe ich die Ehre, in schuldigster Ehrfurcht zu verharren

Euer Hochgeboren unterthäniger Diener

N. N.

Válaszok.

7. Fiúhoz.

Kedves fiam!

Átalában minden érzelmet becsülök, de a gyermeki szeretetet leginkább tudom méltányolni. A te kivánatidat, miket papirra tevél, lelked tükörében, szemeidben olvastam. Én is naponkint az éghez fordulok értedi imáimmal, és még is fognak azok hallgattatni, ha te ezután is, mint eddig, ez erény ösvényén fogsz haladni. Légy boldog és légy szüntelen követője atyád tanácsainak a ki téged szeretni meg nem szün

N. N.

7. An einen Sohn.

Lieber Sohn!

Ich weiß Gefühle überhaupt zu schätzen, die Liebe des Kindes aber würdige ich vorzüglich. Deinen Wunsch, so wie Du ihn wörtlich aussprachst, habe ich in Deinem reinen Auge, dem Spiegel der Seele, gelesen. Gebete für Dein Wohl sende ich dagegen täglich zum Himmel, und sie werden Erhörung finden, wenn Du fort auf dem Wege wandelst, wie Du bisher gethan hast. Lebe wohl und immer der Lehre deines Vaters getreu, der Dich segnet

N. N.

8. Testvérhez.

Kedves bátyám!

Én is sokszor visszahivom emlékembe életünk zsenge éveit, mikor válhatatlanok valánk, mikor együtt nőttünk fel, mint az egy ágon diszlő virágok. Igen, az emberi életben ezen idő legédesebb, főleg akkor, midőn két testvér egymás mellett felnevelkedik, s egymást szereti, miként mi. És igy ne gondoljak reád kedves bátyám! a kinek azon szép napokat köszönhetem? Midőn őszinte kivánatidat megköszönöm, hasonló szerencsét óhajtok neked is, mint minőnek én örvendek, és kivánom, hogy ezután is testvéri szereteteddel megajándékozz én részemről biztositalak, hogy siromig foglak szeretni

hugod

N. N.

8. An einen Bruder.

Theurer Bruder!

Auch ich erinnere mich oft an die zarten Jahre unseres Lebens, in welchen wir unzertrennlich waren, und mit einander aufblühten, wie Blumen an einem Stengel. Ja, diese Zeit ist für den Menschen die harmloseste, und vorzüglich dann, wenn zwei Geschwister mit einander groß werden, und sich lieben, wie wir. Und ich sollte an Dich nicht denken, Bruder! durch den mir diese angenehmen Tage geworden waren?

Indem ich Dir für Deinen aufrichtigen Wunsch herzlich danke, wünsche ich Dir ein eben so glückliches Loos, dessen ich mich erfreue, und mir die Fortdauer Deiner immer unschätzbaren Bruderliebe, wobei ich Dich versichere, daß immer Deiner sich erinnert

Deine Dich herzlich liebende Schwester
N. N.

C. Születésnapi üdvözletek.
(Glückwünsche zum Geburtstage.)

1. Atyához.

Kedves atyám!

Mióta gondolkozni tudok, a mai nap mindenkor ünnepélyes, vidor nap volt előttem; mert ez azon nap, mely kedves atyámnak életet, és mely nekem oly jó atyát adott. Ezen napon emlékemben forgatom, mindazon jótéteményeket, miket eddig kedves atyámtól nyerék, és ez azután szivemben a legélénkebb hálát költi fel. Nem vagyok képes kedves atyámnak azon érzeményeket kimagyarázni, mik ma keblemet dagasztják. Vegye azért kedves atyám szivesen tőlem a biztositást, hogy azon jók emléke, miket a kegyes végezet nekem édes atyám által adott, szivemből soha kitörülve nem lesz. Még sokáig kell, hogy ezen ünnepélyes napot megélje édes atyám, kell, hogy még sokáig fogadja családjának szerencse kivánatit, s azokkal üdvóhajtásait

szerető fiának
N. N.

1. An einen Vater.

Lieber Vater!

Der heutige Tag war mir, seitdem ich denken kann, ein festlicher froher Tag; denn er war es, an dem Sie das Leben erhielten, und der mir in Ihnen einen so guten Vater gab. An diesem Tage stellt sich mir ein lebhaftes Bild von allem Guten dar, was ich bisher genossen habe, und diese Vorstellung erfüllt mein Herz mit dem lebhaftesten Danke dafür. Ich fühle mich zu

schwach, Ihnen Alles mit Worten zu sagen, was ich heute empfinde. Nehmen Sie daher nur die einzige Versicherung, daß die dankbare Erinnerung an das Gute, welches mir die gütige Vorsehung durch Sie zu Theil werden ließ, in meinem Herzen nie erlöschen wird. Noch oft, guter Vater, müssen Sie diesen festlichen Tag erleben; noch oft die Segenswünsche Ihrer frohen Familie empfangen, und mit ihnen die frommen Wünsche

Ihres ewig liebenden Sohnes
N. N.

2. Anyához.

Szeretett anyám!

Ma ismét felderült azon nap, melyen ön kedves anyám a Mindenható jóvoltából a világot először pillantá meg. Ki érzi magát ezen örvendetes napon boldogabbnak, mint én, hogy a Mindenható önt a világnak s nekem ajándékozá, és hogy ő kedves anyámnak a mai napot elérni engedé.

Ezen gondolatoknál szivemben felsarjadoznak a legélénkebb kivánatok további életéért, és ma különösen imádkozom az egekhez, hogy kedves anyámat anyai hű szeretetéért megáldja; mert mi is volnék én, kedves anyám ön nélkül, szeretete s tanácsa nélkül? A magas ég meg fogja hallgatni könyörgésemet; én pedig igyekezni fogok jóviselet, s a gyermeki kötelességek hű teljesitése által magamat háladatosnak nyilvánitani.

Tartsa meg ezután is szeretetében hálás fiát
N. N.

2. An eine Mutter.

Theuerste Mutter!

Heute haben Sie abermals den Tag erlebt, an welchem Sie durch die Gnade Gottes zuerst das Licht der Welt erblickt haben. Wer fühlt sich an diesem Tage glücklicher als ich, daß Gott Sie der Welt und mir geschenkt, und daß er Ihre Lebenstage bisher gefristet hat.

Bei dieser freudigen Erinnerung erwachen die lebhaftesten Wünsche in meinem Herzen für Ihre fernere Erhaltung, und ich flehe heute besonders zu der Vorsehung, daß sie Ihre Muttertreue mit dem besten Segen belohnen möge; denn was wäre ich, beste Mutter, ohne Sie, ohne Ihre Liebe, ohne Ihren Rath? der Himmel wird mein Gebet erhören, ich aber werde mich bestreben, Ihnen durch ein gutes Betragen und durch treue Erfüllung aller Kindespflichten meine Dankbarkeit zu beweisen. Mein Bemühen soll stets sein mich lebenslang des Glückes würdig zu machen, eine so vortreffliche Mutter zu haben.

Erhalten Sie Ihre Liebe stets
Ihrem dankbarsten Sohne
N. N.

3. Nagynénéhez.

Legkedvesebb nagynéném!

Ma van születése napja, és igy nekem nagy ünnepem, a melyen irányábani benső szeretetem s igaz tiszteletemet mivel sem mutathatom meg inkább, mint ha a Mindenhatóhoz, boldogságáért s hosszas életéért könyörgök. Igyekezni fogok jeles tulajdonai követése által kedves nagynénémhez hasonlóvá lenni, és ez által szeretetét s irányombai vonzódását kiérdemelni, a ki vagyok

Kedves nagynéném alázatos unoka leánya

N. N.

3. An eine Tante.

Liebste Tante!

Heute ist Ihr Geburtstag, folglich für mich ein großes Fest, denn meine innige Liebe und Ehrerbietung gegen Sie glaubte ich auf keine andere Weise an den Tag legen zu können, als indem ich zu Gott mit Inbrunst für Ihr Wohlergehen und für lange Erhaltung Ihres so tugendhaften Lebens betete. Ich will mich bestreben, Ihnen durch die Nachahmung Ihrer vortrefflichen Eigenschaften ähnlich zu werden, und dadurch Ihre Liebe und Gewogenheit zu verdienen, um welche Sie bittet

Ihre gehorsamste Nichte

N. N.

Válasz.

4. Az atya fiához.

Édes fiam!

Igen köszönöm buzgó kivánatodat, melylyel születésem napján hozzám járultál. Azon szivesség, melyet soraidban kifejtettél, sok örömöt okozott nekem. Hozzon a jövő neked is sok szerencsét! Haladj az erény ösvényén, úgy áld és védelmez majd az Úr. Tartson meg az ég és erősitsen a jóra. Maradj édes fiam becsületes, kerüld a bűnt, úgy boldog lesz atyád, ki téged forrón szeret, és megtesz mindent, mi tőle telhetik, hogy életed boldogságát előmozditsa. Emlékezzél mindig hiven jóakaratú tanácsaira

szerető atyádnak

N. N.-nek.

4. Ein Vater an seinen Sohn.

Mein lieber Sohn!

Ich danke Dir recht herzlich für Deinen wohlmeinenden Glückwunsch, welchen Du mir bei meinem Geburtsfeste dargebracht hast. Die Herzlichkeit, welche aus demselben sprach, hat mir viele Freude gemacht. Möge auch Dir

die Zukunft recht viel Glück bringen! Wandle auf dem Wege der Tugend und der Herr wird Dich segnen und beschützen! Der Himmel erhalte Dich, und gebe Dir Kraft zum Guten! Bleibe brav, mein Sohn, und fliehe das Laster; dann wirst Du Deinen Vater beglücken, der Dich so innig liebt, und gerne Alles, was in seinen Kräften steht, thut, um Dein Lebensglück zu befördern. Sei stets eingedenk der Ermahnungen

Deines Dich liebenden Vaters
N.

D. Eljegyzés vagy esküvés alkalmával.

(Glückwünsche zur Verehelichung.)

1. Nőtestvérhez.

Édes hugom!

Midőn elolvastam leveledet, nagy léptekkel jártam fel s alá a szobában, nőm nem csekély bámulatára felkiáltva: csodák csodája! hugom felhagyott a zárdai eszmékkel. Semmi kellemesbet nem irhattál nékem, mint e választást. Rég vágyott lelkem testvérnek nevezhetni a derék Emilt, azért mondám mindig, hogy jobban illik fődre a myrtus koszorú mint a fátyol; de nyilatkozatod szerint felszentelési ünnepélyedre előbb várhattam meghivást, mint menyekződre. Igy változnak a lányi szivek; most daczolnak, kiengesztelhetlenséget szinlelnek, mindenkit epedni, sóhajtozni hagynak, . . . végre mégis igent mondanak.

Ha választottadnak ideje s körülményei engedik, s ha nem igaz, a mit tartanak, hogy a legdaczosabb hölgyből a legtürelmetlenebb menyasszony lesz, úgy beszéld rá jövendő sógoromat, hogy társaságodban egy pár napra ránduljon át hozzánk.

Teljesítsd óhajtásomat, különben unatkozásig hosszú prédikácziót várhatsz forrón szerető bátyádtól

N. N.

1. An eine Schwester.

Liebe Schwester!

Als ich Deinen Brief durchgelesen hatte, ging ich, zu nicht geringem Erstaunen meiner Gattin, mit großen Schritten auf und ab, dabei ausrufend: Wunder über Wunder! meine Schwester hat alle Klostergedanken im Ernste aufgegeben. Du hättest mir nichts Angenehmeres schreiben können, als diese Wahl. Es war lange mein Herzenswunsch, den wackern Emil Bruder nennen zu können; deswegen sagte ich Dir auch immer, daß sich für Dein Haupt weit besser der Myrthenkranz als ein Schleier schicke. Aber nach Dei-

nen Aeußerungen zu schließen, durfte ich eher eine Einkleidung zu den Elisabethinerinen, als eine Einladung zu deiner Hochzeit erwarten. So veränderlich sind die Herzen der Mädchen; jetzt spielen sie die Spröden, die Unerbittlichen, lassen Alles um sich her seufzen und schmachten — und dann — geben sie das Jawort.

Wenn Zeit und Umstände es Deinem Auserwählten gestatten, und es nicht so ist, wie man sagt, daß die sprödesten Jungfrauen die ungeduldigsten Bräute sind, so berede meinen künftigen Schwager, daß er uns in Deiner Begleitung auf einige Tage besuchen möge.

Erfülle meine Wünsche, sonst gewärtige eine tüchtige Strafpredigt von

Deinem Dich innig liebenden Bruder

N. N.

2. Nagybátyához.

Szeretve tisztelt uram bátyám!

Nagy örömöt okozott nekem azon hír, miszerint kedves Henriettéje M. tanár úrhoz ment férjhez. Bár mily kivánatosak is a kedvező vagyonbeli viszonyok, s bár mily nyereményes legyen e részben is a választás, mégis többre becsüljük azon szerencsét, hogy ön derék Henriettéje oly férfiú oldala mellett van, kinek tudományossága és erkölcse általánosan ismertetik s méltányoltatik.

Ajánljon ön engemet s enyéimet szeretetébe s beszélje rá őt, hogy látogasson meg a legközelebbi szünnapok alatt, hogy személyes ismeretségének is örvendhessünk.

A kedves menyasszonynak részünkről sok szépet és jót, különösen tőlem, ki vagyok

Önnek őszinte rokona

N. N.

2. An einen Onkel.

Bester Herr Onkel!

Die Nachricht von der Verehelichung Ihrer lieben Henriette mit Herrn Professor M. hat uns große Freude gemacht. So wünschenswerth auch äußere Glücksumstände sind, und so vortheilhaft auch die getroffene Partie von dieser Seite ist, so schätzen wir doch das Glück noch weit höher, Ihre brave Henriette mit einem Manne verbunden zu wissen, dessen Gelehrsamkeit einen so ausgebreiteten Ruf hat, und dessen Tugenden allgemein bekannt sind.

Empfehlen Sie mich und die Meinigen seiner Liebe, und überreden Sie Ihn, in der nächsten Ferienzeit uns zu besuchen, damit wir uns des Glückes seiner persönlichen Bekanntschaft erfreuen.

Der lieben Braut sagen Sie viel Herzliches und Theilnehmendes von uns, besonders von mir,

Ihrem aufrichtigen Freunde

N. N.

3. Barátnőhöz.

Legkedvesebb barátnőm!

Az eljegyzésed felőli tudósitás meglepett ugyan, de nem volt egészen váratlan, és annál örvendetesebb, minél nagyobb a jó hír, melyben választottad mindenki előtt áll. De még is korholnom kell kissé tégedet, hogy még előttem legőszintébb barátnéd előtt is titkolództál s egy betűvel sem árultad el titkodat. Csak szerencséden való örömömben bocsáthatok meg hallgatásodért. Irántad viteltető tiszta s hű érzelmeim felől bizonyára meg vagy annyira győződve, hogy szót sem kell emelnem, mennyire boldognak érzem magam szép kilátásaid mellett. És nem kétkedem, hogy teljesedni fog mind ezen óhajtás, miután a házas élet szerencséje nem a sorstól, hanem önmagunktól függ. — Te kedves barátném, te birsz mind azon szeretetre méltó tulajdonságokkal, melyekkel a jó férjet boldogitani lehet, és jövendő férjed választása által megmutatá, mennyire tudja az ily tulajdonokat becsülni. Élvezd menyasszonyságod boldogító virágkorát sokáig; e földön legszebb ez időszak. Közöld velem szerencséd ünnepélyét; hacsak lehetséges, eljövök téged myrtuskoszorúval feldiszesíteni s mint ifjú nőt megköszönteni.

Ölellek s maradok legőszintébb barátnőd

L.

3. An eine Freundin.

Geliebteste Freundin!

Die Nachricht von Deiner Verlobung überraschte mich zwar, kam aber nichts weniger als unverhofft, und ist mir desto erfreulicher, je vortrefflicher der Ruf ist, in welchem Dein Bräutigam bei Allen steht, die ihn kennen. — Doch schelten muß ich Dich ein wenig, daß Du so gar verschlossen selbst gegen mich, Deine innigste Freundin, warst, und nicht mit einer Silbe Dein Geheimniß verriethest. Nur aus freudiger Theilnahme an Deinem Glücke kann ich Dir jetzt Dein Schweigen gegen mich vergeben. Von meinen treuen, redlichen Gesinnungen gegen Dich bist Du gewiß so überzeugt, daß ich Dir wohl nicht weitläufig beschreiben darf, wie glücklich ich mich bei Deinen schönen Aussichten fühle. Auch zweifle ich nicht, daß alle diese Wünsche in Erfüllung gehen werden, da das Glück der Ehe nicht, wie so vieles andere Glück vom Zufall, sondern von uns selbst abhängt. — Du, meine theuerste Freundin, besitzest ja alle liebenswürdigen Eigenschaften, wodurch eine Gattin einen braven Mann glücklich machen kann, und Dein künftiger Gemahl hat durch seine Wahl gezeigt, wie hoch er diese Eigenschaften zu schätzen weiß. Genieße die glückliche Blüthenzeit Deines Brautstandes recht lange; sie ist die schönste auf Erden. — Melde mir den Weihetag Deines Glückes; ist es

mir irgend möglich, so komme ich, Dich mit dem Myrthenkranze zu schmücken, und Dich als junge Frau zu begrüßen.

Ich umarme Dich als Deine treueste Freundin
L.

E. Hivatalnyerés alkalmával.
(Glückwünsche zur Beförderung im Amte.)

1. Jó baráthoz.

Kedves barátom!

Szinte oly meleg részvéttel, mint benső örömmel hallám, hogy ön elvégre annyi év lefolyása után nem csak hivatalt, hanem egyszersmind kedvező állást is nyert. Most már semmi sem hiányozhatik további szerencséjéből, s csak azt kivánom, hogy az ég erőtadjon önnek megvívhatni hivatala terhes kötelességeivel, úgy nem sokára újabb s nagyobb jutalmát nyerendi ön kitünő elmetehetségének, miután, mint hallom, főnöke már is figyelmeztetve van ön kitünő tulajdonságaira.

Részesítsen tovább is becses barátságában, s szerencséltessen gyakran leveleivel, mert mindent, mi önt érdekli, legnagyobbb részvéttel vesz Ön legőszintébb barátja
N. N.

1. An einen Freund.

Theuerster Freund!

Mit eben so warmer Theilnahme als innigem Vergnügen habe ich vernommen, daß Sie endlich, nach Verlauf so vieler Jahre, Ihre Beförderung, und zwar auf eine so vortheilhafte Weise, erhalten haben. Nun kann es an Ihrem weiteren Glücke nicht fehlen, und der Himmel gebe Ihnen nur Kräfte, in Ihren mühsamen Berufsgeschäften auszuharren, so wird bald ein noch würdigerer Lohn Ihrer Talente und Ihres Fleißes nachfolgen, da man, wie ich höre, den Chef auf Ihre rühmlichen Eigenschaften besonders aufmerksam gemacht hat.

Gönnen Sie mir auch ferner Ihre schätzbare Freundschaft, und beehren Sie mich oft mit Ihren Briefen, denn an Allem, was Sie betrifft, nimmt den innigsten Antheil Ihr ergebener
N. N.

2. Válasz ugyan erre.

Kedves barátom!

Szilárd barátságának ujabb bizonysága előléptetésemkor nyilvánított üdvkivánata. A főkormányszék figyelembe vette elvégre sok évi szorgalmamat és iparkodásomat, ez ad

új ingert munkásságom megkettőztetésére. Részemről semmit sem fogok elmulasztani, hogy magamat a status hasznos tagjává képezzem, s előljáróim további bizalmát is kiérdemeljem.

Adott engedelménél fogva nem sokára ismét fogok levelemmel alkalmatlankodni. Egyébiránt legyen meggyőződve, hogy változatlanúl maradok

Önnek őszinte barátja
N. N.

2. Antwort auf dieses Schreiben.

Werthester Freund!

Ein neuer Beweis von der Beständigkeit Ihrer Freundschaft ist Ihr wohlmeinender Glückwunsch zu meiner Beförderung, für welchen ich Ihnen aufrichtig danke. Die hohe Behörde hat endlich meinen vieljährigen Anstrengungen und meinem Fleiße Gerechtigkeit widerfahren lassen; dies sei ein neuer Sporn, meine Thätigkeit zu verdoppeln. Ich werde es an meiner Bemühung nie fehlen lassen, mich zu einem nützlichen Gliede des Staates immer mehr auszubilden, und mich auch fernerhin des Vertrauens meiner Vorgesetzten würdig zu machen.

Der mir gegebenen Erlaubniß werde ich mich gerne bedienen, und Sie bald wieder mit einem Briefe belästigen.

Genehmigen Sie die Versicherung, daß ich mit unveränderlicher Freundschaft verbleibe Ihr ergebenster
N. N.

MÁSODIK FEJEZET.

Köszönő levelek. (Danksagungs=Briefe.)

Ezen levelek az olvasóban legnagyobb részt jó benyomást idéznek elő, mert a legnemesebb, s minden érdek nélkül jóttévő szivet is kellemesen érinti, ha a nyert jótétemények s szolgálatok legalább elismerést nyernek, s azokért az illető hálásnak mutatkozik. A jó hatást emeli a köszönő leveleknek késedelem nélküli küldése, és ha az el nem hárithatott halasztást mindjárt a levél kezdetén az iró kimenti. Köszönő levelek olyanoknak is iratnak, kik sorsunk iránti részvétöket nyilvánitják, miért is új évi,

név- és születésnapi sat. örvendezésekre irt válaszok is, minők az előbbi fejezetben előfordulnak, a köszönölevelek közé sorolhatók. Kell, hogy ezeket természetesség s őszinte hangulat lengje át, minden dagály és tulság nélkül. Egyébkint a személyeknek egymáshozi viszonyuk, és a köszönet tárgya adnak további irányt. Barátok közt váltott köszönő sorokban szivélyesség és bensőség, távolabb viszonyban állókhoz s tekintélyesb személyekhez irottakban érzéssel párult finom udvariasság uralkodjék. Szükséges pedig, hogy a köszönet tárgyát, mint reánk nézve fontosat, s örvendetest sat. felemlitsük; csekélységeknél azonban ne feszítse az író túl a dolgot, nehogy hizelgő s nevetségesnek látszassék. Néha nincs helyén viszonszolgálatainkról beszélni; az ily kifejezésekkel vigyázva éljünk; mert ez könnyen akép magyaráztathatnék, mintha lekötelezettek maradni nem akarnánk.

1. Egy ifjú egy királyi tanácsosnak az iskolai segédpénz megnyerésében tett közbenjárását köszöni.

Nagyságos királyi Tanácsos úr,

Nagy kegyességű uram!

Az Ő Felségétől számomra kegyesen rendelt segédpénz több mint a mennyiért esedezni bátorkodtam s ez által beteljesedtek minden ohajtásim.

Meg levén győződve, hogy ezen kegyelmet egyedűl Nagyságod kegyes közbenjárásának köszönöm, hálám legbuzgóbb érzéseit mély alázatossággal nyilatkoztatom ki Nagyságodnak. Nagyságod ez által nem csak az én szerencsémnek tette le talpkövét, hanem szülőimet is a legnehezebb gondtól szabaditotta meg.

A szivünkre áradt örömérzést eléggé ki nem fejezhetem, csak annyit mondhatok, hogy örökké háladatos leszek s a tanúlásra rendelt idő lelkismeretes használása által ügyekezendem magamat Nagyságod kegyességére méltóvá tenni, s egész erőmet arra forditandom, hogy a haza hasznos polgárává képződhessem.

A midőn magamat Nagyságod uri kegyességébe ajánlanám, tartozó mély tisztelettel s hálával maradok

Nagyságodnak

háladatos mély alázatosságú szolgája

N. N.

1. Danksagung an einen kön. Rath für ein erhaltenes Stipendium.

Hochwohlgeborner Herr!

Tief gerührte Empfindung meines Herzens macht es mir zur heiligsten Pflicht, Euer Hochwohlgeboren für die gnädige Ertheilung des N—schen Stipendiums an meinen Sohn meinen innigsten Dank abzustatten. Sie haben durch diese Wohlthat eine ganze Familie beglückt, und einem hoffnungsvollen Jünglinge die frohesten Aussichten in die Zukunft eröffnet. Möchten für diese edle Menschenliebe meine heißesten Wünsche in Erfüllung gehen, mit welchen ich den schönsten Segen des Allmächtigen für Euer Hochwohlgeboren herabflehe; möchte mein Sohn durch festes Beharren auf seinem bisherigen Wege beweisen, daß Hochdero unschätzbare Wohlthat keinem Unwürdigen zu Theil geworden ist. Mit diesen Hoffnungen und in der tiefsten Ehrerbietung habe ich die Ehre zu verharren Euer Hochwohlgeboren gehorsamster

N. N.

2. Orvoshoz, tiszteletdíja átküldésekor.

Tekintetes orvos úr!

Úgy tekintem a tekintetes urat, mint éltem megmentőjét s az élet minden örömét, mint öntől származott ajándokot. Úgy ápolt ön terhes betegségemben, hogy a legforróbb hálára kötelezett.

Nem mintha leróvni kivánám, mit soha le nem róhatok, hanem hogy igaz hálám némi csekély jelét adhassam, bátor vagyok tekintetes uraságodat megkérni, kegyeskedjék ezen ide csatolt csekély ajándokot szivesen fogadni.

Ajánlom magamat önnek s tisztelt családjának becses hajlamába azon őszinte nyilatkozattal, mikép ön iránt forró hálával s határtalan tisztelettel lenni soha megnem szűnik

legalázatosabb szolgája

N. N.

2. Dankschreiben an einen Arzt bei Uebersendung eines Honorars.

Wohlgeborner,

Hochgeehrter Herr!

Euer Wohlgeboren betrachte ich als den Ritter meines Lebens, und jeden frohen Genuß desselben als Ihr Geschenk. Sie sind mir in der schweren Krankheit auf eine Art beigestanden, die mich zu dem wärmsten Danke verpflichtet.

Nicht um vergelten zu wollen, was ich nie werde vergelten können, sondern um ein schwaches Zeugniß meiner Erkenntlichkeit zu geben, bitte ich Euer Wohlgeboren, das Beikommende gütigst von mir anzunehmen.

Ich empfehle mich Ihnen und Ihrem verehrten Hause ganz ergebenst, mit der Versicherung, daß ich nie aufhören werde, mit unbeschränkter Hochachtung zu sein

Euer Wohlgeboren gehorsamster

N. N.

3. Menyegzői ajándék küldéseért.

Tekintetes úr!

Ama kegyes részvét, melyet tekintetes uraságod házasságom alkalmával irántam tanusitani méltóztatott, mind magam, mind nőm keblében a legforróbb hálaérzetet ébreszté fel; a küldött menyekzői ajándék pedig minden várakozásunkat felűlmulta. Folytonos emléke legyen ez kegyének, mely ösztönözni fog bennünket arra, hogy magas tetszését minél inkább megérdemelni iparkodjunk.

Méltóztassék érzelmeink ezen csekély kijelentéséből meggyőződni, mily határtalan tisztelettel viseltetünk ön iránt mi, kik a sírig maradunk alázatos szolgái

N. N.

3. Dankschreiben für ein Hochzeitsgeschenk.

Hochwohlgeborner Herr!

Die gnädigen Gesinnungen, welche Euer Hochwohlgeboren mir bei meiner Verheirathung zu erkennen gegeben haben, erwecken in mir und meiner Ehegattin die lebhaftesten Gefühle des Dankes; daß Sie aber denselben noch ein so reiches Hochzeitsgeschenk hinzugefügt haben, hat unsere Erwartungen im höchsten Grade übertroffen. Es soll uns ein immerwährendes Denkmal Ihrer Gnade bleiben, und uns ermuntern, Ihr ferneres hohes Wohlwollen zu verdienen. Möchten Sie von diesen schwachen Ausdrücken unserer Empfindungen auf die unbegrenzte Verehrung schließen, in welcher ich Zeitlebens verharre Euer Hochwohlgeboren unterthäniger

N. N.

4. Orvoshoz.

Tekintetes orvos úr!

Tekintetes uraságod oly gondot tanúsított feleségem veszedelmes betegsége alatt, s oly szorgalommal orvosolta őt, hogy szerencsés felgyógyulása által a legforróbb hálára érzem magam kötelezve. Az egészség szine, mely arczán ismét látható, a visszatért vígkedv, s megujult életöröm, mely szemeiből tündöklik, élénken emlékeztetnek azon szerencsére, melyet ön ismereteinek s fáradhatatlan buzgalmának köszönhetek.

Tudom nem vagyok ezt képes meghálálni, még is kérem: kegyeskedjék ez ide mellékelt csekélységet, mint háladatosságom gyenge jelét tekinteni. Miután magamat önnek s tisztelt családjának kegyeibe ajánlanám, kérem legyen meggyőződve, hogy a legbensőbb tisztelettel maradok

Önnek alázatos szolgája

N. N.

4. Dankschreiben an einen Arzt.

Wohlgeborner Herr!

Ew. Wohlgeboren haben sich meiner Frau in ihrer schweren Krankheit mit einem solchen Eifer angenommen, daß ich mich durch ihre glückliche Wiederherstellung zu dem innigsten Danke verpflichtet fühle. Die Farbe der Gesundheit, welche ihre Wangen wieder färbt, der zurückkehrende heitere Sinn und die erneuerte Lebenslust, welche ihr Auge belebt, Alles mahnt mich an dies Glück, welches ich Ihren ausgezeichneten Kenntnissen und Ihrer thätigen, unermüdlichen Hilfe verdanke. Wohl fühle ich, daß ich es nicht vergelten kann. Doch bitte ich das Beifolgende als einen schwachen Beweis meiner Erkenntlichkeit aufzunehmen. Indem ich mich Ihnen und Ihrer verehrten Familie empfehle, bitte ich versichert zu sein, daß ich stets mit der größten Hochachtung bin

Ew. Wohlgeboren gehorsamer

N. N.

5. Nyert hivatalért.

Méltóságos gróf úr!

Méltóságod az itteni megürült jószág igazgatóságra nézve benyujtott alázatos kérelmemet meghallgatni kegyeskedett, ez által én felette szerencsséssé tétettem, s ezért sietek is Méltóságodnak legmélyebb hálámat minél előbb kijelenteni. Mindent elfogok követni, hogy hálámat kötelességem pontos teljesítése által is tanúsíthassam, s magamat Méltóságod nagy kegyelmére tovább is érdemesíthessem.

Mit a legmélyebb tisztelettel kikérve maradok

Méltóságodnak legalázatosabb szolgája

N. N.

5. Für eine erhaltene Anstellung.

Hochgeborner Herr Graf!

Ew. Hochgeboren haben die Gnade gehabt, mein ehrerbietiges Gesuch um die erledigte Stelle eines Güter-Directors zu genehmigen. Ich bin dadurch so sehr beglückt worden, daß ich mich beeile, Ew. Hochgeboren meinen ehrerbietigsten und innigsten Dank auszudrücken. Ich werde mich bestreben, denselben durch die treueste Erfüllung aller mir obliegenden Pflichten zu bethätigen, um mich dadurch der ferneren Gnade Ew. Hochgeboren würdig zu machen. In Ehrerbietung bittet um dieselbe

Ew. Hochgeboren unterthänigster

F.

6. Kölcsön visszafizetésekor.

Különösen tisztelt tekintetes úr!

Van szerencsém 900 forintnyi tartozásomat, az ide mellékelt 9 darab egyenkint száz forintot érő pénztári utalványokban, egész köszönettel lefizetni. Öszintén s teljes tisztelettel adok önnek hálát abbeli kegyéért, hogy — oly időben, — midőn mások rendetlensége miatt tartozásomat lefizetni képtelen valék — minden haszonkeresés nélkül segíteni méltóztatott; forró hálát adok önnek azon gyengéd kiméletéért is, melyet kifejteni méltóztatott akkor, midőn azon kellemetlen helyzetbe jöttem, hogy önt adósságom le nem fizethetése végett várakozásra kérni kényteleníttettem.

Helyzetemben nem húzhatja ki magát az ember az alul, hogy másoknak egyszer másszor ne hitelezzen, ily esetben gyakran találhatni olyanokra, kik nem elég szilárdak adott szavok megtartásában, még kevésbbé a magukra vállalt kötelezések teljesitésében; ide járul még, hogy magamhoz hasonló embernek, napszámosok kifizetésére mindig készpénzzel kell ellátva lennie, e szerint önhibája nélkül is jőhet az ember oly zavarba, minőből tekintetes uraságod jelenleg engem kisegíteni kegyeskedett.

Óhajtva, kivánom, bár nyilnék alkalom, hogy hálámat nem csak szavakkal, hanem tettel is tanúsithassam; magamat kegyes emlékezetébe ajánlva, mély tisztelettel vagyok

Tekintetes uraságodnak alázatos szolgája

N. N.

6. Bei Rückzahlung eines Darlehens.

Wohlgeborner, Hochgeehrter Herr!

In der Anlage beehre ich mich, Ew. Wohlgeboren meine Schuld von 900 Gulden in neun Kassenanweisungen, jede zu 100 Gulden, ganz ergebenst zu übersenden. Ich danke Ihnen aufrichtigst und ergebenst für die Güte, die Sie mir zu einer Zeit, wo ich durch fremde Fahrlässigkeit eingegangene Verbindlichkeiten zu erfüllen nicht im Stande war, mit großer Uneigennützigkeit erwiesen, noch mehr aber — und recht herzlich und innig danke ich Ihnen für die zarte Schonung, die Sie mir da bezeugt haben, als ich aus gleichem Grunde in die höchst unangenehme und mich sehr beängstigende Nothwendigkeit versetzt war, Sie um Aufschub der Berichtigung meiner Schuld zu bitten.

Ein Mann in meinen Geschäften kann sich leider dem nicht ganz entziehen, Andern Kredit bewilligen zu müssen, und da stößt man denn nicht immer auf Männer, die solid genug sind, streng auf ein gegebenes Wort zu halten, um geleistete Versprechungen genau zu erfüllen. Kommt nun noch dazu, daß man, wie ich, bei seinem Geschäfte immer eines ziemlich beträchtlichen Ver-

lages von baarem Gelde bedarf, um eine Menge Arbeiter zu befriedigen, so können sich — ohne daß man es verschuldet — wohl Verlegenheiten finden, wie die war, in der Euer Wohlgeboren mir Ihre Beihilfe gewährten.

Ich wünsche sehnlich eine Gelegenheit, wo ich Ihnen meine dankbaren Gefühle anders, als mit Worten an den Tag legen kann, und verharre, mich Ihrem geneigten Andenken empfehlend, mit vollkommenster Hochachtung

Euer Wohlgeboren ganz ergebenster Diener

N. N.

7. Egy ifjú, tanitójához.

Nagyon tisztelt tanitó úr!

Háladatlansággal vádolnám magamat, ha elmulasztanám ezen alkalmat legszorosabb kötelességeim egyikének teljesítésére; s ez a forró hála azon fáradságáért, melyet nevelő intézetében létem alatt rám pazarlott. A legszebb ismeretekkel gazdagitá tisztelt uraságod elmémet, s a legbölcsebb elveket csepegteté szivembe. Intései oly jó hatásuak valának, hogy azoknak ellent nem állhattam; sőt büntetései is a szeretetnek valának eredményei. Társalkodása, bánásmódja kedves és tanúságos volt, s ha azon ragaszkodásra, — melylyel irántam mások felett viseltetett — emlékezem, csak sajnálnom kell, hogy együtt létünk ideje oly rövid vala.

Bocsássa meg nagyon tisztelt tanitó úr gyermeki gondatlanságomat s hibáimat; bocsássa meg, hogy nem tudtam mindig méltányolni szeretetét, gondosságát; s vegye forró hálámat bölcs utasitásaiért, melyeket minden alkalommal követni fog örökké háladatos tanitványa

N. N.

7. Dankschreiben eines Jünglings an seinen Lehrer.

Hochgeehrter Herr Professor!

Ich würde mich der Undankbarkeit schuldig machen, wenn ich die Gelegenheit vorüber gehen ließe, eine meiner wesentlichsten Pflichten zu erfüllen. Es ist dieses der Dank für Ihre Bemühungen während meines Aufenthaltes in dem Konvikte. Sie, hochgeehrter Herr, haben meinen Verstand mit den besten Kenntnissen bereichert, mein Herz nach den weisesten Grundsätzen gebildet. Ihre Ermahnungen hatten einen Nachdruck, dem ich nicht widerstehen konnte; Ihre Strafen waren Wirkungen der Liebe. Ihr Umgang war angenehm und lehrreich, und wenn ich mich jener besonderen Gewogenheit erinnere, die Sie mir immer vor Anderen zuwendeten, so muß ich recht sehr bedauern, daß die Zeit so kurz war, wo ich mich des Glückes erfreute, unter Ihrer Aufsicht zu sein.

Verzeihen Sie mir, hochgeehrter Herr Lehrer, die jugendlichen Unbedachtsamkeiten und Fehler, die Ihre Sorgfalt und Liebe verkannten, und

nehmen Sie gütigst meine Danksagung an für Ihre trefflichen Lehren, die bei jeder Gelegenheit benutzen wird

Ihr gehorsamster Zögling
N. N.

8. Kölcsönvett könyv visszaküldésekor.

Ezennel van szerencsém köszönettel visszaküldeni az ön által kölcsön adott könyvet. Kettős hálával tartozom: egy részről ön szivességeért, más részről pedig a jeles könyvből merített okulásért s mulatságért. Örömmel használom az alkalmat megújíthatni hő tiszteletem és tiszta érzelmem kijelentését; melylyel maradok

Önnek kész köteles szolgája
N. N.

8. Kurzes Dankschreiben bei der Zurücksendung eines geliehenen Buches.

Empfangen Sie, hochgeehrtester ꝛc. hierbei das Buch zurück, das Sie mir so gütig auf einige Zeit geliehen hatten. Ich bin Ihnen doppelten Dank schuldig nicht nur für Ihre Güte, sondern auch für die aus diesem vortrefflichen Werke geschöpfte Unterhaltung und Belehrung. Ich benutze diese Gelegenheit, Ihnen die Versicherung der hochachtungsvollen Gesinnungen zu erneuern, in welchen ich die Ehre habe zu verharren

Euer ꝛc. ergebenster
N. N.

HARMADIK FEJEZET.

Kérő levelek. (Bittschreiben.)

Az ilynemü levelek, melyek természetüknél fogva a legkülönnemübb tárgyakra vonatkozhatnak, több nehézségekkel vannak összekötve, mivel azoknak valami jó uton módon az olvasót a kérő iránt valami olyanra kell határozniok, mire ő különben köteles nem volna. Ezen nehézségek mégérezhetőbbekké válnak, ha azokat, kiktől valamit kérünk, nem jól ismerjük. Kimeritő szabásokat ily levelek felett irni nem lehet; azokat nagy figyelemmel, s a fennforgó körülmények kellő méltánylásával kell

szerkeszteni, ha a kivánt czélt elérni akarjuk. Szerénységre itt nagy szükség van; tolakodást még a legszorongóbb helyzetben is kerülni kell; és noha magasabb rangú személyek iránt udvariasaknak kell magunkat mulatni, de az mégsem fajulhat soha alacsony hizelkedéssé. Ha szorongatott helyzetünk leirása szükségeltetik, ezt kellő visszatartással tegyük, és kerüljük az olvasó részvétét tulságosság vagy igen a részletekbe bocsátkozás által felébreszteni; mindenik esetben elhibáznók a dolgot, s az olvasóban inkább részvétlenséget gerjesztenénk. Főbb s ismeretlen személyekhezi kérleveleknél mindenek előtt kérjünk bocsánatot bátorságunkért. Hálásan emlékezzünk vissza a már nyert jótéteményekre, s helyheztessük reményünket s bizalmunkat az olvasónak ismeretes nagylelküségébe, melynél fogva jelen kérelmet is kegyes lesz meghallgatni. Világosan ki kell fejtenünk a kérelem okait, s a meghallgatásból következendett előnyöket. Hasonrangú személyekhez intézett kérlevelekben a barátságot említhetjük fel. Ilyen esetekben viszonszolgálatinkat is fölajánlhatjuk, vagy az olvasót arról, hogy háladatosak leszünk, bizonyossá tehetjük. Illetlen volna habár kisebb rangú emberekhez azt irni, hogy kérelmünk *teljesitése csekélység, csekély szolgálat.* Ilyen hangon csak mások irányában tett szolgálalainkról beszélhetünk. Minden esetben melyben valamit kérünk, kérelmünk teljesitését reánk nézve fontosnak kell rajzolnunk. Még akkor is, ha a kivántakat követelni is fel volnánk jogositva, ugy intézzük a dolgot, hogy a teljesités szivesség szinét viselje. Ha igy a czél el nem éretnék, még mindig van idő, más hangon szólani. Nem ritka eset, főleg a hatóságokhoz beadott tulajdonképi folyamodványoknál, hogy első kérelmünk elutasittatik, miből azonban végleges elmozdítás még nem következik; olyankor több s hat-

hatósabb okokra kell fektetnünk teljes világosságban elöadandó kérelmünket. Minden esetben igyekezzünk az illetőket kellemes, folyó irmodorral részünkre meg nyerni.

1. Kölcsönt kérő levél.

Tisztelt tekintetes ur!

Tekintetes uraságod jó idővel ezelőtt, egy tudvalevő vállalatról értekezvén velem, szives volt úgy nyilatkozni, hogy, nem lenne idegen, engem némi kölcsönnel segiteni, ha t. i. saját pénzem annak kivitelére kevés lenne. Az általam megkezdett üzlet közel van a sikerhez, kétszáz forintra mégis szükségem lenne.

Kegyes igérete következésében szabadságot veszek magamnak önt alázatosan megkérni, sziveskedjék nekem ez összeget 8 hónapra kölcsön adni. Tetszésére bizom, vajjon váltót vagy közönséges kötelezvényt adjak-e magamról. Mit sem kételkedem arról, hogy kérelmemet teljesítendi, s még kevésbé félek attól, hogy ön csak gondolatban is tartana tőle, hogy jó akaratával vissza kivánnék élni.

Ujra igérem, hogy az érintett összeget a kitett időre pontosan visszafizetendem, mert az általam kezdett üzérlet már most is nem csekély nyereséget ad, mely azonban csak akkor lesz állapodott, ha tökéletesen be fog fejeztetni, mire 6—7 hónap szükséges. Kedves lenne rám nézve, ha a kért összeget már e napokban birhatnám.

Kedvező válaszát várva maradok illendő tisztelettel

Tekintetes uraságodnak alázatos szolgája

N. N.

1. Jemand bittet um ein Darlehen.

Wohlgeborner, Hochgeehrter Herr!

Ew. Wohlgeboren hatten vor längerer Zeit die Güte, mit mir über eine Unternehmung zu sprechen, und sich dahin zu äußern, daß Sie nicht abgeneigt wären, mir dabei durch einen Vorschuß zu Hilfe zu kommen, wenn meine Geldmittel nicht ausreichen sollten. Das von mir eingeleitete Geschäft ist jetzt der Beendigung nahe, doch gebrauche ich dazu noch 200 Gulden. In Folge Ihres gütigen Versprechens erlaube ich mir, Sie ergebenst zu bitten: mir diese Summe auf einen Zeitraum von acht Monaten gegen die üblichen Zinsen vorzustrecken. Es soll ganz in Ihrem Belieben stehen, ob ich Ihnen einen Wechsel oder einen einfachen Schuldschein darüber ausstellen soll. Ich zweifle nicht daran, daß Sie meine Bitte erfüllen werden, und noch weniger

befürchte ich, daß Sie dem Gedanken Raum geben werden, ich könne in der Folge Ihr Wohlwollen mißbrauchen. Ich verspreche Ihnen, daß ich das Geld in der angegebenen Zeit wieder zurückzahlen werde; denn schon jetzt verspricht das von mir unternommene Geschäft einen nicht unbedeutenden Gewinn, der jedoch erst dann sich feststellen wird, wenn es völlig beendet ist, nämlich nach sechs bis sieben Monaten. Angenehm würde es mir sein, wenn ich die erbetene Summe schon in diesen Tagen erhalten könnte. Einer günstigen Antwort entgegensehend, verbleibe ich mit der größten Hochachtung

Ew. Wohlgeboren ergebenster

N. N.

2. Kereskedő segéd szolgálatját ajánlja.

Tisztelt nemzetes úr!

Fényes helybeli fűszerkereskedőnél tanultam a kereskedést. Folyó év Sz. Mihály napján szabadultam fel, s most előbbi főnökömnél mint segéd szolgálok, míg nagyobb kereskedésbe nem juthatok. H . . . ban lakó K . . . és társ. urak utazó megbizottjától hallám, mikép tisztelt uraságodnak jövő évi husvét napjától segédre leend szüksége. — Midőn tehát szerencsém lenne az ide rekesztett bizonyitványokat uraságod elébe terjeszteni, kérem alázattal, méltóztassék azokat átvizsgálni, s ha tartalmuk kielégitő, a hely pedig még betöltve nem lenne, sziveskedjék engem elfogadni; s ez esetben szorgalom, hűség s kötelességem pontos teljesitése által fogok iparkodni meghálálni a bennem helyezett bizodalmat. Boldogítson mielőbb válaszával, s tudósítson, ha vajjon, s mily feltételek mellett reménylhetem óhajtásom teljesítve látni.

Ki egyébiránt legnagyobb tisztelettel vagyok

A tisztelt nemzetes urnak alázatos szolgája

N. N.

2. Ein Commis bietet seine Dienste an.

Wohlgeborner, Hochgeehrter Herr!

In der Material-Handlung des hiesigen Kaufmanns, Herrn Fényes, erlernte ich die Handlung. Seit Michaelis dieses Jahres bin ich aus der Lehre, diene aber noch jetzt bei meinem Prinzipal als Commis, und zwar so lange, bis sich mir eine Aussicht eröffnet, in einer größeren Handlung angestellt zu werden. Durch den Reisenden des Handlungshauses K . . . . . & Comp. zu H . . ., welcher gestern hier war, erfahre ich, daß Ew. Wohlgeboren in Ihren Geschäften einen Handlungsgehilfen gebrauchen, welcher zu Ostern künftigen Jahres die Stelle übernehmen kann. Indem ich Ew. Wohlgeboren die anliegenden Zeugnisse vorzulegen mich beehre, bitte ich gehorsamst, dieselben zu prüfen; und sollten Sie durch deren Inhalt befriedigt werden, die Stelle auch noch nicht besetzt sein, mir diese gütigst zu übertragen. Durch Treue, Fleiß und Pünktlichkeit in meinem Geschäfte würde ich das in mich gesetzte

Vertrauen zu vergelten suchen. Haben Sie die Gewogenheit, mir bald gütigst zu eröffnen, ob und unter welchen Bedingungen Sie geneigt sind, meine Bitte zu gewähren.

Mit der größten Hochachtung habe ich die Ehre, mich zu zeichnen

Ew. Wohlgeboren ergebenster Diener

N. N.

3. Özvegy nőtől gazdag rokonához, árvái ügyében.

Tisztelt asszonynéném!

Ha levelem aláirását tekinti kegyed, bizonyosan csodálkozni fog annak tartalma felett; de inkább tulajdonítsa önmaga tiszteletre méltó jellemének, mint azon rokonságnak, melyben egymással állunk, hogy bátor vagyok kegyedet felkeresni. Boldogúlt férjem, kiről azt hitte a világ, hogy nagy vagyonnal bir, ezelőtt mintegy fél évvel meghalálozván, az összes adósságok letisztázása után, alig hagyott többet maga után ezer forintnyi értéknél. Van egy tizennégy éves fiam, kit valamely tekintélyesb kereskedő házba szeretnék juttatni; s egy leányom, közel tizenhét éves, kit előbbi nevelése képtelenné tesz aljasabb szolgálatra, bár örömest csatlakozném társalkodói minőségben valamely fiatal hölgyhez, hol barátilag s gyöngéden bánnának vele. Ily szomorú körülményekben bátorkodtam kegyedhez folyamodni, kinek széles ismerettsége s gazdag tapasztalása lehetségessé teszi, hogy irányt adjon cselekvésemnek, s nem kételkedem, hogy ismert nemeslelküsége megbocsáttatja kegyeddel e lépésemet, melyre a szigorú sors kényszerített. Vagyok tisztelettel teljes bizalommal sat.

3. Bittschreiben einer Wittwe an eine reiche Verwandte in Angelegenheit ihrer Waisen.

Geehrte Frau Tante!

Wenn Sie die Unterschrift meines Briefes erblicken, werden Sie sich gewiß über den Inhalt wundern; aber schreiben Sie es mehr Ihrem achtbaren Charakter als unserer Verwandtschaft zu, daß ich es wage, mich an Sie zu wenden. Mein gottseliger Gatte, den die Welt für reich hielt, starb vor ungefähr einem halben Jahre, und nach der Liquidirung der Schulden blieben von seinem Vermögen kaum tausend Gulden übrig. Ich habe einen vierzehnjährigen Sohn, den ich gern bei einem angesehenen Handlungshause unterbringen möchte, und eine siebzehnjährige Tochter, welche ihre frühere Erziehung zu niedrigeren Arbeiten untauglich macht, die aber gerne als Gesellschafterin sich einer jungen Dame anschließen würde, wo man sie freundlich und schonend behandeln möchte. In dieser traurigen Lage wagte ich es, mich an Sie zu wenden; Ihre ausgebreitete Bekanntschaft und reichen Erfahrungen

machen es Ihnen möglich, mir einen Rath zu geben, — und ich zweifle nicht, daß Ihre bekannte Güte mir diesen Schritt, zu welchem mich das harte Schicksal nöthigte, verzeihen wird. Ich verbleibe mit der größten Hochachtung 2c.

4. A rokon válasza.

Édes jó rokonom!

Nem tudom elhatározni, megindulásom nagyobb-e kegyed szomorú sorsának szerény rajza felett, vagy örömem, hogy tehetségemben áll azon segíteni. Látom e példában, hogy minden földi remény hiú, és csalódás martaléka; midőn erősen hiszszük, hogy körülményeink kedvezők s függetlenségünk biztosítva van : lappangó szerencsétlenség rejlik a mosolygó külszin alatt; de tanuljuk meg ebből, hogy a gondviselés, mely a földi élet dolgait vezeti, mindent teremtményei javára intéz. Kegyed gyermekeire nézve következő ajánlatom van : a fiúgyermek válaszszon életmódot, melyre hajlama vezeti, s én ellátom őt minden szükségessel a tanulási évek alatt; s ha jól viseli magát, tanulása végeztével segélyére leszek, hogy szárnyára kelhessen. A leánykát pedig kérem, hozza azonnal házamba, hol saját leányaimmal együtt fog neveltetni, s minden jóban részesülni, a mi tőlünk kitelik. — Megvárom, hogy időről időre tudosítni fog helyzetéről, hogy örömem lehessen kemény sorsát enyhiteni. Vagyok rokoni érzéssel sat.

4. Antwort der Verwandten.

Liebe, gute Freundin!

Ich kann nicht entscheiden, ob die Erschütterung durch die bescheidene Schilderung Ihrer traurigen Lage bei mir größer sei, oder die Freude, Ihnen helfen zu können. Ich sehe an diesem Beispiele, daß alle irdische Hoffnung eitel; wenn wir fest glauben, unsere Umstände seien günstig, unsere Unabhängigkeit gesichert, ist unter dem lächelnden Aeußern das Unglück verborgen; aber lernen wir daraus, daß die Vorsehung, die unsere Schicksale leitet, Alles zum Besten ihrer Geschöpfe lenkt. Hinsichtlich Ihrer Kinder mache ich folgendes Anerbieten : Der Knabe wähle sich einen Beruf nach seiner Neigung, und ich werde ihn während seiner Lehrzeit mit allem Nöthigen versehen; wenn er sich gut aufführt, werde ich nach Ablauf der Lehrjahre ihm für sein weiteres Fortkommen behilflich sein; das Mädchen aber bitte ich gleich zu mir zu bringen, wo es mit meinen Töchtern erzogen werden, und alles Gute, was wir ihr bieten können, genießen soll. Ich erwarte, daß Sie mich von Zeit zu Zeit über Ihre Lage benachrichtigen, damit ich so glücklich sein kann, Ihr hartes Schicksal zu mildern. Ich verbleibe mit freundschaftlicher Gesinnung u. s. w.

5. Egy atya kérelme tanácsért fia jövendőbeli sorsa elhatározása végett.

Tisztelt tekintetes ur!

Tekintetes uraságod sok oldalu tapasztalása s a polgári élet viszonyai körül szerzett ismeretsége bizodalomra bátoritának, oly dolog iránt, melyre nézve még határozatlan vagyok, kegyes tanácsát kikérni.

Egyetlen egy fiam van, ki jelenleg tanúl, szándokom volt őt az iskolából kivenni — s miután már 15-dik évét érte, magam mesterségére alkalmazni, mert csak könnyebb az atyának fiát saját mesterségében, mint másében elősegíteni. Azonban a fiú tökéletesen eltökélve tanulmányait folytatni; mindazon bizonyitványok, melyeket szorgalmára s eddig szerzett ismereteire nézve tanitóitól nyert, oly kielégítők, hogy félek, nehogy, ha hajlamát elfojtom, derék ember helyett ügyetlen, vagy mi több, szerencsétlen legyen.

Ennek következtében hát el vagyok tökélve engedni kivánatának, annyival is inkább, mert hála Istennek oly helyezetben vagyok, hogy nem fog terhemre lenni a további tanítással összekötött költség, s csak arra nézve nem vagyok még elhatározva, vajjon a jogi, orvosi, vagy hittudományi pályára szánjam-e? miután ő még egyik mellett sem nyilatkozott.

Tekintetes uraságod tökéletes és kimeritő ismeretekkel bír mindazon előnyök és nehézségekre nézve, melyekkel egyik vagy másik életpálya kapcsolatban áll, minélfogva legnagyobb nyereségnek tartanám, ha e választás iránt bölcs tanácsával boldogitani kegyeskednék. Tudva azt, hogy több ily esetben kész volt már segélyt nyujtani, s tanácsát mindig a legnagyobb siker követte, bizton hiszem, hogy e részbeni kérelmemet, — melytől fiam jövője és saját megnyugvásom függ — emberszerető szíve örömmel teljesítendi.

Legmélyebb tiszteletem kijelentése mellett vagyok

Tekintetes uraságodnak alázatos szolgája.

5. Bitte um Rath wegen künftiger Bestimmung eines Sohnes.

Ew. Hochwohlgeboren!

Ew. Hochwohlgeboren bewährte Erfahrung und genaue Kenntniß der Verhältnisse des bürgerlichen Lebens flößen mir ein so unbedingtes Zutrauen ein, daß ich mir die Freiheit nehme, Sie in einer Sache, worüber ich noch höchst unschlüssig bin, um Ihren gütigen Rath zu bitten.

Ich habe einen einzigen Sohn, der jetzt noch das Gymnasium besucht. Es war mein Vorsatz, ihn von demselben wegzunehmen, und ihn, da er nun das 15. Jahr vollendet hat, für mein eigenes Geschäft zu erziehen, weil es einem Vater ungleich leichter wird, einem Sohne im eigenen Fach, als in einem fremden fortzuhelfen. Indessen hat sich der Wunsch des jungen Menschen, zu studiren, lebhaft in seiner Seele festgesetzt; die Zeugnisse seiner Lehrer, in Ansehung seiner Anlagen, seines Fleißes, seiner bereits gesammelten Kenntnisse, sind auch so vortheilhaft, daß ich fürchten müßte, wenn ich seiner Neigung Zwang anthäte, statt eines vortrefflichen Menschen, der er werden kann, wenn er ihr folgt, einen untauglichen oder wenigstens unglücklichen Mann in meinem eigenen Fache zu bilden. Ich habe mich also entschlossen, seinen Wünschen um so mehr nachzugeben, da ich, Gott sei Dank, in solchen Umständen bin, daß mich die mit dem Studiren verbundenen Kosten nicht drücken werden; nur bin ich unentschlossen, ob ich meinen Sohn der Rechtsgelehrsamkeit, der Theologie oder der Arzneikunst widmen soll, da er noch für keines dieser Fächer eine besondere Vorliebe zeigt.

Ew. Hochwohlgeboren haben von den Vorzügen und Schwierigkeiten, die jedes dieser Studien mit sich führt, gewiß eine so genaue und vollständige Uebersicht, daß ich es für den größten Gewinn halten würde, wenn Sie meine Wahl durch Ihren einsichtsvollen Rath leiten wollten. Ich weiß, daß Sie mit Bereitwilligkeit mehreren Personen in verschiedenen Angelegenheiten Ihren gütigen Beistand dieser Art nicht versagt haben, und daß dies von dem besten Erfolge gewesen ist; Ihre Menschenfreundlichkeit wird also auch mir eine Bitte gewähren, von welcher meine Beruhigung und mein ganzes Vertrauen auf die glückliche Zukunft meines Sohnes abhängt.

Mit vollkommener Hochachtung habe ich die Ehre zu sein 2c.

6. Ajánlatért esedező — előkelő urhoz.

Igen tisztelt tekintetes ur!

Igen óhajtanám az . . . . i újságban hirdetett helyet elnyerni, de ismeretlen létemre sem bizonyitványt, sem ajánlatot, melyre mégis csak tekintenek, elő nem mutathatok. Azonban szerencsés lévén tekintetes uraságod által ismertetni, hizelkedem magamnak, hogy nemcsak az ezen állomásra megkivántató ismereteimet, hanem erkölcsi magamviseletét is ajánlatra méltónak találandja, s ezért bátor vagyok tekintetes uraságodat alázatosan megkérni, kegyeskedjék engem ajánló levéllel boldogitani. Tekintetes uraságodnak neve s állása már előlegesen kedvező befolyást gyakorolhat a választásra, mely jövendőm szerencséjét alapíthatja meg. — Vegye ünnepélyes nyilatkozatomat, mely szerint igérem, hogy kegyes ajánlatának becsületére válni s hálámat kötelességem hű teljesítése által kifejezni igyekezendem.

6. Bitte an einen angesehenen Mann um eine Empfehlung.

Hochzuverehrender Herr!

Ich wünschte sehr, die in der — Zeitung angebotene Stelle in — zu erhalten, bin aber dort unbekannt, und habe keine Zeugnisse oder Empfehlungen vorzuweisen, und auf diese nimmt man doch gewöhnlich Rücksicht. Ich bin so glücklich, von Ihnen gekannt zu sein, und da ich mir schmeicheln darf, daß Sie mir nicht nur die für diese Stelle erforderlichen Kenntnisse zutrauen, sondern daß Sie auch mein Betragen für empfehlenswerth halten werden, so erlaube ich mir hiermit, Sie höflichst um ein Zeugniß zu bitten. Schon Ihr geschätzter Name und Ihre Würde dürften zum voraus einen günstigen Einfluß auf meine Wahl haben, und so zur Gründung meiner Existenz wesentlich beitragen. Genehmigen Sie die feierlichste Versicherung, daß ich es mir stets angelegen sein lassen werde, Ihrer gütigen Empfehlung Ehre zu machen, und durch treue und gewissenhafte Erfüllung meiner Pflichten für Ihre Güte dankbar zu werden.

In der Hoffnung gütiger Willfahrung meiner höflichsten Bitte unterzeichnet sich mit hochachtungsvoller Ergebenheit

Ihr gehorsamster Diener.

7. Egy barát barátját keresztkomaságra kéri fel.

Igen tisztelt barátom!

Kivánjon ön szerencsét nekem, mert tegnap óta atya vagyok. Az ég egy egészséges, vidor fiúval áldott meg. Vegyen részt örömeimben, és ezen részvét nyilvánitására legyen fiam keresztatyja. Az atya már gyermeke zsenge korában törekedjék annak szerencséjét előmozdítani, és mi által tenném én ezt inkább, mint sem, ha önt drága barátom, keresztatyául választom.

Kérelmem meghallgatása legnagyobb tanusága lesz irányombai barátságának, a ki vagyok

tisztelő barátja
N. N.

7. Bittschreiben eines Freundes an einen andern, die Pathenstelle zu vertreten.

Werthester Freund!

Wünschen Sie mir Glück, denn seit gestern bin ich Vater. Der Himmel schenkte mir einen Sohn, einen wohlgestalteten, lustigen Knaben, den Gott erhalten wolle. Nehmen Sie Theil an meiner Freude, und zum Beweise dieser Theilnahme halten Sie meinen Sohn über der Taufe. Ein Vater muß schon in des Kindes zartestem Alter für das Wohl desselben sorgen, und wodurch könnte ich dieses besser, als wenn ich Sie, theuerster Freund, ihm zum Pathen wähle.

Die Gewährung meiner Bitte wird der schätzbarste Beweis Ihrer Freundschaft sein für Ihren ergebenen Freund

N. N.

8. Egy gyógyszertárbani gondári (provisori) állás elnyeréseért kérelem.

Különösen tisztelt gyógyszerész úr!

Tudomásomra esett, hogy gyógyszertárában a gondári állomás megürült, s hogy azt tisztelt uraságod betölteni szándékozik. Bátor vagyok magamat arra ajánlani, és szerencsésnek érezném magamat, ha tisztelt uraságod szolgálatába felvétetném. A gyógyszerészetbeni jártasságomat s a kért állomásra szükséges képzettségemet, valamint jó erkölcsi magam viseletét tanusitják eddigi főnökeim mellékelt bizonyitványai.

Én mostani állomásommal meg vagyok ugyan elégedve, kivánságom azonban ismereteimet szaporítani s tapasztalásokat gyűjteni, a mit mostani főnököm sem fog rosz néven vehetni, ki szolgálatából oly nehezen bocsát el.

Leglelkisméretesb teljesitése kötelességemnek ép oly szent lesz előttem jövőre is, mint mindig volt, s azért hiszem, hogy gyógyszertára jó hirét, melylyel dicsekszik, ha nem emelendem is, de bizonyára fentartandom.

Kérem tisztelt uraságodnak mielőbbi kedvező valaszát, a ki egész tisztelettel maradtam

Tisztelt uraságod alázatos szolgája

N. N.

8. Bittschreiben um eine Provisors-Stelle.

Hochedelgeborner,

Hochgeehrter Herr!

Ich habe es vernommen, daß in Euer Hochedelgeboren Officin die Stelle eines Provisors erledigt wird, und Sie solche wieder besetzen wollen. Ich bin so frei, mich Ihnen in dieser Hinsicht zu empfehlen, und werde mich glücklich schätzen, in Ihre Dienste aufgenommen zu werden. Ueber meine erlangten Kenntnisse in der Apotheker-Kunst, und über meine Brauchbarkeit zu einer solchen Stelle, so wie über mein sittliches Verhalten, lege ich das Zeugniß meines bisherigen Prinzipals, bei welchem ich vier Jahre zugebracht habe, bei. Ich bin zwar mit meiner Lage zufrieden, aber der Wunsch, meine Kenntnisse zu erweitern und neue Erfahrungen zu sammeln, ist so verzeihlich, daß ihn selbst mein Herr Prinzipal, so ungern er mich entläßt, billigen muß.

Die treueste Erfüllung meiner Pflichten wird mir künftig eben so heilig sein, als sie mir es immer war, und dadurch schmeichle ich mir den guten Ruf, in welchem Ihre Apotheke steht, durch meinen Eintritt wo nicht zu erhöhen, doch gewiß zu erhalten.

Ich bitte mich bald mit einer geneigten Antwort zu beehren und unterzeichne mich hochachtungsvoll

Ew. Hochedelgeboren ergebenster Diener

N. N.

9. Egy fiatal ember a másikat ellene elkövetett sérelemért megköveti.

Igen tisztelt uram!

Végtelen sajnálom, hogy tegnapelőtt oly rosz oldalról tanult megismerni. Azon nemes engedékenység, melylyel balga viseletemet eltürte, s még inkább a nagylelküség, melylyel még a szemtanúk előtt kimenteni igyekezett, anynyira lealáz, hogy a szégyen majdnem megemészt.

Nem elégít ki, hogy hibámat megismerem s megbánom; az sem, hogy öntől azért őszinte bocsánatot kérek, és magamat teljes elégtételre szivesen felajánlom. Nemes szív! legyen ön barátom. Tegye, hogy becses körében a harag szenvedélyét leküzdeni, s szelidsége által hevességemet mérsékelni tanuljam. Ez az egyedüli mód, mely kétségtelenné teszi előttem, hogy ön egészen megbocsátott, ez az egyedüli eszköz önmagammali kibékülésre. Ezen jótéteményt elvárom nemes szivétől, mely képes a legnagyobb áldozatok tételére, elvárom annál inkább, miután érzelmei őszintesége felett kétkednem nem szabad. Én részemről a leghőbb ragaszkodást fogadom, és maradok végig

lekötelezettje
N. N.

9. Ein junger Mann bittet einen andern wegen einer Beleidigung um Verzeihung.

Verehrtester Herr!

Es thut mir sehr wehe, daß Sie mich vorgestern von einer so häßlichen Seite kennen gelernt haben. Die edelmüthige Gelassenheit, womit Sie meinen thörichten Ungestüm ertrugen, und noch mehr die Großmuth, mit welcher Sie mich sogar gegen die Zeugen meiner unartigen Aufführung zu entschuldigen suchten, demüthiget mich so sehr, daß ich vor Scham vergehen möchte.

Es befriedigt mich nicht, daß ich mein Vergehen bekenne und bereue; auch das nicht, daß ich Sie darüber aufrichtig um Verzeihung bitte, und mich zur vollständigsten Genugthuung erbiete. Edler, würdiger Mann, werden Sie mein Freund. Helfen Sie mir durch Ihren Umgang die Leidenschaft des Zornes zu beseitigen, und durch Ihre Sanftmuth meine ungestüme Hitze mäßigen. Dieses ist das einzige Mittel, mich zu überzeugen, daß Sie mir ganz verziehen haben, und mich mit mir selbst wieder auszusöhnen. Ich erwarte diese Wohlthat von Ihrem edlen Herzen, dem keine Aufopferung zu schwer ist, mit desto größerer Zuversicht, da ich kein Mißtrauen in die Aufrichtigkeit der Gesinnungen setzen darf, mit welchen ich Ihnen die treueste Ergebenheit angelobe, und lebenslang sein werde

Ihr ganz ergebener Diener
N. N.

10. Egy barát barátját arra kéri, hogy kegyeletvesztett fiának megbocsásson.

Drága barátom uram!

Többször bebizonyitá, hogy baráti érzelmeimet méltányolni tudja. Oly ügyben irok most drága barátomnak, mely legnagyobb sikerrel barátok közt végeztethetik be. Értem Gyulájának ügyét, a ki ép most könyek közt panaszolta azon siralmas helyzetet, melyben ön iránt áll, és hogy bánattal ismeri meg, mikép az, az ő hibája által lett elő-idézve. Nem titkolta el előttem, hogy rosz erkölcsű társak által csábittatva, egy idő óta könnyelmű életre adta magát, hogy ez által nem csak gazdája bizalmát, hanem mi előtte legrettenetesebb, még atyjának szeretetét is elvesztette. A fiú töredelmesen bánja meg hibáit, és fennen erősiti, hogy inkább a csábitásnak engedett, mint saját akaratát követte; hogy ő sokszor belsőleg ezen életmód ellen utálatot érzett, s igyekvék magát abból kiszabadítni; és hogy ha ez saját erejéből nem sikerült is neki, kedves barátom uram legutóbbi levelére annyira magába tért mégis, hogy azóta egészen más lett belőle, és hogy valódi utálatot érez a legközelebbi mult iránt, és nem kiván semmit annyira, mint hogy erkölcsös élete által régi hibáit mind magával mind másokkal elfelejtesse. Panaszolja, hogy az atya neheztelésére egészen lesujtva érzi magát, hogy legutóbbi levele óta nincs nyugodt percze, és ha nem sikerülne önt iránta szelidebb hangulatba visszavinni, ugy inkább kész a messze világba eltávozni, hogy még hire se járjon erre soha. Azért igen megkeresett, hogy önnél könyörögjek érette.

Ne tegye tehát ebbeli állásomat nehézzé kedves barátom, mert az ilyekben kevés tapasztalásom van. Engedje meg, hogy magam mellé hathatós szószólót vegyek: engedje ön meg, ha a baráti szózat nem volna hatalmas eléggé, önmagának atyai érzelmeit szólani. Bocsásson meg ön fiának. Megbánása, ha csak emberismeretem igen nem hibázik, valódi, és úgy vagyok meggyőződve, hogy az atyai szeretetnek ideiglen nélkülözése által az elkövetett hibákért eléggé büntetve van. Most érzi ő, mily boldogság egy szigorú de jó atya szeretetét birni; én hiszem, hogy ezután annál jobban igyekvendik magát arra érdemessé tenni. És ha e hibákat szépiteni nem akarom is, azok mégis csak gyermeki tévedések; ifjuságunkban mi is követtük érzékeink csábitga-

tásait, és jó, ha atyánk intései még idején a jóra visszavezérlének. Azért, tisztelt barátom uram, fiától ki még nem férfiú, és a kinek ezután is atyai tanácsaira szüksége lesz, ne vonja meg jobbját; ez a legbiztosabb és legerősebb támasz, mire maga a természet a gyenge nád gyanánt növekedő embert utasítja. Adja ön fiának vissza érzelmi nyugalmát; mutassa meg, hogy nem gyűlöli őt, mert erre nem is érdemes; a milyen érzékeny szivű, örökre nyomorulttá tehetné őt, és talán minden jóra való hajlandóságot megnémithatna benne.

Én úgy hiszem, hogy atyai szivéhez nem hiában szólottam, megbocsátás által oly fiú szivét tartja meg magának, ki egész gyengédséggel függ önön; ön véget vet azon gondnak, mely önt ép úgy emészti, mint a fiút, és újra látni fogja, hogy ezen tanácsomból valódi béke és öröm virágzik föl. Isten önnel, örvendeztesse meg mielőbb kedvező válaszával fiát és őszinte barátját

N. N.

10. Fürbitte für einen Sohn beim Vater.

Theuerster Freund!

Zahlreiche und deutliche Beweise habe ich davon, daß Sie die wahren Gefühle der Freundschaft zu würdigen wissen. Ich stehe daher auch keinen Augenblick an, eine Sache zu berühren, die allerdings nur von Freund zu Freund mit Erfolg behandelt werden kann. Es handelt sich um Ihren Sohn, der mir so eben unter heißen Thränen mitgetheilt hat, in welchem betrübenden Verhältnisse er gegenwärtig zu Ihnen steht, und zwar, wie er gern anerkennt, daß es durch seine eigene Schuld hervorgerufen war. Er hat mir nicht verhehlt, daß er von leichtsinnigen Kameraden verleitet, sich seit einiger Zeit einer tadelnswerthen Lebensweise hingegeben, daß er sich dadurch das Vertrauen seines Lehrherrn, und was ihm noch schrecklicher sei, und auf die Länge unerträglich werden müßte, sogar die Liebe seines Vaters verscherzt habe. Er bereut seine Vergehungen bitter, und versichert, daß er mehr der Stimme der Verführung nachgegeben, als seiner eigenen Neigung gefolgt sei, daß er oft einen innern Widerwillen gegen diese Lebensweise in sich gefühlt, und versucht habe, sich davon loszureißen; wenn ihm dies aus eigener Kraft nicht habe gelingen wollen, so sei er dagegen durch Ihr letztes Schreiben so furchtbar erschüttert worden, daß er seitdem wie umgewandelt sei, daß er einen wirklichen Ekel empfinde, wenn er auf die letztvergangene Zeit zurück denke, und nichts mehr wünsche, als durch einen sittlichen Lebenswandel seine Vergehungen bei sich selbst und bei andern vergessen zu machen. Er fühle sich aber durch den Zorn des Vaters wie vernichtet, er habe seit Ihrem letzten Schreiben keinen ruhigen Augenblick mehr, und wenn es ihm nicht gelänge, Sie milder zu stimmen, so wolle er in die weite Welt gehen und in seinem Leben nichts mehr von sich hören lassen. Dabei hat er mich dringend ersucht, sein Fürsprecher bei Ihnen zu sein.

Nun, verehrtester Freund, machen Sie mir mein Fürsprecher-Amt

nicht zu schwer, denn ich habe in dieser Funktion noch wenig Uebung. Gestatten Sie, daß ich mir einen beredten Beistand annehme: lassen Sie, wenn die Stimme des Freundes zu schwach sein sollte, das eigene Vatergefühl sprechen. Verzeihen Sie Ihrem Sohne; seine Reue ist, wenn mich nicht alle Menschenkenntniß trügt, wahr, und ich denke, daß er durch die zeitweise Entziehung der gewohnten väterlichen Liebe genugsam für seine Vergehungen bestraft worden ist. Erst jetzt erkennt er ganz, welch' hohes Glück die Liebe eines strengen, aber guten Vaters ist; ich hoffe, daß er fortan um so mehr bemüht sein wird, sich derselben würdig zu machen. Seine Vergehen sind ja, wenn ich dieselben auch nicht beschönigen will, doch eigentlich nur Jugendstreiche; wir Alle folgten wohl einmal in der Jugend den Lockungen der Sinnlichkeit, und wohl uns, wenn uns die Warnungsstimme eines Vaters oder väterlichen Freundes noch bei Zeiten zur Umkehr rief. Darum, geehrter Freund, entziehen Sie Ihrem Sohne, der ja noch nicht Mann ist, und auch in der Folge wohl noch Ihres väterlichen Rathes bedürfen wird, nicht die Vaterhand; sie ist ja die festeste Stütze, worauf die Natur selbst den wie ein schwaches Rohr heranwachsenden Menschen angewiesen hat. Geben Sie Ihrem Sohne die Ruhe des Gemüthes wieder; zeigen Sie ihm, daß Sie ihn nicht verachten, denn Ihre Verachtung verdient er nicht; sie würde ihn bei seinem tiefen Gefühle für immer elend machen, und vielleicht alle guten Anlagen in ihm ersticken.

Ich hoffe, nicht vergeblich zu Ihrem Vaterherzen gesprochen zu haben; Sie werden sich durch ein Wort der Verzeihung ein Sohnesherz erhalten, das mit aller Zärtlichkeit an Ihnen hängt; Sie werden den Kummer enden, der gewiß auf Ihnen eben so schwer, als auf Ihrem Sohne lastet, und es auf's Neue inne werden, daß aus dem Rathe wahrer Freundschaft Friede und Freude erblühen. Leben Sie wohl und erfreuen Sie durch eine baldige günstige Antwort Ihren Sohn und Ihren aufrichtigen Freund

N. N.

Válaszok.

11. Baráthoz azon kérelemre, hogy komaságot fogadjunk.

Tisztelt barátom!

Hogy megmutassam, mennyire örvendek kedves nejének szerencsés megbabázása felett, és hogy mily boldognak érzem magam, hogy számos barátjai közt engem ért a szerencse született fia keresztatyjának lehetni, sietek önt értesíteni, hogy a kedves betegágyast legközelebb meglátogatom, részint hogy szerencsekivánatimat nyilvánitsam, részint pedig, hogy a név fölött értekezzem, mit a kedves szülött kapjon. Ilyenekben a nők tanácsát kell kikérni, kik igen jól tudják, miszerint néha egy szép és kedvelt név elég arra, hogy szerencsések lehessünk. Annakutána a keresztatyai diszes hivatalt ünnepélyesen viendem.

Fogadja köszönetemet szives bizalmaért, a ki vagyok

Önnek igaz barátja

N. N.

11. An einen Freund auf das Ansuchen, bei seinem Kinde die Pathenstelle zu vertreten.

Geehrtester Freund!

Um Ihnen einen Beweis zu geben, welch' große Freude ich über die glückliche Entbindung Ihrer Gattin habe, und wie geehrt ich mich dadurch fühle, daß unter Ihren zahlreichen Freunden gerade die Wahl zum Taufpathen Ihres Sohnes auf mich gefallen ist, eile ich, Sie zu benachrichtigen, daß ich morgen die liebe Wöchnerin besuchen werde, um meinen Glückwunsch abzustatten, und mich mit Ihr wegen des Namens, den mein Pathe in der heiligen Taufe erhalten soll, zu besprechen. In solchen Fällen muß man sich den Rath der Frauen erbitten, die deshalb meistens ihre Eigenheiten haben, und auch recht gut wissen, daß oft ein schöner oder beliebter Name beiträgt, in der Welt sein Glück zu machen. — Nachmittags werde ich sodann mit gebührender Feierlichkeit die Pathenstelle übernehmen.

Ich danke Ihnen für Ihr Zutrauen, und bin mit vollkommener Achtung Ihr wahrer Freund

N. N.

12. Jó baráthoz, hogy a kért kölcsönt nem adhatjuk.

Kedves barátom!

Nagyon sajnálom, hogy a kért kölcsönnel kedves barátomon nem segithetek. Pénzkészletem épen most igen csekély, úgy hogy belőle semmit sem nélkülözhetek, mert néhány nap alatt X. barátomat nejével együtt ide várom, a kiknek itt létök több rendkivüli kiadásokat tesz szükségessé. Ámbár nem hiszem, hogy barátságtalansággal fog vádolni, mégis kivánom, hogy mielőbb nyiljon alkalom megmutathatni, hogy nemcsak szóval hanem tettel is vagyok

Önnek igaz barátja

N. N.

12. An einen Freund, dem man das angesuchte Darlehen nicht bewilligt.

Lieber Freund!

Es ist mir sehr leid, daß ich Ihnen mit der verlangten Summe nicht helfen kann. Mein Geldvorrath ist gerade nur gering, und ich darf mich davon nicht entblößen, weil ich in einigen Tagen meinen Freund X. und seine Gattin erwarte, deren Hiersein mancherlei außerordentliche Ausgaben nothwendig macht. Obgleich ich nicht fürchte, daß Sie mich der Ungefälligkeit beschuldigen werden, so wünsche ich doch, Ihnen bei einer andern Gelegenheit zu beweisen, daß es nicht Worte, sondern Thaten sind, mit welchen ich bin

Ihr wahrer Freund

N. N.

NEGYEDIK FEJEZET.

Emlékeztető, intő, feddő s szemrehányó levelekről.

(Erinnerungs-, Mahn- und Verweisschreiben.)

Azon levél, melynek hivatása valakit tartozott kötelezettsége vagy adott igéretének teljesitésére emlékeztetni, sem a küldő sem a vevőre nézve szabály szerint kellemesnek nem tekintethetik; miért is az ily levelek szerkesztésénél arra kell figyelnünk, hogy a kellemetlent lehetőleg kimélő modorban adjuk elő. Az ily levelek tehát udvarias s mérsékelt hangon irandók. Ha oda látja magát az ember kényszeritve, hogy az intést ismételje, akkor lassankint ugyan komolyabban s hangosabban irhatunk; de azért mégis nem volna illő goromba nyelven az előadandókat előterjeszteni, mert átalán avval nem is használunk magunknak, s ellenségeskedést s elkeseredést idézünk elé.

Intő, feddő és szemrehányó leveleket pedig csak egymáshoz hasonló személyek irnak egymásnak, az elöljárók alattvalóiknak, szülők távollevő gyermekeiknek, gyámok gyámoltjaiknak sat. Ezen levelek is nagy elővigyázatot, kiméletet s mérsékletet szükségelnek, már csak azért is, mert a megfeddendő cselekedet indokaira nézve sokszor csalatkozhatunk, s néha talán rosz akaratot, s szánszándékos megbántást látunk ott, hol csak könnyelmüség, vigyázatlanság vagy feledékenység volt szőnyegen; továbbá, mert gyakran előttünk ismeretlen szeliditő körülmények foroghatnak fenn; végre mert néha magunk is, öntudatlan bár, valami kellemetlenre okul szolgálhattunk. Ha nyilván roszakaratu megbántás forog fenn, akkor komolyabban felléphetünk ugyan; de még ezen körülmények közt is kerülnünk kell a viszontmegbántásokat s a keményebb kifejezéseket; tartózkodni

szükség a fenyegetődzésektől, és nyugalmas hangon figyelmeztetendő az, ki bennünket megbántott, cselekedetével összefüggő következményekre. — Intések csak tőlünk függőkhöz bocsáttathatnak. Józan és okadatos előterjesztés, szeretetteljes hangoni intésekkel inkább czélt érünk, mint keserü feddések által. Csak igen könnyelmü fiatal elmék s kedélyeknél lehet szigoruság által az elkövetett roszak megismerését s bánalmát előidézni.

Ezen levelekre irt feleletekben vagy öszintén megismerjük hibánkat, vagy mentegetjük magunkat. A mentegetés mindenkor szerény legyen. A jó intést s tanácsot köszönettel kell fogadnunk. A mentegető levelek alább fordulnak elő.

1. Adósság fizetésérei emlékeztetés.

Tekintetes úr!

Háztartásomban tett kevés változás annyi költségekkel van összekötve, hogy eddig még nem voltam képes azokat mind kifizetni. Ezen körülmény ismert méltányossága előtt ki fog menteni, ha a tekintetes úrhoz azon alázatos kérelmet intézem, hogy azon csekély összeget, mely mult hónapban megküldött számadásomból követelésem gyanánt kitetszik, legközelebb hozzám juttatni méltóztassék.

Azon reményben, hogy a tekintetes úr ezen bizalmas kérésemért neheztelni nem fog, szabad legyen a tekintetes urat egyúttal arról is biztosítani, hogy jövőre is szerencsémnek tartom, parancsait, mint eddig, a legpontosabban teljesíteni, maradván mély tisztelettel a

Tekintetes úr alázatos szolgája

N. N.

1. Erinnerung an eine Schuldforderung.

Wohlgeborner Herr!

Eine kleine Veränderung, welche ich vor einiger Zeit in der Einrichtung meines Hauswesens vornehmen mußte, war für mich mit so vielen Auslagen verbunden, daß ich bis jetzt noch nicht vermögend gewesen bin, sie alle zu bestreiten. Diese Versicherung wird, bei Ihrer bekannten billigen Denkart, die beste Entschuldigung für mich sein, wenn ich jetzt die gehorsamste Bitte an Sie wage, mich durch gelegentliche Uebersendung des kleinen Betrages gütigst

zu unterstützen, welchen meine im verflossenen Monate übersendete Rechnung enthält.

In der gewissen Hoffnung, daß Euer Wohlgeboren das Zutrauen, welches ich durch diese Bitte zu erkennen gebe, nicht mißfällig aufnehmen werden, darf ich zugleich die Versicherung hinzufügen, daß ich mir es auch in Zukunft zur vorzüglichen Ehre schätzen werde, Ihre Befehle, wie bisher, auf das Pünktlichste zu erfüllen.

Ich habe die Ehre, mit schuldiger Hochachtung zu sein

Euer Wohlgeboren ergebenster Diener

N. N.

2. Ismételt emlékeztetés adósságfizetés végett

Tekintetes úr!

Utolsó levelemre, melyben önt a legbarátságosabb úton emlékeztetém a kölcsönzött 600 pengő forintnak (minthogy a határidő már rég elmult) visszafizetésére, nem sziveskedék válaszolni. Őszintén megvallom, hogy hallgatása sok kellemetlenséget okoz nekem; ebből, valamint abból is, hogy a fizetési határidőt meg nem tartja, látom, mily kevéssé becsüli a baráti szolgálatot. Nehezemre esik önnel ezt tudatnom, s ismételve felszólitanom, de már előbbi levelemben is kijelentém, miszerint valóban oly helyezetben vagyok, hogy sajátomra enmagamnak is felette nagy szükségem van.

Ha nem akarja velem elhitetni, hogy barátságommal mit sem törődik, úgy tessék legott soraim vételével, — melyek mindenesetre utolsók — pénzemet megküldeni.

Azon biztos reményben, hogy ön nem fogja a dolgot oda juttatni, miszerint birói segélyhez legyek kénytelen folyamodni, tisztelettel maradok

Önnek alázatos szolgája

N. N.

2. Wiederholte Erinnerung, eine Schuld zu bezahlen.

Wohlgeborner Herr!

Auf meinen letzten Brief, worin ich Sie auf's Freundschaftlichste erinnerte mir die Ihnen geliehenen 250 Thaler nach schon so lange verflossenem Termine zurückzuzahlen, waren Sie nicht so gefällig mir zu antworten. Ich muß aufrichtig gestehen, daß mir Ihr Stillschweigen viel Verdruß macht, und ich sehe daraus, so wie aus dem, daß Sie Ihre Zahlungszeit nicht halten, wie wenig Sie die erwiesene Freundschaft achten. Es fällt mir schwer, dieses niederschreiben zu müssen, und Sie zum wiederholten Male aufzufordern; allein ich habe Ihnen ja schon im vorhergehenden Briefe geschrieben, daß ich mich wirklich in der Lage befinde, wo ich mein Eigenthum selbst höchst nöthig bedarf.

Wollen Sie nun, daß ich nicht glaube, es sei Ihnen an meiner Freund-

schaft nichts gelegen, so überschicken Sie mir gleich nach Empfang meines Schreibens, welches auf jeden Fall das letzte sein wird, mein Geld.

In der gewissen Hoffnung, daß Sie es nicht werden darauf ankommen lassen, daß ich die richterliche Hilfe suchen muß, bin ich mit Achtung

Ihr ergebener Diener
N. N.

3. Kézműveshez megrendelt tárgyak végett.

Kedves N. úr!

Ön megigéré, mikép a minap megrendelt ruhadarabokat még a mult szombaton megküldendi; és tegnap már a második szombat mult el a nélkül, hogy szavát tartotta volna. Miután én ugyanaz nap, midőn a megrendelést tevém, minden kelléket átadtam, bizonyára nem én lehetek a késedelem oka. Hogy várakozásomnak meg nem felel, annál inkább boszantó, mert tegnap szükségem lett volna az öltözetre. Ha tehát nekem tovább is szolgálni kiván, kérem önt a ruhaneműeknek még e héten legfeljebb vasárnapig leendő elkészitésére vagy pedig az átadott kellékek visszaadására.

Szolgája
N. N.

3. Erinnerung an einen Handwerker wegen bestellter Gegenstände.

Mein lieber Herr N. N.!

Sie versprachen mir, die neulich bei Ihnen bestellten Kleidungsstücke schon am vorigen Sonntage zu übersenden, und gestern ist der zweite Sonntag verflossen, ohne daß Sie Wort gehalten haben. Da ich Ihnen noch an dem nämlichen Tage, wo ich die Bestellung machte, sämmtliches Zugehör übersendet habe, so kann die Schuld der Verzögerung gewiß nicht an mir liegen, und es ist mir um so verdrießlicher, daß Sie meiner Erwartung nicht entsprochen haben, da ich den Anzug gestern sehr gern gehabt hätte. Wenn Sie also meine Kundschaft zu behalten wünschen, so ersuche ich Sie, mir bestimmt in dieser Woche, spätestens aber bis zum nächsten Sonntage die Kleidungsstücke anzufertigen, oder mir das Ihnen übersendete Zugehör zurückzugeben.

Ihr ergebener
N. N.

4. Fizetési emlékeztetés.

N. úr!

Ön sziveskedék megigérni, miszerint a 40 forintnyi adósságot 1-ső juniusig okvetetlen megfizetendi. Azonban már három hét telt el s én naponkint siker nélkül várom a pénz megérkezését. Viszonyaim nem engedik künlevő követeléseimet némi veszteség nélkül hosszabb ideig nélkülözni, mit ön is jól tudhat; miért, — jóllehet nem örömest, — kény-

szerítve látom magamat, önt e pénznek minél előbbi megküldésére sürgetőleg megkeresni. — Bocsásson meg, de a szükség parancsolja, s higye meg, hogy bármikor örömömre fog válni, ha önnek csekély erőmhöz képest szolgálhatok. Tisztelettel maradok

Önnek alázatos szolgája

N. N.

4. Man erinnert an eine Zahlung.

Sie hatten die Güte, mir zum 1. Juni d. J. die Zahlung der mir schuldigen Summe von 40 fl. ÖW. ganz bestimmt zu versprechen. Indessen sind bereits drei Wochen verstrichen, und vergebens hoffte ich täglich auf den Eingang dieses Geldes. Meine Verhältnisse erlauben mir nicht, ausstehende Forderungen, ohne einige Verluste, auf längere Zeit zu entbehren, was Ihnen sehr wohl bekannt ist; ich sehe mich daher, wiewohl ungern, genöthigt, Sie dringend um schleunige Uebersendung des Geldes zu ersuchen. Entschuldigen Sie gütigst, was die Noth mir gebietet, und glauben Sie gewiß, daß ich mir ein Vergnügen daraus mache, Ihnen jederzeit nach meinen Kräften zu dienen.

Hochachtungsvoll Ihr ergebener

N. N.

5. Nyájas emlékeztetés adósság lerovása végett tekintélyes férfiúhoz.

Különösen tisztelt úr!

Kétségtelenül vagy elhányá, vagy elfeledé legközelebbi (hónap, évnegyed, évrőli) számadásomat; bátor vagyok megkérni, sziveskedjék megemlékezni felőle. Nem sokára nehány adósságom leend fizetendő s nincs körülöttem pénz; ha ily kellemetlen helyezetben nem volnék, bizonyomra mondom, nem alkalmatlankodnám e figyelmeztetéssel. Esedezem, ne méltóztassék rosz néven venni s sziveskedjék engem megbizásával tovább megtisztelni, maradván

Tisztelt uraságodnak kész szolgája

N. N.

5. Höfliche Erinnerung an einen angesehenen Mann wegen Tilgung einer Schuld.

Hochgeehrter Herr!

Ohne Zweifel haben Sie meine Rechnung vom letzten Monate (Vierteljahre, Jahre) verlegt oder vergessen. Ich muß Sie bitten, sich daran zu erinnern. Nächstens soll ich einige fällige Zahlungen berichtigen, und bin nicht bei Geld; wäre ich nicht in der unangenehmen Lage, so würde ich Sie mit keiner Erinnerung belästigen. Ich bitte Sie, das nicht übel zu nehmen und mich ferner mit Ihren Aufträgen zu beehren, der ich bin

Ihr gehorsamster

N. N.

6. Kérelem kölcsön visszaadása végett.

Kedves N. úr!

Helybeli lakos N . . . Andor elhunytával néhány telkét — melyek az enyéimmel határosak — megvettem örököseitől. Ez okért kényszerítve látom magamat künlevő tőkepénzeim felmondására, hogy a fizetést kellőleg teljesíthessem. Meg fog tehát ön bocsátani, ha ezennel amaz 1000 o. é. forintnak — melyet önnek két év előtt bizonytalan időre kölcsönzék s melyre egy évnegyed múlva szükségem leend — visszafizetésére felszólitom.

Ha a fennérintett telkeket meg nem vettem volna, a pénzt most nem követelném, miután ez önnél biztos helyen van; de ha magam is kölcsön kérni nem akarok, nem látok más módot, mint tőkéim behajtását. Hiszem, nem lesz terhére valahol pénzt szerezni, minthogy jelenleg a hirlapokban gyakorta ajánltatik kölcsön adandó pénz. Gondoskodjék tehát, hogy nekem a pénzt minél előbb megadhassa.

Maradok Önnek kész szolgája

N. N.

6. Bitte um Zurückzahlung eines Darlehens.

Werthester Herr!

Nach dem Tode des hiesigen Einwohners Johann Christoph C . . . habe ich mehrere seiner Feldgrundstücke, die an einige der meinigen grenzen, von den Erben angekauft. Daher sehe ich mich genöthigt, mehrere außen stehende Kapitale aufzukündigen, um gehörig Zahlung leisten zu können. Sie werden es also nicht übel nehmen, wenn ich Sie bitte, mir die 1000 fl. ÖW., welche ich Ihnen vor zwei Jahren auf unbestimmte Zeit geliehen habe, und die ich nach einem Vierteljahre brauche, zurückzuzahlen.

Hätte ich den oben genannten Kauf nicht gemacht so würde ich das Geld nicht zurückfordern, da es bei Ihnen sicher steht; aber wenn ich nicht selbst borgen will, so sehe ich keinen andern Ausweg, als die Einforderung meiner Kapitale. Ich glaube, es wird Ihnen eben nicht schwer werden, Geld irgendwo aufzutreiben, da jetzt in den öffentlichen Blättern öfter Geld zum Ausleihen angeboten wird. Sorgen Sie also dafür, daß Sie mir das Geld bald schaffen können. Uebrigens bleibe ich Ihr bereitwilliger

N. N.

7. Egy atyának intő levele rosz társaságba keveredett fiához.

Fiam!

Azt hittem, hogy fáradalmas életpályám után öreg napjaimban te lész vigasztalásom, te lész örömöm; most azonban annak ép ellenkezőjét tapasztalom. A legleverőbb hireket

hallom felőled. Hallom, hogy játék, rosz hirben álló társaságokbani éjjeli barangolás, foglalkozásod. Olyan atyának, ki gyermeke boldogságát szivén hordozza, ilyekről tudósitás tőrdöfés; ez fájdalomkönyüket facsar ki szeméből s a sírhoz viszi közelebb. De még nem vesztettem el minden reményemet jobbulásodhoz. Szived még nem lehet oly romlott, hogy a legjobb atyának intései iránt fogékony ne legyen. Ha pedig mégis ennyire aljasultál volna, úgy én is megritkitom jótéteményimet, nehogy azok hálátlan gyermekre pazaroltassanak. Még rajtad áll, hogy megjavulásod által a jó gyermek nevet megérdemelni akarod-e vagy nem? és hogy tovább is maradjak-e szerető atyád

N. N.

7. Ermahnung eines Vaters an seinen Sohn, welcher in üble Gesellschaft gerathen ist.

Mein Sohn!

Ich glaubte den Trost des Alters und Freude für meine letzten Tage einer mühevollen Laufbahn an Dir zu erleben; erfahre aber gerade das Gegentheil. Ich erhalte die traurigsten Nachrichten, welche mich niederdrücken. Ich höre, daß Spielen, Herumschwärmen bis in die späte Nacht, meistens in Gesellschaft verrufener Leute, Deine Beschäftigung ist. Alles dieses muß einem guten Vater, der um das Wohl seiner Kinder besorgt ist, am Herzen nagen; muß ihm Thränen der Wehmuth auspressen, und ihn dem Grabe näher bringen. Noch will ich nicht alle Hoffnung für Deine Besserung aufgeben. Dein Herz wird noch nicht so verdorben sein, daß es gegen die Ermahnungen Deines besten Vaters unempfindlich bleibt. Sollte es jedoch mit Dir so weit gekommen sein, so werde ich anfangen, meine Wohlthaten einzuschränken, um solche nicht an ein undankbares Kind zu verschwenden.

Noch steht es bei Dir, ob Du durch Besserung Deines Lebenswandels auch künftig den Namen eines guten Sohnes verdienen willst, und ob ich ferner bleiben soll Dein Dich liebender Vater.

8. Szemrehányó levél egy ismerőshöz, ki bizalmunkkal visszaélt.

Tisztelt uram!

Bocsásson meg, hogy jelen levelemben, mint egykor, nem *barát* szóval nevezem. De majd azt kell hinnem, hogy e szó önelőtt már nem is szent, mert különben N. úr történetét, mit a hallgatás legszentebb igérete mellett nyilvánitottam ki az úrnak, oly gondatlanúl ki nem beszélte, s nem tette volna az egész város közbeszédtárgyává. Nagyon természetes, hogy ez nekem nem kis kellemetlenséget okozott. Bármily kellemetlen pedig ez, de annál fájdalmasabb reám nézve, hogy jó véleményemben az urról, oly rútul csa-

latkoztam. Ha a kérdéses esetet csak egy helyen beszélte volna ki, úgy azt hinném, hogy hirtelenségnek tulajdonitandó; de így miután egészen közönségessé tette rosz akaratot kell következtetnem. Egyébiránt az egészről igen ferdén voltam értesülve. Én N. urral személyesen beszéltem, ki is békéltem vele, ő igen sajnálja, hogy baráti bizalmam ily rútul kijátszatott. Öntől uram azt kivánom, hogy azon hirt mindenütt, hol csak kibeszélte, haladék nélkül mint alaptalant visszahuzza. Ha ön becsületes ember, ezt, minden további nélkül teljesíteni fogja; ha azonban a dologban késedelmeskednék, mind magam mind N. úr részére nem mulasztandom el törvény előtt elégtételt szerezni. N. N.

8. Vorwürfe an einen Bekannten, daß er das Zutrauen gemißbraucht habe.

Mein Herr!

Verzeihen Sie, wenn ich Sie in diesem Briefe nicht mit Freund anrede, wie das früher unter uns gewöhnlich war. Fast muß ich aber glauben, daß Ihnen dieser, wenigstens mir wichtige Name, nicht mehr so heilig am Herzen liegt, als ehedem; denn würden Sie nicht Bedenken getragen haben, die Geschichte des Herrn N., die ich Ihnen unter dem Versprechen der heiligsten Verschwigenheit anvertraute, so unbedachtsam auszuplaudern, daß sie nun der Gegenstand aller gesellschaftlichen Unterredungen in der Stadt geworden ist? Natürlicher Weise hat mir daraus ein großer Verdruß erwachsen müssen. So unangenehm mir auch dieser ist, so kränkt mich doch meine gute Meinung, die ich von Ihrer Freundschaft gehabt habe, weit tiefer; denn wie hätte ich mir einbilden können, daß Sie mich so grausam täuschen würden? Hätten Sie diese Geschichte nur an einem einzigen Orte wiedererzählt, so würde ich glauben, Sie hätten es aus Uebereilung gethan; so aber gaben Sie selbe Jedem preis, der sie hören wollte, und das läßt mich vermuthen, daß mehr ein vorsätzlicher Wille, als Leichtsinn Sie dazu verleitet haben müsse. Leider bin ich von dieser Geschichte ganz falsch unterrichtet gewesen. Ich habe mit Herrn N. nun selbst gesprochen; er ist mit mir ausgesöhnt und bedauert mich, daß mein gutes Zutrauen von einem meiner ehemaligen Freunde auf eine solche Weise gemißbraucht worden ist. Von Ihnen, mein Herr, verlange ich nunmehr, dieses Märchen an allen den Orten, wo Sie solches ausgebracht haben, unverzüglich als ungegründet zu widerrufen. Sind Sie ein billiger Mann, so werden Sie eilen, dieses ohne alle Zufügung neuer Beleidigungen zu thun. Sollten sie aber anstehen, so werde ich für mich und Herrn N. bei Gericht von Ihnen Genugthuung zu verlangen gezwungen sein, wozu Sie es jedoch nicht sollten kommen lassen. N. N.

9. Egy jó barát barátját hosszas hallgatásért feddi.

Kedves barátom!

Már két év telt el a nélkül, hogy csak pár sort is tőled kaptam volna, és mégis örömömre hallom ép most, hogy

igen jó dolgod van. Mi lehet tehát hallgatásodnak oka? Halmozott dolgok még sem tartanak oly sokáig, és még azok mellett is akad nehány percz, hogy barátunknak pár sort irjunk. Majdnem azon gondolatra kell jőnöm, ha szivedet nem ismerném, hogy új barátjaid mellett a régieket elfelejtéd. Nem, nem lehetsz oly jellemtelen, hogy azon köteléket, mit ma füztél, holnap felbontani képes volnál.

Láthatod hogy én régi bizalmamat irántad fenntartom, nehagyj tehát szégyenben, és örvendeztess meg mielőbb leveleddel barátod

N. N.

9. Verweisschreiben eines Freundes an einen anderen wegen seines Stillschweigens.

Bester Freund!

Schon sind zwei Jahre verflossen, ohne daß ich einen Buchstaben von Ihnen gesehen habe, und doch erfahre ich zu meiner Freude, daß Sie sich wohl befinden. Was mag also wohl die Ursache sein, daß Sie schweigen? dringende Geschäfte pflegen doch selten lange zu dauern, und man kann schon Augenblicke dabei finden, um einem Freunde ein paar Zeilen zu schreiben. Daß Sie über neue Freunde die alten vergessen sollten, liegt nicht in Ihrer Denkungsart; denn Sie haben einen festen Sinn, und werden nicht heute ein Bündniß schließen, um es morgen zu brechen. Fahren Sie fort, sich meiner Freundschaft zu erinnern, ich bleibe Ihnen immer ergeben als

Ihr treuer Freund

N. N.

10. Lemondó levele egy leánykának kedveséhez.

Uram!

Tegnapi maga viselete annyira megrendité ön iránti tiszteletemet, hogy kénytelen vagyok barátságunkat félbeszakitani. Igen örülök, hogy még jókor megismerém nemtelen indulatát. Ha most, midőn még öné nem vagyok, magát jámborul nem viselheti, mit várhatok öntől egybekelésünk után? Igaz ugyan, hogy a részegség volt kicsapongásának oka; de mit lehet egy oly emberről gondolnunk, ki gyakran a mértéktelen italnak adja magát. Ennekem részeges férj társaságában élni nem szándékom. Hogy jövőre minden kellemetlenséget eltávoztassunk, kiméljen meg ezutáni látogatásával.

Annak jeléül, hogy a viszonyról egészen lemondok, visszaküldöm ajándékait. N. N.

10. Verweisschreiben eines Mädchens an ihren Liebhaber wegen unhöflicher Begegnung.

Mein Herr!

Ihr gestriges Betragen war ganz das eines unbesonnenen, verachtungswürdigen Menschen, und bestimmt mich meine freundschaftlichen Verhältnisse mit Ihnen aufzugeben. Es ist mir sehr angenehm, daß ich bei Zeiten Ihre unedle Gemüthsart habe kennen gelernt. Können Sie sich nicht wie ein gesitteter Mensch betragen, da sie meine Hand noch nicht haben, wie würde es erst werden, wenn ich mit Ihnen verehelicht wäre? Es ist wahr, daß Ihre Trunkenheit Schuld an Ihren Ungezogenheiten war; aber was soll man von einem Menschen halten, der sich fast täglich dem übermäßigen Genusse eines Getränkes preis gibt, das man nur mit der größten Mäßigkeit genießen soll. Einen Trunkenbold wünsche ich mir nicht zum Manne, und um für die Zukunft Unannehmlichkeiten zu vermeiden, belieben Sie meine Wohnung nicht mehr zu betreten.

Zum Zeichen, daß es mir Ernst ist, keine Verbindung mit Ihnen zu haben, stelle ich Ihre Geschenke Ihnen zurück. N. N.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Mentegetődző levelek. (Entschuldigungsbriefe.)

Bocsánatkérő, mentegetöző és magunkat igazoló leveleket akkor szokunk irni, midőn vagy valósággal hibáztunk, vagy gyanuba estünk. Az ilyen levelekben kell, hogy őszinték, igazak legyünk, s a szivet hagyjuk szólani. Kopasz, vagy költött mentséget előhozni sokkal roszabb, mint őszintén bevallani a hibát s a megsértettől bocsánatot kérni.

Ha valaki kérését nem teljesíthetjük, úgy adjuk elö az okokat, miért vagyunk a teljesitésben akadályozva, s ajánljuk más esetekben szolgálatunkat.

Ha öntudatunk hibával nem vádol, az esetben szabadabb hangon írhatunk; ha pedig hibáztunk, akkor szelídebb hang jellemezze ugyan levelünket, de még ilyenkor is az emberi méltóságot lealacsonyitó csúszást-mászást kerülni kell.

Szemrehányást szemrehányással viszonozni, ritkán vezet czélhoz, söt inkább kölcsönös elkeseredést

szül; azért nem érdemelt szemrehányás ellenében ártatlanságunkat kitüntető s természetesen nem sértő szavakban előadott okainkkal lépjünk fel.

Vigyázatlanságunk nyilt bevallása sokkal jobb hatást szül, mintha újabb véteknek, a hazugságnak, adnánk magunkat martalékúl. Söt, sok esetben czélszerübb hibánkat feketébb szinben, nagyobbnak festeni, mint azt a másik tekinti.

Mentegetőző leveleket szabály szerint akkor irunk ugyan, midőn intő, feddő, szemrehányó leveleket vettünk; de sokszor megesik az is, hogy mentegetőző leveleket menesztünk, ha érezzük, hogy a korholást megérdemeljük, habár korholó levelet még nem kaptunk is.

Ajánlható, hogy olyankor, mikor ártatlanúl vádoltatunk, a korholó levél vétele után ne azonnal, hanem csak nehány nap múlva válaszoljunk, midőn t. i. az első kellemetlen benyomás elmúlt, s elég nyugalmat nyertünk, mentegetőző s igazoló sorainkat szenvedélyesség nélkül írni.

Szolgáljanak a következő levelek példákúl:

1. Ki nem fizethetett kölcsönért.

Igen tisztelt úr!

Oly igen nagy hálával viseltetem kegyes elnézéseért, hogy örömmel ragadok meg minden alkalmat, elhárithatni magamról a gyanút, mintha elmulasztani akarnám kötelességemet. — Képtelen levén jelenleg is önerőmből lefizetni tartozásomat, egy barátomtól kölcsönöztem ezen összeget, hogy bebizonyítsam, mikint távolról sincs szándokom viszszaélni ön jóságával. Sziveskedjék elküldeni az illető nyugtatványt, s legyen meggyőződve, hogy tiszteletteljesen maradok Önnek alázatos szolgája

N. N.

1. Entschuldigungsschreiben wegen eines nicht zur bestimmten Zeit bezahlten Darlehens.

Ich erkenne Ihre gütige Nachsicht mit so vielem Dank, daß ich Alles aufopfere, um den Schein der Vernachlässigung meiner Schuldigkeit von mir

abzuwenden. Bei der Unmöglichkeit, derselben aus eigenen Mitteln zu genügen, habe ich mir die hier beikommende Summe von einem Freunde vorstrecken lassen, um Sie zu überzeugen, daß ich sehr entfernt bin, Ihre Güte zu mißbrauchen.

Sein Sie so gefällig, mir die Quittung darüber zuzusenden, und bleiben Sie versichert, daß ich hochachtungsvoll bin Ihr ergebener

N. N.

2. A fiú szülőihez.

Szeretett szülőim!

Mindenkor ohajtva várt levelök ma felette kellemetlenül hatott rám. Ma semmi levelet nem vártam önöktől, annál kevésbbé ily borzasztó tartalmút. Alig szedhetem magam össze, hogy válaszoljak. Istenem! mit mondjak mentségemre, midőn önök oly tulságosan jajgatnak s fenyegetnek; de én nem igénylem, hogy igazam legyen, s gyermeki megalázással kérek engedelmet. Igaz, hibáztam; még is N. úr felette szigorúan itélt. Nem tagadom, egypárszor késő időig mulattam, s víg társaságban, a közös jó kedvben, tán egy pár pohárral többet is ittam, de valóságos kicsapongásokban még soh' sem vettem részt.

N. úrnak én ellent nem akarok mondani s elhiszem, hogy jó szándékkal viseltetik irányomban. Csak arra kérem kedves szülőimet, hogy nyugodjanak meg, gondolkozzanak ezután kegyesebben viseletem irányában és bocsássanak meg. Azon gondolat, hogy önök neheztelnek rám, s hogy jó anyámnak bút okoztam, elviselhetetlen előttem. Esküszöm, hogy ezután jó hireket fognak hallani felőlem, s hogy N. úr kevés idő mulva meg lesz velem elégedve. Nem, nem, soha sem fogom többé önöket megsérteni, mert hisz hogyan is lehetne kiirtani szivemből az erényesség iránti hajlamot, s azon becsületességet, melyet nemes példájok, s bölcs tanitásaik fejtének ki szivemben. — Higyjenek igéreteimnek és szeressék tovább is megszomorodott fiokat

N. N.

2. Entschuldigungsschreiben eines Sohnes an seine Eltern.

Theuerste Eltern!

Ich bin über Ihren Brief ganz bestürzt. Heute erwartete ich keinen, noch viel weniger einen so schrecklichen. Ich kann mich beinahe nicht fassen, fast nicht antworten. Mein Gott, was soll ich sagen? Erlauben Sie! Sie jammern und drohen doch gar zu sehr. Aber ich will nicht Recht haben. Ich bitte kindlich und demüthig um Vergebung. Gefehlt habe ich, allein Herr N. urtheilt gar zu streng. Ein paar Mal war ich zu lange ausgeblieben, und hatte in fröhlichen Gesellschaften ein Glas Wein zu viel getrunken; aber eigentliche

Ausschweifungen habe ich nicht begangen. Doch ich will Herrn N. nicht widersprechen, ich bin fest überzeugt, er meint es gut mit mir. — Ich bitte Sie nur, mildern Sie Ihre Vorstellungen von meinem Betragen und verzeihen Sie mir. Der Gedanke, daß Sie meinetwegen Kummer haben, daß Sie, beste Mutter, so betrübt sind, ist mir unerträglich. Ich schwöre Ihnen, Sie sollen bald gute Nachrichten von mir erhalten. Herr N. soll wieder ganz mit mir zufrieden werden. Ich will Sie nie wieder beleidigen. Wie wäre es auch möglich, den Sinn und die Liebe für Tugend und Rechtschaffenheit, die mir Ihr Beispiel, noch mehr als Ihre Lehren, von Kindheit an einflößte, zu verlieren! Trauen Sie meinem heiligen Versprechen, und lieben Sie ferner

Ihren trauervollen Sohn

N. N.

3. Igéret meg nem tartáskor.

Kedves barátom!

A minő váratlan volt tegnapi emlékeztetése az említett könyv átküldésére, ép oly kellemetlen volt rám nézve az, midőn utánjárás nyomán megtudtam, hogy az egész dologban tévedés történt, mely engem is terhel. — Ugyanis azon ember, kit megbiztam, hogy az igért könyvet, másnap mindjárt önhöz vigye, — ön helyett rokonához N. úrhoz vitte azt, ki a könyv átadásakor épen honn nem volt, azután pedig nem sokat törődött vele, miokért s honnan került legyen az hozzá. Most azonban visszakövetelvén tőle a könyvet, azon kérelemmel sietek önnek visszaküldeni, miként ezen félreértést megbocsátani sziveskedjék, s legyen meggyőződve, mikép mindig a legnagyobb örömmel kész szolgálni Önnek

lekötelezett szolgája

N. N.

3. Man rechtfertigt sich gegen die Beschuldigung, ein Versprechen nicht gehalten zu haben.

Hochgeschätzter Freund!

So unerwartet mir Ihre gestrige Erinnerung an mein Versprechen kam, Ihnen das erwähnte Buch zu leihen, so unangenehm war es mir zu gleicher Zeit, als ich nach angestellter Nachforschung ermittelte, daß hierbei ein Versehen vorgefallen ist, von dem ich mich nicht ganz freisprechen kann. Der Bote nämlich, welchen ich beauftragte, Ihnen schon am andern Morgen, meinem Versprechen gemäß, das Buch zuzustellen, trug es nicht zu Ihnen, sondern zu Ihrem Herrn Vetter, dem Herrn N., welcher, da es in seiner Abwesenheit abgegeben wurde, sich gar nicht weiter darum bekümmerte, woher und zu welchem Zwecke es ihm zugekommen sei. Ich habe es nun von demselben zurückgefordert, und eile, es Ihnen mit der Bitte zuzusenden, das Mißverständniß gütigst zu entschuldigen, und versichert zu sein, daß Ihnen jederzeit zu dienen bereit ist

Ihr ergebenster

N. N.

4. Egy kereskedő mentegeti magát, hogy annak idejében a kivánt árúkat el nem küldhette.

Tisztelt sat.

Tegnap kapott becses levele, melyben tudósít, hogy a még e hónap 12-kén elküldött árúk maiglan sem érkeztek rendeltetésök helyére, — a történhetett szerencsétlenség gyanújával gyötört, s nem csekély aggodalmat okozott. Ma azonban levelet kaptam a fuvarostól, melyben tudósit, hogy még mindig az n. . . . i révnél áll, mert a folyam rohanó áradása miatt a hajósok még folyvást vonakodnak őt a veszedelmes körülmények közt átszállítani. — Reménylhető azonban, hogy az év ezen szakában e szokatlan áradás nem tartand soká s kegyed néhány nap múlva birandja az árukat. — Megbizását tovább is kikérve vagyok és maradok

Önnek kész köteles szolgája
N. N.

4. Ein Kaufmann rechtfertigt sich wegen nicht angekommene Waaren.

Hochgeehrtester 2c.

Ihr gefälliges Schreiben von gestern, daß die bereits unterm 12. d. M. an Sie übersandten Waaren noch nicht angekommen sind, hatte mich in nicht geringe Besorgniß wegen irgend eines unglücklichen Ereignisses gesetzt. Heute erhalte ich aber ein Schreiben von dem Fuhrmann, daß er schon seit drei Tagen an der Fähre bei N. liege, und den Fluß wegen hohen reißenden Wassers immer noch nicht passiren könne, weil sich die Fährleute weigerten, unter so gefährlichen Umständen die Ueberfahrt zu unternehmen. Es ist jedoch zu hoffen, daß in der jetzigen Jahreszeit dies ungewöhnlich hohe Wasser unmöglich lange anhalten kann und Sie in wenigen Tagen die Waaren bekommen werden. Indem ich mich zu ferneren gütigen Aufträgen empfehle, bin ich mit aller Hochachtung

Ihr ergebenster
N. N.

5. Baráti mentegetés hosszas hallgatásért.

Szeretett barátom!

Hosszas hallgatásomérti szemrehányásai s panaszai, mint baráti hajlamának bizonyitó jelei, oly kellemesek rám nézve, hogy csak hálámat kell érettök kifejeznem. Igaz, fölötte soká nem irtam önnek, de a visszatartóztatás oka már maga oly büntetés, mely a legnagyobb vétekért is elegendő lett volna. Nem akarom hosszasan fejtegetni az okokat, mert félek, hogy igazolásom — szintén mint hosszas hallgatásom

által neheztelését vonhatnám magamra, annyit mégis szabad mondanom, hogy bármely körülmény közt maradok

Önnek őszinte s hű barátja

N. N.

5. Freundschaftliches Entschuldigungsschreiben wegen langen Stillschweigens.

Mein Bester!

Ihre Vorwürfe und Klagen über mein langes Stillschweigen sind mir als ein Beweis Ihrer freundschaftlichen Zuneigung so angenehm, daß ich mich in der That dafür bei Ihnen bedanken muß. Wahr ist es, ich habe ungebührlich lange geschwiegen; aber die Ursache, die mich vom Schreiben abgehalten hat, ist selbst schon eine so schwere Strafe für mich, daß dadurch die größten Verbrechen abgebüßt werden könnten. Ich mag nicht alle Hindernisse weitläufig auseinandersetzen, weil ich befürchte, mit einer langen Rechtfertigung Ihnen eben so zu mißfallen, als mit einem langen Stillschweigen. So viel aber darf ich mit vollem Rechte versichern, daß ich unter allen Umständen wie bisher verbleibe

Ihr aufrichtig ergebener Freund

N. N.

6. Mentegetés rágalmazási vád ellen.

Édes könnyenhivő barátom!

Ön levele oly sértegető kifejezéseket foglal magában, hogy önön kivül bárkinek egészen máskép felelnék. De ismerem ön hirtelen hevülő természetét, s ezért kimentem önt. — Igaz, hogy ön mint titkot közölte velem a tudva lévő dolgot s még is már közbeszéd tárgyává lett az. Ennek okát önmagának tulajdonitsa, mert nem én, hanem elbocsátott szolgája — ki szintén megbizottjai közé tartozott — beszélte el boszúból az egész történetet. Nem barátjaitól hát, hanem cselédjeitől kell óvakodnia. Szolgáljon ez önnek sinórmértékül a jövőre nézve. Továbbá mi azon vádat illeti, hogy önt N . . . . urnál gúny tárgyává tettem volna, ez oly annyira szokásom ellen van, hogy e részben még csak szót sem akarok ves tegetni.

Felszólitom önt e dolog bővebb megvizsgálására, hogy így ártatlanságom s az öntől rám fogott igazságtalanság napfényre jőjön; csupán e feltétel alatt bocsátok meg önnek, és maradok, mint eddig,

igaz szivű barátja

N. N.

6. Rechtfertigung in Bezug auf den Vorwurf der Verläumdung.

Lieber, leichtgläubiger Freund!

Ihr Schreiben enthält so beleidigende Ausdrücke, daß ich jedem Andern als Ihnen in einer andern Weise darauf antworten würde; aber ich

kenne Ihre aufbrausende Heftigkeit und will Sie damit entschuldigen. — Es ist wahr, Sie haben mir die Sache als ein Geheimniß anvertraut, und nun ist sie zum Stadtgespräch geworden; aber wer sagt Ihnen denn, daß ich die Schuld davon trage? Sich selbst haben Sie die Schuld beizumessen, denn nicht ich, sondern Ihr entlassener Diener, der auch unter die Zahl Ihrer Vertrauten gehört zu haben scheint, hat, vielleicht aus Rachsucht über seine Entlassung, die Geschichte ausgeplaudert. Nicht vor Ihren Freunden, sondern vor Ihren Dienstleuten müssen Sie sich in Acht nehmen; dieses diene Ihnen zur Richtschnur für die Zukunft. — Was übrigens die Beschuldigung betrifft, daß ich mich in Gesellschaft bei Herrn N. über Sie lustig gemacht haben sollte, so ist dieses so sehr wider meinen Charakter, daß ich kein Wort darüber verlieren mag.

Ich fordere von Ihnen, daß Sie der Sache genau nachforschen, um sich von meiner Unschuld und Ihrem mir zugefügten Unrecht gehörig zu überzeugen; und unter dieser Bedingung verzeihe ich Ihnen und bleibe wie bisher

Ihr wahrer Freund

N. N.

HATODIK. FEJEZET.

Meghivó levelek. (Einladungsbriefe.)

Olyankor, midőn a meghivottak helyben laknak, a meghivások legillendőbben meghivó-jegyek (bilétek) által történnek, melyek boritékba helyheztetvén, bepecsételve küldetnek. Ha rendes meghivó-levelet irunk, ebben szokás röviden megérinteni az okokat, melyek miatt az illetőt magunknál szivesen látjuk. Ilyen levelekben bizalmas hang uralkodjék, s itt ott jól alkalmazott tréfák azokat kellemesekké tehetik. Ha magas rangú urakhoz intéztetnek meghivó levelek, tiszteletteljes irmodort használjunk.

Meghivások történnek menyekzők, keresztelések, születési- s névnapok, temetések alkalmakor, ebédekre sat.

Meghivásokra, a mint a dolog természete magával hozza, válaszolni kell. Olyankor is, ha a meghivást el nem fogadhatjuk, válaszunkat szerény hang lengje át.

Példákul felhozunk elöször meghivó-leveleket azután meghivó-jegyek következnek.

1. Menyekzőre egy jó baráthoz.

Drága barátom!

Önnek uj évi kivánata beteljesedett. Vőlegény vagyok! s mához egy hétre fog történni az urodalmi kastélyban Vilmámmal való örökös összeköttetésem. E kedves hely volt mindenkor sulyos foglalatosságaim végeztével enyhelyem, ugyanezért választám ünnepélyes összekelésem helyének is. A kastély gondnoka földesurának kegyes beleegyezése mellett megengedte, hogy itt nehány napot vigan tölthessünk. Legyen ez alkalommal szerencsém, s sziveskedjék egyszersmind a násznagyi hivatalt felvállalni, jelenléte által kettőzött lesz örömem. Mentséget el nem fogadok, minthogy már rendeléseket tettem alkalom iránt, mely holnap indul önt s a mi Elizánkat is elhozni. — Szerencsés utat kiván és szivesen elvárja Önnek őszinte barátja

N. N.

1. Einladungsschreiben zur Hochzeit. (An einen Freund.)

Werthester Freund!

Ihr Neujahrswunsch ist in Erfüllung gegangen. Ich bin Bräutigam, und von heute über acht Tage soll die priesterliche Einsegnung mit meiner Wilhelmine auf dem herrschaftlichen Schlosse geschehen. Dieser anmuthige Ort war mein beständiger Erholungsort nach vollendeten Geschäften, und deswegen habe ich ihn auch zu dieser Feierlichkeit bestimmt. Der Herr Schloßverwalter hat mir, mit Erlaubniß seiner Herrschaft, so zu sagen, das Schloß auf mehrere Tage übergeben. Erzeigen Sie mir daher die Ehre, sich bei meiner Vermählung einzufinden und den Brautführer zu machen. Durch Ihre Gegenwart wird sich mein Vergnügen verdoppeln. Entschuldigungen werden keine angenommen, denn ich habe bereits Anstalten getroffen, daß morgen ein Wagen abfährt, um Sie und unsere Elise abzuholen. Es wünscht Ihnen Glück auf die Reise und erwartet Sie sehnsuchtsvoll

Ihr Freund

N. N.

2. Keresztelőre.

Különösen tisztelt tekintetes úr!

Van szerencsém tudósítani, hogy kedves nőm tegnap este 11 órakor szerencsésen fiúgyermeket szült, s egyszersmind alázatos kérelemmel alkalmatlankodni, melyet — bizva tekintetes uraságod jósága- s nemesszivűségében — hiszem, kegyesen fogadand. — Már régóta van szerencsém tapasztalni, hogy a tekintetes ur megelőző jósággal, s barátsággal, s barátságos indulattal viseltetik irántam, mi engem viszont nemcsak a legnagyobb szeretetre, hanem a

legbensőbb tiszteletre s becsülésre is buzdított. Ezen érzéseimet nyilvánitani s egy ily tisztelt férfiúval magamat közelebbről összekapcsolni mindenkor szivem leghőbb vágya volt. A jelenleg beköszöntött atyai öröm kivánt alkalmat ad erre; s most bátorkodom önt keresztatyának meghívni.

Hahogy szerencsés lennének e megtiszteltetéssel boldogíttatni, úgy kérem, kegyeskedjék e hónap 3-án délutáni 3 órakor, a keresztatyai foglalatosságnak N. N. ügyvéd ur társaságában leendő teljesitése végett az N.-i templomban megjelenni, s azután tisztelt nejével együtt egy kis barátságos vacsorára való megmaradással szerencséltetni.

Magunkat tekintetes uraságod és neje kegyeibe ajánlva legmélyebb tisztelettel vagyok

A tekintetes urnak alázatos szolgája
N. N.

2. Einladungsschreiben zu einer Kindtaufe.

Wohlgeborner, Hochgeehrter Herr!

Die gestern um 11 Uhr Abends erfolgte glückliche Niederkunft meiner Frau mit einem gesunden Knaben, gebe ich mir die Ehre Ihnen mit diesen Zeilen anzuzeigen. Ich verbinde damit zugleich eine ergebene Bitte, die Ew. Wohlgeboren, wie ich von deren Güte und edlem Herzen hoffen darf, nicht ungütig aufnehmen werden. Schon längst wurde ich von Ihnen mit zuvorkommender Güte und menschenfreundlichem Wohlwollen behandelt, was mich nicht nur mit der größten Liebe, sondern auch mit der innigsten Hochachtung und Ehrfurcht gegen Sie erfüllte. Diese Ihnen nun recht lebhaft an den Tag zu legen, und einem so hochverehrten Manne mich für immer verbindlich zu machen, war längst mein sehnlichster Wunsch. Das gegenwärtig in meiner Familie eingetretene Ereigniß gibt mir hierzu eine schickliche Gelegenheit, in der Freiheit, Dieselben zu meinem hochverehrtesten Gevatter zu bitten. Sollte ich dieser Ehre und Auszeichnung von Ihnen gewürdigt werden, so bitte ich Ew. Wohlgeboren, den 3. d. M. Nachmittags um 3 Uhr dieses heilige Werk an meinem Kinde im Verein mit dem Herrn Anwalte N. N. in N. N. gütigst zu verrichten, und zu dem Ende in der Kirche zu N. N. sich gefälligst einzufinden, sodann aber bei einer Abendmahlzeit mich mit Ihrer und mit Dero Frau Gemahlin Gegenwart zu erfreuen. Ihnen und Ihrer Frau Gemahlin uns ganz gehorsamst empfehlend, verharre ich mit vorzüglichster Hochachtung

Ew. Wohlgeboren ganz ergebenster
N. N.

3. Meghivás lakodalomra.

Édes bátyám!

Körülbelől esztendeje, hogy nálad töltém éltemnek egyik legboldogabb napját, ez azon nap volt, midőn te a derék sógornét mutatád be, — most példádat követtem, szó-

val: bátyám, rajtam a sor téged hasonló szép s örömteljes napra meghivni.

Te ismered Amáliámat; tudod, érdemes arra, hogy mind tőled, mind derék nődtől testvérnek fogadtassék. Az esküvési nap e hónap 15-re, mint a menyasszony születése napjára, van határozva, de azért mindketten korábban jőjetek egy pár nappal; sok mondandóm van, a mit megirni nem akarok s ha akarnám is, időm nincs; menyasszonyom nem hagy nyugtot; éljetek boldogul, epedve vár benneteket

szerető öcséd

N. N.

3. Einladung zur Hochzeit. (An einen Bruder.)

Lieber Bruder!

Es ist ungefähr ein Jahr, daß ich einen meiner vergnügtesten Tage bei Dir zubrachte. Dieses war der Tag, an welchem Du mir eine so würdige Schwester zuführtest. Ich bin nun Deinem Beispiele gefolgt. Mit einem Worte, Bruder! zu einem eben so schönen und freudevollen Tage Dich einzuladen, ist nun die Reihe an mir.

Du kennst meine Amalie; Du weißt, daß sie werth ist, von Dir und Deiner lieben Gattin als Schwester auf- und angenommen zu werden. Der Hochzeitstag ist auf den 15. bestimmt, als dem Geburtstage meiner Braut, kommt aber Beide um einige Tage früher. Ich habe Euch Vieles zu sagen, das ich nicht schreiben will, und wenn ich auch wollte, so mangelt mir die Zeit. Meine Braut läßt mir keine Ruhe. Lebet wohl!

Mit Sehnsucht erwartet Euch Euer Bruder

N. N.

4. A jó barátné falura hivatik lakni.

Legjobb barátnőm!

Vigasztalhatlan vagyok, hogy nem tartá meg amaz igéretét, miszerint meglátogat falusi magányomban. Nem tudom, mit gondoljak; tán haragszik ön rám? ez nem lehet, hisz én legalább tudva soh' sem bántottam meg. Avagy más fontos okok vannak, melyek ön kijöttét hátráltatják? tárja fel előttem szivét, s emeljen ki a bizonytalanságból, mely annál terhesebb, minél huzamosabb. Ha csak lehetséges, jőjön ki hozzám minélelőbb, hogy oszszuk meg már egyszer bizalmas beszélgetésben keblünk titkait.

Igen epedve várja őszinte barátnéja

N. N.

4. Einladung an eine Freundin, auf das Land zu kommen.

Beste Freundin!

Ich bin untröstlich, daß Sie mir Ihre Zusage, mich in meiner ländlichen Einsamkeit zu besuchen, nicht halten. Ich weiß nicht, was ich denken soll. Sind Sie etwa böse auf mich? — Das können Sie aber nicht sein, weil ich Sie, wenigstens mit meinem Wissen, nicht beleidigt habe. Oder gibt es andere wichtige Ursachen, welche Sie von diesem Besuche abhalten? Eröffnen Sie mir Ihr Herz, meine Beste, und reißen Sie mich aus einer Unruhe, die mir, je länger, je peinlicher wird. Ist es Ihnen übrigens irgend möglich, dann müssen Sie recht bald einmal zu mir kommen, daß wir einmal wieder in vertraulichem Gespräch die Herzen austauschen.

Es erwartet Sie mit großer Sehnsucht

Ihre aufrichtige Freundin
N. N.

5. Meghivó-levél egy orvoshoz.

Tekintetes ur!

Szivem legnagyobb szorongatásában azon alázatos kéréssel folyamodom önhöz, méltóztassék látogatásával minélelőbb szerencséltetni. Nőm tegnap este hirtelen beteg lőn, ma már ágyból sem képes felkelni. Nagy főfájásról panaszolkodik, étvágya semmi, s tagjait leirhatatlan lankadtság lepi, mely hihetőleg annak következménye, hogy tegnap óta váltó láz kerülgeti. Siessen ön hozzám, s hozzon tanácsot és enyhülést a szenvedő nő s megnyugvást az aggódó férj számára. Epedve s nyugtalanul várva önnek minélelőbbi eljövetelét, egész tisztelettel maradok

Tekintetes uraságodnak alázatos szolgája
N. N.

5. Einladung an einen Arzt.

Wohlgeborner 2c.

In der größten Bekümmerniß meines Herzens wende ich mich an Euer 2c. mit der ergebensten Bitte, mich sobald als möglich mit Ihrem gütigen Besuch zu beehren. Meine Frau ist gestern Abend plötzlich krank geworden, und war heute nicht mehr im Stande, ihr Lager zu verlassen; sie klagt über den heftigsten Kopfschmerz, Widerwillen gegen alle Speise, und eine unbeschreibliche Ermattung, welche wahrscheinlich eine Folge der Abwechslung von Hitze und Frost ist, die sie seit gestern überfallen haben. Eilen Sie zu mir und bringen Sie Hilfe und Rath für die Leidende, und Beruhigung dem ängstlich besorgten Gatten.

Ich sehe Ihrem baldigen gütigen Besuche mit Ungeduld entgegen und unterzeichne mich hochachtungsvoll

Euer 2c. ergebenster
N. N.

6. Meghivás utra.

Kedves barátom!

Nem régen azt mondotta ön, mikép N . . . .be szeretne utazni, s ott férjnél levő testvéreit meglátogatni. A menynyire tudom, e szándokát mindeddig nem teljesíté; s miután jelenleg úgy fordultak körülményeim, hogy bizonyos ügyes-bajos dolgokban oda kell utaznom, bátorkodom önnek azon ajánlatot tenni, foglaljon helyet kocsimban, és minthogy 6 vagy tán 8 napot is töltendek ott, egyedül öntől fog függeni, ha vajjon vissza akar-e ismét velem jönni vagy sem.

Nagy örömömre fog szolgálni, ha önnek ilykép kedveskedhetem, magamnak is egyszersmind kellemes utazást szerezhetek, különben egyedül kellend inasommal utaznom. Láthatja hát, hogy e meghivás haszonkereséssel is párosult, e szerint hiszem hamarébb fogadandja el ajánlatomat, mi által a legnagyobb hálára kötelezendi le

igazán tisztelő barátját
N. N.

6. Einladung zu einer Reise.

Lieber Freund!

Vor einiger Zeit äußerten Sie den Wunsch nach N. zu reisen, um Ihre dort verheirathete Frau Schwester zu besuchen. So viel ich nun weiß, haben Sie diesen Entschluß bisher noch nicht ausgeführt, und da bei mir der Fall eingetreten, daß ich binnen einigen Tagen, wegen verschiedener Geschäfte in dortiger Gegend, nach N. reisen muß, so bin ich so frei Ihnen vorzuschlagen, von dieser Gelegenheit Gebrauch zu machen und einen Platz in meinem Wagen anzunehmen. Da ich mich jedenfalls 6 bis 8 Tage in dortiger Gegend aufhalten muß, so soll es von Ihnen abhängen, ob Sie mit mir wieder zurückreisen wollen.

Es wird mir eine große Freude gewähren, Ihnen auf diese Art dienen zu können, und zugleich mir das Vergnügen eines angenehmen Reisegesellschafters zu verschaffen, da ich außer meinem Bedienten Niemanden mitnehme. Sie sehen, daß meine Einladung mit Eigennutz verbunden ist, vielleicht aber bestimmt dieser Sie eher, daß Sie meinem Wunsche Gehör geben, und dadurch zum größten Danke verbinden

Ihren Sie hochschätzenden Freund
N. N.

7. Meghivó ezüst lakadalomra.

Különösen tisztelt barátom!

E hónap 30-án lesz 25 éve, hogy kedves szülőim összeházasodtak. E napot házamnál adandó ünnepély által akarom megülni, mely ünnepélynél az ő legrégibb s legjobb barát-

juknak nem szabadván hiányzani, ön az első kihez meghivásomat intézem.

Bizton reménylve, hogy megjelenésével szerencséltetni fog, egyedül csak azt jegyzem meg, hvgy a lakoma kezdete 4 órakor lesz, és csak kérem : szülőinknek — kiket meg akarunk lepni — ez ünnepélyről mit se szóljon.

Férjem tisztelteti önt, s én szintén tisztelettel maradok

Önnek kész köteles szolgálója
G. született V. Luiza.

7. Einladung zur silbernen Hochzeit.

Hochgeehrter Freund!

Auf den 30. dieses Monats fällt der fünf und zwanzigjährige Hochzeitstag meiner guten Eltern, den mein Gatte und ich durch ein Fest zu feiern gedenken, das wir ihnen in unserm Hause veranstalten.

Dabei darf nun der älteste und treueste Freund derselben nicht fehlen, und so sind Sie der Erste, an den unsere Einladung ergeht.

Mit fester Zuversicht auf Ihre Ankunft rechnend, bemerke ich nur noch, daß um vier Uhr das Mahl beginnt, und bitte Sie zugleich gegen die Eltern von der vorhandenen Feierlichkeit nichts verlauten lassen zu wollen, da wir sie damit zu überraschen gedenken.

Mein Gatte empfiehlt sich Ihnen hochachtungsvoll, und ich unterzeichne mich als Ihre sehr ergebene
Louise G. geb. W.

Meghivó jegyek.

1. Menyegzőre meghivás.

Nagyságos Ünnepi János kir. tanácsos ur, tisztelt nőjével együtt, ezennel tisztelettel felkéretnek, hogy leányunknak f. é. november 15-én Ügyes Gusztáv ügyvéd urral tartandó ünnepélyes egybekelését jelenlétükkel kegyesen megtisztelni méltóztassanak. M. M. és nője
N. N.

1. Zur Verlobung.

Der Hochwohlgeborne Herr königl. Rath Johann v. Ünnepi nebst Frau Gemahlin werden ergebenst ersucht, uns mit Ihrer Gegenwart bei der am 15. Nov. d. J. bestimmten Verlobung des Herrn Gustav v. Ügyes, Advokaten, mit unserer Tochter gütigst beehren zu wollen. Signatum
M. M. und N. N.

2. Komának meghivás.

Szenvedelmes Tivadar urat ezennel szivesen felkérjük, kegyeskedjék gyermekünknek holnapi napon leendő keresztelésénél a keresztatyai tisztet elfogadni. Kelt sat.
M. M. és nője
N. N.

2. Zur Pathenstelle.

Den Herrn Theodor Szenvedelmes ersuchen wir ergebenst, uns die Ehre zu erweisen, bei der Taufe unseres Sohnes morgen eine Pathenstelle gütigst übernehmen zu wollen. Signatum N. N.

3. Ebédre meghivás.

Virág Dénes urat alólirt tiszteletteljesen felkérem, méltóztatnék egész tisztelt családjával mai napon barátságos ebédre lakásomon megjelenni. Kelt sat. N. N.

3. Zum Mittagsmahle.

Den Herrn Dyonis Virág sammt Familie bittet der Unterzeichnete ganz ergebenst, ihm die Ehre zu erweisen, heute an einem Mittagmahle in seiner Wohnung gefälligst Theil nehmen zu wollen.
Signatum N. N.

Válaszok.

1. Sétálásra meghivás folytán.

Kedves barátom!

Meghivása épen jó időben jő. Jövő ünnepeken szabad vagyok, s így igen kellemes lesz előttem a falura rándulás. Minden bizonynyal eljövök, és viszek magammal két derék barátot, a kik előre örvendenek, miután kijelentém előttök, hogy ön legkedvesebb barátaim egyike. Holnap többet hall szóval igaz barátjától
N. N.

1. Auf eine Einladung zu einer Spazierfahrt.

Werthester Freund!

Ihre Einladung kommt wie gerufen. Ich habe diese Feiertage keine Geschäfte, und da eile ich gern über Land. Ich komme gewiß und führe Ihnen zwei rechtschaffene Freunde auf, die schon jetzt voll Freude sind, weil ich ihnen sagte, daß Sie einer meiner Herzensfreunde wären. Morgen mündlich ein Mehreres von Ihrem wahren Freunde
N. N.

2. Menyegzőre meghivásra.

Kedves bátyám!

Te menyegződre hivtál, és én menni fogok, hogy szemtanuja lehessek boldogságodnak. Elviszem magammal férjemet, gyermekeimet, hogy szeretteid számát én is szaporitsam, hogy örömöd annál nagyobb legyen. Addig is mig szóval tehetem, fogadd a szerencsekivánatokat
igaz nővéredtől
Vilmádtól.

2. Auf eine Einladung zur Hochzeit.

Lieber Bruder!

Du ladest mich zu Deiner Hochzeit ein, und ich werde kommen, daß ich Augenzeuge sein könne Deiner Glückseligkeit. Ich gehe mit meinem Manne und Kindern, damit ich deren Zahl vermehre, die Deinem Herzen theuer sind, und daß Deine Freuden desto größer sein sollen. Bis ich es mündlich thun kann, nehme die Glückwünsche herzlich an von Deiner

getreuen Schwester
Wilhelmine.

3. Látogatási meghivásra.

Kedves barátom!

Én igen nagyra becsülöm társaságát, s azért minden vonakodás nélkül fogadom el szives meghivását, s legközelebb önnél termek. Meg akartam lepni; de ön egészen elvette ebbeli örömemet a meghivás által, ám megboszulom magam, egynehány nappal tovább leszek önnél, mint különben lettem volna. Azért készen tartsa magát ezen alkalkalmatlankodásra, minek ön maga oka, s mit eltűrnie kell barátjától

N. N.

3. Auf eine Einladung zum Besuche.

Lieber Freund!

Ich finde zu großes Vergnügen in Ihrem Umgange, und deswegen will ich auch ohne viele Umstände Ihre Einladung benützen, und nächstens bei Ihnen eintreffen. Ich wollte Sie überraschen; diese Freude haben Sie mir nun verdorben; aber ich werde mich schon dafür rächen, und nun ein paar Tage länger bei Ihnen bleiben als sonst. Machen Sie sich also auf diese Ungelegenheit gefaßt; Sie sind selbst Schuld daran, und mögen darum auch büßen für die Freundschaft, die Sie erzeigen Ihrem Freunde

N. N.

HETEDIK FEJEZET.

Vigasztaló levelek. (Trostschreiben.)

Vigasztaló leveleket csak rokonok s barátok küldenek egymásnak, s legjobb hatásuk akkor van, midőn a fájdalom első rohama már elviharzott. A vigasztalási indokokat maga a szomoru esemény, észélyesség s a vigasztalandó szivének ismerete, szolgáltatja. Részvétet mutatunk gyakran, ha irjuk, miként,

magunknak is vigasztalásra van szükségünk. Átalában nagy ügyességet kiván a sikeres vigasztalás. Mutassuk meg a vigasztalandónak, hogy fájdalma méltányos és igazságos, és ha oly szerencsétlenség érte öt, melyről azt lehet mondani, hogy nem érdemlé, akkor ezen alkalmat felhasználva hassunk szivére. Azon tárgyról ne sokáig beszéljünk a vigasztalandókkal, mely öt szomorúvá tette, s azért szükséges, hogy a vigasztaló levelek röviden irassanak.

A ki vigasztaló levelekre válaszol, annak meg kell köszönni a tanusitott részvétet, s a nyujtott vigasztalást. Megérintheti fájdalmait, s annak, kinek válaszol, minden jót, s azt kivánhatja, hogy hasonló fájdalmak életét soha se szomoritsák.

1. Anya elvesztése fölött.

Forrón szeretett barátnőm!

Megvallom, hogy jó anyja halála által okozott vesztesége szinte kétségbe ejt, annál is inkább, mert nem vagyok képes önt vigasztalni. Hisz magam is, ki csak kevés időig valék szerencsés körében mulathatni, fölötte leverettem e hír által. Önnek, kedvesem, nagy oka van könyezni; egy ily jeles lelkületü nő, a buzgóság és erényesség e ritka példája, igen megérdemli a könyeket.

De lehetett volna-e, édes barátném, őt örökre megtartania? nem érte-e ő el az emberi lét végső fokozatát . . . . a késő vénséget? nem volt-e a boldogult már kénytelen gyakorta érezni az öregség, tehetetlen gyengeségét, mely maga már csendes elhalás? Ő már csak a lelki örömeket vala képes élvezni; s mennyire vágyódék ama hely után, hol tökéletes mértékben élvezendi azokat. Az ég meghallgatta kérelmét, s ez legyen, kedves barátnőm, önnek vigasztalója.

Törülje le hát könyeit, s fájdalma közepette ne feledjen hálát adni az égnek, hogy mindaddig nem fosztá meg önt tőle, mig oly nagy szüksége vala gyámolitására; gondoljon édes megindulással jó anyja kegyes éltére s boldog halálára. Adjon nekünk is hasonlót az ég, kivánja

szerető barátnéja
N. N.

1. Trostschreiben an eine Freundin über den Tod ihrer Mutter.

Innigstgeliebte Freundin!

Ich muß bekennen, daß die Größe Ihres Verlustes, den Sie durch den Tod Ihrer Frau Mutter erlitten haben, mich zweifeln macht, ob ich Sie darüber trösten kann. Ich selbst, die ich nur eine kurze Zeit das Glück gehabt habe, in Ihrer Nähe zu sein, bin darüber äußerst betrübt. Sie haben Recht, meine Beste, zu weinen. Eine Frau von so edlen Gesinnungen, ein solches Muster von Frömmigkeit ist der Thränen werth.

Doch, geliebteste Freundin, war es möglich, sie immer zu behalten? Hat sie nicht das gewöhnliche, letzte Ziel menschlicher Dauer, ein hohes Alter erreicht? Fühlte die Selige nicht schon oft die Kraftlosigkeit des Alters, welches an sich schon ein langsames Sterben ist? Sie war nur noch fähig, die Freuden des Geistes zu genießen, und wie herzlich sehnte sie sich nach dem Orte, wo sie dieselben in vollem Maße genießen könnte. Der Himmel hat ihre Wünsche erhört. Dies, meine Beste, muß Sie trösten.

Stillen Sie also die Thränen, meine Liebe! Vergessen Sie über der Empfindung Ihres Verlustes nicht, dem Himmel zu danken, daß er Ihnen diese Stütze so lange erhielt, als Sie menschlicher Unterstützung bedurften. Denken Sie mit freudiger Rührung an das gute Leben Ihrer Frau Mutter und an ihren sanften Tod. Gott gebe uns einen solchen! Dies ist der Wunsch

Ihrer theilnehmenden Freundin

N. N.

2. Jó baráthoz szerencsétlenségben.

Kedves barátom!

Nagy bajok közt erősnek maradni, nem könnyü feladat, de annál férfiasabb s dicsőbb. Nem kételkedem, hogy te elég erővel birsz bátor kebellel fogadni a sors csapásait, s oly nemesen uralkodni azokon, hogy inkább megszilárdítsanak, mint elkedvetlenítsenek az erény utjain. Tudom, hogy bölcs nyugalommal tekintesz a szerencsétlenség szemébe, a gondviselés kezét tisztelvén abban. Tekints felfelé, s nézd; honnét jőnek a csapások; áldás rejlik azokban, ha türelemmel viseltetnek. Erényed, mely lelkedben lakott, tűnjék most fel a világ előtt, mely látni fogja, mint tűröd balsorsodat, bánatodat, s azon világi bajok özönét, mely a jobbféle embert uagyobb tökélyre nemesbíti. Tudom azt is, hogy nincs szükséged tanácsomra, mert elég erős vagy tenmagadban, de bocsásd meg szives részvétemnek, barátságomnak ez emlékeztetést, s vedd ezt szivesen igaz hivedtől

N. N.

2. An einen guten Freund im Unglücke.

Lieber Freund!

In großen Leiden den Muth zu behaupten, ist keine leichte Aufgabe, aber um so männlicher und rühmlicher. Ich zweifle nicht, daß Du genug Kraft besitzest, muthig die Schicksalsschläge aufzunehmen, und sie so edel zu bewältigen, daß sie Dich auf dem Pfade der Tugend nicht irre machen, vielmehr kräftigen. Ich weiß, daß Du mit weiser Ruhe dem Unglücke in's Auge blickst, indem Du auch in ihm die Hand der Vorsehung verehrst. Blicke nach Oben und schau' von wo die Schläge kommen, in ihnen liegt Segen, wenn sie mit Geduld ertragen werden. Die Tugenden, welche dein Herz schmücken, mögen sich jetzt der Welt zeigen, sie wird sehen, wie Du Dein Unglück, Deinen Kummer und jene Fluth von irdischen Leiden erträgst, die den besseren Menschen zu größerer Vollkommenheit erheben. Ich weiß auch, daß Du meines Rathes nicht bedarfst, weil Du selbst genug stark bist, aber verzeihe diese Erinnerung meiner herzlichen Theilnahme, meiner Liebe und meiner Freundschaft, und nehme sie gütig auf von Deinem aufrichtigen

N. N.

3. Beteg baráthoz.

Szegény kedves barátom!

Nem mondhatom ki, mily érzékenyen hatott reám nehéz betegségednek hire; de annyit tapasztalok, hogy szenvedésed nagyon ragályos természetű, mert ily nagy távolságban is elragadt reám. Veled együtt szenvedek. Bár közel volnék hozzád; de a szerencsétlen kénytelenség ide a városhoz köt, melyet nincs módom elhagyni. Azonban mindezen akadály sem fog tartóztatni, hogy egy időre le ne rázzam kötelességem lánczait, ha azt gondolod, hogy neked betegségedben hasznos és kedves szolgálatot tehetek, melyet, hogy szivesen tenne, hidd el szerető barátodnak

N. N.

3. An einen kranken Freund.

Lieber, armer Freund!

Ich kann es nicht aussprechen, wie schmerzlich die Nachricht von Deiner schweren Krankheit auf mich wirkte, aber ich bemerke, daß Deine Leiden sehr epidemischer Natur, denn auch in so großer Entfernung haben sie mich angesteckt. Ich leide mit Dir; wäre ich doch in deiner Nähe, aber die unglückliche Nothwendigkeit bindet mich an die Stadt, die ich nicht verlassen kann. Alle diese Hindernisse werden mich aber nicht abhalten, für eine Zeit mich meiner Pflichten zu entledigen, wenn Du glaubst, daß ich Dir in Deiner Krankheit einen nützlichen und angenehmen Dienst erweisen kann. Du kannst versichert sein, daß Dir diesen gern erweisen möchte

Dein treuer Freund

N. N.

4. A jó barát barátját vigasztalja atyja halála fölött.

Kedves barátom!

Szívből osztozom bánatodban, mert derék atyádat én is szerettem s fiaként becsültem; társalkodása tanuságos és lelkesítő vala; ezért emléke holtomig drága leend előttem. — Ha részvétem vigasztalhat, ugy bizonyára megnyugvást szerezend neked e levél. — Legjobb vigasztaló azonban a vallás és az idő, ezek bizonyosan meg fogják enyhiteni bánatodat. Boldog te, ki azon megnyugtató öntudattal álhatsz atyád sírja felett, hogy őt soha sem könnyelműséggel, sem háladatlansággal nem bántottad meg. Ha gyermekeidben feltalált örömei drága éltét meghosszabithatták, úgy bizonyára — miután sok gyönyörűsége volt bennetek — hosszú életet élt volna.

Légy vigasztalódva édesem, s iparkodjál leküzdeni bánatodat, hogy azon kötelességeket, melyekkel kisebb testvéreid iránt tartozol, s melyek bizonyára sziveden feküsznek, annál pontosabban teljesithesd.

Elj boldogul édes Vilmosom! reménylem, nemsokára meglátogathatlak s élő szóval mondhatom el, mennyire osztozom bánatodban, s mennyire szeretlek.

Csókol Lajosod.

4. Trostschreiben an einen Freund, dessen Vater gestorben ist.

Theuerster Freund!

Recht herzlich traure ich mit Dir, denn auch ich liebte Deinen vortrefflichen Vater, und ehrte ihn kindlich. Sein Umgang ist mir sehr lehrreich und ermunternd gewesen, und das Andenken an ihn wird mir lebenslang theuer sein. Kann Dich diese meine innige Theilnahme trösten, so wird Dir dieser Brief allerdings einigen Trost gewähren; aber die beste Trösterin ist die Religion und die Zeit, sie werden gewiß Deine Schmerzen lindern. Wohl Dir, daß Du an dem Grabe Deines guten Vaters mit dem tröstenden Bewußtsein standest, ihn nie durch Leichtsinn und Undankbarkeit gekränkt zu haben. Hätte Freude an seinen Kindern sein theures Leben verlängern können, so würde er noch lange gelebt haben, denn viele Freude hatte er an Euch Allen.

Sei getrost, mein Theurer, und suche über Deinen Schmerz zu siegen, damit Du die Pflichten, welche Dir nun gegen Deine jüngeren Geschwister obliegen, und die Deinem Herzen gewiß theuer sind, desto freudiger erfüllen könnest.

Lebe wohl, lieber Wilhelm! . . . . Ich hoffe Dich bald besuchen zu können, um Dir mündlich zu wiederholen, wie sehr ich Dich bedauere, wie sehr ich Dich liebe. Lebe wohl, zärtlich umarmt von Deinem N. N.

5. Férje halálakor egy nőhöz.

Különösen tisztelt
Tekintetes asszony!

Legmélyebb fájdalommal értettem igen tisztelt férjének, az én nemes lelkü jótévőmnek halálát; éltem szerencséje megalapitóját forró könyeim követik kora sírjába. Ön, tisztelt pártfogónőm, sokat, felette sokat vesztett, s kipótolhatlan a csapás, mely önt érte; mélyen érzem, hogy csak az idő enyhitheti meg keserveit s csak ez gyógyithatja be sebeit. Szivemből kivánom, hogy a sors keze, mely önnek e sebet okozta, ezentúl csak könnyebedést és vigasztalást nyujtson számára. A mindenható adjon önnek erőt, keresztényi türelemmel eltűrni ama nagy csapást, mely önt érte.

Kegyes pártfogását s jóvoltát továbbra is kikérve, legnagyobb tisztelettel maradok

Tekintetes asszonyságodnak alázatos szolgája
N. N.

5. Trostschreiben an eine Frau über den Tod ihres Mannes.

Hochwohlgeborne,
Gnädige Frau!

Mit dem tiefsten Schmerze habe ich das Dahinscheiden Ihres mir so hochverehrten Herrn Gemahls, meines edlen Wohlthäters, erfahren. Dem Begründer meines Glückes folgen wehmuthsvoll meine Thränen in das frühe Grab. Sie, meine hochverehrte Gönnerin, haben viel, sehr viel verloren; ein unersetzlicher Verlust hat Sie getroffen. Ich fühle es tief, daß nur die Zeit Ihren Gram besänftigen und Ihre Wunden heilen kann. Die Hand des Schicksals, welche sie Ihnen schlug, möge milde über Sie walten, und Ihnen Trost und Linderung gewähren! Der Allmächtige möge Ihnen Kraft verleihen, das Unglück, welches Sie betroffen hat, mit duldender Ergebung zu ertragen.

Indem ich, gnädige Frau, um Ihre fernere Gewogenheit bitte, verharre ich in tiefster Ergebenheit

Ew. Hochwohlgeboren unterthäniger Diener
N. N.

6. Egy jó barátnéhoz, midőn háza leégett.

Kedves barátném!

Véghetetlen hálát adok Istennek, hogy midőn emésztő lángok boriták el házát, megóvta a veszélytől, mely becses élte fölött lebegett. Kedves sorai vétele előtt három órával tudtam meg egy útastól a szerencsétlen eseményt, és azt is, hogy ön s hozzátartozói menten maradtak minden veszélytől.

Házának s több becses értékü s több holmijának elvesz-

tése nehéz csapás ugyan, de kedvező vagyonbeli körülményeinél fogva mind ez kipótolható. — Atyám, ki, mint ön is tudja, oly igen szereti és becsüli önt, kényelmes nagy kocsinkkal fog önökhöz sietni, hogy mihelyt képesek lesznek az utazás terheit elviselni, azonnal mind önt, mind becses családját ide szállíthassa. — Ő volt, ki megbizott, hogy gyors futár által tudassam ezt önnel addig is, míg maga személyesen előadhatja közös kérelmünket, mely abban áll, hogy mindaddig, míg háza ismét felépül, nálunk időzzék. Első emeletünk, mely négy csinosan bútorozott szobából áll készen leend ön rendelkezésére.

Jelenleg ugyan beteges va yok, kellemes társasága, kedves Emiliám, azonnal meggyógyitand, — nyugtalanul várva érkezését maradok szerető gyermekkori barátja

N. N.

6. Trostschreiben an eine Freundin, deren Haus abgebrannt ist.

Verehrungswürdige Freundin!

Unendlicher Dank sei dem Himmel gebracht, daß er Ihr so theures Leben in der drohenden Gefahr beschützt hat, der Sie ausgesetzt waren, als Ihr Haus so unerwartet in Flammen stand. Schon drei Stunden vor dem Empfange Ihres geschätzten Schreibens war mir durch einen Reisenden Nachricht von dem großen Unglücke, das Sie betroffen, aber auch von Ihrer und Ihrer Angehörigen glücklichen Rettung geworden. Der freilich schmerzhafte Verlust Ihres Hauses und so mancher werthvollen Effekten ist bei den Vermögensumständen, worin Sie sich befinden, zu ersetzen. Sie wissen, wie sehr mein Vater Sie schätzt und verehrt; er will sogleich mit unserem großen Wagen abreisen, um zu Ihnen zu eilen und Sie nebst Ihrer ganzen Familie hierher zu bringen, sobald Sie im Stande sind, die Reise anzutreten. Er hat mir aufgetragen, Ihnen dieses durch einen reitenden Boten zu melden, und er wird persönlich seine Bitten mit den meinigen vereinigen, um Sie zu bewegen, zu uns zu kommen, und bis dahin, daß Ihr Haus wieder aufgebaut ist, bei uns zu bleiben. Unsere erste Etage, welche aus vier gut möblirten Zimmern besteht, ist bereit, Sie aufzunehmen. Ich bin in diesem Augenblicke krank, aber Ihre angenehme Gegenwart, theure Emilie, wird mich wieder gesund machen. Ich bin sehr ungeduldig Sie ankommen zu sehen.

Ihr Jugendfreund

N. N.

7. Vigasztalás egy jó baráthoz hivatalvesztés alkalmával.

Kedves barátom!

Igen nagy részvéttel olvastam önnek e hó 2-án elvesztett hivatala iránt irt tudósítását. Ha bár sajnálom is önt, mégis sajnálatra méltóbbnak tartom azon embert, ki ön

szerencsétlenségén alapitá meg saját szerencséjét. — Az igaz, fájdalmas félreértetni, rágalmaztatni: mégis nyugtató az öntudat, hogy ártalanok vagyunk; az igazságnak, a jognak győzni kell, a rágalom megszégyeníttetik s köz utálat tárgyává lesz; és ekkor szerencsévé változik az, a mi szerencsétlenségnek látszott elfogult szemeink előtt.

Az igaz, nagy erő kell elviselni a csapást, de ezt megadja önnek Isten s majd diadallal fog kivergődni szerencsétlenségéből.

Ne veszitse hát el lélekjelenlétét, s ne adja magát a búnak, a komorságnak, vegyen erőt s legyen meggyőződve, hogy még vannak jó emberek, kik szint úgy sajnálják és becsülik önt, mint én, ki vagyok legőszintébb barátja

N. N.

7. Trostschreiben eines Freundes über den Verlust des Amtes.

Theurer Freund!

Mit der innigsten Theilnahme habe ich aus Ihrem Schreiben vom 2. d. M. ersehen, daß Sie Ihr Amt verloren haben. Wenn ich auch Ihren Unfall herzlich beklage, so erscheint mir doch der Mann, welcher sein Glück durch die Untergrabung des Ihrigen hat erkaufen können, weit bedauernswerther. Es ist freilich schmerzhaft, sich verkannt und unschuldig verläumdet zu sehen; jedoch gewährt es einen Trost und eine Beruhigung, sich unschuldig zu wissen. Die Wahrheit und das Recht müssen doch endlich siegen, die Verläumdung wird enthüllt und der öffentlichen Verachtung Preis gegeben. Dann gestaltet sich das, was uns Anfangs ein Unglück schien, zum Glücke. Sein Geschick bis dahin zu ertragen, dazu ist freilich Geistesstärke erforderlich, und diese gebe Ihnen Gott. Mit dieser werden auch Sie, theurer Freund, triumphirend aus Ihrem jetzigen Unglücke hervorgehen; doch müssen Sie den Muth nicht verlieren und sich nicht dem Mißmuthe und dem Trübsinne überlassen. Möge Sie die Versicherung kräftigen, daß es noch viele biedere Menschen gibt, welche Sie im gleichen Maße hochschätzen wie

Ihr aufrichtigster Freund

N. N.

8. A nagybátya vigasztalja öcscsét, ki nem nyerte el a kért hivatalt.

Kedves öcsém!

Ne vedd oly igen nagyon szivedre, hogy romba dőltek reményeid azon hivatalra nézve, melylyel oly igen biztattak, s melynek elnyerésére oly igen számoltál. — Ily csalódás sok derék férfiút ért már, kik szinte fel voltak a megkivántató tulajdonokkal ruházva. Számtalan mellőztetik olyanok miatt, kiknek ügyét magas állásu pártfogók mozdítják elő.

— Maga ez szolgálhat neked némi vigasztalásul, de reménylem, még inkább vigasztallak az által, ha mondom, hogy itéletem szerint a hely, melyet óhajtottál, egyrészben kevés kilátást nyújtana jövendődre, másrészben sem ismereteidhez, sem lelki tulajdonaidhoz, — melyek tágasabb hatáskört igényelnek — nem illő.

Vigasztalódjál hát, édes E. . . . . ez esemény felett, légy nagyobb bizalommal magad iránt; mert azt, mit e jelen percz megtagadott, nagyobb mértékben adhatja s meg is adja a jövendő. Haladj hát pályádon bátran előre és bizzál Istenben.

Kivánom őszintén, hogy minélelőbb tevékenységedhez s tehetségeidhez mért hatáskört nyerhess, melyben alkalmad legyen az emberiségnek használhatni; bizton hiszem, hogy a gondviselés nem sokára betölti óhajtásomat, miszerint te romba dőlt reményeidért tökéletes megnyugtatást nyerendsz. — Boldogítsd minélelőbb kedvező tudósitással

forrón szerető nagybátyádat
N. N.

8. Trostschreiben eines Onkels an seinen Neffen wegen nicht erhaltener Anstellung.

Mein theurer Neffe!

Du mußt Dir die Vereitelung Deiner Hoffnungen und Wünsche in Betreff der Anstellung, welche Dir mit ziemlicher Gewißheit versprochen war, und worauf Du Dich so sehr freutest, nicht gar zu sehr zu Herzen nehmen. Es geht ja manchem anderen tüchtigen Manne eben so, der gleich Dir mit gediegenen Kenntnissen gleiche Ansprüche vereinigt. Mancher muß sich durch Diejenigen zurückgesetzt sehen, welche durch hohe Gönner und deren Protektionen begünstigt werden. Dieses ist schon ein Trost, wenn auch nur ein schwacher. Beruhigender ist jedoch der, daß nach meiner Beurtheilung die Stelle, um welche Du Dich bemühtest, Dir einestheils wenig Aussichten für die Zukunft versprach, und anderntheils Deinen Kenntnissen und Fähigkeiten, welche Dich zu einem umfassenderen Wirkungskreise berechtigten und befähigen, nicht angemessen war. Beruhige Dich daher, lieber Eduard, über einen Zufall, welcher Dich so sehr betrübt zu haben scheint. Fasse größeres Vertrauen zu Dir selbst; dasjenige, was der Augenblick Dir versagt hat, wird Dir die Zukunft, hoffentlich in größerem Maße, gewähren. Gehe ihr muthig entgegen, und vertraue auf Gott, den gütigen und allweisen Lenker unseres Geschickes. Meine innigsten Wünsche, daß Dir bald ein Wirkungskreis eröffnet werden möge, in welchem Du Deine Thätigkeit und Deine Kräfte zum Wohle der Menschheit verwenden kannst, stehen Dir zur Seite, und ich habe die feste Hoffnung, daß sie die Vorsehung erfüllen wird, und daß Du für die augenblicklich entschwundene Hoffnung zu Deiner völligen Beruhigung entschädigt werden wirst. Erfreue recht bald durch eine freundliche Nachricht

Deinen Dich liebenden Onkel
N. N.

9. A csatatéren elveszett fiú apjához.

Kedves barátom!

Mély fájdalom lepte el szivemet, a mint a hirlapokban olvasám, hogy fia a csatasíkon elvérzett. [Minden hazafi szánja a derék katonát, s igazságosnak tartja minden honfinak, annál inkább az atyának ez eseteni fájdalmát.] De vigaszul szolgáljon önnek azon gondolat: hogy dicső meghalni a királyért s a hazáért. Ő halhatlanná tette magát ez által, s az utókor is tisztelni fogja a hős emlékezetét. Tűrje békével a kemény csapást, erre kéri önt igaz barátja

N. N.

9. An einen Vater, dessen Sohn auf dem Schlachtfelde gefallen ist.

Theuerster Freund!

Mit Schmerzen habe ich in den öffentlichen Blättern gelesen, daß Ihr Sohn auf dem Schlachtfelde gefallen ist. Es bedauert ein jeder Patriot den tüchtigen Soldaten, und hält für gerecht den Schmerz eines jeden Patrioten, vielmehr eines Vaters. Es tröste Sie, theuerer Freund, der Gedanke, daß es schön sei für König und Vaterland zu sterben. Er hat sich dadurch unsterblich gemacht, und die Nachwelt wird stets seinen Namen zu verehren wissen. Erholen Sie sich von Ihrem Schmerze, dieses bittet

Ihr getreuer Freund

N. N.

10. Egy jó barátné barátnéját, kit kedvese elhagyott, vigasztalja.

Kedves Ilkám!

Szomorúan hallottam Ledér Vilmossali szerelmi viszonyod felbomlását, s érző szived mellett legkevésbbé sem csodálom, hogy ezen szomorú esemény annyira megragadott. Keserű tapasztalás valóban, magát a szeretett által, az által, kivel életünk boldogságát azonosítottuk, legszentebb érzelmeinkben megcsalatva látni, csak azért, mert kezünkkel gazdagság nem párosul. De, kedves barátném, az elhagyottra nézve ép ebben fekszik a legerősb felhivás arra, hogy saját érzelmei ellen küzdjön, s önelméjét s büszkeségét hivja segitségre. Az ilyen ember gyűlöletet s gyors feledést érdemel. Szerelem tisztelet nélkül nem képzelhető, miért is lehetlen hinnem, hogy te a hűtelent még most is szeressed. Én legalább ezt nem tehetném; én ezt a legnagyobb gyengeségnek tartanám, s sokáig fölötte nem is boszankodnám. Mert mond meg őszintén, mit használna neked egy oly férfi szerelme, ki igazán nem szeret, s ki szerelmedet méltányolni

nem tudja? Mert ha ez lett volna az eset, úgy lehetlen, hogy képes lett volna téged elhagyni. Inkább örülj tehát azon, hogy ily embertől, ily könnyű szerrel megszabadultál, mielőtt még késő nem volt. Hagyjad őt csapodárkodni, bizonyára nem veszitesz vele annyit, mennyit tán vesztve lenni hiszesz. Talán új arája jobban illik hozzá, mert valóban különös izlés oly férfihoz fűzni magát, ki köztudomás szerint más leánynyal áll viszonyban. Nagy kedvem volna e felett élczekkel fellépni, de az jut eszembe, hogy szivsebed még igen új; s hogy ez által fájdalmidat tán nagyobbítanám. Elvárom tehát az időt, midőn hozzád jöhetek, akkor tetszés szerint fogunk a szökött katona és uj zászlója felett tréfálódni. Addig élj boldogul, ne epeszd magadat magányodban, és emlékezz meg szerető barátnődről

N. N.

10. Trostschreiben an eine durch ihren Geliebten verlassene Freundin.

Liebe Helene!

Mit Bedauern habe ich von dem Bruche Deiner Verbindung mit Wilhelm Leder gehört, und bei Deinem gefühlvollen Herzen nimmt es mich nicht Wunder, daß Dich dieser Unfall so sehr ergriffen hat. Es ist eine bittere Erfahrung sich von dem Verlobten, in seinen heiligsten Gefühlen verletzt, wohl gar um schnöden Reichthums willen betrogen zu sehen. Aber, liebe Freundin, hier liegt auch für die Verlassene die stärkste Aufforderung, gegen ihre eigenen Gefühle anzukämpfen, und ihren Verstand, ihren Stolz zu Hilfe zu rufen. Ein solcher Mann verdient Verachtung und schnelles Vergessen. Liebe kann ohne Achtung nicht bestehen, also kann ich doch unmöglich glauben, daß Du wirklich Deinen Ungetreuen noch immer liebst. Mir wäre das wenigstens nicht gegeben; ich würde es für die größte Schwachheit halten, und mich nicht einmal lange ärgern. Denn sage doch selbst, was könnte Dir ein Mann nützen, der Dich nicht wahrhaft liebt, Deine Liebe nicht zu würdigen versteht? denn wäre dies der Fall gewesen, so hätte er Dir doch unmöglich weglaufen können. Du mußt Dir also vielmehr Glück dazu wünschen, daß Du von einem solchen Manne noch so losgekommen bist, ehe es zu spät war. Du verlierst wahrhaftig nicht so viel an ihm, als Du denkst. Vielleicht paßt seine neue Braut besser zu ihm; denn es gehört wirklich eine besondere Gesinnung dazu sich so ohne Weiteres an einen Mann zu hängen, der in einem offenkundigen Verhältniß zu einem andern Mädchen steht. Ich fühle einen ordentlichen Kitzel über diese Geschichte einige Witze zu machen; aber es fällt mir ein, daß Deine Herzenswunde noch so frisch ist, und daß ich Dir am Ende gar damit weh thun könnte. Ich will also warten, bis ich zu Dir komme, dann wirst Du ja wohl wieder munter und lustig sein, und dann wollen wir nach Herzenslust über Deinen Deserteur und seine neue Fahne scherzen. Lebe einstweilen wohl, gräme Dich nicht zu sehr in Deiner Einsamkeit, die ja wohl nicht lange dauern wird.

Deine Freundin

N. N.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Ajánló-levelek. (Empfehlungsschreiben.)

Az ajánlólevelek használata igen gyakori, s fontos is azon nagy szolgálatok miatt, miket az ajánlottnak tehetünk. Rokonság, barátság és az ajánlandó érdemei szolgálnak közönségesen inditó okul valakit másnak pártfogásába ajánlani, valakinek hivatalt, előléptetést, valami jótéteményt, s barátságos fogadtatást kieszközölni. Csak olyan ajánlható, ki előttünk eléggé ismeretes, s kiről meg vagyunk győződve, hogy ajánlásunknak becsületére válik. Az ajánló-levelek fő megkivánatossága, hogy a körülmények hiven, igazán legyenek előadva. Ha ismeretlent vennénk pártolásunk alá, könnyen megtörténhetnék, hogy vagy ügyetlent, vagy érdemetlent ajánlunk.

Miután az ajánlat sikere nagyobb részt az ajánló minőségétől függ, azért nemcsak nevetséges, hanem szerénytelenség is volna, ha alsóbb rangú személyek magasabban állókhoz ajánlóleveleket irnának.

Azon ajánlóleveleket, mik általunk az ajánlandó kezébe adatnak átszolgáltatás végett, jobb pecsét nélkül hagyni. A kereskedők legalább ezen szokást követik, s azért is ajánlható, mert a levélvivő bepecsételt levél miatt a posta iránt kellemetlenségnek s büntetésnek tehetné ki magát. Magától értetődik, hogy ilyenkor kellő vigyázattal kell az ajánló-leveleket irni, mivel feltehetjük, hogy az ajánlott azokat mindenek előtt maga elolvassa.

1. Az apa fiát ajánlja a városban lakó rokonának.

Tisztelt sógor ur!

Levelem előmutatója, fiam Rudolf a helybeli lyceumban jó sikerrel végezvén a bölcsészeti osztályt, jelenleg az egyetemben óhajtja a törvénytudományt hallgatni. Ő jó fiú, mert gyermekkora óta kevés boszuságot okozott s atyai

gondosságomért soh' sem volt háládatlan. — Atyai házamtól nem levén még távol, kevés világismerete van, ezért óhajtanám, ha ön felügyelése alatt házánál lehetne. Ha azonban kérelmem nem lenne teljesíthető, ugy kérem sziveskedjék számára valamely tisztes helyről gondoskodni; rendelje őt néha magához, tartsa jó tanácscsal s őrködjék viselete felett.

Kérem továbbá sziveskedjék őt leendő oktatójának is ajánlani, s nevemben megkérni, hogy kisérje figyelemmel s legyen gondos fiam iránt. — Ne vesse meg kérelmemet, oly atya kérelme ez, ki igen szivén hordja fia sorsát, — s oly rokoné és baráté, ki örökké marad

Önnek tisztelő sógora
N. N.

1. Ein Vater empfiehlt seinen Sohn einem Anverwandten in der Stadt.

Geehrtester Herr Schwager!

Der Ueberbringer dieses ist mein Sohn Rudolph, welcher die philosophischen Klassen bereits mit gutem Fortgange auf dem hiesigen Lyceum besucht hat, nun aber auf der Universität sich den juridischen Studien widmen will. Er ist ein guter Junge, der mir von Kindheit an wenig Verdruß gemacht und meine väterliche Sorgfalt noch niemals mit Undank vergolten hat. Weltkenntniß besitzt er aber noch wenig, weil er sehr selten aus dem väterlichen Hause kam, deswegen wünschte ich nun recht sehr, daß er bei Ihnen im Hause und unter Ihrer näheren Aufsicht sein könnte. Sollte jedoch mein Wunsch nicht in Erfüllung gehen können, so bitte ich Sie, für ein anständige Wohnung und gute Kost zu sorgen, auch ihn manchmal zu Sich kommen zu lassen, ihm mit Rath und That an die Hand zu gehen, und über seine Aufführung zu wachen.

Empfehlen Sie ihn zugleich einem der Herren Professoren, und bitten Sie ihn in meinem Namen, daß er für ihn besorgt sein solle.

Schlagen Sie mir, bester Herr Schwager, meine Bitte ja nicht ab, es ist die Bitte eines Vaters, der für das Wohl seines Kindes Sorge trägt, und eines Freundes, der voll Hochachtung sich unterzeichnet als

Ihr aufrichtiger Schwager
N. N.

2. Kereskedő ajánlja fiát egy nevelőintézet tulajdonosának.

Tisztelt ur!

Azon magas vélemény, melyet önnek nevelői ügyessége, s jeles emberi és keresztyéni tulajdonai felől sajátommá tettem, arra vezérlett, hogy ön szives segélyét kérjem ki egy szivemen fekvő, fontos tárgyra nézve. Károly fiam, ki mellett ekkorig házi nevelőt tartottam, további kiképeztetését önnek elismert jelességű intézetében szeretné keresni. Elfoglaltsá-

gom, mely folytonos jelenlétemet kivánja Szegeden, nem engedi, hogy fiam nevelésére személyesen felügyelhessek; mindazáltal atyai szent kötelességemnek eleget kivánván tenni, senkit sem ismerek Pesten, kinek hűségére kedves kincsemet oly nagy megnyugvással bizhatnám, mint önére. Ha önnek intézetében hely van, válaszának vétele után azonnal küldöm a gyermeket, ki egészen önnek vezetésére s gondjaira lesz bizva. Nem kétlem, hogy oly gyöngédséggel fog ön bánni a szeretethez szokott gyermekkel, mintha saját fia volna. Választ kérve vagyok igaz tisztelettel,

Önnek alázatos szolgája
N. N.

2. Ein Handelsmann empfiehlt seinen Sohn dem Inhaber einer Erziehungsanstalt.

Geehrter Herr!

Die hohe Meinung, die ich über Ihre pädagogische Geschicklichkeit und ausgezeichneten menschlichen und christlichen Eigenschaften hege, bewogen mich, Ihre freundliche Hilfe in einer hochwichtigen Angelegenheit zu erbitten. Mein Sohn Karl, dem ich bisher einen Hauslehrer hielt, wünscht seine weitere Ausbildung in Ihrem als ausgezeichnet anerkanntem Institute zu suchen. Meine Geschäfte, welche meine stete Anwesenheit in Szegedin erheischen, erlauben mir nicht, die Erziehung meines Sohnes persönlich zu überwachen; ich will aber dennoch die väterlichen Pflichten erfüllen, und ich kenne in Pest Niemand, dem ich meinen theuern Sohn mit solcher Beruhigung anvertrauen könnte, als Ihnen. Ist Ihre Anstalt noch nicht überfüllt, so werde ich gleich nach Empfang einer Antwort meinen Knaben schicken, der ganz Ihrer Leitung und Obsorge anvertraut sein soll. Ich zweifle nicht, daß Sie den an Liebe gewohnten Knaben so liebreich behandeln werden, als ob es Ihr eigener Sohn wäre.

Eine Antwort erbittend, verbleibe ich mit aufrichtiger Hochachtung

Ihr ergebenster Diener
N. N.

3. Egy ifjú ember ajánltatik.

Igen tisztelt barátom!

Levelem átadója szeretetre méltó ifjú, s legjobb barátomnak fia. Már régen vágyódik ő P . . . . s vidéke nevezetességeit meglátni, s most fölötte örvend, hogy erre oly jó alkalmat talált, mivel azonban P . . . . ben idegen s ismerősei nincsenek, bátor vagyok őt önnek egész bizalommal ajánlani. Ha nem volnék tökéletesen meggyőződve, hogy ő egészen méltó ön figyelmére, úgy bizonyára nem alkalmatlankodnám kérelmemmel, de a nélkül, hogy a szerénység határát túllépni s tolakodni kivánnék, bátor vagyok nyilvánitani,

mikép ezen ifjúvali rövid társalgás felette kellemes leend önre nézve s óhajtani fogja, bár tovább is lehetne társaságában, mit azonban nem sokáig élvezhet, mert foglalatossága csak rövid mulatást engedend neki. — Szokott tisztelettel maradok Önnek igaz barátja

N. N.

3. Empfehlung eines jungen Menschen.

Schätzbarster Freund!

Der Ueberbringer dieses Briefes ist ein liebenswürdiger junger Mann und der Sohn meines innigsten Freundes. Schon lange wünschte er P. und die Merkwürdigkeiten dieser Stadt nebst der umliegenden Gegend zu sehen. Jetzt freuet er sich, durch eine gute Gelegenheit seinen Wunsch befriedigen zu können. Da es ihm aber als einem Fremden in P. an Bekanntschaft fehlt, so bin ich so frei, Ihnen diesen jungen Mann bestens zu empfehlen. Wäre ich nicht vollkommen überzeugt, daß er Ihrer Aufmerksamkeit und Achtung würdig ist, so würde ich Sie gewiß mit meiner Bitte verschont haben. Ohne die Grenzen der Bescheidenheit zu überschreiten und ohne mich des Vorwurfes einer Aufdringlichkeit schuldig zu machen, glaube ich Ihnen versichern zu dürfen, daß Ihnen der kurze Umgang mit diesem liebenswürdigen Manne gewiß sehr angenehm sein, und den Wunsch in Ihnen erregen wird, daß er länger in Ihrer Gesellschaft verweilen möchte, als ihm seine Bestimmung erlaubt.

Ihr wahrer Freund

N. N.

4. Kereskedő-segéd ajánltatik.

Tisztelt sat.

N. N. kereskedő-segéd, jelen levelem átadója, 3 évig szolgált kereskedésemben s ez idő alatt tökéletes megelégedésemet nyerte meg. Most sem hagyná el kereskedésemet, ha azon dicséretes fiui szándoka nem volna, hogy önök városában lakó anyjához közelebb lehessen, hogy azt gyenge aggságában s szegényes körülményeiben annál inkább segíthesse. — Ha hát oly szives lenne ön őt kereskedésében alkalmazni, úgy igen jeles főnököt nyerne a derék N. N. — Nem sokára meg fog győződni, hogy felvétele által saját javát is előmozdítja ön, s higyje el, bár mennyire méltánylom is fiui szeretetét, még is nem igen örömest bocsátom el őt. — Reménylem, ha kiterjedt kereskedésében nem találna is alkalmazást, ön mégis képes leend neki valamely más ottani kereskedésben azonnal helyet szerezni. Ki is egyébirant illő tisztelettel vagyok

Önnek lekötelezett szolgája

N. N.

4. Empfehlung eines Handlungsdieners.

Hochgeehrter ꝛc.

Der Handlungsdiener N. N., Ueberbringer dieser Zeilen, hat drei Jahre in meinem Geschäfte gearbeitet und sich während dieser Zeit stets zu meiner völligen Zufriedenheit betragen. Er würde auch jetzt noch nicht meine Handlung verlassen, wenn es nicht in der sehr lobenswerthen Absicht geschähe, seiner in dortiger Stadt wohnenden Mutter nahe zu sein, um bei ihrem zunehmenden Alter und dürftigen Zustande sie besser unterstützen zu können. Wollten Sie ihn daher in Ihrer Handlung aufnehmen, so würden Sie mir die Freude machen, dem guten N. N. einen so trefflichen Prinzipal verschafft zu haben. Sie werden sich gewiß bald überzeugen, daß Sie durch seine Aufnahme zugleich Ihren eigenen Vortheil befördern, denn nur ungern entlasse ich ihn, obgleich ich seine kindliche Liebe nicht tadeln kann. Auch darf ich bei Ihren ausgedehnten Geschäften darauf rechnen, daß, wenn es Ihnen in diesem Augenblicke nicht möglich sein sollte, den N. in Ihre Handlung aufzunehmen, Sie doch vielleicht Gelegenheit haben, denselben einem andern der dortigen Handlungshäuser zu empfehlen. Mit besonderer Hochachtung

Euer ꝛc. ergebenster

N. N.

5. Egy asztalosmester Párisba vándorló-legényt ajánl.

Tisztelt ur!

Levelem átadója, helybeli lakatosmesternek fia, nálam tanulá mesterségét s hat hónap előtt szabadittatott fel; tanulási ideje alatt egész elutazásig sok fáradságot fordított arra, hogy minél több ismeretet szerezzen mestersége körében, s én reménylem, ha még néhány évig a külföldön képezi magát, ügyes mester váland belőle. Nagyobb kiképzés végett Francziahon műhelyeit ajánlám neki, mely tanácsomat ő rögtön kész volt követni. Ha tehát ön régi jó barátom maga fogadná fel, vagy ez nem lehetvén, más műhelybe sziveskednék ajánlani, igen-igen lekötelezne engem, csak kérem az ifjat háziasságra szoktatni, — a szerte futkározástól a lehetőségig megóvni, nehogy a könnyelmű mesterlegények által tévutakra vezettessék, mert óhajtanám, hogy kitanultjaim a vándorlásban is jól viseljék magukat, s mint becsületes emberek térjenek vissza.

Ha azonban reményem ellen Párisban nem kaphatna munkát, sziveskednék őt ismerősei által máshol alkalmazni. — Viszonszolgálatom ajánlása mellett maradok

Önnek kész köteles szolgája

N. N.

5. Empfehlungsschreiben eines Tischlermeisters für einen jungen Gesellen an einen Meister in Paris.

Geehrtester Herr!

Der Ueberbringer dieses Briefes, ein Schlossersohn von hier, hat bei mir das Handwerk erlernt, und ist vor sechs Monaten freigesprochen worden. Der junge Mensch hat sich durch seine ganze Lehrzeit und bis zu seiner Abreise viele Mühe gegeben, sich Kenntnisse in der Profession zu erwerben, und ich hoffe, daß er, wenn er sich noch einige Jahre in der Fremde bildet, ein sehr geschickter Arbeiter werden wird. Zur Vervollkommnung in seinem Handwerke habe ich ihm vorzüglich Frankreichs Werkstätten angerathen, und er war gleich bereit, meinem Rathe zu folgen. Wollen Sie ihm nun, mein lieber alter Freund, selbst Arbeit geben, oder solche in einer andern Werkstätte verschaffen, so werden Sie mich unendlich verbinden. Nur bitte ich, den jungen Menschen zur häuslichen Ordnung zu verhalten, und ihm das Auslaufen zu erschweren, damit er nicht durch liederliche Handwerksburschen verführt werde; denn ich wünsche, daß meine Ausgelernten sich in der Fremde brav aufführen, mir Ehre machen, und als brauchbare Leute zurückkommen möchten.

Sollte sich in Paris, wider Vermuthen, für ihn kein Platz finden, so bitte ich Sie, ihn durch Ihre Bekanntschaft anderswo zu empfehlen.

Zu geneigten Gegendiensten Ihr bereitwilligster Freund

N. N.

6. Egy gazdatiszt jószágkormányzónak ajánltatik.

Különösen tisztelt tekintetes ur!

Midőn épen a gazdatisztet illető tudósitást az ujság-lapba akartam iktatni, régi tanulótársammal Y. urral találkoztam, kit mint derék gazdatisztet ismerek; előterjesztvén neki a tekintetes ur ajánlatát, azonnal kész volt azt elfogadni. Ő igen becsületes és szorgalmas s nemcsak földmivelő, marhatenyésztő, erdész, hanem egyszersmind ügyes földmérő is. Jelen idõig X. báronál szolgált, de fiainak kicsapongásai miatt elhagyá azt. Szükség esetében biztosítást is képes nyujtani, s így hiszem, tökéletesen olyan férfiú, minőt tekintetes uraságod keres.

Ha őt alkalmazni méltóztatik, igen le fogja kötelezni

kész köteles szolgáját

N. N.

6. Empfehlungsschreiben für einen Wirthschaftsbeamten an einen Güterdirektor.

Wohlgeborner, Hochgeehrter Herr!

Als ich eben die übersendete Nachricht wegen Aufnahme eines tauglichen Wirthschaftsbeamten in die Zeitung einrücken lassen wollte, begegnete mir ein alter Schulfreund, Herr Y., der ein sehr geschickter Oekonom ist. Ich eröffnete ihm Ihren Antrag, zu dessen Annahme er gleich bereit war. Er ist

sehr ordentlich und fleißig, hat die gründlichsten Kenntnisse vom Feldbaue, von der Viehzucht und dem Forstwesen, und ist ein richtiger Feldmesser. Er war bisher auf den Gütern des Freiherrn von X. angestellt, hat aber dessen Dienste wegen der Neckereien und Zügellosigkeit seiner Söhne verlassen. Nöthigenfalls kann er Ihnen auch eine Kaution erlegen, und ist also ganz der Mann, wie Sie ihn wünschen. Wollen Sie Ihre ledige Stelle mit demselben besetzen, so werden Sie unendlich verbinden

Ihren ergebensten

N. N.

7. Kereskedősegéd ajánltatik.

Igen tisztelt barátom!

Kereskedői segédeim egyike, Pető Ferencz, Győrött jó családból származott, huszonkét éves ifjú, további alkalmazását más városban óhajtja feltalálni, mely okból ajánló-levelet kért tőlem. Én nem akarom tervében akadályoztatni, sőt kész vagyok szerencséje előmozdítására mindent, mi tőlem kitelik, elkövetni. — Irása jó; ügyesen, gyorsan számol, s elegendő iskolai és nyelvismeretekkel bir; ezekhez járul a hűség, a csüggedhetetlen szorgalom s illedelmes magaviselet.

Engedje meg hát, hogy ismételve ajánljam e fiatal embert, s kérjem, hogy őt Pesten valamely jó háznál alkalmazni sziveskednék. Legjobban szeretné ő s magam is, ha önnél lenne üres hely s ha azt általa töltené be. Ha ez csak egy pár hónap mulva történhetnék is meg, addig magamnál tartanám őt.

Kérelmem teljesitésében barátságának uj jelét ismerendem fel s hasonló szolgálatom megajánlása mellett határtalan tisztelettel vagyok őszinte barát s szolgája

N. N.

7. Empfehlungsschreiben für einen Handlungsdiener.

Hochgeschätzter Freund!

Einer meiner Handlungsdiener, Namens Franz Pető aus Raab, von guter Familie, im 22. Jahre seines Alters, wünscht sein Fortkommen an einem andern Handlungsplatze zu finden, und hat mich um Empfehlung für ihn gebeten. Ich will ihm in seinem Vorhaben nicht hinderlich sein, vielmehr zur Beförderung seines Glückes sehr gerne Alles beitragen. Er schreibt eine sehr schöne Hand, rechnet mit Fertigkeit, und besitzt gute Schul- und Sprachkenntnisse. Hiermit verbindet er die geprüfteste Treue, den anhaltendsten Fleiß im Arbeiten und ein bescheidenes Betragen. Erlauben Sie daher, daß ich Ihnen diesen jungen Mann bestens empfehle, und Sie bitte, denselben in Pest in einem guten Hause unterzubringen. Am liebsten würde es ihm und mir sein, wenn Sie selbst in Ihrer Handlung eine Stelle offen hätten und dieselbe durch ihn besetzen wollten. Tritt ein solcher Fall auch erst in einigen Monaten ein, so würde ich ihn so lange noch bei mir behalten.

In der Gewährung meiner Bitte werde ich einen neuen Beweis Ihrer Freundschaft erkennen; zu ähnlichen Diensten stets bereit, verbleibe ich mit unveränderter Achtung Ihr ergebenster Freund
N. N.

8. Számtartónak ajánltatik valaki.

Tisztelt tekintetes ur!

Épen most esett tudtomra, hogy ön számtartót keres, kire T.... gazdaságának kormányát akarná bizni. Barátságom különös jelét akarom nyilvánitani, midőn oly férfiút küldök önnek, ki szakában szerzett széles ismereteiért tapasztalásaiért és közönségesen elismert becsületességéért, az ajánlást a legnagyobb mértékben megérdemli. Tobiás Jakabnak hivják őt, s jelenleg mint másod számtartó áll szolgálatomban; mivel azonban jólléte igen érdekel, s meg is igértem neki, hogy előmenetelében eszköz leendek, azért nem akarom ön szolgálatáért esengő szándékához megegyezésemet, s közbenjárásomat megtagadni, miután ilykép nagyobb fizetéshez reményl jutni.

Nem örömest bocsátom ugyan el szolgálatomból, s ha első számtartóm nem lenne oly ügyes és becsületes, őt alkalmaznám helyébe, — ön fölötte meg lesz elégedve, ha szolgálatába fogadja, s igen le fog kötelezni, ha jelen kérelmemet teljesitendi, mert ajánlottam nagy részben birja rokonszenvemet; s ezért szivből óhajtom előmozdítani szerencséjét.

Barátságába ajánlott maradok
Önnek őszinte barátja
N. N.

8. Empfehlungsschreiben für einen Verwalter.

Verehrter Herr!

So eben erfahre ich, daß Sie einen Verwalter suchen, dem Sie die Leitung Ihrer Oekonomie auf dem Vorwerke T.... anvertrauen wollen. Es gewährt mir ein besonderes Vergnügen, Ihnen einen Beweis meiner Freundschaft geben zu können, indem ich Ihnen einen Mann zuweise, der wegen der gediegenen Kenntnisse und Erfahrungen, die er in seinem Fache hat, so wie wegen seiner anerkannten Rechtlichkeit empfohlen zu werden verdient. Sie werden denselben in dem Ueberbringer dieses Schreibens kennen lernen. Er heißt Jakob Tobias Ehrlich, und steht jetzt noch als zweiter Verwalter in meinem Dienste. Da ich aber sehr vielen Antheil an seinem Wohlergehen nehme, und ich schon längst versprochen habe, ihm zu seinem Fortkommen behilflich zu sein, so kann ich seinem Wunsche, die Stelle bei Ihnen zu erhalten, um so weniger meine Zustimmung und Vermittlung versagen, als er sich, wie er sagt, dadurch in seinem Gehalte um ein Bedeutendes verbessern

würde. Ich sehe ihn ungern aus seinem Verhätlnisse zu mir scheiden, und hätte ich nicht an meinem ersten Verwalter einen gleich tüchtigen und umsichtigen Mann, so würde ich ihm jene Stelle anbieten. Sie werden, wenn Sie ihn in Ihren Dienst nehmen, sehr zufrieden mit ihm sein. Durch die gütige Berücksichtigung meiner Empfehlung würden Sie mir einen dankenswerthen Dienst leisten, da ich wirklich diesem jungen Manne meine ganze Zuneigung zugewandt habe, und ich sehnlichst wünsche, zu seinem Glücke etwas beitragen zu können.

Ihrer Freundschaft mich empfehlend, verbleibe ich

Ihr ganz ergebenster

N. N.

9. Egy kereskedőnek gyártmányait ajánlja a posztógyárnok.

Tisztelt ur!

Naponkint mindinkább szerencsém van tapasztalni, hogy azon posztógyár, melyet helyben két év előtt állitottam, nagyobb s nagyobb tetszést nyer; önt mégis mindig hasztalan keresem azon barátim jegyzéke közt, kik szükséges áruikat tőlem veszik. Nem lehet mást gondolnom, mint hogy gyártmányaim minőségét nem ismeri, s azok jóságáról, sőt jelességéről meg nem győződött.

Szabadságot veszek hát magamnak a mutatványokat ön számára átküldeni, azon figyelmeztetéssel, hogy a rájok jegyzett árból nevezetesebb vásárlásoknál még száztól ötöt engedek el; meg vagyok győződve, ha ön áruimat s azoknak árát másokkal összehasonlítja, az enyimeket igen olcsóknak találandja.

Azon kecsegtető reményben, hogy becses megbizásaival nem sokára szerencséltetni fog, tisztelettel vagyok és maradok Önnek alázatos szolgája

N. N.

9. Ein Tuchfabrikant empfiehlt einem Kaufmanne seine Waare.

Geehrtester Herr!

Meine vor zwei Jahren hier etablirte Tuchfabrik hat sich eines immer allgemeineren Beifalles zu erfreuen, wovon mich die tägliche Erfahrung überzeugt; und doch vermisse ich immer noch Sie unter der Zahl der Freunde, die ihren Tuchbedarf von mir beziehen. Ich muß daher glauben, daß Sie die Qualitäten meines Fabrikates nicht kennen und sich von der Vorzüglichkeit derselben noch nicht überzeugt haben. Ich bin also hiermit so frei, Ihnen meine Muster zu übersenden. Von den darauf angezeigten Preisen gestatte ich Ihnen bei einer bedeutenden Abnahme noch 5 pCt. Rabatt. Ich bin überzeugt, daß wenn Sie meine Waaren und Preise mit einander vergleichen, Sie die meinigen als die billigsten finden werden.

In der schmeichelhaften Erwartung also, mich recht bald mit Ihren werthen Aufträgen beehrt zu sehen, empfehle ich mich Ihnen achtungsvoll

Ihr ergebenster
N. N.

Válaszok ajánló iratokra.

1. Barátunkhoz egy tanuló felvétele végett.

Tisztelt barátom!

Ön szüntelen lekötelezettségekről beszél. Megszégyenít engem, ha azon csekély szolgálatot, melyet önnek tenni szerencsém vala, oly nagyra becsüli. — Nem, . . . ha részrehajlatlanul biráljuk egymás kötelezéseit, úgy még én vagyok önnek adósa s épen ezért rendkivül örvendek, ha alkalmat nyújt, hogy önnek bár mily módon szolgálhassak.

Becses sorainak átadóját ajánlatához képest felfogadám, s valamint benne mindjárt első pillanatra sok vonzót lelék, úgy további társalgás által meggyőződém, hogy azon szeretetre, melylyel ön iránta viseltetik, tökéletesen érdemes.

Ajánlottam őt elöljáróinak s tanitóinak, kiktől szintén a legkedvezőbb igéreteket nyertem. Részemről előmenetének eszközlésére semmi fáradságot nem sajnálandok, s reménylem, hogy önnek nem sokára örvendetes tudósitást adhatok igyekezetéről.

Magamat hajlamába ajánlva maradok

Önnek kész köteles barátja
N. N.

1. An einen Freund wegen Aufnahme eines Studirenden.

Geehrtester Freund!

Sie sprechen immer von Verbindlichkeiten; Sie beschämen mich, wenn Sie die geringen Dienste, die ich Ihnen zu leisten das Vergnügen hatte, so hoch anschlagen. Nein, bei unparteiischer Abwägung unserer gegenseitigen Verbindlichkeiten bin ich noch gar sehr in Ihrer Schuld, und es freut mich darum recht sehr, wenn Sie mir Gelegenheit verschaffen, Ihnen in irgend einer Weise dienen zu können.

Den Ueberbringer Ihres werthen Schreibens habe ich, Ihrer Empfehlung gemäß, bei mir aufgenommen, und so wie ich bei dem ersten Anblicke gleich viel Anziehendes an ihm fand, so habe ich mich bei näherem Umgange nun auch überzeugt, daß er in jeder Hinsicht der Liebe, die Sie gegen ihn hegen, vollkommen werth ist.

Ich empfahl ihn seinen Vorgesetzten und Lehrern, und habe von ihnen die gründlichsten Versprechungen erhalten. An meiner Bemühung, ihm zu seinem weiteren Fortkommen behilflich zu sein, soll es nicht fehlen, und ich

hoffe, Ihnen bald von seinen Fortschritten erfreuliche Nachricht geben zu können.

Genehmigen Sie die Versicherung, daß ich ewig verharren werde

Ihr bereitwilligster
N. N.

2. Egy kereskedőhöz a nevelőintézet tulajdonosa.

Tisztelt ur!

Közelebbi postával vévén becses sorait, sietek megragadni az alkalmat, hogy önnek kijelentsem, mennyire méltánylom atyai gondoskodását, mely önt arra készteti, hogy fiának kellő nevelést adjon. Hosszas foglalkozásom a nevelés és tanitás fontos ügyével, sok módot nyújtott, hogy az ifjúság különféle hajlamait, tehetségeit s szenvedélyeit tanulmányommá tegyem, nevelési évünk intézetemben jövő héten kezdődik, s ha kedves fiát akkora elhozni vagy elküldeni tetszik, legyen ön meggyőződve, hogy ő folytonosan saját felügyelésem s vezetésem alatt leend, s legnagyobb gond lesz fordítva ugy tudományos mint erkölcsi haladására. — Tisztelettel vagyok önnek sat.

2. Der Inhaber einer Erziehungsanstalt an einen Handelsmann.

Geehrter Herr!

Ihre geschätzten Zeilen habe ich mit der jüngsten Post erhalten, und ich ergreife die Gelegenheit, um Ihnen zu äußern, wie sehr ich Ihre väterliche Sorgfalt für die anständige Erziehung Ihres Sohnes würdige. Meine vieljährige Beschäftigung mit der wichtigen Angelegenheit der Erziehung und des Unterrichts befähigt mich, die verschiedenen Fähigkeiten, Neigungen und Leidenschaften der Jugend zu studiren. — Das Schuljahr beginnt in meiner Anstalt in der nächsten Woche und wenn Sie bis dahin Ihren lieben Sohn bringen oder schicken, so seien Sie überzeugt, daß er fortwährend unter meiner Aufsicht und Leitung sein und die größte Sorgfalt auf seine wissenschaftliche und moralische Ausbildung verwendet werden wird.

Ich verbleibe mit Hochachtung Ihr ergebenster
N. N.

3. Barátunkhoz, egy jelöltnek üres tanszékre ajánlása végett.

Igen tisztelt barátom!

Kivánatának — miszerint N. urnak tanitói alkalmazást szerezzek — sajnálom, mcg nem felelhetek. Közvetlen befolyásom nincs az iskolai székek betöltésére; közvetve pedig jelenleg nem működhetem, mivel az iskolai igazgatóval némi kellemetlen viszonyban állok. Minap azt nyilvánítám, misze-

rint a tanulók most sok vallásos könyvvel, de kevés vallással birnak, holott azelőtt csupán egy valláskönyvük, a katekizmus, de több vallásosságuk volt; ez őt annyira felingerlé ellenem, hogy sok bajomba kerülend őt ismét kiengesztelni. — Különösen is N. urnak rögtöni alkalmazásáról semmi esetre szó sem lehetne, mert négy kijelölt várakozik már itt a megürülendő helyekre.

Egyetlen eszköz, mit ajánlhatok, őt feljegyeztetni, s reménye lehet, hogy legfeljebb hat hónap alatt alkalmazást nyerend.

Isten önnel kedves barátom, s tartsa meg becses barátságában őszinte barátját

N. N.

3. An einen Freund, wegen Verwendung für einen Lehramtskandidaten.

Hochgeschätzter Freund!

Ihrem Ansuchen, dem Herrn N. eine Lehrerstelle zu verschaffen, kann ich leider nicht genügen. Unmittelbaren Einfluß habe ich nicht auf die Besetzung der Schulstellen, mittelbar kann ich aber jetzt auch nicht wirken, da ich gerade mit dem Herrn Schuldirektor gespannt bin. Ich äußerte neulich: daß die Schüler jetzt viele Religionsbücher, aber wenig Religion hätten, während sie früher ein einziges Religionsbuch, den Katechismus, aber mehr Religion gehabt hätten; — das hat den Mann nun so sehr gegen mich aufgebracht, daß ich meine Noth haben werde, ihn wieder zu besänftigen. Uebrigens wäre an eine augenblickliche Anstellung des Herrn N. in keinem Falle zu denken, da hier schon vier Kandidaten auf vorkommende Stellenerledigungen warten.

Das einzige Mittel, welches ich Ihnen anrathen kann, ist, denselben vormerken zu lassen, wo er dann hoffen kann, bis längstens in sechs Monaten angestellt zu werden.

Leben Sie wohl, bester Freund, und erhalten Sie Ihre schätzbare Freundschaft Ihrem aufrichtigen

N. N.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Szerelmes és nőkérő levelek, s ezekre válaszok.

(Liebesbriefe und Heirathsanträge.)

Ezen levelek irásánál nagy vigyázattal kell élnünk, mert eszközöknek tekintendők, melyek által mások vonzalmát magunk hasznára megnyerni igyekszünk. Ne gondoljuk, hogy ezen levelekben dagályos,

túlságig menő regényes nyelvet használni lehet; ez levelünket inkább nevetségessé tenné, mint kellemes és illendővé. Maradjunk a természethez hivek, s hagyjuk a szivet beszéleni. Kinek kebelét szerelem dagasztja, az bizonyára képes leend akint kifejezni érzelmeit, hogy az illető vonzalmát megnyerje. Inkább van itt helye az illedelmes bókolás és hizelgésnek, mint más levelekben; de azért ne engedje az iró magát a tulságosság által elragadtatni.

A feleletek a körülmények szerint vagy szeretetteljesek, vagy többet kevesebbet tartózkodók. Visszautasitó válaszokat kimélettel kell irni, s kellőkép indokolni. Minden esetben, nyilvánitni szükséges, hogy az ajánlat által magunkat megtisztelve éreztük; hogy a levélirót tudjuk becsülni sat., hogy ezek által az ily válaszoknak természetesen kellemetlen hatását lehetőleg szeliditsük.

1. Leány kezéért esengő.

Igen tisztelt drága barátnőm!

Ama kellemes órák után, melyeket ön társaságában töltöttem, nem fojthatom el többé azon vágyak és epedéseket, melyek régóta szorongatják keblemet, de melyeket velem született szerénységemnél fogva s azon bizonytalanság miatt, vajjon mikép fogadandja ön nyilatkozatomat, mindeddig féltem szóval kijelenteni.

Elfelejthetetlen marad előttem azon nap, midőn először volt szerencsém önt láthatni, s kitörölhetetlen azon benyomás, melyet ön szivemre tőn. Már az első órában azt sugá egy benső szózat, hogy mi egymásért vagyunk teremtve, s mind inkább inkább vonzódtam önhöz. Százszor szándékoztam már e szót: „szeretlek“ kimondani, mire önnek irántam mutatott nyájassága mintegy felhivni látszott: de mindig gyötört a kétség s elfojtotta hangomat, noha tekintetem s mozdulatom elárulta, mit érez kebelem Ön nem értett, nem is lehetett értenie; de most, midőn nyiltan fejezem ki szivem érzéseit, most, kérem, adja ön is nyiltan tudtomra, mit reménylhetek?

Körülményeim olyanok, hogy illő állást nyujthatok

önnek kezemmel. Vegye vizsgálat alá saját érzeményeit; ha képes megegyezni kérelmemben, úgy méltóztassék szülőivel beszélni s engem kegyes válasza által a legszerencsésebb emberré tenni.

Oh édesem, mindaddig, míg a szív dobog, míg az érzemények abból ki nem halnak, szeretni fogom önt. Oh bár minél előbb jőne az idő, melyben szóval is ismételhetném ön előtt, hogy a siron túl is örökké hiven fogja szeretni

Önt imádó
N. N.-je.

1. An ein Mädchen, um deren Hand geworben wird.

Verehrteste, theuerste Freundin!

Nach den angenehmen Stunden, die ich in Ihrer Gesellschaft verlebt habe, vermag ich nicht länger die Empfindungen und Wünsche zu unterdrücken, die schon längst mein Herz erfüllen, die aber meine angeborene Schüchternheit und die Ungewißheit, wie Sie mein Geständniß aufnehmen würden, bis jetzt abgehalten hat, gegen Sie auszusprechen.

Unvergeßlich bleibt mir der Tag, an dem ich Sie zum ersten Male zu sehen das Glück hatte, und unauslöschlich der Eindruck, den Sie auf mein Herz machten. Gleich in den ersten Stunden sagte mir ein inneres Gefühl, daß wir für einander geschaffen seien, und es zog mich immer inniger, immer fester an Sie. Hundert Male war ich im Begriff, das Wort „Liebe" auszusprechen. Die wohlwollende Güte, womit Sie mich auszeichneten, schien mich dazu aufzufordern; aber stets quälte sich das unruhige Gemüth mit Zweifeln, und hieß meinen Mund schweigen, indeß jeder Blick, jede Bewegung Ihnen sagen mußte, was in meinem Innern vorging. Sie wollten, Sie durften mich nicht verstehen; nun aber, da ich Ihnen die Gefühle meines Herzens offen dargelegt habe, geben Sie mir auch eben so offen zu erkennen, angebetete Freundin, was für mich zu hoffen ist.

Meine Verhältnisse sind so, daß ich im Stande bin, Ihnen mit meiner Hand ein anständiges Los anzubieten. Prüfen Sie nun Ihre Gefühle; und können Sie in eine Verbindung mit mir willigen, so nehmen Sie mit Ihren Eltern Rücksprache und machen Sie mich durch Ihre Antwort zum Glücklichsten der Menschen.

O, meine Theuerste! so lange dieses Herz schlägt, dessen Empfindungen Ihnen geweiht sind, werde ich Sie lieben. Möchte doch auch die Zeit kommen, wo ich Ihnen mündlich werde wiederholen dürfen, daß ich bis jenseits des Grabes sein werde ganz der Ihrige

N. N.

2. Tagadó válasz kérőlevélre.

Tisztelt ur!

Hat hétnek előtte kellemesen lepett volna meg leányomat kérő levele; önt mindenki derék, becsületes és szorgalmas ifjúnak ismeri s mint ilyent becsüli, mire nézve igen kedves vő lett volna előttem. De fájdalom! e rám nézve oly

igen hizelgő ajánlat már későn érkezett; mert leányom megegyezésem következtében egy hónap óta N. ur helybeli kereskedő jegyese. Ha még egy leányom volna, egy perczig sem vonakodnám azt önnek nőül adni. Leveléről egyébiránt senki, még leányom sem fog semmit is tudni.

Ha fiam nem lehetett, legyen ön barátom, mit szivből óhajt őszinte tisztelője

N. N.

2. Abschlägige Antwort eines Vaters auf einen Heiraths-antrag.

Geehrtester Herr!

Vor sechs Wochen wäre mir Ihre Bewerbung um meine Tochter sehr willkommen gewesen. Sie sind von Jedermann als ein braver, fleißiger und rechtschaffener Mann geschätzt, und würden mir als Schwiegersohn gewiß recht lieb und werth gewesen sein. Leider ist jedoch Ihr mir so schmeichelhafter Antrag zu spät gekommen; denn bereits seit einem Monate hat sich meine Tochter, zu Folge meiner Einwilligung, mit dem hiesigen Kaufmanne N. versprochen. Hätte ich noch ein Mädchen, so würde ich keinen Augenblick Bedenken tragen, Ihnen dieselbe zur Gattin zu geben. Von Ihrem Briefe erfährt übrigens Niemand, selbst meine Tochter, nicht das Geringste.

Werden Sie mein Freund, da Sie mein Sohn nicht werden können, darum bittet Sie Ihr ergebener

N. N.

3. Ifjú levele fiatal hölgyhöz, kihez közelítni akar.

Kisasszony!

Már több izben akartam élő szóval adni elő kegyednek e levél tartalmát, de dobogó szívem mindannyiszor meggátolt. Nem tudom, minő érzéssel fogadja nyiltságomat, de ha jól ismerem enkeblemet, azon benyomás után, melyet szeretetre méltó tulajdonai reám gyakoroltak, életem boldogsága kegyed válaszán függ. Helyzetem független, jellemem ekkorig mocsoktalan, miről kegyednek teljes hitelű bizonyitványokat adhatok. Kegyed látta már rokonaimat nagynénjénél, s ismeri anyámat, kivel együtt élek. Ő felvilágositást adhat kegyednek családomról, s körülményeimről, s ha ezek kegyedet kielégítik, nemcsak nagyon boldognak érzendem magamat, hanem életem fő feladásának fogom tekinteni napjaimat annak társaságában tölteni, kit e világon mindenek felett becsülök. Nyugtalan szivvel várva kegyed válaszára vagyok kegyednek őszinte tisztelője.

3. Schreiben eines Jünglings an eine junge Dame, der er sich nähern will.

Mein Fräulein!

Schon öfters wollte ich Ihnen, mein Fräulein, den Inhalt dieses Briefes mündlich mittheilen, aber immer hinderte mich mein klopfendes Herz daran. Ich weiß nicht, mit welchem Gefühle Sie meine Offenheit aufnehmen werden, aber wenn ich mein Herz wohl kenne, so hängt nach dem Eindrucke, den Ihre liebenswürdigen Eigenschaften auf mich machten, das Glück meines Lebens von Ihrer Antwort ab. Meine Lage ist unabhängig, mein Charakter bisher unbefleckt, wovon ich Ihnen die glaubwürdigsten Zeugnisse geben kann. Sie sahen meine Verwandten bei Ihrer Tante und kennen meine Mutter, mit welcher ich lebe. Sie kann Ihnen Aufschluß geben über meine Familie und Verhältnisse, und wenn diese Sie befriedigen, werde ich mich sehr glücklich fühlen und es als die Hauptaufgabe meines Lebens betrachten, meine Tage in Gesellschaft derjenigen zuzubringen, die ich auf dieser Welt über Alles achte. Mit unruhigem Herzen Ihre Antwort erwartend, bin ich

Ihr aufrichtiger Verehrer

N. N.

4. A hölgy válasza.

Vettem önnek sorait, s oly tárgyat olvasván azokban, melyről még nem gondolkozhattam, nem fogja ön csodálni, hogy meg voltam lepetve. Azt kivánja ön, hogy nagynénémtől kérdezősködjem jelleme s családja iránt. Megbocsásson ön, ha minden eféle kérdezősködést elkerülök. Azonban, minthogy ön müvelt társaságában mindenkor élvezetet találtam, azt ezentul is szivesen elfogadom az illem határai közt. Érdemes gyámom, N. ur, jelenleg falusi jószágán van, s atyai szivessége irántam mindenkor oly nagy volt, hogy ily nagy fontosságú tárgyban lehetetlen az ő egyezése nélkül lépést tennem. Önnek levelében őszinteség kifejezését látom; de egyben mégis megütköztem, t. i. abban, hogy édes anyjával együtt él, s mégis említetlenül hagyja, hogy érzelmét és szándékát vele közölte. Nyiltan és becsületesen kimondom, hogy valamint nem akarnám egyrészről megbántani saját rokonaimat, úgy másrészről meg nem engedhetnék oly közelítést, mely az ön családának ellenére volna. Ha e részben felvilágosítást nyerek : bővebb választ várhat

Ön tisztelőjétől.

4. Antwort der Dame.

Ihr Schreiben habe ich erhalten, und da es von einem Gegenstand handelt, über welchen ich noch nicht nachdenken konnte, wird es Sie nicht wundern, wenn ich überrascht war. Sie verlangen, daß ich mich bei meiner Tante über Ihren Charakter und Ihre Familie erkundige. Entschuldigen

Sie, wenn ich alle derartige Erkundigungen vermeide. Weil ich aber in Ihrer gebildeten Gesellschaft immer Genuß fand, nehme ich Sie auch in Zukunft gerne an, innerhalb der Grenzen des Anstandes. Mein würdiger Vormund, Herr N., weilt gegenwärtig auf seinem Landgute, und seine väterliche Güte war gegen mich immer so groß, daß ich in einer so wichtigen Angelegenheit ohne seine Zustimmung keinen Schritt thun kann. In Ihrem Briefe sehe ich Aufrichtigkeit, aber eins fiel mir doch auf, daß Sie nämlich mit Ihrer Mutter leben, und Ihre Gefühle und Absichten ihr doch nicht mittheilten. Ich erkläre es offen und aufrichtig, daß wie ich einerseits meine eigenen Verwandten nicht kränken wollte, ich andererseits auch eine Annäherung nicht erlauben könnte, die wider den Willen Ihrer Familie wäre. Wenn ich hierüber Aufschlüsse erhalte, können Sie eine ausführlichere Antwort erwarten von Ihrer Verehrerin.

5. Az ifjú további levele.

Kedves kisasszony!

Ezerszer köszönöm, levelét, melyben nemes büszkeségének s tiszta nőiségének bizonyitványát látom. Boldog vagyok, hogy a szükségesnek vélt felvilágosítást megadhatom. Midőn kegyednek első levelemet irtam, úgy véltem, hogy legelőször is kegyedhez kell fordulnom ezen mindenek előtt mimagunkat érdeklő tárgyban, azóta szólottam anyámmal, s nyilatkozatát birom, hogy semmi sem okozhatna neki nagyobb örömet, mint fiát oly szeretetre méltó s lelkes hölgygyel összekötve látni; sőt annyira távol van minden ellenvetéstől, hogy önmaga ajánlkozott e levelemet kézbe adni. De, hogy meggyőzzem kegyedet szavaim valóságáról, itt küldöm anyám levelét; bármi legyen is tartalma, ünnepélyesen mondom, hogy azt nem ismerem, kivévén annyit, mennyit önmagától hallottam, hogy t. i. kérésemet helyesli. Ha kegyed megendi, hogy tiszteletem tehessem, bővebben fogok ezekről beszélni. Addig is vagyok igaz szivű tisztelője.

5. Zweiter Brief des Jünglings.

Mein theures Fräulein!

Tausend Mal Dank für Ihren Brief, in welchem ich Beweise Ihres edlen Stolzes und Ihrer reinen Weiblichkeit erblicke. Ich bin glücklich, daß ich die für nothwendig erachteten Aufschlüsse geben kann. Als ich den ersten Brief an Sie schrieb, glaubte ich mich in dieser, zunächst uns betreffenden Angelegenheit, zuerst an Sie wenden zu müssen; seitdem sprach ich mit meiner Mutter und ich besitze ihre Erklärung, daß ihr nichts mehr Freude verursachen könnte, als ihren Sohn mit einer so liebenswürdigen und edlen Dame verbunden zu sehen, ja sie ist so entfernt von jedem Einwurfe, daß sie sich selbst anbot, diesen Brief Ihnen einzuhändigen. Um aber Sie, mein Fräulein, von der Wahrheit meiner Worte zu überzeugen, schicke ich Ihnen hier den Brief meiner Mutter; mag er was immer enthalten, ich erkläre feierlich,

daß ich es nicht weiß, ausgenommen so viel, als ich von ihr selbst hörte, daß sie nämlich meine Bitte billigt. Wenn Sie mir erlauben, Sie zu besuchen, werde ich weitläufiger hierüber sprechen. Ich verbleibe

Ihr aufrichtiger Verehrer.

6. Az anya levele.

Kedves kisasszony!

Ha e sorokban valami helytelent talál, ne itélje meg az anyát, ki egyetlen szeretett fiának és méltán szeretett fiának érdekében fogott tollat. Károlyomtól tudom, hogy kegyed oly mély benyomást tett szivére, miszerint kegyed nélkül boldog alig lehet, s nagy örömömre szolgál a meggyőződés, hogy indulatját oly méltó tárgyban központosította. Fő törekvésem volt őt az erény útjain vezetni, s vallásosan nevelni, tudván, hogy azok, kik Istent nem félik, házi kötelességeiket sem jól teljesítik. Midőn kora engedé, nevelő-intézetbe, azután pedig a pesti egyetemre küldtem őt. Pestről visszajötte óta folyvást velem lakott, s viselete megfelelt anyai szívem vágyainak. Nincs egyéb hozzáadni valóm a mondottakhoz, mint hogy most már lelkemnek egyedüli méltó ohajtása őt boldogul házasodva látni; azontul örömest megyek el oda, hol örök boldogság élvezetét reménylem. — Kedves kisasszony! őszinte nagyra becsüléssel vagyok

kegyednek igazszivű jó akarója.

6. Schreiben der Mutter.

Liebes Fräulein!

Finden Sie in diesen Zeilen etwas Unanständiges, so verurtheilen Sie nicht die Mutter, die für ihren einzigen geliebten und würdig geliebten Sohn die Feder ergreift. Ich weiß von meinem Karl, daß Sie einen so tiefen Eindruck auf sein Herz machten, daß er ohne Sie kaum glücklich sein kann, und mir dient zur großen Freude die Ueberzeugung, daß er seine Neigung einem so würdigen Gegenstande zuwandte. Es war stets mein Streben, ihn auf dem Pfade der Tugend zu führen und religiös zu erziehen, überzeugt, daß jene, die Gott nicht fürchten, auch ihre häuslichen Pflichten nicht wohl erfüllen. — Als es sein Alter gestattete, gab ich ihn in eine Erziehungsanstalt, später aber schickte ich ihn auf die Pester Universität. Seit seiner Rückkunft von Pest wohnte er stets bei mir und sein Benehmen entsprach den Wünschen meines mütterlichen Herzens. Ich habe zu dem Gesagten nichts weiter hinzuzufügen, als daß es jetzt mein einziger sehnlicher Wunsch ist, ihn glücklich verehelicht zu sehen; dann gehe ich gern hinüber, wo ich den Genuß ewiger Glückseligkeit erwarte. — Liebes Fräulein! ich verbleibe mit aufrichtiger Hochachtung

Ihre aufrichtige Freundin

N. N.

7. Az ifju hölgy válasza.

Igen tisztelt N.-né asszony!

Jól esett olvasnom egy gyöngéd anyai szív ömledéseit becses soraiban. Már levele vétele előtt sok szépet hallottam kegyed szinletlen lelki nemessége, s fiának jeles tulajdonai felől, úgy hogy épen nem lepett meg, a mit reá nézve kegyed írt. Lelkemre mondom, hogy a kegyeddeli oly közel kapcsolatot a legfényesb családi összeköttetéseknél is többre becsülném, s csak enhibám lenne, ha valaha megbánnám, hogy kegyedet anyámnak nevezem. Hallottam, hogy kevés öröme volt életében, korán elvesztvén férjét, és sokat betegeskedvén azóta is. De levele meggyőzött, hogy sokkal több valódi gyönyört talált az erény gyakorlatában, s az isteni végzésbeni megnyugvásban, mint mennyit a legnagyobb földi élvezetek nyújthattak volna. — Ide zárva küldök néhány sort fiához, ki többet fog kegyednek rólam mondani, s vagyok igaz tisztelettel kegyed alázatos szolgálója.

7. Antwort der jungen Dame.

Hochgeehrte Frau N.!

Es that mir wohl, die Ergießungen eines zarten Mutterherzens in Ihren werthen Zeilen zu lesen. Schon vor dem Empfange Ihres Briefes hörte ich viel Schönes über Ihren ungeheuchelten Seelenadel und über die ausgezeichneten Eigenschaften Ihres Sohnes, so daß mich, was Sie über ihn schreiben, eben nicht überraschte. Ich betheuere, daß ich eine so nahe Verbindung mit Ihnen höher achten würde, als die Verbindungen mit den angesehensten Familien, und daß es nur mein eigener Fehler wäre, wenn ich es jemals bedauern würde, Sie meine Mutter zu nennen. Ich hörte, daß Sie wenig Freude in Ihrem Leben hatten, indem Sie zeitig den Mann verloren, und auch seitdem viel kränkelten. Aber Ihr Brief überzeugte mich, daß Sie in der Ausübung der Tugend und in dem Vertrauen an die göttliche Vorsehung viel mehr wahres Vergnügen fanden, als die größten irdischen Genüsse gewähren können. — Beischließend schicke ich einige Zeilen an Ihren Sohn, der Ihnen mehr von mir sagen wird. Ich verbleibe mit wahrer Hochachtung Ihre ergebenste Dienerin.

8. Az ifjú hölgy válasza, imádójához.

Tisztelt N. úr!

Vettem sorait, édes anyjáéival kisérve, s szerencsét kivánok azon boldogsághoz, hogy ily kegyes és nemesszivű anya felügyelése alatt neveltetett ön. Éltet az édes remény, hogy ön e derék anya nyomain járand egész életében, s így nyiltan kijelenthetem, hogy ajánlata ellen semmi kifogásom

sincs, noha határozott választ nem adhatok mindaddig, mig gyámomat nem értesítettem. Jövő hétfőn falusi jószágára utazom, honnét mielőbb veendi levelemet. Addig is vagyok

őszinte tisztelője.

8. Antwort der jungen Dame an ihren Verehrer.

Geehrter Herr N.!

Ich habe Ihre Zeilen mit denen Ihrer Mutter erhalten, und ich gratulire Ihnen zu dem Glücke, unter der Leitung einer so wohlwollenden und edlen Mutter auferzogen worden zu sein. Ich hege die süße Hoffnung, daß Sie in Ihrem ganzen Leben den Fußstapfen dieser trefflichen Frau folgen werden, und so kann ich offen erklären, daß ich gegen Ihr Anerbieten nichts einzuwenden habe, wiewohl ich eine bestimmte Antwort nicht geben kann, bevor ich meinen Vormund nicht benachrichtige. Nächste Woche reise ich auf sein Landgut, von wo Sie bald einen Brief von mir erhalten werden. Auch bis dahin verbleibe ich Ihre aufrichtige Verehrerin.

9. Ugyanattól ugyanahoz.

Utóbbi levelemben megigértem, hogy rövid idő alatt írni fogok önhöz, s ime teljesitem igéretemet. Közöltem ajánlatát N. urral, tisztelt gyámatyámmal, ki, miután Pozsonyból értesitést vett, így szólott hozzám : „Utána jártam azon ifju ur jellemének, s az értesités, melyet felőle nyertem, oly kedvező , hogy nemcsak helyeslem választásodat, hanem megvallom, hogyha egyesülésteket minden erőmmel nem segítném elő, ellenkezőt cselekedném atyád meghagyásával, melyet halálos ágyán szívemre kötött. Tudasd ezt imádóddal, édes gyermekem! mihelyt akarod, s legyetek áldva tőlem.“ — S ime, barátom, nem mondtam-e már eleget? még többet is mondjak-e? kivalljam-e, hogy ön engemet a percz óta, midőn először megismertem, melegen érdekelt? — némelyek már ezt is soknak találnák, de én feltettem magamban, hogy oly őszinte leszek, mintha teremtőm előtt állanék. Hasonlót várok öntől, s számitok reá, hogy nem csalatkozom. Ha csalatkoznám : igen szerencsétlen lennek. De a legjobbat reménylem. Tegye bár le e percztől fogva az udvariság unalmas formaságait, s írjon és szóljon hozzám ezentul, mint azon hölgyhöz, kivel egész életét tölteni, s ki az önét boldogitani akarja. Vagyok őszinte érzelmekkel hű barátnéja.

9. Dieselbe an denselben.

Ich versprach Ihnen in meinem letzten Briefe bald zu schreiben und erfülle mein Versprechen. Ich habe von Ihrem Anerbieten meinen geehrten Vormund, Herrn N., in Kenntniß gesetzt, und nachdem er von Preßburg eine

Nachricht erhielt, sprach er folgender Weise zu mir: „Ich habe mich erkundigt nach dem Charakter jenes jungen Herrn, und die Nachricht, die ich erhielt, ist so günstig, daß ich Deine Wahl nicht nur billige, sondern ich gestehe, daß ich, wenn ich Eure Verbindung nicht mit ganzen Kräften fördern möchte, wider den Auftrag Deines seligen Vaters, den er mir am Sterbebette gab, handeln würde. Benachrichtige hiervon Deinen Anbeter, liebes Kind, sobald Du willst und seid gesegnet von mir." Nun, mein Freund, sagte ich nicht bereits genug? Soll ich gestehen, daß Sie mich von dem Augenblicke an, als ich Sie zum ersten Male kennen lernte, warm interessirten? Manche würden auch dies bereits als zu viel finden, aber ich nahm mir vor, so aufrichtig zu sein, als ob ich vor meinem Schöpfer stünde. Dasselbe erwarte ich von Ihnen und ich rechne darauf, daß ich mich nicht täusche. Sollte ich mich täuschen, so wäre ich sehr unglücklich; aber ich hoffe das Beste. Lassen Sie also von diesem Augenblicke an die langweiligen Formalitäten der Höflichkeit und schreiben und sprechen Sie zu mir in Zukunft, wie zu der Freundin, mit welcher Sie Ihr ganzes Leben zubringen wollen und die das Ihrige glücklich zu machen wünscht. Ich verbleibe mit aufrichtigen Gefühlen Ihre treue Freundin.

10. Kérő-levél, szülékhez intézve.

Tisztelt N. ur, vagy asszony!

Bízom benne, hogy szándékom tiszasága bocsánatot nyer számomra azon merészségért, hogy önhöz levelemet intéztem, melyben ön kedves leánya iránti becsülésemet és szerelmemet nyiltan kijelentem. Hizelkedem magamnak, hogy körülményeim s jellemem bármily szigorú megrostálása sem fog ellentállani ön beleegyezésének azon fontos lépésbe, mely boldogságom legfőbb részét képezi. Ön megbocsátja, reménylem, egy fiatal szerető sziv türelmetlenségét, mely nyugtalanul sürgeti az engedelmet, hogy önnél tiszteletemet tehessem, és vagy szóbeli határozatot vagy levélbe foglalt nyilatkozatot nyerjek életem e legfontosabb érdekére nézve, — miknek egyike vagy másika után esengve vár

Önnek alázatos szolgája.

10. Heirathsantrag, — gerichtet an die Eltern.

Geehrter Herr N.! oder Frau N.!

Ich hoffe, die Redlichkeit meiner Absicht wird mir Verzeihung verschaffen für die Kühnheit, daß ich an Sie diesen Brief richte, in welchem ich meine Achtung und Liebe für Ihre Tochter offen erkläre. Ich schmeichle mir, daß auch die strengste Prüfung meiner Umstände und meines Charakters nicht Ihrer Uebereinstimmung zu jenem wichtigen Schritt widerstehen wird, der den Haupttheil meiner Glückseligkeit bildet. Ich hoffe, Sie verzeihen die Ungeduld eines jungen liebenden Herzens, welches unruhig die Erlaubniß nachsucht, bei Ihnen meine Aufwartung machen zu dürfen, daß ich entweder mündlich oder schriftlich eine Erklärung erhalte in dieser wichtigsten Angelegenheit meines Lebens. — Das eine oder das andere erwartet sehnsuchtsvoll

Ihr ergebenster Diener N. N.

11. Válasz.

Édes N. ur!

Kedvesen vettem azon jó véleménynek nyilatkozatát, melylyel ön leányom iránt viseltetik. Azon mód, melylyel ön hozzám fordult és szándékát kijelentette, tisztes és becsületes férfihoz illő, s kedvező eszmét gerjeszt nálam önnek jelleme felől. Biztosan hiszem, hogy leányom nem fogja félreismerni kötelességeit, s azért nincs okom őt, ezen őt magát legközelebbről illető dologban, kényszeríteni, vagy hajlamait elnyomni, s ha ugy találom, hogy ez ön vágyainak kedvező, ön pedig teljesíti ajánlatát, hogy t. i. jelleme s körülményei iránt (miről kétkedni semmi okom) felvilágosít, én nem fogok ön s leányom kölcsönös boldogságának útjába állani. Addig is vagyok szives érzelmekkel

Önnek alázatos szolgája.

11. Antwort.

Lieber Herr N.!

Die gute Meinung, welche Sie über meine Tochter hegen, erfreute mich. Die Weise, mit welcher Sie sich an mich wandten und Ihre Absicht äußerten, ist anständig, einem redlichen Manne angemessen, und erregt in mir eine günstige Meinung über Ihren Charakter. Ich glaube fest, meine Tochter werde ihre Pflichten nicht verkennen, und darum habe ich keine Ursache, sie in dieser, sie am meisten interessirenden Sache zu zwingen oder ihre Neigung zu unterdrücken; wenn ich finde, daß sie Ihrem Wunsche geneigt ist, Sie aber Ihr Versprechen über Ihren Charakter und Ihre Umstände (die ich in Zweifel zu stellen keine Ursache habe) Aufklärungen zu geben, erfüllen, so werde ich Ihrem und meiner Tochter wechselseitigem Glücke nicht im Wege stehen. Ich verbleibe auch bishin mit geneigter Gesinnung

Ihr ergebenster Diener
N. N.

12. Koros kérőnek.

Uram! Kötelesnek érzem magamat önt megkérni, hogy hagyjon fel azon czélzataival, mikkel egy idő óta megtisztelt; mert félek, hogy durvasággal fogna majd vádolni, melyet szeretnék kikerülni főleg ön korában levő ur ellenében; mert az öreg kor, elismerem, tiszteletteljes bánást érdemel. Hogy gyámomhoz ne találjon fordulni kezemért, bátor vagyok előlegesen nyilatkoztatni, mikint e részben minden pártoló s ügyvéd hiában lenne, mert tisztán látom mindazon roszat, mely az egyenetlen házasságokból származik. Csalódás lenne az öregnek része; életunalom s undor az ifjúé, közös nyomor mindkettőnek díja, boldogság helyett. Tessék tehát

hidegen megfontolni ezt, a mit mondottam, s elállani oly valaminek ohajtásától, a mi sohasem hozhatna önnek megelégedést s boldogságot. Ezt kéri

Öntől alázatos szolgálója.

12. Einem bejahrten Brautwerber.

Mein Herr! Ich fühle mich verpflichtet, Sie zu bitten, daß Sie mit Ihren Anspielungen, mit welchen Sie mich seit einiger Zeit beehren, verschonen, weil ich fürchte, Sie werden mich einer Rohheit anklagen müssen, die ich besonders gegen einen Herrn Ihres Alters vermeiden möchte, denn ich erkenne, daß das Alter eine achtungsvolle Behandlung verdient. Damit Sie sich wegen meiner Hand nicht an meinen Vormund wenden, bin ich so frei im Voraus zu erklären, daß in dieser Beziehung jeder Gönner und Anwalt vergebens wäre, denn ich sehe klar alles Unheil, das aus der ungleichen Ehe entspringt. Täuschung wäre der Antheil des Alten, Lebensüberdruß des Jungen; statt Glückseligkeit wäre gemeinschaftliches Elend der Lohn beider. Erwägen Sie daher ruhig, was ich sagte, und entsagen sie dem Verlangen nach Etwas, was Ihnen nie Zufriedenheit und Glück bringen würde. Das bittet von Ihnen

Ihre ergebenste Dienerin

N. N.

13. Egy ifju szerelmét fedezi fel egy hölgynek.

Drága kisasszony!

A mint tegnap hirét hollottam, hogy drága ön nemsokára ismét szülőihez megy vissza, ugy érzém magam, mintha halálos itéletem hirdettetett volna. Egyszerre fennen kezdém érezni, mit eddig magamnak sem vallottam meg, hogy az élet ön nélkül pusztaság előttem; hogy nem volnék képes öntől távol élni; hogy ön utáni vágyódásom megemésztene, ha nem lehetne reményem még egyszer ismét közelébe juthatni. Oh kisasszony, bocsásson meg, ha szívemet ön előtt megnyitom. Csak a körülmények kényszeritése miatt bátorkodtam e vallomást tenni, önnek szivemet feltárni, mely csak önért dobog, és mely azon pillanat óta, melyben ön a szeretetreméltóság fényében előttem először feltűnt, lángoló szeretetre gyúlt személye iránt. Oh Emilia, csak egy biztató szót, és én az élők legboldogabbika leszek! Égi erőt ad az nekem, azon czél elérése végett küzdeni, mely oly gazdag jutalmat nyujt. Az lesz vezércsillagom cselekedeteimben, egész életemnek s törekvéseimnek csak egy czélja lesz, megérdemelni az angyalt, kit Emiliának hivnak. — Ne hagyjon sokáig kisasszony bizonytalanságban, mely magánál a halálnál iszonyubb. Mondja ki határozatát, attól függ, leszek-e boldog, vagy legnyomorultabbja a földnek. Imádója

N. N.

13. Liebeserklärung an ein Mädchen.

Mein theures Fräulein!

Als ich Sie gestern davon reden hörte, daß Sie nun bald wieder in Ihre Heimat zurück reisen werden, war es mir, als würde mein Todesurtheil verkündigt. Es wurde mir nun auf einmal klar, was ich mir selbst noch nicht zu gestehen gewagt hatte, daß mein Leben mir nichts ist ohne Sie, daß ich es nicht ertragen würde, fern von Ihnen zu leben, daß die Sehnsucht nach Ihrer Nähe mich verzehren müßte, wenn ich nicht die Hoffnung fassen dürfte, Ihnen einmal wieder näher zu kommen. O zürnen Sie mir nicht, daß ich so offen zu Ihnen rede! Nur im Drange der Umstände konnte ich den Muth finden, Sie in mein Herz blicken zu lassen, das nur für Sie schlägt, das seit dem ersten Augenblicke, wo Sie im Glanze Ihrer holden Liebenswürdigkeit vor mir erschienen, sich Ihnen weihte in glühender, unaussprechlicher Liebe. O theures Fräulein, nur ein Wort der Hoffnung, und bin der glücklichste der Sterblichen! Es wird mir übermenschliche Kraft geben, nach dem Ziele zu ringen, wo so herrlicher Lohn mir winkt! Mein ganzes Leben und Streben wird nur einen Zielpunkt haben, mich würdig zu machen des Engels, der sich Emilie nennt. — Lassen Sie mich nicht lange in diesem Schwanken zwischen Leben und Tod, das schrecklicher ist, als der Tod selbst. Sprechen Sie es aus, ob ich glücklich oder elend sein soll.

Ewig der Ihrige N. N.

14. Hasonló levél.

Szeretett Emmám!

Először üdvözlöm igy, de szivem már rég vágyódott ezen elnevezés után, s mit sem ohajtok oly forrón, mint hogy egész éltemen át így nevezhessem. Igen Emmám, én önt szeretem, a hűség és szeretet oly lángoló hevével, melyet semmi idő sem lesz képes soha gyengíteni. Mióta szerencsés voltam önnel megismerkedni, azóta a házas élet és házi boldogság körül más fogalmaim vannak, mint azelőtt; s azon meggyőződés, hogy önnel, imádott Emma, a világ legboldogabb embere lennék, mindig forróbb és hatalmasabb. Tovább már nem hallgathattam, s azért egyetlen Emmám, azon nyiltsággal, mit bennem mindig tapasztalhatott, kérdem öntől: számolhatok-e vonzalmára? akarja-e egyesülten az életet átélni oly férfival, ki önnek mérsékletes igények mellett gondtalan életet nyujthat; s kinek egész boldogsága, legfőbb java önben fog központosulni? Ha igen, oh akkor nyujtsa kezét azon férfinak, kinek legfőbb érdeme abban áll, hogy ritka becsét méltányolni tudja, és kinek erős feltétele s akarata, életboldogságát minden lehető módon megalapitani s előmozdítani.

E kérelemről tisztelt szülőit is értesitettem, s azon esetre, ha szive, imádott Emmám, még szabad s nem idegen

tőlem, áldásukért könyörögtem. Törjön tehát pálczát sorsom felett. Bizalomteljesen adom kezeibe éltem egész boldogságát, s benső szeretet s mély tisztelettel vagyok Hive

N. N.

14. Ein ähnliches Schreiben.

Theuere, geliebte Emma!

Es ist das erste Mal, daß ich Sie in diesem Leben mit dieser Anrede schriftlich begrüße, und ich kann es nicht verhalten, daß es mein höchster Wunsch ist, Sie das ganze Leben hindurch so zu begrüßen. Gute Emma, ich liebe Sie wahrhaft. Die gepriesene Freiheit, die ich stets ängstlich behauptete, hat keinen Werth mehr für mich, und mit freudigem Herzen gebe ich sie hin, wenn ich nur Sie, beste Emma, dafür erringe. Sie kennen meine Gesinnungen, kurz Sie kennen mich genau, und ich frage Sie, reizende Emma, wollen und können Sie mir Ihre Zuneigung schenken? Wollen Sie es wagen, mit einem Manne durch das Leben zu gehen, der es sich zur Pflicht machen wird, Ihr Lebensglück auf jede Weise zu begründen. O schlagen Sie die Ihnen freundlich dargebotene Hand nicht aus, wenn Ihr Herz noch frei und nicht abgeneigt ist. Entscheiden Sie nun über mein Schicksal. Das Glück meines Lebens liegt in Ihrer Hand.

Mit den Empfindungen innigster Liebe und Verehrung bin ich

Ihr ergebenster

N. N.

15. Egy özvegy férfiú egy leányka kezét kéri.

Tisztelt kisasszony!

Azon tisztelet, melylyel jó szíve s jeles magaviseleténél fogva ön iránt viseltetem, azon ohajtást támasztja keblemben, hogy közelebbi összeköttetésbe lépjek kegyeddel. Kérdem tehát, nem idegen-e attól, hogy hitvéstársammá, s árva gyermekem anyjává legyen.

Én túl vagyok már azon éveken, midőn a férfiak ily alkalomkor bókoló hizelgéssel szoknak a szép nemnek udvarolni, s kegyed is mosolyogna felettem, ha szerelmes bohót játszanám. Egyébiránt bizonyossá tehetem, hogy tisztelt kisasszony iránt igaz vonzalommal viseltetem. Körülményeimet, melyek kegyed előtt jól ismeretesek, itt elhallgatom. Csak arra vagyok bátor figyelmeztetni tisztelt kisasszony, sziveskedjék jól meggondolni, hogy igazi anya fogna-e lenni gyermekemre nézve. Mert leplezetlenül megvallom, hogy a legszeretetreméltóbb nővel sem lehetnék boldog, ha látnám, hogy gyermekemnek, ki előttem kedves drága, gondos anyát nélkülöznie kell; ha pedig a nő férjét nem látja boldognak, ugy boldognak magát sem tarthatja.

Nem tartok attól, hogy őszinteségem tisztelt kisasz-

szonyt megsértette volna, s azért kérem a kisasszonyt is, hogy ép oly őszinteséggel nyilatkoztassa ki önszándokát is, habár ez reám nézve kevesbbé volna is kedvező; én soha sem szünöm tisztelettel lenni igaz barátja s szolgája

N. N.

15. Bewerbung eines Wittwers um die Hand eines Mädchens.

Hochgeschätztes Fräulein!

Ich habe von Ihrem vortrefflichen Herzen, so wie von Ihrem ausgezeichnet ordentlichen Lebenswandel eine so vortheilhafte Meinung gefaßt, daß ich Sie hochschätze und eine nähere Verbindung mit Ihnen wünsche.

Könnten Sie sich wohl entschließen, die Gefährtin meines Lebens und die Mutter meines verwaisten Sohnes zu werden, kurz Ihr Schicksal unzertrennlich mit dem meinigen zu verknüpfen?

Ich bin über die Jahre hinaus, in welchen man einem Frauenzimmer bei solchen Gelegenheiten Komplimente zu machen pflegt, und Sie selbst würden es abgeschmackt finden, wenn ein Mann meines Alters einen sterblich verliebten Gecken machen wollte; indessen versichere ich, daß meine Neigung gegen Sie groß ist, und, wenn gleich meine häuslichen Verhältnisse zur Veranlassung dieser Wahl beitragen, so hat mein Herz doch den bedeutendsten Antheil daran. Daß ich selbst mit der zärtlichsten Gattin nicht zufrieden wäre, wenn meinem Kinde, das mir theuer und werth ist, die liebreiche und sorgfältige Mutter fehlen würde, dies kann ich Ihnen nicht verhehlen, und bitte Sie, wenn Sie über meinen Vorschlag nachdenken, auf diesen Umstand gefällige Rücksicht zu nehmen. Besorgen Sie indessen nicht, daß ich meine Wünsche für den Kleinen überspanne, sondern trauen Sie mir zu, daß ich ein vernünftiger Mann, aber Vater bin. Ihre mütterliche Zärtlichkeit gegen meinen Sohn würde mich noch zu der größten Dankbarkeit verpflichten. Ich würde Sie nicht blos als meine Gattin lieben, sondern Sie auch als meine Wohlthäterin ehren.

Ich fürchte nicht, daß ich Sie mit der Sprache der Aufmerksamkeit, welche die Sache erfordert, werde beleidigt haben, ich bitte Sie auch deswegen nicht um Verzeihung, wohl aber ersuche ich Sie um eine eben so aufrichtige Erklärung. Sollte dieselbe auch nicht so ausfallen, wie ich sie wünsche, so werde ich doch nie aufhören Sie zu ehren und hochzuschätzen, als

Ihr ergebenster Freund und Diener

N. N.

TIZEDIK FEJEZET.

Vegyes tartalmu levelekről. (Briefe gemischten Inhalts.)

Oly levelek, melyek különféle tárgyakról szólanak, s melyek az elősorolt levélnemek egyikéhez sem számittathatnak, esnek e rovatba. Itt főleg abban

fekszik a mesterség, hogy a vegyes anyagokat ugy szerkeszszük össze, s más tárgyra téréseknél ezt az előbbiekkel ugy kössük össze, hogy az elegyes anyagokból egy összefüggő egész jöjön ki.

1. Hajdani barátság megujitása iránt.

Szeretve tisztelt barátom!

Ha a tiszta keblü embernek semmi sem fáj annyira, mint oly félreértések felmerülése, melyekben szíve ártatlan: ugy nem fojthatom el tovább keblem érzelmeit, s annak kijelentését, hogy engem azon kedvetlenség, mely köztünk néhány hét óta létezik s barátságos társalgásunkat félbeszakasztá, felette sulyosan nyom. Szíveink mind ez ideig oly szorosan voltak egybekötve, hogy lehetetlen e hirtelen elválást mindkettőnknek egyaránt fájdalmasan nem éreznünk. Teljes bizodalommal járulok őszinte kebledhez s emlékeztetlek lelkeink szép öszhangzására. Nincs viszály e földön, melynek vádja kisebb nagyobb mértékben mindakét részt ne sujtaná. — Feledjük hát mindketten legközelebb mult heteit életünknek, töröljük ki azokat baráti éveink sorából s ne érintsük soha csak egy szócskával is ama boldogtalan megszakadást, mely eddig éltem békéjét zavará s jövőre legjobb barátomtól foszthatna meg.

Engedd, hogy megujitott legelső ölelésünk uj időszakot varázsoljon éltünkbe, s a multból hő szeretetünk emlékezetén kivül mit se juttasson a jövőnek. Bizom szivedben, enyim érted dobog.

Őszinte barátod
N. N.

1. Zur Erneuerung einer ehemaligen Freundschaft.

Sehr verehrter Freund!

Wenn dem Manne von reinem Gefühle nichts schmerzhafter fällt, als die Fortdauer von Mißverständnissen, an welchen sein Herz unschuldig ist, so kann ich Dir, mein bester N., die Empfindungen nicht länger unterdrücken, daß mich das Mißverständniß, welches zwischen uns seit einigen Wochen entstanden ist und unsern freundschaftlichen Umgang unterbrochen hat, tief darnieder drückt. Unsere Herzen waren bis dahin zu innig verbunden, als daß nicht unsere plötzliche Trennung Dir eben so schmerzhaft als mir gewesen sein sollte. Mit vollem Vertrauen wende ich mich an Dein redliches Herz, und rufe Dir den schönen Einklang unserer Seelen zurück. Es gibt keinen Zwist auf Erden, an welchem nicht beide Theile, nur freilich mehr oder weniger Antheil hätten. Laß uns also beide die letztvergangenen Wochen unseres Lebens ganz vergessen, ganz aus der Reihe der Jahre unserer innigsten Ver-

bindung streichen, und nie jene unglückliche Entzweiung mit einem Worte berühren, die mir bisher den Frieden meines Lebens trübte und vielleicht für die Zukunft den edelsten Freund auf immer rauben würde.

Laß uns mit der ersten erneuerten Umarmung eine neue Periode unseres Lebens beginnen, und aus der Vergangenheit nichts in die Zukunft mitnehmen, als die schöne Erinnerung unserer ehemaligen innigen Liebe. Ich rechne auf Dein Herz, das meinige schlägt Dir entgegen.

Dein aufrichtiger Freund
N. N.

2. Iskolabeli fiu atyjához.

Kedves uram atyám!

Örömmel ragadom az első alkalmat, hogy kedves atyámat tudósitsam, mennyire jól érzem magamat Sz. ur házánál s vezetése alatt. Ezen tisztelt nevelőm és családja mindent elkövetnek, hogy a növendékek helyzetét kellemessé tegyék, és mestereim szorgalmasan oktatnak a hasznos tudományok minden ágában. Nagy hálával fogadom kedves atyám azon kegyességét, hogy havonkinti zsebpénzzel méltóztatott ellátni, melyet Sz. ur rendesen kifizet s igérem, hogy takarékos leszek, és e pénzt csak jóra fogom fordítani. Jelenleg könyvekre van szükségem, s reménylem, hogy kedves atyám jósága e szükségemet fedezni fogja, és nem sokára a viszontlátás örömében is részeltet. Alássan kérem, adja át kézcsókomat édes anyámnak, és csókjaimat néneimnek; a ki vagyok kedves uram atyámnak

tisztelve szerető fia.

2. Ein Schüler an seinen Vater.

Lieber Herr Vater!

Mit Freuden ergreife ich die erste Gelegenheit, Sie, lieber Vater, zu benachrichtigen, wie wohl ich mich im Hause und unter der Leitung des Herrn X. fühle. Dieser, mein geehrter Erzieher und seine Familie bieten Alles auf, um die Lage der Zöglinge angenehm zu machen, und meine Lehrer unterrichten mich fleißig in allen Zweigen der nützlichen Wissenschaften. Ich danke Ihnen herzlich, lieber Vater, für die Güte, mit welcher Sie mir monatlich ein Taschengeld anwiesen, das mir Herr X. regelmäßig zahlt; ich verspreche sparsam zu sein und das Geld gut zu verwenden. Gegenwärtig brauche ich Bücher und ich hoffe, daß Ihre Güte, lieber Vater, dieses Bedürfniß decken und Sie mich bald mit einem Besuche beglücken werden. Meiner guten Mutter küsse ich die Hand, meine Schwestern küsse ich. Ich verbleibe

Ihr gehorsamer Sohn.

3. Atya válasza.

Kedves fiam!

Leveled igen megörvendeztetett, mert láttam belőle, hogy helyzeteddel meg vagy elégedve, örömmel tapasztalom, hogy Sz. ur derék lelkes ember, ki teljesen megfelel a felvállalt hivatásnak, s csak tenhibád lehetne, ha kezei alatt sokat nem tanulnál, s másodatyai szeretetét eljátszanád. Az ide zárt pénz győzzön meg a felől, hogy örömest látlak el könyvekkel s mindennel, a mi előmeneteledre szükséges. Háladatosságod bizonyságául csak azt kivánom, hogy folytasd jó magadviseletét és szorgalmas tanulásodat, mely egész életed jóllétét és szerencséjét fogja megalapítani, s ezáltal nevelni szerető szüléid földi boldogságát is. — Kedves fiam, maradok szerető atyád

N. N.

3. Die Antwort des Vaters.

Lieber Sohn!

Dein Brief erfreute mich sehr, denn ich ersehe aus ihm, daß Du mit Deiner Lage zufrieden bist. Mit Freuden erfahre ich, daß Herr X. ein trefflicher Mann, der seiner Aufgabe vollständig entspricht, und es wäre nur Deine Schuld, wenn Du unter seinen Händen nicht recht viel lernen, sondern die Liebe Deines zweiten Vaters verscherzen würdest. Das hier beigeschlossene Geld möge Dich überzeugen, daß ich Dich mit Büchern und Allem, was zu Deinen Fortschritten nöthig, gern versehe. Als Beweis Deiner Dankbarkeit verlange ich nur, daß Du fortfährst Dich gut zu benehmen und fleißig zu lernen, wodurch Du nicht nur Deine Wohlfahrt und Dein Glück begründen, sondern auch die irdische Glückseligkeit Deiner Dich liebenden Eltern fördern wirst. Ich verbleibe Dein Dich liebender Vater

N.

4. Anya levele nevelő-intézetben levő leányához.

Kedves gyermekem!

Gondolatim folyvást veled s jövő boldogságoddal foglalkodván, egyetlenegy alkalmat sem akarok elmulasztani, hogy vezesselek a pályán, melyen földi s örök boldogságodat megnyerheted. Erkölcsiség, vallás, erény, a boldogság igaz forrásai, kedves leányom! anyai szivvel intelek tehát, hogy naponkint fordíts legalább egy órát kis Bibliádnak, s az „Áhitatosság óráinak“ olvasására, s úgy fogod találni, hogy a vallás nem oly üres káprázat, mint némely ábrándozók szeretnék velünk elhitetni. Kerüld a könnyelmű, esztelen világ divatos bolondságait; mi által azonban korántsem

akarlak eltiltani azon kedves vidámságtól, mely a jó társaság fűszere, és az észszerű mulatságoktól, a mennyiben ezek az okossággal s erkölcsiséggel nemcsak megférnek, hanem általa parancsoltatnak is. Nem találom szükségesnek, hogy e tárgyat bővebben fejtegessem, tekintve, hogy melletted van nevelőnéd baráti keze, mely nyájasan vezet a jóra, kedves gyermekem; s kinek érdeme és ismeretei iránt én a legnagyobb méltánylással viseltetem. Nem kétlem, hogy ezen levelemet figyelmesen fogod átolvasni s tanácsomat követni, mi által nemcsak saját boldogságodat mozdítod elő, hanem szerető anyádét is, a ki vagyok s maradok hű indulattal sat.

4. Eine Mutter an ihre Tochter in einer Erziehungsanstalt.

Liebes Kind!

Du und Dein künftiges Glück sind stets Gegenstände meiner Sorgfalt, und ich will nicht eine Gelegenheit versäumen, Dich auf der Bahn zu leiten, auf welcher Du Dein irdisches und ewiges Heil erreichen kannst. Sittlichkeit, Religion und Tugend sind die wahren Quellen der Glückseligkeit; mit mütterlichem Herzen ermahne ich Dich daher, theures Mädchen, täglich wenigstens eine Stunde dem Lesen der „Stunden der Andacht" zu widmen, und Du wirst finden, daß die Religion nicht ein leerer Wahn sei, wie uns Einige glauben machen wollen. Meide die modernen Narrheiten der leichtsinnigen, unvernünftigen Welt, damit will ich Dir aber keineswegs jene angenehme Fröhlichkeit verbieten, welche die gute Gesellschaft würzt, noch die vernünftigen Unterhaltungen, inwieferne diese mit der Klugheit und Sittlichkeit nicht nur vereinbar sind, sondern durch sie auch geboten werden. Ich halte es für überflüssig, diesen Gegenstand weiter zu erörtern, es wacht ja über Dich Deine Erzieherin, die Dich, liebes Kind, freundlich zum Guten anleitet, und deren Verdienste und Kenntnisse ich im vollsten Maße würdige. Ich zweifele nicht, daß Du diesen Brief aufmerksam durchlesen und meinen Rath befolgen wirst, wodurch Du nicht nur Dein eigenes Wohl, sondern auch das Deiner Mutter förderst. Ich bin und verbleibe Deine treue Mutter.

5. Felelet.

Kedves tisztelt anyám!

A tisztelve szerető leánynak legjobb szülője iránti szent kötelessége parancsolja, hogy téged biztositsalak, miként hiven fogok engedelmeskedni tanácsaidnak. Hidd el, kedves anyám! hogy leányod szereti a vallást és az erényt, s erősen reménylem, hogy annak utjáról az életnek semmi viszonya nem fog eltériteni. — Nevelőném intései s példája egyaránt világitnak előttem, s hizelgek magamnak, hogy viseletem őt és kedves szüleimet is megnyugtatja aziránt, hogy olyan vagyok s maradok, milyennek lenni óhajtják

tisztelve szerető leányodat.

5. Antwort.

Liebe, theure Mutter!

Die heilige Pflicht der achtend liebenden Tochter gegen ihre beste Mutter befiehlt mir, Dich zu versichern, daß ich Deinem Rathe treu gehorchen werde. Glaube mir, liebe Mutter, Deine Tochter liebt die Religion und die Tugend, und ich hoffe fest, daß von ihrem Pfade kein Verhältniß des Lebens mich abwendig machen wird. Die Ermahnungen und das Beispiel meiner Erzieherin leuchten mir gleichmäßig vor, und ich schmeichle mir, mein Betragen werde sie und meine lieben Eltern darüber beruhigen, daß ich bin und bleibe, wie Sie zu sein wünschen Ihre gehorsamste Tochter.

6. Atya levele kereskedésbe lépett fiához.

Édes fiam!

Reménylem, hogy levelemet örömmel veszed, mivel az legjobb földi barátod szivétől jön, s jóllétedet legőszintébben óhajtó szeretet által mondatott tollamba. — Megelégedéssel s bizodalommal vezettelek életednek e fontos időszakáig, midőn kilépsz a nagy világba, s tenmagadnak leendsz vezére. Nekem csak az a feladatom maradt, hogy tanácsot adjak, s igyekezzelek felfegyverzeni a kisértetek és bajok ellen, melyeket ki nem kerülhetsz életpályádon. Első, legjobb s legbiztosabb kalauzod legyen a rendülhetlen becsületesség; ez legjobb ajánlója a kereskedőnek, s ezzel együtt a pontosság ügyviteledben. Komolyan intelek, hogy jól megválaszd társaidat a polgári s kereskedelmi életben; keress ki józan, értelmes, erényes férfiakat, nem felejtve, hogy az ember hírneve, főleg pedig a kereskedőé, nagy mértékben nyer vagy veszt a társaság által, melyet magának választ. Reménylem továbbá, hogy figyelmezni fogsz háztartásodban a takarékosságra s kiadásaid kellő szabályozására, s nem kivánod botorul ugy kezdeni háztartásodat, a mint végezned kellene azt, oly hiúság lenne ez, mely ezer meg ezer fiatal kezdőnek okozta bukását. Azzal végzem soraimat, hogy bármikor legyen szükséged tanácsra és segélyre, édes fiam! nem találsz hivebb s igazabb barátra egész életemen át, mint szerető atyád.

6. Schreiben eines Vaters an seinen Sohn, der in eine Handlung getreten ist.

Lieber Sohn!

Ich hoffe Du werdest meinen Brief mit Freuden aufnehmen, kommt er ja von Deinem besten Freunde auf dieser Welt und hat ihn ja Dein Wohl am aufrichtigsten wünschende Liebe diktirt. Mit Zufriedenheit und Vertrauen

führte ich Dich bis zu dieser wichtigen Lebensperiode, wo Du in die große Welt hinaustrittst und nun Dein eigener Führer wirst. Mir blieb nur die Aufgabe, Dir zu'rathen und Dich rüsten zu helfen gegen die Versuchungen und Uebel, die Du auf Deiner Lebensbahn nicht vermeiden kannst. Der erste, beste und sicherste Führer sei Dir die unerschütterliche Redlichkeit, welche den Handelsmann am meisten empfiehlt, und mit dieser die Pünktlichkeit in Deiner Geschäftsführung. Ich ermahne Dich ernstlich, wähle vorsichtig Deine Freunde im bürgerlichen und Handelsleben; suche Dir nüchterne, verständige und tugendhafte Männer, wohl erwägend, daß der Ruf des Menschen, besonders aber des Handelsmannes, durch die Gesellschaft, welche er sich wählt, viel gewinnt oder verliert. Ich hoffe ferner, daß Du in Deiner Haushaltung sparsam sein, Deine Ausgaben gehörig regeln und nicht einfältig wünschen wirst, die Haushaltung so zu beginnen, wie Du sie beendigen solltest, das wäre eine Eitelkeit, die den Fall tausend und tausend junger Anfänger verursachte. Ich schließe meine Zeilen mit der Versicherung, daß wenn Du, lieber Sohn, wann immer Rath und Hilfe brauchst, Du keinen treueren und aufrichtigeren Freund bei meinen Lebzeiten findest als

Deinen liebenden Vater.

7. Elhidegedés miatti szemrehányás.

Édes barátom!

Mit vétettem én neked? mi által vesztettem el szeretetedet? Mert csakugyan el kellett azt vesztenem, miután nyilvános társaságban sértőleg szólottál felőlem. Ez nekem fáj, sokkal jobban, mint kimondhatnám. Tudom, hogy vannak hibáim s el kell tűrnöm, ha azokról beszélnek, míg megszabadulok tőlök. Benned azonban inkább oltalmazóra és mentegetőre, mint vádlóra és biróra számítottam. Lásd édes N . . . nem, én örömest vonok magamról következést barátimra. Te minden esetre ügyesebb és jobb vagy, mint én, de hibáid s gyengeségeid neked is vannak, mégis ha találkoznék valaki, a ki jelenlétemben gyalázni merészelne, bennem emberére találna; s ha mást nem, legalább kimenteni vagy védelmezni iparkodnálak. Te mindezt nem tevéd, sőt épen az ellenkezőt. De nem akarok többé ellened panaszolkodni, mert ha még nem idegenedett el tőlem egészen szived, meg fogja sugni, mennyire szomoritottál meg. Gondolkodjál csak egy kissé barátom, ismerd el hibádat, s változtasd meg irántami bánásmódodat, vagy legalább mondd meg, mi által vesztettem el barátságodat, s mi által nyerhetem azt ismét vissza? és hidd el, hogy mindig büszke lesz egész ragaszkodással viseltetni hozzád

legőszintébb barátod

N. N.

7. Vorwürfe an einen Freund wegen Treulosigkeit.

Lieber N.!

Was habe ich Dir zu Leide gethan? Wodurch habe ich Deine Liebe verloren? Denn verloren muß ich sie gewiß haben, weil Du in einer öffentlichen Gesellschaft nachtheilig von mir gesprochen hast. Es thut mir dies wehe, mehr wehe, als ich ausdrücken kann. Ich weiß wohl, daß ich Fehler habe, und muß mir gefallen lassen, daß man davon spricht, bis ich sie ablegen werde; allein an Dir hätte ich eher einen Vertheidiger und Fürsprecher, als einen Ankläger und Richter erwartet. Siehe, lieber N., ich schließe gern von mir auf meine Freunde. Du bist ohne Zweifel geschickter und besser als ich, aber menschliche Fehler und Schwachheiten hast auch Du. Sollte aber Jemand versuchen, in meiner Gegenwart nachtheilig von Dir zu sprechen, er würde seinen Mann an mir finden: — ich würde Dich rechtfertigen, würde Dich wenigstens entschuldigen. Dies hast Du nicht gethan, Du hast vielmehr — — doch ich will nicht weiter gegen Dich klagen. Dein Herz, wenn es nicht ganz gegen mich eingenommen ist, wird Dir selbst sagen, wie sehr Du mich gekränkt hast. Denke nach, lieber N., erkenne Dein Vergeben, und ändere Dein Betragen gegen mich, oder sage mir wenigstens, wodurch ich Deine Freundschaft verloren habe, und wodurch ich sie wieder gewinnen könne. — Ich war jederzeit stolz darauf, mit der treuesten Anhänglichkeit zu sein

Dein aufrichtiger
N. N.

8. Egy hölgyhöz rózsatő küldése mellett.

Nagyon tisztelt asszonyság!

Bátor vagyok kegyednek ezennel három rózsafát küldeni, melyeket azon hő tisztelet jeléül, melylyel kegyed iránt viseltetem, kegyesen elfogadni esedezek. Ön hihetőleg mosolyog ez érdektelen ajándokon, ámde én készakarva választám ezt, nehogy azon szint öltse magára: mintha én kegyedet ajándékimmal óhajtanám lekötelezni. Egyedüli kivánságom megmutatni, hogy kegyedre szüntelen emlékezem; s ez által magamat szíves emlékébe ajánlva teljes tisztelettel maradok legalázatosabb szolgája

N. N.

8. An eine Dame bei Uebersendung von Rosenstöcken.

Hochgeehrte Frau!

Ich bin so frei, Ihnen hierbei drei Rosenbäume zu übersenden, die ich als Zeichen der Hochachtung, welche ich gegen Sie hege, geneigtest von mir anzunehmen bitte. Sie lächeln vielleicht zu diesem Geschenke, das so werthlos ist, aber ich habe es absichtlich gewählt, damit es nicht den Anschein gewinne, als suchte ich Ihnen durch meine Geschenke irgend eine Verbindlichkeit aufzulegen. Mein einziger Wunsch ist, Ihnen zu zeigen, daß ich Ihrer immer gedenke, und mich dadurch auch Ihnen zu wohlwollendem Andenken zu empfehlen. Ihr ergebenster

N. N.

9. Eljegyzési jelentés barátunkhoz.

Édes barátom!

Örvendj velem együtt, mert valahára leghőbb vágyaim teljesülnek. Irma tegnap óta jegyesem, s néhány hét mulva enyim leend örökre. Felette boldognak érzem magamat, oly közel látva vágyaim czélját; érzem egyszersmind, mi lenne életem e birás nélkül.

Rég meggyőződve őszinte részvétedről mind az iránt, mi eddig velem történt, bizton reménylem, hogy azt jelenleg is be fogod bizonyítani. Ezennel arám szülői nevében meg vagy hiva menyegzőmre; a még meg nem határozott napról legközelebb fogsz értesíttetni. Ha már mindnyájan azon kevésből, mit tőlem felőled hallottak, elhiszik, hogy e meghivást vissza nem utasítandod: elgondolhatod, mily bizonysággal számolok arra, miszerint semmi e világon nem fog hátráltatni, hogy e napon barátod boldogságának tanúja légy. — Irmám felette örvend személyes ismeretségednek, én pedig rég nélkülözött rokoncsókodat óhajtva s mielőbbi ölelésedet várva, vagyok barátod N. N.

9. Verlobungsanzeige an einen Freund.

Bester Freund!

Freue Dich mit mir, endlich werden meine heißesten Wünsche in Erfüllung gehen. Amalie ist seit gestern meine Verlobte, und wird in wenigen Wochen auf immer mit mir verbunden sein. Wie glücklich fühle ich mich, dem ersehnten Ziele so nahe zu stehen! — fühle aber auch, was mein Leben sein würde — ohne diesen Besitz.

Längst überzeugt von Deiner aufrichtigen Theilnahme an Allem, was mir bisher begegnete, rechne ich darauf, daß Du sie mir auch jetzt durch die That beweisen wirst. Du bist hiermit, im Namen der Eltern meiner Braut, feierlichst zu meiner Hochzeit eingeladen; den bis heute noch nicht bestimmten Tag wirst Du nächstens erfahren. — Wenn Alle schon nach dem Wenigen, was sie durch mich von Dir wissen, voraussetzen, daß Du diese Einladung nicht ablehnen könntest, so denke Dir, mit welcher Gewißheit ich darauf rechne, nichts in der Welt werde Dich abhalten, an dem festlichen Tage Deines Freundes Zeuge seines Glückes zu sein.

Meine Amalie empfiehlt sich Dir bestens und freut sich sehr auf Deine persönliche Bekanntschaft, ich aber auf Deinen lang entbehrten Bruderkuß, mit dem Dich zu umarmen hofft Dein N. N.

10. A fiú atyja halálát jelenti annak barátjának.

Tisztelt atyai barátom!

Mélyen leveretve nyúlok tollamhoz, tudtára adandó kipótolhatlan veszteségemet, mely szeretett atyám halála

által ért. Gutaütés fejezte be életét e hó 12-én, mi által én és testvéreim leghivebb vezérlőnket s tiszteletünk legméltóbb tárgyát vesztettük el. Ön, mint a megholtnak sok éven át hű barátja, szivének s lelkének jeles tulajdonait legjobban ismervén, legjobban tudja, mi volt ő családjának, rokonainak s barátjainak; ön meg tudja itélni veszteségünk nagyságát, s méltányolni fogja bánatunkat. Vajha mi hátrahagyottjai is élvezhetnők a részvétet, melylyel ön az elhunytat annyi éven át boldogította, úgy legalább oly vigasztalásban részesülhetnénk, mely veszteségünket némikép pótolná.

Vegye ön legbensőbb tiszteletünk kijelentését, mely után egész tisztelettel maradok

Tisztelt uraságodnak legalázatosabb szolgája

N. N.

10. Ein Sohn zeigt den Tod seines Vaters einem Freunde des Verstorbenen an.

Wohlgeborner ꝛc.

Tief gebeugt ergreife ich die Feder, um Ew. Wohlgeboren den unersetzlichen Verlust anzuzeigen, den ich und die Meinigen durch den Tod meines geliebten Vaters erlitten haben. Ein Schlagfluß endete am 10. d. M. plötzlich sein Leben, und beraubte mich und meine Geschwister des treuesten Führers, des Gegenstandes unserer innigsten Verehrung. — Sie, als vieljähriger Freund des Verewigten, haben die vortrefflichen Eigenschaften seines Geistes und Herzens gekannt, und wissen, was er seiner Familie und allen seinen Verwandten und Freunden war. Sie vermögen die Größe unseres Schmerzes zu beurtheilen, und werden ihn gerecht finden.

Möchte doch auf die Hinterbliebenen die Theilnahme übergehen, deren sich der Verklärte von Ihnen so viele Jahre lang erfreute, und uns dadurch ein Trost gewährt werden, der uns für den Verlust einigermaßen entschädigt. Genehmigen Sie die Versicherung der innigsten Verehrung, womit wir Ihnen ergeben sind, und mit der ich insbesondere die Ehre habe zu sein

Euer Wohlgeboren ergebenster

N. N.

11. Egy nő távollevő férjéhez.

Kedves Gyurim!

Hosszas távolléted nem kevés szomoruságot okoz nekem. Nem hittem volna, hogy irántami szereteted, melyről annyiszor tevél bizonyossá, gyengéd nődtől oly sokáig távol lenni engedjen. Te igen jól tudod, hogy legkevesebb örömöt nem élvezek addig, mig ezen különlét alatt ohajtásim legfőbbikét nélkülöznöm kelletik.

Ez egy kissé igazságtalan cselekedet te tőled. És még-

is ugy érzem, mintha pirulnék, midőn ezt szemedre lobbantom, s titkos hang azt sugja füleimbe, hogy te, a kinek anynyit köszönhetek — hogy te a szeretet ellen ily bünt nem követhettél el.

Hogy ezen kétségeskedésem, szomorító gondolatimtól végre megszabaduljak, mintha a hazajövetelt szántszándékkal halasztanád, legjobb lesz, kedves Gyurim! ha szerető nőd epedő várakozását s legmelegebb óhajtásit mielőbbi átkarolás által lecsendesíted; hogy én szóval mondhassam elő neheztelléseimet azon tettedért, hogy te földi boldogságom birtokától oly sokáig megfosztva tartottál. Mert tudhatod, mily kinos lehet távolléted egy oly nőre nézve, kinek élete csak addig bir érdekkel, mig azt veled oszthatja meg. És igy, bár mily fontosak legyenek is ügyeid, reménylem, hogy kérésemet meghallgatod, mely reád nézve csekély jelentésü lehet ugyan, de mely engem illetőleg a legfontosabb.

Gyengéden szerető nőd
Amália.

11. Eine Gattin an ihren abwesenden Gatten.

Theurer Georg!

Deine lange Abwesenheit schmerzt mich nicht wenig. Auch hatte ich kaum geglaubt, daß Deine Liebe gegen mich, die Du mir so oft versichertest, Dir eine so lange Entfernung von Deiner zärtlichen Gattin verstatten könnte. Du weißt es ja nur gar zu wohl, daß ich keine Freude genießen kann, während ich in dieser Trennung von dem süßesten Gegenstande meiner Wünsche zu leben genöthigt bin.

Was kann ich sagen, außer daß es ein Bischen — ungütig von Dir gehandelt ist. Und doch glaube ich eine Erröthung an mir zu fühlen, wenn ich Dir diesen Vorwurf mache, und höre mir mit geheimer Stimme zuflüstern, daß Du, dem ich so viele Verbindlichkeiten zu danken habe — daß Du Dich eines solchen Verbrechens der Liebe unmöglich schuldig machen konntest.

Um mich nun von meiner zweifelnden Aengstlichkeit und den kränkenden Besorgnissen zu befreien, als ob Dein Zögern absichtlich wäre, ist es doch wohl das Beste, mein theurer Georg, daß Du die sehnlichste Erwartung und heißesten Wünsche Deiner liebevollen Gattin durch eine baldige Umarmung befriedigest; damit sie Dir dann mündlich ihre zärtlichen Beweise darüber geben könne, daß Du sie so lange des erwünschten Besitzes ihrer ganzen irdischen Glückseligkeit berauben wolltest. Denn Du weißt es ja, wie peinlich Deine Abwesenheit einem Weibe werden muß, deren Leben nur so lange einen Werth für sie behält, als sie es mit Dir theilen kann. Und so hoffe ich dann, was auch immer Deine Geschäfte sein mögen, daß Du eine meiner Bitten gütig gewähren wirst, die Dir ganz geringfügig erscheinen mag, welche aber für mich selbst von dem wichtigsten Belange ist.

Deine zärtliche Gattin
Amalie.

12. Előbbi levélre válasz.

Egyetlen Amáliám!

Kedves leveledet vettem, s igen belátom, hogy hoszszas távollétem neked kellemetlenné válhatott. De minden igyekezetem daczára, ügyeim még maig is ide lánczolva tartanak. Azért igen megkérlek, kissé méltányosabb légy, sem hogy hosszas elmaradásomat irántadi szeretetem hiányának tulajdonítsad. Légy meggyőződve kedves Amáliám, hogy nem késendem, neked azon elégtételt megszerezni, mely után te annyira sovárogni látszatol; én azt hiszem, hogy legközelebbi ölelésed által abba az állapotba helyeztetlek, hogy szelid neheztelémeidet, mint kivánod, szemememre lobbanthassad; egyébiránt hidd el, hogy senki sem sovárog annyira e pillanat után, mint a téged

gyengéden szerető férjed
N. N.

12. Antwort auf das vorhergehende Schreiben.

Theuerste Amalie!

Ich habe Deine lieben Zeilen erhalten, und sehe es gar wohl ein, daß Dir meine lange Abwesenheit sehr natürlich lästig werden mußte. Aber ich muß sie durch mein nothgedrungenes Verweilen bei einem unerwarteten Geschäfte entschuldigen, das, trotz der aufrichtigsten Versicherung, die ich meiner gefälligen zärtlichen Gattin machte, mich noch immer an sich fesselt. Auch muß ich Dich daher recht dringend ersuchen, etwas gütiger zu sein, als daß Du mein langes Ausbleiben irgend einem Mangel von Achtung oder einer entehrenden Vernachlässigung gegen Dich zuschreiben wolltest.

Sei nur versichert, meine theuere Amalie, daß ich es gewiß nicht unterlassen werde, Dir baldmöglichst jene Genugthuung zu verschaffen, nach der Du Dich so sehr zu sehnen scheinest, ich meine Dich durch unsere baldige Umarmung in den Stand zu setzen, mir Deiner sanften Verweise, so viel Du willst, zu geben; aber glaube indessen, daß ihn Niemand mit mehr Sehnsucht erwarten kann, diesen glücklichen Augenblick, als

Dein treuer Gatte
N. N.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Kereskedői levelek. (Handlungsbriefe.)

Kereskedői levelek alatt azon levelek értetnek, melyeket kereskedők kereskedési ügyekben egymásnak irni szoktak.

A természetesség, illedelem és nyelvhibátlanságon kivül, melyekről már fennebb szólottunk, világosság, határozottság és rövidség legfőbb tulajdonai a kereskedői leveleknek.

Kereskedői levelek finom, sima s közönségesen negyedrétbe hajtott féliv papiron iratnak. Rövidebb levelek negyed iven is. Felül áll annak neve vagy kereskedői czime és laka, kinek a levél szól, alább jobbról a hely, kelet. P. o.

Levegő Dániel urnak Pesten.

Kassa, dec. 15. 1860.

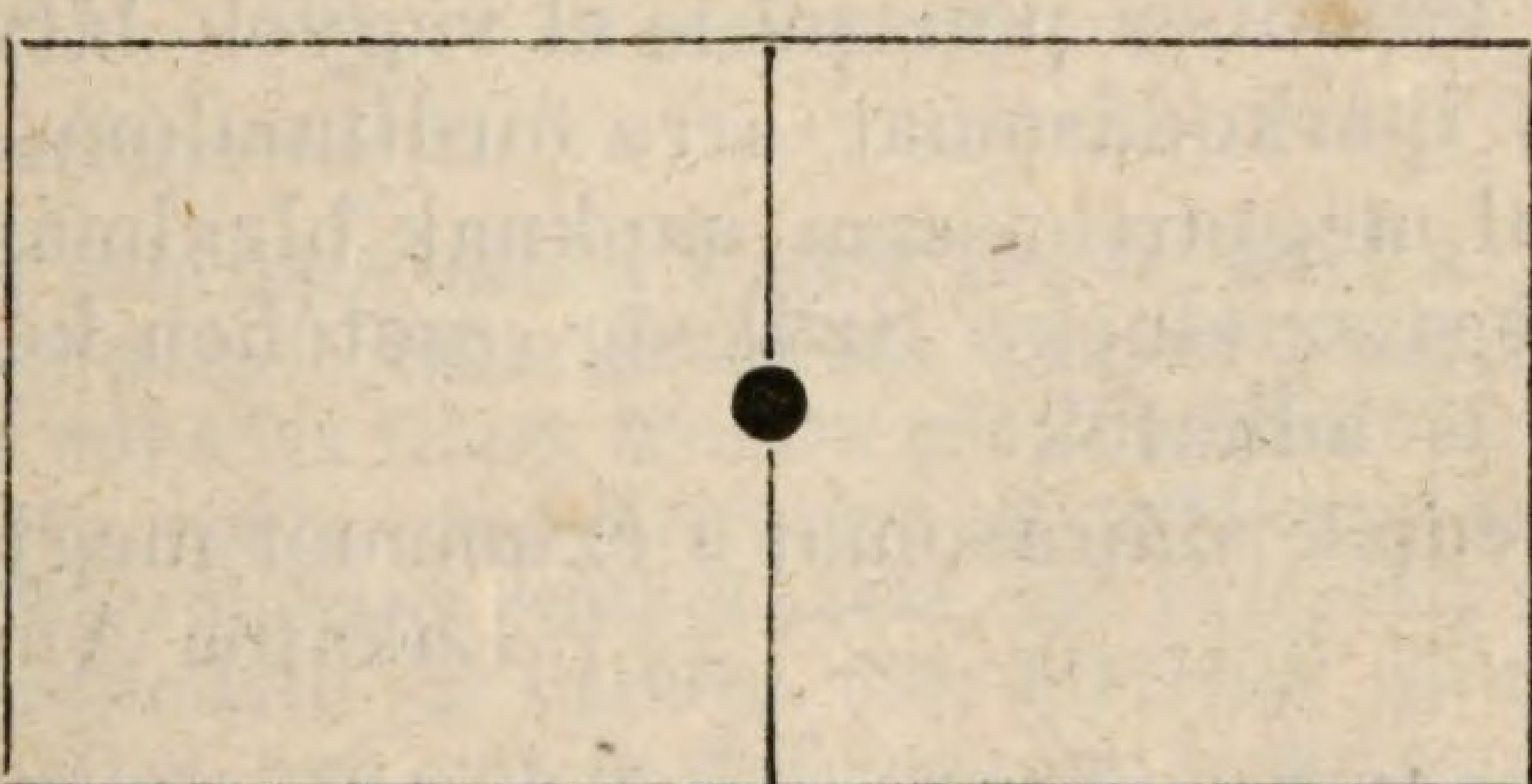
A levelet magát három vagy négy ujjnyira a papiros fel- és egy vagy másfél ujjnyira balszélétől kell kezdeni. Ha több levélre kivántatik válasz, az iró kelteik szerint válaszol azokra. Ellenkező esetben utolsó levelére hivatkozik s röviden érinti tartalmát. Oly tárgyaknál, melyeket levélvevő szemébe akarunk tüntetni, a sort meg kell szakítani s a többi soroknál valamivel beljebb uj sort kezdeni. A fontosabb tárgyakat alá is huzhatjuk.

A levél végén az iró gyakran nehány kötelező szót intéz a levél vevőjéhez, néha megbizásokat kér, máskor szolgálatát ajánlja. A berekesztés egy rövid tisztelkedést foglal magában, s egy sorral alább jobbra következik az aláirás.

Kereskedői levelekben az utóirások csak akkor szokásosak, midőn kevéssel a posta elindulta előtt történt dolgokról tudósitjuk levelező társunkat. Ha

a levél nincs még aláirva; az utóirás mindjárt a berekesztés után tétetik, minden megjelölés nélkül. Ellenkező esetben ezen szó *„utóirás“* vagy ezen betűk „U. I.“ tétetnek elébe, s ilyenkor a főnök (principalis) már nem a czimet (firmát) irja alá, hanem ezen szókkal él: *„a fentebbi.“*

A levél összehajtása különféleképen történhetik. Legegyszerübb s a mellett legczélirányosb módja az összehajtásnak következő: a levelet hosszában mind a két oldalról ugy kell összeboritani, hogy a bal és jobb szél valamennyire egymáson feküdjék, azután a levél felső és alsó végei boritassanak össze, ugy azonban, hogy azon vég, melybe a másikat dugjuk, épen középre essék, s a levélnek a pecsétoldalon ily alakja legyen:

A kereskedői levelek felülirása vagy czimzete is egyszerü, p. o.

Kurucz József urnak

N.-Kanizsán.

A kereskedői levelek közönségesen ostyával pecsételtetnek; spanyolviasz csak akkor használtatik, midőn több melléklet járul a levélhez, mely esetben a viasz sokkal biztosabb.

A kereskedők pecsétnyomóján közönségesen a czim kezdő-betüi láthatók. Azon szokás, miszerint az egész név és lakhely vésetik ki a pecsétnyomóra, igen dicséretes és követésre méltó; mert a levél vevője a levél küldőjét már a pecsétből tudja, holott az isme-

retlen kéz által czimelt, sokszor mindakét részre nézve fontos levél, nem ritkán visszautasittatik.

A kereskedési levelek indokai különféle tárgyuak lehetnek, a mint a következő példányok mutatni fogják.

1. Kereskedés kinyitásáról tudósitó levél.

G. György Vilmos urnak A . . . ban.

Midőn a felől bátorkodom önt tudósítani, hogy e hónap . . . kán bel- és külföldi vaskereskedést, egyszersmind szállitmányi üzérkedést nyitottam meg : el nem mulaszthatom magamat jóvoltába ajánlani. Ifju korom óta ezen kereskedés nemével foglalkozva, szolgálatom hosszas ideje alatt több kül- és belföldi nevezetes kereskedésben állván, mint utazó megbizott is szolgálván, alkalmam volt a kereskedés ezen neméhez megkivántató tudományokat és ismereteket megszerezni, különben pénzzel is el vagyok látva.

Minden iparkodásomat arra fordítandom, hogy pontos szolgálat által megtarthassam azoknak bizalmát, kik megbizásaikkal megtisztelnek. Szükség esetében két vagy négy hónapi hitelt is adhatok.

Sziveskedjék aláirásomat s czímemet megjegyezni :

Lakatos Antal József.

1. Errichtung einer Handlung.

Herrn Georg Wilhelm E** in A.

P., am 3. Januar 18 . .

Indem ich mir erlaube Ihnen die am — d. M. erfolgte Errichtung einer eigenen Handlung mit Stahl- und Eisenwaaren inländischer und ausländischer Fabrik, verbunden mit Speditionsgeschäften, ergebenst anzuzeigen, habe ich nicht ermangeln wollen, mich Ihrem Wohlwollen angelegentlichst zu empfehlen.

Von Jugend auf dem obigen Waarengeschäfte mich widmend, habe ich während meiner mehrjährigen Dienstzeit in bedeutenden Handlungen des In- und Auslandes, und besonders auch als Reisender für dieselben, die zu einem Etablissement erforderlichen Kenntnisse und Erfahrungen vielseitig einzusammeln Gelegenheit gehabt, auch bin ich mit ausreichenden Fonds zu demselben wohl versehen.

Es wird mein unausgesetztes Bemühen sein, durch prompte Bedienung und reelle Behandlung mir das Zutrauen Derer zu verdienen und zu erhalten, die mich mit ihren Aufrägen beehren. Erforderlichen Falles bin ich zu einer Nachsicht von zwei bis vier Monaten erbötig.

Haben Sie die Güte, meine Firma und Unterschrift zu bemerken.

Anton Joseph Wöhner.

2. Egy fiu jelenti, hogy átvette atyja kereskedését.

Igen tisztelt N. ur!

Atyám leveléből már látta ön, minő kedvező határozatot tett reám nézve, midőn kereskedését minden ahhoz tartozó jogokkal rám ruházta. Legnagyobb örömömet fogom találni, megérdemelhetni azon bizalmat, melylyel atyámat szerencséltetni méltóztatott; és kérem, ajándékozzon meg engem is barátságával s jó akaratával. Az eddigi czimet meg fogom tartani, a számadásokban sem történend semmi változás, csak arra kérem, hogy ezentul egyedül hozzám méltóztassék magát tartani.

A legnagyobb tisztelettel vagyok

Önnek kész köteles szolgája

N. N.

2. Ein Sohn zeigt die Uebernahme der Handlung seines Vaters an.

Hochgeehrter ꝛc.

Aus dem Schreiben meines Vaters werden Euer ꝛc. schon ersehen haben, welchen Entschluß derselbe zu meinen Gunsten gefaßt hat, indem er mir seine Handlung mit allen seinen Rechten gänzlich überläßt. Ich werde meine größte Ehre darin suchen, das Vertrauen zu verdienen, womit Sie meinen Vater so viele Jahre hindurch beglückt haben, und bitte, auch mir Ihre Freundschaft und Gewogenheit zu schenken. Die bisherige Firma werde ich unverändert beibehalten, und auch in Ansehung der Rechnungen ist keine Aenderung nöthig, nur daß Sie sich in's Künftige blos an mich zu halten haben. Mit der vollkommensten Hochachtung unterzeichne ich mich

Euer ꝛc. ergebenster

N. N.

3. Kereskedés megvételét jelentő levél.

Igen tisztelt N. ur!

N. N. ur körleveléből láthatta már ön, miszerint eddigi kereskedése most már sajátom. Én szintén ugy fogom vinni a kereskedést, mint elődöm vitte, s minden iparom oda forditandom, hogy a neki ajándékozott bizodalmat én is megérdemeljem. Sziveskedjék hát czimemet és aláirásomat feljegyezni, s engem megbizásaival szerencséltetni, melyeket pontosan teljesiteni mindenkor főkötelességemnek tartandom. — Ki egyébiránt vagyok

Önnek kész köteles szolgája

N. N.

3. Man zeigt den Kauf und die Uebernahme einer Handlung an.

Hochgeehrter ꝛc.

Aus dem Umlaufschreiben des Herrn N. N. werden Euer ꝛc. schon ersehen haben, daß seine Handlung jetzt mein Eigenthum geworden ist. Ich werde in derselben Art die Geschäfte fortführen, wie mein Vorgänger sie betrieb, mir auch alle Mühe geben, das ihm geschenkte Zutrauen zu verdienen. Bemerken Sie also gefälligst meine unten verzeichnete Firma, und beehren Sie mich bald mit Ihren Aufträgen, die ich stets zu Ihrer vollkommensten Zufriedenheit ausführen werde. Hochachtungsvoll

Euer ꝛc. ergebenster
N. N.

4. Társát ajánlja egy kereskedő.

N. N. urnak P . . . . ben. Pest junius 25-kén 18 . . .

Tisztelt N. N. ur!

Öt év óta szerencsém van önnel barátságos levelezésben állni. Foglalatosságaim naponkint szaporodnak, oly anynyira, hogy társra van szükségem; minek következtében vőmet, H. Vilmos urat választám meg, ki mától fogva tökéletes részt veend kereskedésemben.

Szerencséltesse őt s engemet bizalmával, s legyen meggyőződve, hogy iparkodni fogunk tovább is megérdemelni azon bizalmat, melylyel eddig boldogitani méltóztatott. Üzérkedésünk, mint eddig, megmarad, s megbizottjainknak pontosan szolgálni főtörekvésünk leend.

Sziveskedjék aláirásunkat feljegyezni.

Ajánljuk magunkat barátságába, s szokott illő tisztelettel maradunk

Ön alázatos szolgái K. Károly.
H. Vilmos.

4. Ein Kaufmann empfiehlt seinen Handlungsgesellschafter.

Herrn N. N. in P. Pest, am 25. Juni 18 . . .

Geehrtester Herr!

Seit fünf Jahren hatte ich die Ehre, eine freundschaftliche Korrespondenz mit Ihnen zu unterhalten. Meine Geschäfte vermehren sich täglich und fordern einen Gehilfen: ich habe daher meinen Schwiegersohn, Herrn Wilhelm N., hierzu erwählt, der an meiner Handlung vollen Antheil nehmen wird.

Schenken Sie ihm und mir Ihre Gewogenheit; wir werden uns gemeinschaftlich bemühen, das gute Zutrauen zu verdienen, dessen Sie mich bisher gewürdigt haben. Unsere Geschäfte bleiben unverändert dieselben, und redliche Bedienung wird immer unser eifrigstes Bestreben sein.

Merken Sie unsere Unterschriften geneigt an.

Wir empfehlen uns Ihrer Freundschaft und unterzeichnen uns mit geziemender Ergebenheit

Ihre ergebensten Diener Karl K.
Wilhelm N.

5. Kereskedő-társ-felvétele.

D. Konrád urnak D. . .ben. Pest junius 26-án 18. . .

Férjemnek e hó 7-ikén történt halálát fiam tudatta már önnel, s jelenleg csak azt van szerencsém tudtára adni, hogy a férjem végintézete következtében rám szállt kereskedést változatlanul folytatni fogom. Mivel azonban rám nézve a fölötte kiterjedt kereskedés vezérlete igen terhes lenne : férjem végintézete által rám ruházott jogomnál fogva nagybátyámban E. Lajos urban, oly társat választottam, kinek érett tapasztalása s csüggedhetetlen buzgalma reménylenem engedik, hogy kereskedésem kiskorú gyermekeim javára virágzó állapotban fog fenállani. A pénzbeli alap nem csak nem csökkent, hanem nagybátyám hozzájárulása által inkább gyarapodott.

Kikérem hát magam s társam számára ön fölötte becses bizalmát; mert mi kettőztetett szorgalommal fogunk iparkodni, megérdemelni azon bizalmat, melylyel férjem annyi éven át dicsekedett. — Bátyám fel van az aláirásra hatalmazva, azért kérem önt, sziveskedjék kereskedési czimünket feljegyezni.

Árúink árjegyzékét nem sokára átküldendjük, addig is illő tisztelettel vagyunk kész köteles szolgái

R. Rudolf özvegye és társa.

5. Annahme eines Compagnons.

Herrn Conrad D** in E. S., am 26. Juni 18 . . .

Das am 7. d. M. erfolgte Ableben meines Gatten habe ich Ihnen bereits durch meinen Sohn mittheilen lassen. In Gegenwärtigem beehre ich mich, Ihnen ergebenst anzuzeigen, daß ich die mir nach dem letzten Willen meines Mannes zugefallene Handlung unverändert fortführen werde. Da indeß bei dem bedeutenden Geschäftsumlaufe die Leitung des Ganzen für mich zu schwer werden dürfte, so habe ich — nach der mir in dem Testamente meines verewigten Gatten gegebenen Freiheit — mir in der Person meines Oheims, des Herrn Ludwig E., einen Compagnon erwählt, von dessen gereifter Erfahrung, großer Geschäftskunde und thätigem Eifer für das beste meiner minorennen Kinder ich ein erwünschtes Fortbestehen meiner Handlung erwarten darf.

Die Fonds sind nicht nur unvermindert geblieben, sondern werden fortan auch durch Zuschüsse meines Oheims noch bedeutend vermehrt werden,

und wir werden daher vereint im Stande sein, größeren Aufträgen, als bisher, Genüge zu leisten.

Ich empfehle mich und meinen Compagnon daher der Fortdauer Ihres schätzbaren Wohlwollens; er wird mit mir unter verdoppelter Anstrengung bemüht sein, das Zutrauen zu verdienen, dessen sich mein Mann lange Jahre hindurch erfreute. Mein Oheim ist zur Unterzeichnung berechtigt, und bitten wir um gefällige Vormerkung unserer Firma. Unsere neue Preisliste soll nächstens nachfolgen. Mit vorzüglichster Hochachtung

Ihre ergebenste

Rudolph K** Wittwe & Comp.

6. Egyik kereskedő a másik körülményei felől tudakozódik.

N. N. urnak L . . . .ben. Pest január 2-án 18...

N. ur a legutolsó postán több áru-vásárlással bizott meg, melyek ára 2000 forintra rúg, e sommának azonban felét az áruk átvételekor, felét pedig hat hónapi határidőre igéri megfizetni. Miután én ezen urat s körülményeit egyátalán nem ismerem, kérem önt barátságosan, sziveskedjék velem tudatni, lehet-e ezen urnak veszedelem nélkül annyit hitelezni?

Levelére nem fogok előbb válaszolni, mig körülményei iránt öntől tudósitást nem kapok. Kérem tehát, siessen becses válaszával, s legyen meggyőződve, hogy hasonló, s minden más esetekben legszivesebben szolgál

Önnek alázatos szolgája

N. N.

6. Ein Kaufmann erkundigt sich nach den Umständen eines anderen Kaufmannes.

Herrn N. N. in L. F., am 2. Januar 18 . . .

Herr N. N. gab mir mit letzter Post eine Ordre zum Einkaufe verschiedener Waaren, welche ungefähr zweitausend Gulden betragen werden und meldet mir, daß er nach Empfang des Gutes sogleich die Hälfte des Betrages baar, die andere Hälfte aber in einer Frist von drei Monaten nachzahlen wolle. Da ich diesen Herrn gar nicht kenne und dessen Verhältnisse mir gänzlich unbekannt sind: so ersuche ich Sie freundschaftlich, mir aufrichtig zu melden, ob man demselben so viel ohne Gefahr anvertrauen könne. Ich werde seinen Brief nicht eher beantworten, bis ich von Ihnen, in Ansehung seiner Umstände, Nachricht erhalten habe; ich erbitte mir deshalb dieselbe ohne Zeitverlust. Wenn ich Ihnen dagegen in gleichen oder anderen Fällen zu dienen fähig bin, so befehlen Sie

Ihrem ergebensten

N. N.

7. Pénzösszeg-beszedés iránti megbizás.

N. N. urnak D . . . ben. Pest január 8-án 18 . . .

Miután N. urtól semmikép sem birom megkapni pénzemet, kénytelen vagyok ön segedelméért folyamodni; meg vagyok győződve, hogy ön el fogja a legczélszerűbb módot találni.

Az egész összeg, levonván a kamatokat, ... forintra megy. Az ide csatolt jegyzékből látni fogja ön, minemü árukat s minő árért küldöttem időről időre neki. Szintén ide csatolva talál ön két levelet, melyben N. elismeri, hogy adósom.

Kérem önt, iparkodjék, hogy ő ezen összegnek legalább felét lefizesse, mely esetben a másik felére nézve hathónapi határidőt adhat ön neki. Ha azonban azt látja ön, hogy vagyonbeli körülményei roszul állanak, iparkodjék minél előbb egyességre lépni, ha mindjárt egy negyedrész elengedésével is. Szóval : iparkodjék tőle, a mennyit lehet, megkapni, a nélkül azonban, hogy perbe keverne, mert ez — a helyett hogy hasznot hajtana — rendesen sokba kerül. Legyen meggyőződve, hogy én mindent helyben fogok hagyni, s hogy ön e szivessége által fölötte le fog kötelezni.

Ki egyébiránt legnagyobb tisztelettel vagyok

kész köteles szolgája

N. N.

7. Auftrag in Betreff einer Geld-Einkassirung.

Herrn N. N. in B. P., am 8. Januar 18 . . .

Da ich bei Herrn N. in B. zu keiner Zahlung gelangen kann, so muß ich Sie um Ihre gütige Unterstützung ersuchen, weil ich überzeugt bin, daß Sie hierbei gewiß einen günstigen Ausweg finden werden. Die ganze Summe beläuft sich auf . . . Gulden mit Abzug der Interessen. Aus untenstehender Nota werden Sie das Verzeichniß der Waaren mit ihren bedungenen Preisen ersehen, die ich ihm von Zeit zu Zeit überschickte; auch finden Sie beiliegend zwei Briefe, worin er sich für meinen Schuldner von dieser Summe bekennt. Ich ersuche Sie, dafür Sorge zu tragen, daß er Ihnen entweder das ganze Kapital, oder doch wenigstens die eine Hälfte davon bezahle, während Sie ihm für die andern sechs Monate Nachsicht zugestehen. Sollten Sie aber finden, daß bei ihm nicht Gutes zu erwarten ist, so suchen Sie nur baldmöglichst zu einem Vergleiche zu kommen, wäre es auch mit einem Abzuge von 25 Prozent. Kurz, bemühen Sie sich, von ihm zu erhalten, was Sie können, ohne in einen Prozeß verwickelt zu werden, der gemeiniglich große Kosten und wenig Vortheil nach sich zieht. Seien Sie überzeugt, daß ich Alles, was

Sie in dieser Sache vorzunehmen für dienlich erachten, gut heiße, und daß Sie mich dadurch zugleich auf das Höchste verbinden werden. Mit vollkommener Achtung zeichnet Ihr ergebenster
N. N.

8. Vásárlási megrendelés.

I** és S** uraknak L**ben. Pest, január 8-án 18 . . .

Megbizásainknak lassu s nem kielégitő teljesitései kényszeritettek bennünket L**ben lakó N. N. urral kölcsönös számadásunkat befejezni. Figyelmet igénylő ajánlat következtében önhöz fordulunk hát, azon szives megkéréssel, kegyeskedjék nagyobb megbizások előzményéül a jövő vásárban számunkra e következő vásárlásokat megtenni : (Itt következnek a megbizások s azok mennyiségei).

Kérjük önt, sziveskedjék minél kisebb áron vásárolni, s az árukat gondosan kiválasztani. Előlegesen egy váltót küldünk önnek . . . . urakra, melynek értékét nekünk pontosan beszámitani sziveskedendik. Azon édes reményben, hogy e megbizás következésében szorosabb viszonyban állunk majd önnel, a legnagyobb tisztelettel maradunk

Ön kész köteles szolgái
B. R. és társai.

8. Einkaufsbestellung.

Herren J** & S** in L. L., am 8. Januar 18 . . .

Verspätete und ungenügende Ausführungen unserer Aufträge an die Herren N. N. in L. machten es uns zur Pflicht, unsere Rechnung mit denselben abzuschließen. Wir wenden uns daher in Folge beachtenswerther Empfehlungen der Herren A** und K** an Sie, mit dem ergebensten Ersuchen — zur möglichen Einleitung künftiger größerer Geschäfte — für uns in nächster Messe einzukaufen.

Wir ersuchen Sie, genau Preis zu halten, und die Waaren recht vorsichtig zu wählen, übersenden auch vorläufig auf Hamburg — — Mk. Bco. auf Peter H* und Andreas A* zwei Monate à dato; die Sie uns unter Aufgabe bestens berechnen wollen.

In der angenehmen Erwartung, mit Ihnen durch diesen Auftrag in nähere Verhältnisse zu kommen, verharren wir mit vollkommenster Hochachtung. Ihre ꝛc. B** N** & Comp.

9. Válasz megbizó levélre.

N. N. uraknak V.-ben, Pest julius 5-én 18 . . .

Igen tisztelt urak!

Azon megbizást, melyet mult hónap 20-án tettenek, teljesitvén, az árukat betakargatva feladtam; erősen hiszem, hogy tökéletesen meg lesznek velök elégedve.

A feljegyzést mellékelve veendik. Ha át tetszett nézni s helyesnek találni, kérem magamat az átvétel iránt tudósitani s az értéket javamra feljegyezni.

Ki egyébiránt illő tisztelettel vagyok N. N.

9. Antwort auf einen Bestellungsbrief.

Herrn N. N. in W. L., am 5. Juli 18 . . .

Hochzuverehrender Herr!

Die Bestellung, welche Sie in dem Schreiben vom 20. des vorigen Monats machten, habe ich gut gepackt durch den Postwagen abgesendet. Ich bin versichert, daß Sie mit den Waaren zufrieden sein werden.

Das Verzeichniß finden Sie beigeschlossen. Haben Sie es durchgesehen und richtig befunden, so belieben Sie mir diesen Betrag gut zu schreiben und von dem richtigen Empfange Nachricht zu geben. Ich bin mit wahrer Hochachtung N. N.

10. Egy kereskedő barátjait az áruk megindulása felől értesiti.

N. N. urnak M. . . . ben. Pest augusztus 24-én 18 . . .

Tisztelt ur!

Mivel ön kormányosa N. Miklós már kész az indulásra s még ma meg is indul : ezennel sietve küldöm önnek az általa felrakott teher jegyzékét. Az egész fuvar . . . . forintot ér, s hiszem, meg lesz ön eljárásommal elégedve. A hajós . . . forintot kapott tőlem, miről önnek számolni fog.

Mindezeknek pontos megérkezése felől, reménylem, nem sokára tudósitand ön.

Éljen boldogul! — Egész tisztelettel vagyok N. N.

10. Ein Kaufmann benachrichtigt seine Handelsfreunde von dem Abgange der Waaren.

Herrn N. N. in M. Pest, am 24. August 18 . . .

Da Ihr Schiffer Nikolaus M. zum Abfahren bereit liegt und noch heute von hier abgehen will, so übersende ich beiliegend durch denselben das Verzeichniß seiner Ladung. Die Fracht beträgt . . . . fl. öst. W. Sie werden, wie ich denke, vollkommen damit zufrieden sein.

An den Schiffer habe ich bezahlt . . . . Gulden. Er wird Ihnen davon Rechnung machen.

Ich hoffe bald seine glückliche Ankunft zu erfahren. Diese Nachricht soll mir sehr erfreulich sein. Leben Sie wohl!

Ich bin mit aller Achtung N. N.

11. Utaló levél.

F. és M. uraknak H. . . .ban. Pest január 3-án 18 . . .

Sietek önöket tudósitani, hogy B. hajós 10 hordó Ja-

maika-rumot, 15 hordó Domingo-kávét és 10 hordó fügét szállitott ma ide, melyeket én három nappal később Székes-Fehérvár felé inditottam meg. Hiszem, hogy az árukkal, melyek az ide csatolt jegyzékben foglalvák — meg lesznek elégedve. Sziveskedjenek önök nekem az értéket . . . . frttal hitelezni. Szerencséltessék minél előbbi megbizásokkal

Önöknek kész köteles szolgájokat

N. N.

11. Avisobrief.

Herren F. & M. in H. Pest, am 3. Januar 18 . . .

Ich beeile mich, Ihnen ganz ergebenst anzuzeigen, daß der Schiffer B** 10 Fässer Jamaika-Rhum, 15 Fässer Domingo-Kaffee und 10 Fässer Feigen richtig hierher zu Lande gebracht hat, und daß ich Gelegenheit gefunden habe, solche drei Tage später nach Stuhlweißenburg zu verladen. Sie werden mit den Preisen, wie solche die beiliegende Verkaufsrechnung angibt, hoffentlich zufrieden sein. Belieben Sie mir den Betrag mit . . . . Gulden zu kreditiren.

Beehren Sie recht bald mit anderweitigen Aufträgen

Ihren ergebensten N. N.

12. Áruk küldéséről tudósitó levél.

N. N. urnak P . . . ben. M. september 28-án 18 . . .

Azon árukat, melyeknek beszerzésével e hónap 12-én irt levelében bizott meg ön, jól begöngyölve B . . . . be ön szállitmányosához küldöttem el. Meg vagyok győződve, hogy eljárásommal meg lesz ön elégedve. Az áruk jegyzékeit mellékelve találandja ön. Az ár . . . . forintra rug. Ha átnézett s rendbe hozott mindent, sziveskedjék engem az iránt tudósítani.

További megbizásait elvárva, illő tisztelettel vagyok

kész köteles szolgája N. N.

12. Nachricht über die Absendung der Waaren.

Herrn N. N. in P. M., am 28. September 18 . . .

Hochzuehrender Herr!

Ich habe die Waaren, welche Sie mir in Ihrem Schreiben vom 12. d. M. zu besorgen auftrugen, gut verwahrt an Ihren Spediteur in B. abgeschickt. Ich bin überzeugt, daß Sie mit dieser Sendung zufrieden sein werden.

Das Verzeichniß der Waaren finden Sie beigeschlossen. Sie betragen . . . . Gulden. Haben Sie Alles durchgesehen und richtig befunden, so belieben Sie mir den richtigen Empfang anzuzeigen. Ich sehe mit vieler Bereitwilligkeit Ihren ferneren Aufträgen entgegen. Mit aller Achtung verharrend

Ihr ergebenster Diener

N. N.

13. Áruk ajánlása (posztó iránt).

Grünstein Miksa urnak Pesten.

Szakolcza october 30-án 18 . . .

Több barátom tudósitott a felől, hogy ön nevezetes mennyiségü szakolczai posztót vásárol. Miután én e kelméből mindig nevezetes mennyiséget tartok készen, s önnek tökéletes megelégedésére szolgálhatok : bátorkodom e tekintetben szolgálatomat tisztelettel ajánlani. Igen örvendenék, ha ön ajánlatomat elfogadni s engemet egy próbarendeléménynyel megtisztelni sziveskednék, mely esetben szolgálati készségem megbizonyitásaul hajlandó vagyok szállitmányom áráig selyemkelméket átvenni, ha ön viszonylagosan szintén az enyiméhez mért jutányos árakat szaband.

Reménylem, hogy kedvező válaszszal s megbizással fog szerencséltetni, hogy igy tisztelt házával kereskedési kapcsolatba léphessek. Mit elvárva, őszinte tisztelettel maradok A. F.

13. Waaren-Offerte : — Tuch.

Herrn Max Grünstein in Pest.

Skalitz, am 30. Oktober 18 . . .

Mehrere meiner Freunde haben mich benachrichtigt, daß Sie ansehnliche Beziehungen Skalitzer Tücher machen. Da ich ein reich assortirtes Lager von diesem Artikel unterhalte, so schmeichle ich mir, Sie hierin zur vollständigsten Zufriedenheit bedienen zu können, und nehme mir demnach die Freiheit, Ihnen meine Dienste in dieser Hinsicht ganz ergebenst anzubieten. Sehr angenehm wäre es mir, wenn Sie davon Gebrauch machen und mich mit einem Probeauftrag beehren wollten, in welcher Hoffnung ich mich, um Ihnen meine Dienstfertigkeit zu bethätigen, gern dazu verstehen will, für den ungefähren Betrag meiner Rechnung von Ihren Seidenwaaren einzutauschen, insofern dieser Vorschlag Ihnen genehm ist und Sie mir verhältnißmäßig eben so billige Preise stellen, als ich Ihnen bewillige.

Ich hoffe, daß Sie mich mit einer geneigten Antwort erfreuen und derselben einen Auftrag beifügen werden, wodurch eine Geschäftsverbindung mit Ihrem geehrten Hause begründet wird, in welcher Erwartung ich hochachtungsvoll zeichne A. F. Wegner.

14. Válasz e levélre.

Szakolczán A. F. urnak.

Pest, november 12-kén 18 . . .

E hó . . . kén szakolczai posztójaira nézve tett ajánlatáért hálás köszönetemet jelentem ki. Szükségeim valóban nevezetesek s szivesen vásárlok öntől, annál is inkább, ha ön is megkivántató selyemkelméit tőlem vásárolandja :

csak posztói minőségét kivánnám előbb megismerni, s hogy ez megtörténjék, sziveskedjék nekem mintákat küldeni s melléjök az árt pontosan feljegyezni. Ha ezek, mint reménylem, megfelelnek kivánataimnak: ugy meg lehet ön győződve, a próbaszállitmánynyal, s ha ezzel is megelégszem, nagyobb megrendeléssel bizom meg önt.

Becses válaszát várva mielőbb, illő tisztelettel maradok.

Grünstein Miksa.

14. Antwort auf den vorigen Brief.

Herrn A. F. Wegner in Skalitz. Pest, am 12. November 18 . . .

Ich bin Ihnen für das mir in Ihrem schätzbaren Briefe vom 30. v. M. gütigst gemachte Anerbieten in Betreff der Skalitzer Tücher sehr verbunden. Allerdings ist mein Verbrauch dieses Artikels nicht unbeträchtlich, und ich wäre sehr geneigt, Ihnen meine Bestellungen zu machen, wenn ich die Qualität Ihrer Tücher näher kennen möchte; um so mehr, wenn Sie dagegen Ihren Bedarf von Seidenwaaren von mir beziehen wollen. Um dies in's Werk zu setzen, belieben Sie mir recht bald einige Muster jener Waaren zuzusenden, und mir Ihre Preise zu bemerken. Sind dieselben, wie ich hoffe, meinen Zwecken entsprechend, so können Sie versichert sein, daß ich Ihnen demnächst einen Probeauftrag ertheilen, und wenn dieser Versuch mich befriedigt, größere Bestellungen demselben folgen lassen werde.

Ihren werthen Nachrichten entgegensehend, verbleibe ich mit Hochachtung und Ergebenheit

Max Grünstein.

15. Adósság lerovására pénz küldetik.

Müller A. L. urnak Sopronban.

Pest, october 5-én 18 . . .

Az első augustusban küldött fűszerneműeket annak idejében rendesen megkaptam s azok árát ön javára feljegyeztem. Ma van szerencsém az ide csatolt, H. M. . . . mel jegyzett 3 számu csomóban . . . . . forintot oly kéréssel átküldeni, hogy azzal adósságomat leróni sziveskedjék.

Kész köteles szolgája

Wolfram Antal.

15. Baarsendung zur Ausgleichung einer Schuld.

Herrn A. L. Müller in Oedenburg. Pest, am 5. Oktober 18 . . .

Die mir unterm 1. August berechneten Spezereiwaaren habe ich seiner Zeit richtig empfangen und Sie dafür kreditirt. Heute habe ich das Vergnügen, Ihnen in beifolgendem Päckchen, gezeichnet: H. M. Nr. 3. . . . fl. mit der Bitte zu übersenden, meine Rechnung damit auszugleichen.

Ergebenst

Anton Wolfram.

16. Válasz az előbbeni levélre.

Wolfram Antal urnak Pesten.

Sopronban, october 9-én 18...

Ön becses levelével átvettem az .... forintot, melyért ezennel köszönetemet nyilvánitom. Adóssága ilykép leróva levén, legujabb árjegyzékemet átküldöm, s további megbizásait kikérve, tisztelettel vagyok Müller A. L.

16. Antwort auf den vorigen Brief.

Herrn Anton Wolfram in Pest.

Oedenburg, am 9. Oktober 18 ...

Mit Ihrem schätzbaren Briefe empfing ich .... fl., wofür ich, bestens dankend, Ihre werthe Rechnung pr. Saldo erkannt habe.

Ich überreiche Ihnen hierbei meinen neuesten Preis-Courant und bitte um Ihre ferneren geschätzten Aufträge.

Achtungsvoll A. L. Müller.

17. Utaló levél.

Pesten, september 10-én 18 ...

N. ur ezen irattal kétszáz tallérról szokásra szóló váltót fog önnek előmutatni. Sziveskedjék azt elfogadni s terhemre feljegyezni :

Maradván

Önnek szolgálatra kész barátja

N. N.

17. Avisobrief.

Pest, am 10. September 18 ...

Herr N. wird Ihnen mit diesem Schreiben einen Wechsel auf 200 Thaler al uso präsentiren. Sie wollen die Güte haben, ihn zu acceptiren und mir in Rechnung zu stellen. Ich bin

Ihr dienstergebener

N. N.

18. Üzleti levél.

Pest, január 3-án 18 ...

Az ottani kereskedőház N. és társa, különféle ajánlatot tőn nekem, melyek kellő pontossággal megtartva, nagy hasznomra lehetnek, de ha bennök bizni nem lehet, felette meg is károsithatnak, minek következtében nem merek határozottan nyilatkozni, mielőtt bizonyos tudomást szereznék az ajánlkozó ház körülményei felől. Azon sok évi összeköttetésnél fogva, melyben önnel állok, a legnagyobb bizalommal viseltetem ön becsületessége s őszintesége iránt, s ezért

egyenest önhöz fordulok a szükséges tudomás megszerezhetése végett. Kérem hát, sziveskedjék e tárgya nézve a lehető legpontosabb felvilágositással ellátni. Ezen szivesség a legnagyobb hálára fog lekötelezni, minek következésében fölösleges is lenne mondanom, hogy minden hasonló szolgálatra a legnagyobb buzgalommal kész őszinte tisztelője

N. N.

18. Geschäftsbrief.

Pest, am 2. Januar 18 . . .

Das dortige Handlungshaus N. & Comp. hat mir verschiedene Anerbieten gemacht, die, insofern dasselbe solide ist, vortheilhaft für mich zu werden versprechen, allein sie könnten auch große Verluste für mich herbeiführen, wenn demselben nicht zu trauen sein sollte. Ich trage daher Bedenken, mich bestimmt zu erklären, bevor ich nicht ganz genaue Erkundigungen über jenes Haus eingezogen habe. Die langjährigen Geschäftsverbindungen, worin ich mit Ihnen stehe, haben mir das unbedingteste Vertrauen zu Ihrer Redlichkeit und Aufrichtigkeit eingeflößt, und deshalb wende ich mich vorzugsweise an Sie, um die mir so nothwendige Auskunft über jenes Handlungshaus zu erhalten. Ich bitte Sie daher ganz ergebenst, mir gefälligst, insofern Sie es können, so genaue Nachrichten als möglich über dasselbe mitzutheilen. Die Gefälligkeit, welche Sie mir dadurch erzeigen, wird mich zu der größten Dankbarkeit verpflichten, und ich brauche wohl nicht zu versichern, daß ich mit dem größten Vergnügen zu ähnlichen Gegendiensten bereit bin.

Ganz ergebenst

N. N.

19. Szállitmányi levelek.

Pest, junius 17-én 18 . . .

N . . . .ből R . . . . urtól tegnap kaptam ön számára: (Itt következik a ládák és csomók jegyzéke).

Mindezeket K . . . . i N. felfogadott hajós által küldöttem odább, mázsáját 15 garasával számitva, s részemről tett 10 forint előlegezett kiadással.

További megbizásait kikérve, illő tisztelettel maradok

Ön alázatos szolgája

N. N.

19. Speditionsbrief.

Pest, am 17. Juni 18 . . .

Von dem Herrn N. zu N. erhielt ich für Sie:

(Verzeichniß der Kisten und Ballen, deren Zeichen und Gewicht.)

Ich versandte sie heute durch den Schiffer N. aus N. im Lohn zu 15 Groschen pr. Ztr. und unter Nachnahme meiner verzeichneten Spesen von fl. 10. —

Ich bitte um Ihre ferneren Aufträge und empfehle mich Ihnen

ganz ergebenst N. N.

Fuvarlevelek. *)

1) Pest, augustus 13-án 18...

Van szerencsém önt tudósitani, mikép az ide csatolt jegyzékben foglalt áruk B....i N. ur számadására és rovására szállittatnak P....-ig. Sziveskedjék ön az áruk hibátlan átvétele után a vitelbért a fuvarlevél szerint kanisai fuvaros N.-nek kifizetni s e tárgyban N. urral — ki a facturát már megkapta — számolni.

Illő tisztelettel maradván alázatos szolgája
N. N.

1) Pest, am 13. August 18...

Ich benachrichtige Sie, daß Beifolgendes (Verzeichniß der Gegenstände u. s. w.) für Rechnung und auf Gefahr des Herrn N. zu B. gehe. Sie belieben die Fracht dem Fuhrmann N. aus N. nach guter Ablieferung der Waaren und gemäß dem Frachtbriefe zu bezahlen, worüber Sie mit dem Herrn N. berechnen wollen, welcher die Faktura bereits erhalten hat.

Mit Hochachtung Ihr dienstwilliger
N. N.

2) Pest, september 17-én 18....

Van szerencsém önnek jelenteni, hogy N. fuvaros által következendő (itt a jegyzék következik) árukat küldöm ön számára, mindent jól begöngyölve, s mint itt az oldalon feljegyezve van, megbélyegezve. Az egész teher.... mázsát nyom, s egy mázsáért.... garas van kialkudva, az áruk önnek 9 nap alatt átadandók, különben elveszti fuvaros a bérét.

N. N.

Frachtbriefe.

2) Pest, am 17. September 18...

Wir haben die Ehre, Ihnen hiermit durch den Fuhrmann N. aus N. (Verzeichniß der Gegenstände) zu übersenden. Alles wohlbehalten und gezeichnet wie am Rande Nr. 1—7. Die Ladung wiegt (Angabe des Gewichtes); die Fracht ist mit... Groschen das Schiffpfund bedungen. Die Ablieferung muß binnen 9 Tagen bei Verlust der Fracht geschehen.

N. N.

---

*) A fuvarlevelek azok által adatnak át a fuvarosnak, vagy ha jósoknák, kik az árut küldik. Benn kell foglaltatni a fuvaros nevének, az áruk megnevezésének, a ládák vagy csomók számának, nehézségének, a rájok tett jegynek, s a fuvaros bérének pontosan feljegyezve; ha ez előre valamit kapott, ez szintén megemlitendő.

3) Pest, october 18-án 18 . . .

Van szerencsénk önt ezennel tudósitani, hogy a kivánt árukat N . . . . i N. fuvaros által ezennel átküldjük; az egészért 17 forint van alkudva, melyet sziveskedjék neki kifizetni, ha kötelezése szerint minden hiány és kár nélkül 14 nap alatt helyre szállitotta az árukat.

Szerencsés átvételt kiván N. N.

3) Pest, am 18. Oktober 18 . . .

Wir beehren uns, Ihnen hiermit durch den Fuhrmann N. aus N. die verlangten Waaren zu übersenden. Die Fracht ist im Ganzen zu 17 Gulden bedungen, welche Sie ihm auszuzahlen belieben, wenn er die Waaren binnen 14 Tagen, wie versprochen, wohl und unbeschädigt abliefert. Guten und richtigen Empfang wünscht

N. N.

HARMADIK RÉSZ.

A magán-ügyiratokról. (Geschäftsaufsätze.) *)

A magán-ügyiratok, legyenek azok folyamodványok (kérvények) szerződések, vagy egyéb okmányok a polgári társadalomban, ugy a személyes viszonyokra mint vagyonra nagy befolyást gyakorolnak. Hiányos okiratok bő anyagot nyujtanak perlekedésekre, s számtalanszor vonták maguk után a vagyonvesztést azért, mert az okiratokban a dolog nem ugy adatott elő, mint előadatni kellett volna.

Ha valahol, ugy e fontos okiratoknál szükséges megkivántatóság : a világosság, határozottság és rövidség. Igyekezzünk tehát a dolgot ugy előadni, hogy mindenki által megértessünk, és hogy az olvasó ne mást értsen, mint a mit értetni akarunk.

ELSŐ FEJEZET.

Folyamodványok.

Folyamodványok vagy kérvényekkel valamely hatóság vagy egyes személytől kérünk valamit. Belkellékeik, 1) hogy felhozzuk azon körülményt, mi kérelmünkre alkalmul szolgál, 2) magát a kérelmet, 3) indokainkat. Hogy a berekesztésen a előazbdottakat s

---

*) A bélyegre nézve lásd V. függelék alatt mindég a czimszavakat.

a tett kérelmet ismételjük, az épen nem elkerülhethetlenül szükséges.

Külsőleg pedig kell, hogy az irás tiszta, könynyen olvasható, vakarások, foltok, függesztvények s beszurásoktól ment legyen, s hogy a helyes irási szabályok pontosan megtartassanak. Az iráshoz egész iv papir vétetik, s ha a folyamodványt legfelsőbb helyre intézzük, akkor, de különben is, hosszában összehajtjuk a papirt, és a megszólitást egész iv szélében, a szöveget a jobb hasábra irjuk. Azonban ennyi tiszta hely hagyása nem épen szükséges, elég, ha három vagy négy ujjnyi fehérséget hagyunk is a baloldalon. A berekesztésnél a végmegszólitás az elsőbbi esetben a bal, az aláirás a jobb lapfélre esik. Ha a szöveg egy lapra ki nem fér, ugy, alul három ujjnyi fehérség hagyása mellett a másik oldalra, az első laponi első sor irányában átvitetik.

A mi illeti a kész folyamodvány összetételét; az iv hosszában balról jobbra összehajtatik, s mintegy négy ujjnyira a felszéltől iratik azon hatóság vagy személy czime s neve, hova a folyamodmány szól, középén a kérvényező neve, alább a kérelem tárgya.

1. Dijérti folyamodványa egy álladalmi tisztviselő özvegyének.

Nagyméltóságu magyar kir. Helytartótanács!

Néhai férjem N. N. a nagyméltóságu helytartótanácsnál legutóbb kiadó a ·/. alatt mellékelt halotti bizonyitvány szerint f. é. . . . napján hosszas betegség után meghalálozott. Én a 2·/. alatti összekelési levél szerint annak törvényes hitvestársa, bátor vagyok a szabályszerü nyugdíjért esedezni, kérelmemet a következőkkel indokolván :

A 3·/. 4·/. 5·/. alatti tiszti rendelvényekből kitetszik, hogy érdekelt férjem előbb mint fizetéstelen gyakornok, utóbb mint járulnok, végre mint kiadó 23 évig szolgált, utóbb 800 ft. o. é. évi díj mellett. Ezen hosszas szolgálata tehát törvényes igényt szerzett neki nyugdíjra, s azt reám is mint nőjére átszármaztatta.

Annálfogva alázatosan esedezem, méltóztassék a szabályszerü nyugdíjt részemre kegyesen utalványozni, mély tisztelettel maradván
A nagymélt. Helytartótanács

alázatos szolgálója
özv. N. N. szül. M. M.

Kivülről:

A nagymélt. magyar kir. Helytartótanácshoz

alázatos esedezvénye
özv. N. N. szül. M. M.-nek

a szabályszerü nyugdij kijárultatásáért
5 db. eredeti melléklettel

1. Gesuch einer Beamtenswittwe um Bewilligung der normalmäßigen Pension.

Hochlöbliche kön. ung. Statthalterei!

Mein Gatte, Statthaltereiexpeditor N. N., ist am — — nach langwieriger Krankheit, laut Todtenscheines ·/. mit Tod abgegangen. Ich, als laut Matrikelsauszug 2·/., dessen hinterbliebene Wittwe, wage die Bitte um Verleihung der normalmäßigen Pension, und unterstütze mein Ansuchen mit Folgendem:

Aus den anliegenden Amtsdekreten 3·/. 4·/. 5·/. geht hervor, daß mein seliger Mann über 23 Jahre gedient hat, zuerst als unentgeltlicher Praktikant, dann als Accessist, und zuletzt als Expeditor mit einer Jahresbesoldung von 800 fl. öst. W. Er hat daher durch diese langjährige Dienstleistung den gesetzlichen Anspruch auf eine Pension erworben, und auch auf mich, als dessen Gattin übertragen können.

Demzufolge bitte ich unterthänigst: die Hochlöbl. Statthalterei geruhe mir die normalmäßige Pension gnädigst anzuweisen.

Einer Hochlöbl. Statthalterei unterthänigste Dienerin
N. N.

Von Außen:

An eine Hochlöbl. kön. ung. Statthalterei

unterthänigste Bitte
der Wittwe N. N. geb. M. M.

um Bewilligung der normalmäßigen Pension
mit 5 Original-Beilagen.

2. Épitési engedélyadásáérti folyamodvány.

Tekintetes tanács!

Esztergomban fekvő — utczai belső telekre a ·/. alatt tisztelettel mellékelt terv szerint házat ohajtok épittetni.

Kérem annálfogva a szabályszerü szemlét megtartatni, s részemre az épitési engedélyt kiadni, tisztelettel levén

a tettes tanács alázatos szolgája

N. N.

2. Gesuch um Bauconsensertheilung.

Löblicher Magistrat!

Ich habe den Entschluß gefaßt in Gran, in der — Gasse, auf dem mir eigenthümlichen Grund ein Haus nach dem hier sub ·/. beiliegenden Plane zu bauen. Ich bitte daher ergebenst um Vornahme des normalmäßigen Augenscheines und Ertheilung des Bauconsenses.

Eines löbl. Magistrats unterthäniger Diener

N. N.

3. Adóelengedésérti kérvény.

Tekintetes szolgabiró ur!

A f. hő 3-án határunkban esett iszonyu jégeső 145. sz házamhoz tartozó $^1/_2$ sessiomon minden termést elvert. A törvényes adóelengedési kedvezményt használni kivánván, alázatosan kérem a tekintetes szolgabiró urat, méltóztassék a kár megtekintésére bizottságot kirendelni, tisztelettel levén

a tekintetes szolgabiró ur! alázatos szolgája

N. N.

3. Gesuch wegen Steuer-Nachlaß.

Wohlgeborner Herr Stuhlrichter!

Der am 3. d. M. die Gemeinde D. getroffene Hagelschlag hat auch auf meiner zum Haus Nr. 135 gehörigen $^1/_2$ Session alle Früchte verwüstet. In Folge dessen mache ich von der gesetzlichen Begünstigung der Steuernachsicht Gebrauch, und ich bitte daher zur Besichtigung eine Kommission abzuordnen.

Euer Wohlgeboren ergebenster Diener

. N .

4. Kötelező betáblázását kérő folyamodvány.

Tekintetes vármegyei törvényszék!

A ·/. alatt eredetiben mellékelt f. é. sept. 10-én kelt kötvény szerint nekem N. N. 509 o. é. fttal adósom lett, és ezen követelés biztositására N. községben létező házát s $^1/_2$ telek földjét lekötötte. Oda terjed tehát alázatos kérelmem, méltóztassék az érdekelt kötvényt leirt és a 20. számu telekjegyzőkönyvben fellelhető fekvőségre betáblázni, tisztelettel levén. N. N.

4. Gesuch um Einverleibung einer Schuldforderung.

Löbliches Komitats-Gericht!

Wie es aus der Originalobligation sub ·/. hervorgeht, wurde mir N. N. ein Kapital von 500 fl. öst. W. schuldig, zu dessen Sicherheit er mir sein im Dorfe N. liegendes Haus und ½ Session als Hypothek bestellt hat. Ich stelle demzufolge das Ansuchen, womit meine diesfällige Forderung dem Grundbuche bei dem Schuldnerschen Besitzstande einverleibt werden möge.

N. N.

5. Vagyonátirási kérvény.

Tekintetes Törvényszék!

A ·/. alatt kapcsolt eredeti már meg is százalékolt adásvevési szerződés szerint N. N. házát, Váczon — utcza — szám alatt fekvőt örök áron megvettem. Kérem annak nevemre telekkönyvileg leendő átiratását elrendelni, maradván a tekintetes törvényszék alázatos szolgája

N. N.

5. Gesuch um Zuschrift einer gekauften Realität.

Löbliches Komitats-Gericht!

Laut Kauf- und Verkaufs-Kontraktes ddto. — habe ich das in Waitzen — Gasse sub Nr. — liegende Haus von Herrn N. N. käuflich an mich gebracht. Ich bitte nun, damit dasselbe mir grundbücherlich zugeschrieben werden möge.

Eines löbl. Kom.-Gerichtes unterthänigster Diener

N. N.

6. Kitáblázási folyamodvány.

Tekintetes városi törvényszék!

A ·/. alatt mellékelt, berepesztett kötelezvényből átlátni méltóztatik, hogy N. N. helybeli kereskedőnek 4000 o. é. fttal adóssa lettem, s hogy azon kötelező Pesten 46. sz alatt fekvő földszinti házamra betábláztatott. Miután hitelező urat azon kötvényre nézve a 2·/. alatti nyugtató szerint kielégítettem; s a kitáblázási engedélyt tőle megnyertem, esedezem, méltóztassék a kitáblázást elrendelni, s szokott uton foganatosittatni, tisztelettel levén

N. N.

6. Gesuch um Löschung einer Forderung.

Löbliches Stadtgericht!

Wie die hier sub ·/. beiliegende Löschungs-Quittung bezeugt, so habe ich das für den Herrn Gläubiger N. N. ob meinem Hause in Pest sub Nr. 45 aus dem eingerissenen Schuldscheine sub ·//. haftende Kapital von 4000 fl. öst. W. bezahlt. Ich bitte daher, daß diese Schuld aus dem Grundbuche gelöscht werden möge.

N. N.

7. Aláirási czim bejegyeztetési kérvény.

Tek. Váltótörvényszék!

Miután sz. k. Buda városában, az ·/. alatti várostanácsi bizonyitvány szerint, már 20 év óta fennálló vaskereskedésemet jövendőre is, és pedig „Fekete M.“ czim alatt folytatni, e czimemnek törvényes hitelességet szerezni, s magamnak azon jótékonyságokat, melyeket hiteltörvényünk a váltótörvényszéknél bejegyzett kereskedőknek ad, biztositani ohajtanám :

A tek. Váltótörvényszéknek alázatosan esedezem, méltóztassék e kérelmem sikeresitése végett határnapot kitűzni, s fennkitett aláirási czimemet a törvény értelmében bejegyeztetni. Tisztelettel maradván alázatos szolgája

Fekete Márton.

7. Bittschrift wegen Inprotokollirung der Firma.

Löbl. Wechselgericht!

Nachdem ich meine in der k. Freistadt Ofen nach dem sub ·/. beigeschlossenen Zeugnisse bereits seit 20 Jahren bestehende Eisenhandlung auch in Zukunft, und zwar unter der Firma „M. Fekete“ betreiben und mir alle Wohlthaten, welche unsere Kreditgesetze den bei den Wechselgerichten inprotokollirten Handlungen gewähren, sichern will : so ersuche ich ergebenst das löbliche Wechselgericht, für die Gewährung dieser Bitte einen Termin zu bestimmen, und meine oben erwähnte Firma im Sinne des Gesetzes inprotokolliren zu lassen.

Ich verbleibe mit Hochachtung
eines löblichen Wechselgerichtes ergebenster Diener

M. Fekete.

8. Aláirási czím- és czímvezető bejegyeztetéseért.

Tekintetes Váltótörvényszék!

Szabad kir. Pest városában már több év óta fennálló posztógyáramat s kereskedésemet „Farkas Károly“ czím alatt ezentul is folytatni, s a hiteltörvények által engedett kedvezésekben részesülni ohajtván, midőn ·/. alatt hiteles alakban kiadott keresztlevelemet, ·//. alatt pedig jó magamviseletéről szóló, a helybeli városi tanácstól nyert bizonyitványomat ide zárnám : alázattal kérem, hogy emlitett aláirási czimemet bejegyeztetni, s a mennyiben saját akadályoztatásom esetére, annak vezetésére Medve Tamás vőmet is felhatalmaznám, annak az által is sikeresen leendő vezetése vegetti beigtatására határnapot kitüzni méltóztassék.

Tisztelettel maradván
A tekintetes Váltótörvényszéknek alázatos szolgája

Farkas Károly, kereskedő.

8. Bittschrift wegen Inprotokollirung der Firma.

Löbliches Wechselgericht!

Da ich meine in der k. Freistadt Pest unter der Firma „Karl Farkas" schon seit mehreren Jahren bestehende Tuchfabrik und Tuchhandlung auch in Zukunft zu betreiben und alle durch die Kreditgesetze gewährten Begünstigungen zu genießen wünsche, bitte ich, indem ich zugleich meinen Taufschein unter ·/. und das mir durch den Magistrat ausgestellte Moralitätszeugniß unter ·//. hier beischließe, ein löbliches Wechselgericht wolle meine erwähnte Firma inprotokolliren, und da ich im Falle meiner Verhinderung meinen Schwiegersohn Johann Martin zur Führung des Geschäftes bevollmächtigte, einen Termin für dessen Inprotokollirung bestimmen.

Ich verbleibe mit Hochachtung
eines löblichen Wechselgerichtes

ergebenster Diener
Karl Farkas, Bürger und Handelsmann.

9. Közkereseti társaság czíme és czímvezetője bejegyeztetéseért.

Tekintetes Váltótörvényszék!

A ·/. alatt két eredeti példányban tisztelettel ide zárt szerződésnél fogva mi alólirtak közkereseti társaságba lépvén, s ezen társaságunknak a törvények által nyujtott kedvezések és jótékonyságokbani részesülést megszerezni ohajtván, midőn az 1840 : XVIII. t. cz. 2. §-nak a 2. 3. s 4 alatti mellékletekkel eleget tennénk, s teljeskoruságunkat úgy, mint becsületességünket bebizonyítanánk : a t. váltótörvényszéknek alázatosan esedezünk, hogy társasági szerződésünket szokott törvényes módon hitelesiteni, s annak aláirási czımét : „Balogh és J" bejegyeztetni s azt egyszersmind az annak vezetésére az ·/. alatti társasági szerződés 5-ik pontja által felhatalmazott Balogh János tagtárs által is beigtattatni méltóztassék. Tisztelettel maradván

A tekint. Váltótörvényszéknek alázatos szolgája
Pesten, jan. 18 . . . Balogh János s. k.
Joó Lajos, s. k.

8. Bittgesuch einer Erwerbsgesellschaft wegen Inprotokollirung der Firma und des Firmaführers.

Löbliches Wechselgericht!

Nach dem sub ·/. im Originale hier beigeschlossenen Vertrage sind wir Gefertigten in eine Erwerbsgesellschaft getreten, und wollen nun unserer Gesellschaft alle durch die Gesetze gewährten Begünstigungen und Wohlthaten erwerben; indem wir daher dem 2. §. des XVIII. Gesetzartikels vom Jahre 1840, mit den Beilagen 2, 3 und 4 Genüge leisten und unsere Volljährigkeit wie unsere Moralität nachweisen, bitten wir ergebenst, ein löb-

liches Wechselgericht wolle unsern Gesellschaftsvertrag auf die übliche gesetzliche Weise authentiziren, unsere Firma „Balogh & Comp." inprotokolliren, und dieselbe auch durch das, nach dem 5. Punkte des Vertrages zur Führung derselben bevollmächtigte Gesellschaftsmitglied Johann Balogh inprotokolliren lassen.

Wir verbleiben mit Hochachtung
eines löblichen Wechselgerichtes ergebenste Diener
Johann Balogh m. p.
Pest, am 3. Januar 18 . . .
Ludwig Joó m. p.

10. Gyári czím bejegyeztetéseért.

Tekintetes Váltó Törvényszék!

Hevesmegyében keblezett Parád helység határában üveggyárt alapitván, miután ohajtanom kell, hogy e gyár ügyei s üzlete a hiteltörvények minden kedvezéseiben részesülhessenek : a tekintetes törvényszék előtt esedezem, hogy gyárom czímét „parádi felső üveggyár" szokott módon bejegyeztetni, s annak vezetésére általam megbizott Fehér István ur aláirását is beigtattatni méltóztassék.

Kellő tisztelettel levén
a T. Törvényszéknek alázatos szolgája
gr. N. N.

10. Bittgesuch wegen Inprotokollirung einer Fabriksfirma.

Löbliches Wechselgericht!

Da es mein Wunsch, meiner in dem Orte Paráb im Heveſcher Komitate errichteten Glasfabrik alle Begünstigungen der Kreditgesetze zu verschaffen : so bitte ich hiermit, ein löbliches Gericht wolle die Fabrik meiner Firma „Paráder Glasfabrik" auf die übliche Weise inprotokolliren und auch durch den mit der Leitung derselben durch mich betrauten Herrn Stephan Fehér inprotokolliren lassen.

Ich verbleibe mit gebührender Hochachtung
eines löblichen Wechselgerichtes
ergebenster Diener
N. N.

11. Kereskedői könyv hitelesitéseért.

Tekintetes Váltótörvényszék!

Miután kereskedői czimemet ezen t. Váltótörvényszéknél bejegyeztettem, most kereskedői könyveimnek a törvény által biztositott erőt s hitelességet megnyerni kivánván : a tek. Váltótörvényszéknek alázattal esedezem, méltóztassék A. és B. alá mellékelt kereskedői könyveimet szokott törvényes módon hitelesiteni.

Tisztelettel maradván sat.

11. Wegen Authentikation der Handelsbücher.

Löbliches Wechselgericht!

Nachdem ich meine Handelsfirma bei dem löblichen Wechselgerichte inprotokolliren ließ, wünsche ich nun auch meinen Handelngsbüchern die durch das Gesetz gesicherte Kraft und Authentizität zu verschaffen; ich bitte daher unterthänigst, das löbliche Wechselgericht wolle meine sub A. und B. hier beigeschlossenen Handlungsbücher auf die übliche gesetzliche Weise authentiziren. Ich verbleibe mit Hochachtung u. s. w.

12. Sommás szóbeli kereset.

Tekintetes szolgabirói sommás biróság!

A ·/. alatt ide boritott kötvény szerint tartozott volna N. N. f. é. jan. 1-én nekem 300. o. é. frt tőkét fizetni, minek azonban eleget nem tett.

A sommás szóbeli ut kiköttetvén, esedezem, méltóztassék panaszlottat e keresetlevél másodlatán megidéztetni, őt sommás uton az 1836, XX és 1840, XI. törvényczikkekhez képest a kereseti tőkében ennek lejárattóli 6% késedelmi kamatiban és előadandó perköltségeimben elmarasztani, s 8. nap után az itéletet végrehajtatni. Tisztelettel maradván sat.

12. Summarische Klage.

Löbliches Stuhlgericht!

Laut hier unterm ·/. beigelegten Schuldschein wäre N. N. verpflichtet gewesen, am 1. Jänner d. J. mir die Summe von 300 fl. öst. W. zu bezahlen, was jedoch derselbe zu leisten unterlassen hat.

Da der summarische Weg ausbedungen ist, so bin ich so frei ein löbl. Stuhlgericht ergebenst zu bitten, dasselbe wolle den Geklagten vorladen, und nach summarischer Verhandlung ihn zur Zahlung des Kapitals von 300. fl. öst. W., der 6 % Zinsen vom Verfallstage, der aufzurechnenden Gerichtskosten im Sinne des Ges. Art. XX. vom J. 1836 und XI. vom J. 1840 zu verurtheilen, und das zu schöpfende Urtheil nach Verlauf von acht Tagen zu vollstrecken. Eines löbl. Stuhlgerichtes 2c.

13. Tilalmi kérvény.

Tekintetes városi törvényszék!

A ·/. alatti kötvény szerint tartozik nekem helybeli lakos O. O. 200 o. é. fttal, mit lejáratkor f. é. . . . megfizetni elmulasztott, ugy hogy én őt beperelni vagyok kénytelen. Mivel azonban panaszlottnak tudtomra vagyona nincsen, méltán félhetek, hogy fedezet hiányában követelésem behajthatlan lész.

Most jöttem azonban nyomába, hogy adósomnak hely-

beli lakos P. P. hasonlókép 200 fttal tartozik, a mely követelése legközelebb lejárand. Ezt tehát letiltatni kivánván, esedezem, méltóztassék P. P. helybeli lakosnak meghagyni, hogy további rendeletig O. O. hitelezőjének a 200 ft tőkét és járulmányait saját félelőssége alatt ki ne fizesse. Tisztelettel levén sat.

13. Gesuch wegen Verbot.

Löbliches Stadtgericht!

Nach Ausweis der Obligation ·/. schuldet mir O. O. den Betrag von 200 fl., den ich einzuklagen gezwungen bin. Aber er besitzt kein bekanntes Vermögen und ich muß mit Grund besorgen, daß ich aus Mangel der Deckung jene Forderung nicht einbringen werde können. Nun höre ich, daß für O. O. beim P. P. 200 fl. sich befinden, die nächstens an den Ersteren hinausbezahlt werden dürften. Ich ersuche demnach ergebenst, ein löbliches Stadtgericht geruhe mir den Verbot zu bewilligen und dem P. P. aufzutragen, daß derselbe unter eigenem Dafürhaften die Auszahlung des O. O. unterlassen solle. Eines löb. Stadtgerichtes u. s. w.

14. Gyám kérvénye, hogy a gyámolt részéről egyesség kötése megengedtessék!

Tekintetes árvaszék!

Néhai Kerekes Jánosnak, kinek kiskoru gyermekei részére gyámul kirendeltettem, Sipos István 100 fttal tartozik. Én e követelést bepereltem, de a kitüzött tárgyalási napon az adós azon esedezett, hogy érdekelt követelésnek 10 frtnyi havi részletekben való törlesztése neki megengedtessék.

Miután én ezt elfogadni czelirányosnak tartom nemcsak azért, mert Sipos István köztudomás szerint becsületes ember, a ki egyszerre tartozását az átalános üzletpangás miatt nem fizetheti le, hanem azért is mert ezen tartozásért R. R. helybeli házi ur is kezeskedni kész, annálfogva esedezem méltóztassék megengedni, hogy én azon értelemben Sipos Istvánnal az egyezséget megköthessem. A tek. gyámtörvényszék sat.

14. Gesuch des Vormundes um Bewilligung zum Abschlusse eines Vergleiches.

Löbliches Waisengericht!

Der verstorbene Johann Kerekes, für dessen Kinder ich zum Vormund bestellt wurde, hat an Stephan Sipos 100 fl. aufrecht zu fordern. Ich habe dieses Kapital eingeklagt, und in der hierwegen angeorneten Tagsatzung hat Sipos gebeten, man möge ihm gestatten, die Summe von 100 fl. in monatlichen Raten mit 10 fl. zu bezahlen.

Da ich mit diesem Antrage einverstanden bin, nicht nur deswegen, weil Sipos als ein ehrlicher Mann bekannt ist, der in diesen drückenden Verkehrsumständen verhindert ist, den ganzen Betrag auf einmal zu bezahlen, sondern auch, weil der hierortige Hausherr D. D. die Schuld zu verbürgen bereit ist, so bitte ich um Bewilligung zum Abschlusse des Vergleiches in dieser Art und verbleibe eines löbl. Waisengerichtes u. s. w.

15. A gyámnoki hivatal alul felmentési kérvény.

Tekintetes gyámtörvényszék!

Az ide ·/. alatt boritott rendelettel kiskoru Futó József gyámjává lettem kinevezve. Miután folytonosan beteg vagyok, és azonfelül üzletem által teljesen igénybe vétetem, attól tartok, hogy gyámnoki kötelességemnek ezután többé nem felelhetek meg ugy, miként ezt gyámoltom érdeke kivánná, főleg most, a midőn nevelése már több figyelmet igényel. Miért is esedezem, méltóztassék gyámi hivatalomtó kegyesen felmenteni; tisztelettel maradván sat.

15. Gesuch um Enthebung von der Vormundschaft.

Ich bin laut Dekret ·/. als Vormund des minderjährigen Joseph Futó bestellt worden. Fortwährend kränklich und außerdem mit meinen Erwerbsgeschäften zu sehr überhäuft, besorge ich, meinen Pflichten als Vormund nicht mehr so obliegen zu können, wie es das Interesse der Pupillen, besonders jetzt, wo eine größere Aufmerksammkeit auf deren Erziehung nothwendig ist, erfordert. Ich bitte daher um Enthebung von der Vormundschaft. Verbleibend 2c.

16. Nagykoruságérti kérvény.

Tekintetes gyámtörvényszék!

Alázattal alólirt, az iránt esedezem a tek. gyámtörvényszékhez, hogy a nagyméltóságu magyar kir. Cancellariánál nagykorusittatásomat kegyesen javaslatba hozni méltóztassék. Támokaim következők:

1. ·/. alatti keresztlevél szerint 20 éves koromat meghaladtam;

2, a 2 ·/. alatt boritott bizonyitvány igazolja, hogy a fűszer-kereskedést megtanultam; és felszabadulásom után 7 évig különböző városokban sikerrel segédeskedtem.

3. Ugy a 2 ·/. mint a 3 ·/. alatti bizonyitvány által bizonyittatik, hogy fedhetlen erkölcsiséget és jó magaviseletet tanusitottam; és hosszas működésem alatt a gyakorlat terén elegendő tapasztalást gyüjtöttem.

4. Nem kételkedem, hogy ugy gyámom mint rokonaim

véleményöket oda adandják, hogy nagykorusittatásom nem csak veszélylyel nincs jövő boldogságomra nézve összekapcsolva, sőt ellenkezőleg előnyömre fog szolgálni. Miért is alázatos kérésemet megujitom s tisztelettel maradok sat.

26. Gesuch um Großjährigkeits-Erklärung.

Löbl. Waisengericht!

Der Endesgefertigte wagt das löbl. Waisengericht ergebenst zu bitten, wohldasselbe geruhe bei der kön. Ungarischen Hofkanzlei seine Großjährigkeitserklärung gefälligst anzutragen, die Gründe sind folgende:

1. habe ich das zwanzigste Lebensjahr laut ·/. zurückgelegt.

2. Das Zeugniß 2 ·/. beweiset nicht nur, daß ich das Spezerei-Geschäft ausgelernt und als Commis in verschiedenen Städten durch 7 Jahre in Verwendung stand, sondern auch daß ich stets einen moralischen Lebenswandel geführt habe.

3. Da ich glaube genug Lebenserfahrungen gesammelt zu haben, und fest überzeugt bin, daß mein Herr Vormund und die Anverwandten meine Bitte zu befürworten nicht unterlassen werden, zeichne ich achtungsvoll ꝛc.

MÁSODIK FEJEZET.

A szerződésekről átalában.

Szerződésnek mondatik két vagy több személy akaratának bizonyos ügylet megkötése fölötti egyesülése, mely kötés által dolgok, vagy jogok átruháztatnak, vagy kötelezettségek vállaltatnak. Ha t. i. valaki másnak megigéri, hogy részére valamit cselekszik, vagy ad, hogy neki valamit megenged, vagy miatta valamit elhagyni fog, s az ezen igéretet elfogadja, *szerződés* keletkezik. Az ezek feletti alkudozások még szerződést nem képeznek; ez csak akkor létesül, ha a szabadon, komolyan, határozottsággal és érthetően tett igéret a másik által ép ugy elfogadtatik.

A szerződések különbféle nemeit következő czikkekben adjuk elő.

I. CZIKK.

Ajándékozási szerződés. (Schenkung.)

Az ajándékozási szerződés által valamely dolog valakinek viszteher nélkül (ingyen) engedtetik át. Szóbeli ajándékozásnál, ha a tárgy mindjárt át nem adatik, az igérőt annak kiszolgáltatása végett, beperelni nem lehet. Ellenben, ha hiteles helyen irásban köttetik meg az ajándékozási szerződés, akkor, ámbár a nyombani átadás elmarad is, az ajándékozás jogerővel bir.

Lehet pedig *élők közt* és *halálesetre* ajándékozni. Amannak helye van, ha a megajándékozott az ajándék tárgyát az ajándékózónak még életében teljes használati joggal kezéhez nyeri; emennek, mikor az ajándékvevő a tárgyat csak az ajándékozó halála után kapja meg.

1. Élőkközti ajándékozási szerződés.

Miután Bátor János ur házamnak megmentésében f. é. . . . napján . . . városban dühöngött tűz alkalmakor, kitünő munkásságot és feláldozást tanusított, annálfogva én háladatosságom némi jeléül neki 2000 oszt. forintot ajándékozok, és ennek j. é. . . . . napjáni lefizetésére magamat s minden jogutódaimat kötelezem.

Miért is ezen ajándéklevelet kiadtam s ajándékozott urnak kézbesitettem.

Kelt . . . Hálás Tivadar.

M. M. } tanuk. Elfogadom Bátor János.
N. N. }

1. Schenkungsvertrag unter Lebenden.

Nachdem mir, durch Rettung meines Hauses bei Gelegenheit des am — in der Stadt — wüthenden Feuers, Herr Johann Bátor wesentliche Dienste geleistet und eine seltene Aufopferung an den Tag gelegt hat, so schenke ich ihm 2000 fl. öst. W. und verpflichte mich und meine Rechtsnachfolger diese Summe am — Jahres zu entrichten.

Urkund dessen ich diesen Kontrakt vor zwei Zeugen unterfertigt und dem Herrn Geschenknehmer eingehändigt habe.

Datum . . .

M. M. } als Zeugen
N. N. }

Theodor Hálás.
Angenommen Johann Bátor.

2. Halálesetére szóló ajándékozási szerződés.

Én alólirt onoka-testvéremnek Ügyes József urnak Váczon . . . utcza . . . sz. alatt fekvő házamat ezennel oda ajándékozom, fentartom azonban a jogot éltem végeig abban lakhatni, s ezen ajándékozott ház csak holtom után fog nevére átirathatni.

Minek állandó voltára e szerződést két tanu előtt aláirtam.

Kelt . . .

Villogó Aladár.
Elfogadom Ügyes József.

M. M. } tanuk.
N. N. }

2. Schenkung von Todeswegen.

Ich Unterfertigter schenke hiermit meinem Cousin Joseph Uegyes das mir gehörige, in Waizen — Gasse, Nr. — liegende Haus als Eigenthum jedoch behalte ich mir das Recht bis auf meinen Sterbetag in demselben wohnen zu können, auch soll dieses Haus erst nach meinem Tode überschrieben werden.

Urkund dessen wird dieser Kontrakt vor zwei Zeugen unterfertigt.

Datum . . .

M. M. } als Zeugen.
N. N. }

Aladár Villogó.
Angenommen Joseph Uegyes.

II. CZIKK.

Letéti szerződésről. (Verwahrungsvertrag.)

Letéti szerződést köt, ki valamely idegen dolgot gondviselése alá vesz.

A jogviszonyok következők : az átvevő tartozik a tárgyat gondosan őrizni, és a kikötött idő lejárta után vagy a tulajdonos bármikori kivánatára azt oly állapotban, minőben átvétetett, visszaszolgáltatni. A tulajdonos jószágát bármikor visszakövetelheti, de akarata ellenére az átvevő neki a dolgot csak akkor adhatja vissza, ha esetlegesen képtelenné válik annak további biztos s önkára nélküli őrzésére

Egy arany óra őrizet végetti átvételét bizonyitó levél.

Alólirt elismerem, hogy H. . . . ur azon alkalommal, midőn a hadsereghez utazott, nekem egy gyémántokkal kirakott s neje arczképével ellátott arany órát adott át eltétel végett, melyet, mihelyt kivánja, visszaadni tartozom.

(Hely, idő.) N. N.

Formular einer Empfangsbestätigung über eine zur Verwahrung übergebene goldene Uhr.

Vom Herrn N. N. eine goldene Uhr, mit dem Portrait seiner Ehegattin versehen und auf dem Gehäuse mit Brillanten besetzt, vor seiner Abreise zur Armee zur Aufbewahrung übernommen zu haben und ihm dieselbe auf sein an mich gerichtetes Verlangen zurückstellen zu wollen, wird hiermit bestätigt.

L., am 24. November 18 . . . N. N.,
Bürger und Hausinhaber.

III. CZIKK.

Haszonkölcsöni szerződésről. (Vom Leihvertrage.)

Haszonkölcsöni szerződésnek azon kötés neveztetik, mely által elhasználhatlan dolog valakinek használatul, bizonyos meghatározott időre, ingyen átadatik. Vannak t. i. dolgok, melyek elrontás vagy elfogyasztás nélkül a szokott hasznot nyujtják, ezek *elhasználhatlanoknak* mondatnak. Igy a fürész a szokott hasznot a füreszelés által nyujtja, tehát elhasználhatlan tárgy. Ellenben mely dolgok csupán elfogyasztás vagy elrontás által használhatnak, *elhasználhatóknak* neveztetnek, ilyen p. o. a pénz, mert ezt csak kiadás, tehát elfogyasztás utján használja az ember.

Példa haszonkölcsöni szerződésre.

Alólirottak következő haszonkölcsöni szerződésre léptünk :

1. Én Virágos János, pej paripámat Monorról Pestig és visszavaló utra Szellő Kristóf urnak mától 3 napra kölcsön adom.

2. Én pedig Szellő Kristóf kötelezem magamat a nékem 2 napra és fennebb érdekelt utra kölcsönzött pej paripát 3 nap után Virágos János urnak visszaszolgáltatni.

Kelt . . . Virágos János.
Szellő Kristóf.

Leihvertrag.

Zwischen den Gefertigten wurde am heutigen Tage folgender Leihvertrag geschlossen:

1. Ich, Johann Virágos, leihe dem Herrn Christoph von Szellő mein Reitpferd auf drei Tage von heute gerechnet auf den Weg von Monor nach Pest und zurück.

2. Der Herr Christoph von Szellő verpflichtet sich dagegen, von heute nach drei Tagen das auf dem bezogenen Weg geliehene Pferd dem Herrn Eigenthümer rückzuerstatten.

Signatum . . . Johann Virágos.
Christoph Szellő.

IV. CZIKK.

Kölcsönszerződésről. (Darlehensvertrag.)

Kölcsönszerződésnek azon kötés neveztetik, mely által elhasználható dolog valakinek oly feltétel alatt adatik által, hogy azt elfogyaszthatja ugyan, de köteles legyen bizonyos idő mulva ép oly mennyiségü s jóságut visszaadni.

A kölcsönszerződésnek leggyakoriabb s legközönségesebb neme a pénz. A kölcsönadó neveztetik *hitelezőnek*, a kölcsönvevő *adósnak*. Kölcsönnél egy évre 6% kamatot szabad szedni. Magasabb kamatszedés által uzsoráskodás követtetik el

Az adóslevélben ki kell tenni a hitelező nevét, az adós nevét, a kölcsön adott tárgyat s mennyiségét, a tőke s kamatok iránti feltételeket. Továbbá, hogy az adóslevél teljes bizonyitási erővel birjon, vagy egész kiterjedésében az adós által irassék s aláirassék, vagy ha a szöveget nem sajátkezüleg irja, hanem csak aláirja, két hiteles tanu előttemezése használtassék.

1. Kötelezvény.

Én alólirt ezennel megismerem, hogy üzletem kiterjedtebb vihetése végett N. N. urtól 22(0 oszt. ftot, azaz kétezer kétszáz oszt. ftot mai naptól egy évre 6% kamatfizetés mellett kölcsön felvettem, kötelezvén magamat azon összegnek minden kifogás, és ellenkezés nélkül a meghatározott idő lejárta után, vagyis . . . . napján az érdeklett kamatokkali lefizetésére. Ha pedig ebbeli kötelezettségemnek eleget nem tenném, jogában legyen hitelezőnek követelését ellenem az 1836. 20. és 1840. 11. t. cz. értelmében sommás peruton behajtani.

Minek erejére ezen kötvényt sajátkezüleg irtam s aláirtam. Kelt . . . Gerendai Simon.

1. Schuldverschreibung.

Ich Endesgefertigter bekenne hierdurch, daß ich zum besseren Betriebe meines Handelsgeschäftes vom Herrn N. N. 2200, sage : zweitausend und zweihundert Gulden öst. W., zinsbar zu sechs Perzent, auf ein Jahr à dato richtig habe dargeliehen erhalten, welche Summe ich mich verpflichte nach Ablauf der bestimmten Zeit, also am . . . . k. J., baar und richtig, ohne alle Widerrede, nebst Zinsen zu sechs Perzent an den Herrn N. N. oder dessen Ordre wieder zurückzuzahlen, allsonst der Herr Gläubiger berechtigt sein soll, mich im Sinne Ges.-Art. 1836, 20. und 11. vom J. 1840 summarisch einzuklagen. Zur Urkund dessen habe ich diese Schuldverschreibung eigenhändig geschrieben und unterschrieben.

L., am 16. März 18 . . . N. N.

2. Kötelezvény.

Alólirt helyen és időben 1500 — szóval : ezerötszáz oszt. forintot adott nékem H. ur kölcsön, mely sommának minden hiány nélküli átvételét ezennel elismerve, lekötelezem magamat, hogy ezen összeget egy év alatt visszatériteni, s addig is 100-tól 5-tös kamatokat fizetni fogok. Teljes biztositás végett átadtam drágaköves gyürűmet, melyet azon esetben, ha tartozásomat a kitett időre vissza nem fizetném, eladni s magát ilykép kármentesiteni tökéletes joga legyen; önkint értetvén, hogy a felesleg nekem visszaadandó lész.

Minek nagyobb erősségéül kiadtam jelen két tanu előtt aláirt adósságlevelemet.

(Hely és idő.)

(Két tanu neve.) (Az adós neve.)

2. Obligation.

Am unten angesetzten Tage hat mir Herr Johann H* 1500 fl. öst. W., sage: Ein tausend fünf hundert Gulden öst. W., als Darlehen vorgeschossen. Indem ich den baaren Empfang dieser Summe hiermit förmlich bekenne, mache ich mich zur Zurückzahlung derselben binnen Jahresfrist, vom Tage der Ausstellung dieses Schuldscheines an gerechnet, und zur Entrichtung der bis dahin aufgelaufenen Zinsen zu 5 Prozent verbindlich. Zu seiner vollen Sicherheit habe ich ihm einen brillantenen Ring übergeben, welchen er, wenn ich wider Willen und Vermuthen nicht zur festgesetzten Zeit Zahlung leisten sollte, zu verkaufen und sich auf diese Art bezahlt zu machen berechtigt sein soll. Doch hätte er dann den Ueberschuß mir einzuhändigen.

Zu dessen Bestätigung habe ich diese Urkunde unterschrieben und von zwei Zeugen bekräftigen lassen.

(Zwei Zeugen.) (Ort und Zeit.) N. N.

3. Kötelezvény.

Ötezer osztrák ftról, melyeket alólirt kölcsönvevőnek N. N. ur mai napon hiány nélkül leolvasott. Kötelezem magam ezen összeget mától két év alatt, kölcsönadó urnak vagy engedményeseinek visszafizetni, az alatt pedig a lejárat jótékonysága elvesztése mellett félévenkint, 5% kamatozni. Hitelező ur biztositására Váczon 15. sz. a. fekvő házamat ezennel lekötvén, jogot adok neki ezen adóslevelet az én költségemre minden további felkérdeztetés nélkül érdekelt házra betábláztathatni.

Minek erejére ezen egész kiterjedésben általam irt s aláirt kötelezőt kiadtam.

Kelt . . . Sasvári Samu.

3. Obligation

Ueber fünftausend fl. öst. W., welche ich am heutigen Tage vom Herrn N. N. baar und richtig erhalten habe. Ich verpflichte mich dieses Darlehen von heute an nach fünf Jahren dem Herrn Darleiher oder dessen Cessionaren zurückzuzahlen, inzwischen aber mit fünf Prozent halbjährig bei Verlust des Kapitals-Zahlungstermines abzuführenden Interessen zu verzinsen. Zur Sicherheit des Herrn Gläubigers räume ich ihm das Recht ein, diese 5000 fl. öst. W. sammt Interessen auf mein in Waitzen sub Nr. — liegendes Haus auf meine Kosten, ohne mein ferneres Einvernehmen, intabuliren zu lassen.

Urkund dessen meine Schrift und Unterschrift.

Datum . . . N. N.

V. CZIKK.

Bérlési szerződésről. (Bestandvertrag.)

Bérlési szerződésnek azon kötés neveztetik, mely által valaki valamely elhasználhatlan dolog használatát bizonyos időre meghatározott árért átveszi.

Ha a bérbe adott dolog minden további munkáltatás nélkül használható, p. o. lak, akkor a *bérlési* szerződés *kibérlési*; ha pedig szorgalom és fáradság által tétethetik használhatóvá, akkor *haszonbéri* szerződésnek mondatik p. o. föld, sat. kiadása esetében.

A bérlők és haszonbérlők, a bérlett vagy haszonbérelt dolgot — ha ettől a szerződésben világosan eltiltva nincsenek albérbe is adhatják, csakhogy minden ezen viszonyból a tulajdonosra háromlott kárért ők felelősök.

1. Kibérlési szerződés.

V. Fridrik mint tulajdonos G. B. mint bérlő közt mai napon következendő kibérlési szerződés köttetett:

1-őr. V. Fridrik bérbe adja G. B. urnak V. városban N. utczában 10-dik sz. a. fekvő háza második emeletében levő s egy teremből, két szobából, két konyhából, egy pinczéből, egy padlásból, s négy kamarából álló lakását, és pedig egy évre, mely f. évi september 29-kétől kezdődik, 300 oszt. forintért.

2-or. Ezen 300 forint félévenkint, october s april első napjain előre leszen fizetendő; mi ha meg nem történnék, joga van a háztulajdonosnak, a szerződést megszüntnek tekinteni.

3-or. Köteles a haszonbérlő ur a szálláson levő ajtókat, ablakokat, zárakat kályhákat és tüzhelyet nemcsak a mostani jó karban fentartani, hanem azokat, — ha a használás ideje alatt megromlanának — tulajdon költségén megigazíttatni.

4-er. A lakáson kőmives és ácsmunkákban változásokat tenni a háztulajdonos megegyezése nélkül meg nem engedtetik.

5-ör. A jó rend fenntartása tekintetéből kötelességévé tétetik G. B. urnak valamint minden kibérlőnek:

a) Gondos legyen, hogy cselédjei a házat vagy udvart vagy az utczát a ház előtt be ne szemeteljék; mi ha megtörténnék, tüstént eltakarittatni tartozik.

b) A fa az arra meghatározott helyen, nem pedig a lakban vagy konyhában vágatik fel.

c) A fehérruhát egyedül csak a padlásra szabad száritás végett felfüggeszteni; a vizet s moslékot nem szabad a kutnál kiönteni, hanem az utczai csatornába kivinni.

d) A tűz tekintetében kellő élővigyázatra levén szükség, senkinek sem szabad fedetlen gyertyával udvaron, pinczében, padláson járni, — a hamut nem a pinczében, sem a padláson nem szabad tartani, hanem egyedül a konyhában, s itt e czélra rendelt cserép- vagy érczedényben.

A ki e rend ellen cselekszik, s ez által a többi lakónak panaszra okot szolgáltat, magának tulajdonitsa, ha a szerződés neki azonnal felmondatik.

6-or. A szerződésnek — kivévén az előszámlált esetekben — mindkét részről fél évvel előre kell felmondatni; mi ha elmulasztatnék, az továbbá is erejében marad.

7-er. A lakónak a háztulajdonos megegyezése nélkül nem szabad lakásába más bérlőt fogadni.

Mely szerződés erejéül két egyenlő tartalmu szerződési oklevél iratott alá, a felek s az erre megkért 2 tanu által.

(Hely, idő.)

Két tanu neve. (A szerződő felek nevei.)

1. Miethvertrag.

Zwischen dem Kaufmanne Herrn Friedrich W**, als Vermiether, und dem Buchdrucker Herrn Georg B**, als Abmiether, ist heute nachstehender Miethvertrag geschlossen worden:

Erstens. Vermiethet Herr Friedrich W** an Herrn Georg B** in seinem, in der — straße Nr. 20 gelegenen Hause eine Wohnung im zweiten Stocke, bestehend aus 1 Saal, 2 Zimmern, 2 Küchen, 1 Keller, 1 Boden und 4 Kammern, vom 29. September 18 . . bis 29. September 18 . ., also auf fünf Jahre, für einen jährlichen Miethzins von 300 fl. öst. W.

Zweitens. Diese dreihundert Gulden öst. W. verspricht der Herr Abmiether halbjährlich, nämlich am 1. April und am 1. Oktober vorhinein zu entrichten. Die Nichtbezahlung der Miethe in den bestimmten Fristen hebt diesen Vertrag, wenn es der Herr Hausinhaber verlangt, in Ansehung der Zeit sogleich auf.

Drittens. Die Fensterscheiben, Thüren, Schlösser, Oefen und Feuer-

herde ist der Herr Abmiether verpflichtet, nicht nur in dem ihm überlieferten guten Zustande zu erhalten, sondern auch die an diesen Gegenständen durch den Gebrauch nöthig gewordenen Ausbesserungen auf seine Kosten besorgen zu lassen.

Viertens. Veränderungen in der Wohnung durch Maurer, Zimmerleute u. dgl. dürfen ohne Einwilligung des Herrn Vermiethers nicht vorgenommen werden.

Fünftens. Zur Erhaltung der allgemeinen guten Ordnung im Hause hat Herr Georg B**, so wie jeder andere Bewohner desselben, folgende Verbindlichkeiten übernommen:

a) Darauf zu sehen, daß Niemand von den Seinigen weder das Haus, den Hof, noch die Straße vor dem Hause verunreinige, und daß, wenn es geschehen sollte, die Unreinigkeit fortgeschafft werde.

b) Das Holz wird an dem zum Hauen bestimmten Orte, und nicht in der Wohnung oder in der Küche klein gehauen.

c) Die Wäsche des Herrn Abmiethers darf nicht auf dem Hofe oder der Gallerie, sondern muß auf dem Boden getrocknet werden.

d) Das unreine Wasser und andere Unreinigkeiten dürfen nicht bei dem Brunnen ausgeleert, sondern müssen auf die Straße in den Rinnstein geschüttet werden.

e) Die Verhütung der Feuersgefahr erfordert die möglichste Achtsamkeit bei dem Gebrauche des Feuers und Lichtes. Es darf daher Niemand mit einem bloßen, sondern in einer Laterne befindlichen Lichte in den Keller und über den Hof gehen. Die Asche darf nicht auf dem Boden und in dem Keller, sondern nur in der Küche in einem irdenen oder metallenen Gefäße verwahrt werden.

Wer gegen diese gute Ordnung handelt, und dadurch Unzufriedenheit und Beschwerden der übrigen Miether veranlaßt, muß sich gefallen lassen, daß ihm der Vertrag sogleich aufgekündigt werde.

Sechstens. Die Aufkündigung des Vertrages unter beiden Theilen muß, außer den erst angeführten Fällen, sechs Monate vor Ablauf desselben geschehen. Erfolgt keine Aufkündigung, so wird dieser Vertrag von Neuem auf ein Jahr stillschweigend erneuert und verlängert.

Siebentens. Die Wohnung oder einzelne Theile derselben können, ohne Einwilligung des Vermiethers, an keinen Dritten überlassen werden.

Zur Bestätigung dessen sind von diesem Vertrage zwei gleichlautende Exemplare ausgefertigt und von den beiden Kontrahenten und den erbetenen Herren Zeugen eigenhändig unterschrieben worden.

W., den 26. Juni 18 . . .

Friedrich N*, als Zeuge.	Friedrich W*, Hausbesitzer.
Gottfried W*, als Zeuge.	Georg B*, Abmiether.

2. Haszonbéri szerződés,

mely alólirt napon és helyen Piros József, mint haszonbérbeadó, és Zöld Márton, mint haszonbérbevevő közt, következő feltételek alatt köttetett:

1. Piros József ur haszonbérbe adja 1000 holdból álló N. pusztáját, valamint a rajta találtató gazdasági épületeket,

minden készületestől, a mai napon készitett, s mindkét fél által aláirt leltár szerint Zöld Márton urnak évenkint fizetendő 5000, azaz ötezer oszt. ftért, 10 egymásután következő évre, vagy is 1850. évi Szent-Mihálytól, 1860. évi Szent-Mihály napig.

2. Kötelezi magát haszonbérlő ur, ezen haszonbéri öszszeget félévenkint előre, és pedig mindig Sz.-György és Sz.-Mihály napon lefizetni. Ha pedig e tartozásának eleget tenni elmulasztaná, akkor a bérbeadó urnak joga lesz, vagy a haszonbérletet három havi felmondással rögtön megszüntetni, vagy pedig a biztositásul leteendett pénzből magát kielégíteni, a maradékra nézve pedig törvényes uton elégtételt szerezni.

3. Haszonbérlő ur ezen szerződés aláirásakor 2000 oszt. ft. biztositékot letesz, a minek kézhezvételét a haszonbérbeadó ur ezennel elismervén, kötelezi magát azon összeg után 5% kamatokat fizetni, s azokat minden félévi fizetésnél a haszonbérbe beszámitani.

4. A telek- és földadót a haszonbérbe adó úr viseli.

5. Kötelezi magát a haszonbérlő ur, hogy a mai napról kelt leltárban foglalt készletet, marhákat, a gabnát, gazdasági eszközöket sat., a haszonbérlet lejárta után ép oly mennyiség- és minőségben visszaadni fogja. Helyesen lett visszaadása után a gazdasági készletnek, s a haszonbér lefizetése után, a biztositékot haszonbérbe vevő ur azonnal viszszakapja.

6. Ha a haszonbérlő ur elemi esemény ek, mint jégeső, vizáradás, tűz, villám sat. által haszonbérletében kárt szenvedne, ugy haszonbérbe adó ur a megállapított valódi kár felét a haszonbérben elengedi; ugyanezen elengedést élvezendi a haszonbérlő ur akkor is, ha marhadög következtében vallana a jószágban kárt; ezen kárösszeg egy évi haszonbért soha meg nem haladhat. Azonban, ha a tűz a haszonbérlő ur, vagy emberei hibája által támad, ugy ő nemcsak elengedést nem igényelhet, hanem az okozott károkat is haszonbérbeadó urnak megtériteni tartozik.

7. A katonaszállásolás a haszonbérlő ur terhe, ugyan ő sajátjából ad egyszersmind a katonának minden szükségeset.

8. Tiz ftigi épület javitások is a haszonbérlőt illetik; a mik tiz ftot meghaladnak, ha mindjárt haszonbérbeadó urnak bejelentetnek, ez által fizetendők, a ki egyuttal az iránt

nyilatkozni tartozik, valjon maga fogja-e a javitásokat eszközöltetni; vagy beszámitás mellett a haszonbérlő ur tétesse.

9. A haszonbérlő urnak megengedtetik, hogy a tulajdonos ur, minden további beleegyezése nélkül, ezen haszonbéri szerződést, a kivett pusztára telekkönyvileg bejegyeztesse.

Minek nagyobb erejére ezen szerződés két egyenlő párban, két tanu előtt kiadatott.

Kelt . . . Piros József,
N. N. } tanuk haszonbérbeadó,
N. N. } előtt. Zöld Márton,
haszonbérlő.

Összeirása.

azon gazdasági készületeknek, melyeket Zöld Márton f. é... kelt haszonbéri szerződés folytán, mint N. puszta haszonbérlője, Piros József urtól, mint haszonbérbeadótól jó, használható állapotban általvett; t. i.

Ötven darab ökör.
Husz darab ló.
Tizenkét darab tehén.
Harminczkét darab sertés.
Ezer darab birka.
Öt kocsi.
Hat szekér.
Nyolcz eke készületestől.
Száz mérő zab.
Hatvan mérő tisztabuza.
Nyolczvan mérő rozs.

Végre megjegyeztetik, hogy száz hold rozszsal bevetett föld, és minden táblák jó megtrágyázva adattak által, s ilyen állapotban adandók vissza is. Piros József,

Kelt . . . mint haszonbérbeadó.
N. N. } tanuk Zöld Márton
N. N. } előtt. mint haszonbérbevevő.

2. Pachtvertrag,

welcher heute zwischen dem Herrn Joseph Piros, als Verpächter, an einem, und dem Herrn Martin Zöld, als Pächter, am andern Theil unter folgenden Bedingnissen verabredet und geschlossen worden ist:

1. Verpachtet Herr Joseph Piros seine aus 1000 Joch bestehende Pußta N. sammt allen darauf befindlichen Gebäuden, wie auch das sämmtliche vorhandene Vieh und die Wirthschaftsgeräthe nach dem beigelegten Verzeichnisse dem Herrn Martin Zöld um den Pachtschilling von jährlichen 5000 fl., sage:

fünftausend Gulden öst. W. auf zehn nach einander folgende Jahre, und zwar vom — bis —.

2. Verpflichtet sich Herr Pächter diesen Pachtschilling in halbjährigen Raten vorhinein, das ist am 24. April und 29. September so gewiß abzuführen, als sonst dem Herrn Verpächter freistehen soll, entweder den Pacht vor Ablauf der bedungenen Zeit mit dreimonatlicher Aufkündigung aufzuheben, oder den schuldigen Zins sogleich einzutreiben, und von der Kaution, wenn sie noch hinreicht, sich in Abzug zu bringen.

3. Herr Pächter hat bei Unterfertigung dieses Kontraktes eine Kaution von 2000 fl. öst. W. erlegt, deren richtigen Empfang der Herr Verpächter hiermit quittirt, und diese Summe mit 5% jährlich zu verzinsen sich verbindet, welche Zinsen der Herr Pächter bei jeder Zinszahlung einzurechnen berechtigt ist.

4. Die Steuern vom Grund und Boden wird Herr Pächter entrichten.

5. Verpflichtet sich Herr Pächter den im Verzeichnisse angegebenen Vorrath an Vieh, Anbau, Geräthschaften u. s. w. nach Verlauf der Pachtzeit in gleich guter Qualität und Quantität, wie er selbe übernommen, zurückzustellen. Nach richtiger Uebergabe derselben und entrichtetem Pachtzinse wird dem Herrn Pächter die Kaution allsogleich zurückgegeben.

6. Sollte Herr Pächter durch besondere Elementarzufälle, als Hagel, Ueberschwemmung, Blitz, Feuersbrunst ꝛc. Schaden leiden, so wird ihm die Hälfte des erwiesenen Schadens am Pachtschilling nachgelassen; eben diesen Nachlaß soll derselbe erhalten, wenn er durch Viehseuche an dem übergebenen Vieh Schaden leidet; doch darf dieser Schadenersatz nie den Betrag eines jährlichen Pachtschillings übersteigen. Sollte aber die Feuersbrunst durch Verschulden des Herrn Pächters oder seiner Leute entstehen, so hat derselbe keinen Schadenersatz anzusprechen, und ist dabei dem Herrn Verpächter zum Ersatze des verursachten Schadens verbunden.

7. Die Einquartierung des Militärs sind Last des Pächters.

8. Ausbesserungen an den Gebäuden bis zum Betrage von 10 fl. öst. W. treffen den Herrn Pächter; solche, welche 10 fl. öst. W. übersteigen, wenn sie sogleich dem Eigenthümer angezeigt werden, treffen den Verpächter, welcher sich zu äußern hat, ob er diese Reparaturen selbst oder durch den Herrn Pächter gegen Verrechnung besorgen lassen will.

9. Der Pächter ist berechtigt diesen Kontrakt auf die verpachtete Pußta auf seine Kosten grundbücherlich, ohne ferneres Einvernehmen des Herrn Verpächters, einverleiben zu lassen.

Urkund dessen ist dieser Vertrag von zwei Zeugen verfaßt und unterfertigt worden.

Datum . . .

M. M. } als Zeugen.
N. N. }

Joseph Piros, Verpächter.
Martin Zöld, Pächter.

Inventur

des Fundus-Instructus und der Vorräthe, welche Herr Martin Zöld, in Folge des am heutigen geschlossenen Pachtvertrages, vom Herrn Joseph Piros als Verpächter in gutem brauchbaren Zustande übernommen hat, nämlich:

Fünfzig Ochsen.
Zwanzig Stück Pferde.
Zwölf Stück Kühe.

Zwei und dreißig Stück Schweine.
Tausend Stück Schafe.
Fünf Wägen.
Sechs Ochsenwägen.
Acht Pflüge sammt Zugehör.
Hundert Metzen Hafer.
Sechzig Metzen Weizen.
Achtzig Metzen Korn.

Endlich wird bemerkt, daß 100 Joch mit Korn bebaut, und alle Aeckertafeln wohl gedüngt übergeben worden sind und auf gleiche Weise rückgegeben werden müssen.

Datum . . .

M. M.
N. N. } als Zeugen.

Joseph Piros.
Martin Zöld.

VI. CZIKK.

A meghatalmazásról. (Von der Bevollmächtigung.)

Ha valamely reánk bizott ügybeni eljárást magunkra vállalunk, meghatalmazási szerződés keletkezik.

A meghatalmazási szerződésben ki kell tenni : a meghatalmazott nevét : azon tárgyat, ügyet, a melynek ellátása meghatalmazottra bizatik; a meghatalmazás kivitelének módját; A meghatalmazottnak mind azon cselekvényei, melyeket meghatalmazása körén belül vitt véghez, érvényesek. A meghatalmazás vagy szóbeli, midőn az az illető biróság előtt bizonyos ügyre nézve szóval jelentetik ki; vagy irásbeli, mely irásban adatik. Az országban minden hiteles személy, nemkülönben megyei gyüléseken, söt szab. kir. városok tanácsai előtt is tétethetik meghatalmazás. Az országon kivül, ha ott honi hiteles személy tartózkodik, a meghatalmazott rendelése ez előtt történik, ellenkező esetben az austriai birodalomban a főkormányszék, katonai személyekre nézve ezek hatósága; kültartományokban pedig a követség utján eszközöltetik. Törvényszékek és egyéb biróságok előtti egyes ügyekre nézve meghatalmazások magán pecsét alatt, és két tanu elötte mezése mellett is történhetnek.

1. Pervitelrei meghatalmazás.

Én alólirt Párkányi Mihály, Szobi Sándor hites ügyvéd urat magam s örököseim nevében ezennel felhatalmazom 1000 oszt. ft. megvétele iránti keresetemet Villogó Mátyás ellen megindithatni, szóbeli vagy irásbeli eljárást választhatni, egyezséget köthetni, főesküt kinálhatni, elfogadni s viszzakinálhatni, felebbezni, felülvizgálatot kérni, a végrehajtás minden fokait kérhetni, pénzt felvehetni, szóval mindent megtenni, mit részemre jó és hasznosnak véleményez. Midőn ezennel igérném, hogy minden lépéseit jóváhagyom, költségeit megtéritendem, megbizom egyszersmind más ügyvédnek hasonló vagy korlátoltabb meghatalmazássali helyettesitésére.

Kelt . . . Párkányi Mihály,
nagykereskedő.

1. Vollmacht zur Verhandlung einer Klage.

Ich Endesunterfertigter, Michael Párkányi, bevollmächtige hiermit im Namen auch meiner Erben den Herrn Advokaten Alexander Szobi einen Prozeß wegen Zahlung von schuldiger 1000 fl. öst. W. gegen Mathias Villogó anhängig zu machen, mündliche oder schriftliche Verhandlung nach Einsicht zu wählen, Vergleiche zu schließen, Eide zuzuschieben, rückzuschieben, oder anzunehmen, zu appelliren, zu revidiren, alle Grade der Exekution anzusuchen, Gelder zu erheben und abzuquittiren, überhaupt Alles zu veranlassen, was er zu meinem Besten für nothwendig finden sollte. Ich sichere ihm die vollkommenste Genehm- und Schadloshaltung zu, und ermächtige denselben auch einen andern Rechtsfreund mit derselben oder beschränkteren Vollmacht zu substituiren.

Signatum . . . Michael Párkányi,
Großhändler.

2. Házvételrei meghatalmazás.

Én alólirt Vidám Ferencz, fiamat Vidám Móriczo ezennel feljogositom, nevemben Friss Oszkár tulajdonát képző Váczon 20. sz. a. fekvő házat részemre megvenni, 4000 oszt. ftig igérhetni, és a vétel esetében, az egész vételárnak egy hónapi letételére magát nevemben kötelezhetni

Kelt . . .

M. M.
N. N. } tanuk. Vidám Ferencz.

2. Vollmacht zum Kaufe eines Hauses,

kraft welcher ich endesgefertigter Franz Vidám meinen Sohn Moriz Vidám berechtige, das in Waitzen sub Nr. 20 liegende, dem Oskar Friss gehörige Haus für mich zu kaufen, und sich mit einem Kaufschilling bis zum Betrage von 4000 fl. öst. W. einzulassen, auch in dem Falle, daß der Kauf zu Stande käme, die wirkliche Abführung des Kaufschillings binnen 30 Tagen vom Tage des geschlossenen Vertrages zuzusichern.

Datum . . .

M. M. }
N. N. } als Zeugen.

Franz Vidám.

VII. CZIKK.

Csereszerződésről. (Vom Tauschvertrage.)

Csereszerződés alatt oly kötést értünk, melynél fogva egy dolog a másikért valakinek általadatik. Szükséges benne kitenni a cserélők neveit; leirni pontosan a csere tárgyait; a feltételeket az egyenetlen érték s az átadási határidő tekintetében.

1. Csereszerződés.

Alólirtak mai napon következő cserekötésre léptünk:

1-ör. N. N. helységben P. P. szomszédok között fekvő nemesi telkemnek, G. helységétől mint rendes lakhelyemtől való távolsága miatt kevés hasznát vehetvén, e telkemet átadom cserébe minden hozzá tartozó javakkal T. T. urnak örökösen és megváltozhatlanul.

2-or. E nemesi telekért én T. T. átadom viszont N. N. urnak örökösen és megásolhatlanul M. helységben R. R. szomszédok között fekvő nemesi telkemet minden hozzátartozó javakkal, kevesebb értéke miatt . . . . forintot készpénzül ráfizetvén.

3-or. Kölcsönös biztositás végett mindketten a törvényes szavatosságot magunkra vállaltuk.

4-er a szerződéstől járó bélyegszázalékot a szerződő felek közösen és egyenlőn viselik.

5-ör. E cserekötésünket mai naptól számitandó egy hónap alatt teljesitni fogjuk . . . . oszt. forint lekötése mellett, melyet egyik fél amásikon rövid szóbeli perrel megvehessen.

Melynek nagyobb erejéül e kötést két párban, mindketten saját kezeinkkel aláirtuk.

Kelt sat.

M. M. } tanuk. Aláirások.
N. N. }

1. Tauschvertrag.

Unterfertigte haben am heutigen Tage folgenden Tauschvertrag unter uns verabredet und geschlossen:

Erstens. Da ich N. N. von meinem in der Ortschaft M. zwischen den Nachbaren N. N. liegenden adeligen Grunde wegen seiner großen Entfernung von meinem Wohnorte wenig Nutzen ziehen kann, übergebe ich selben sammt allen dazu gehörigen Gütern dem Herrn N. N. perennaliter und unabänderlich.

Zweitens. Ich N. N. dagegen übergebe dem Herrn N. N. für diesen Grund meinen in der Ortschaft N. zwischen den Nachbaren N. N. liegenden adeligen Grund sammt allen dazu gehörigen Gütern perennaliter und unabänderlich, den geringeren Werth mit . . . Gulden öst. W. baar ersetzend.

Drittens. Zur gegenseitigen Sicherheit übernehmen wir Beide die gesetzliche Evittion.

Viertens. Die zu bemessende Stempelgebühr haben die Kontrahirenden zu gleichem Theile zu tragen.

Fünftens. Werden wir diesen unseren Tauschvertrag binnen einem Monate vom heutigen Tage an gerechnet durch Entrichtung der Summe von . . . Gulden öst. W. in Erledigung bringen, welch Summe einer en dem andern mittelst summarischer Prozedur eintreiben kann.

Urkund dessen zwei gleichlautende Exemplare von Beiden eigenhändig unterfertigt ausgestellt wurden.

Gegeben 2c.

M. M. } als Zeugen. (Unterschriften.)
N. N. }

2. Más példa.

Alulirtak között mai napon e következő csere köttetett:

1-ör. N. N. átadja négy fekete hintós lovát, minden szerszámostul T. T. urnak teljes tulajdoni joggal.

2-or. T. T. viszont arra kötelezi magát, hogy az említett négy lóért N. N. urnak három darab legszebb spanyol faju kosát a maga nemesitett nyájából szabad választással át fogja adni hasonlóan teljes tulajdoni joggal.

3-or. Az átadásnak e kötés aláirása után hat nap alatt meg kell történni, mely után a cserétől elállani többé egyik félnek is szabad nem leszen.

4-er. Az átadásig pedig, ha valamelyik fél a kötéstől elállana, tartozik a másiknak 10 körmöczi aranyat fizetni bánatpénzül.

Melynek Nagyobb erejéül e kötés két egyenlő párba foglaltatván, mind a két fél által saját kezével aláiratott.

Kelt sat.

M. M. } tanuk.
N. N. }

Aláirások.

2. Ein anderes Beispiel.

Unterzeichnete haben am heutigen Tage folgenden Tausch geschlossen

Erstens. N. N. übergibt seine vier Wagenpferde sammt allen Geschirren mit vollem Eigenthumsrecht dem Herrn T. T.

Zweitens. T. T. dagegen macht sich verbindlich, dem Herrn N. N. für die vier oben genannten Pferde drei der schönsten Widder aus seiner durch ihn selbst veredelten Heerde nach freier Wahl gleichfalls mit vollem Eigenthumsrechte zu überlassen.

Drittens. Die Uebergabe muß nach Unterfertigung dieses Vertrages binnen sechs Tagen geschehen, nach welcher von dem Tausche abzustehen keinem Theile mehr gestattet wird.

Viertens. Falls aber vor der Uebergabe einer von uns vom Vertrage abstände, ist er dem Andern 10 Stück Dukaten Reugeld zu zahlen verpflichtet.

Urkund dessen zwei gleichlautende von uns Beiden eigenhändig unterfertigte Exemplare ausgestellt wurden.

Signatum . . .

M. M. } als Zeugen.
N. N. }

Unterschriften.

VIII. CZIKK.

Adásvevési szerződésről. (Kaufvertrag.)

Ez által valamely dolog másnak bizonyos pénzmennyiségért engedtetik által. Az ingó dolgok kézről kézre adatnak Ingatlanoknál a törvényes teljes tulajdon csak a telekkönyvbei bejegyzés által szereztetik meg.

Ki lehet kötni adásvevéseknél :

a) A visszavásárlás fentartását; mikor t. i. az eladó köteleszteti magának a jogot, az eladott tárgyat a kapott eladási ár mellett visszavehetni. Kiköthető :

b) A visszeladás fentartása; ha t. i. ellenkezőleg a vevő tartja fenn a jogot, hogy az eladónak ugyancsak az eladási ár mellett az eladott dolgot visszaadhatja.

c) Az elővásárlási jog fentartása; ha t. i. az eladó kiköti, miszerint ha a vevő a vett tárgyat tovább eladni akarná, neki e vételben elsőbbsége legyen.

d) A próbárai vásárlás. Ennél a vevő fentartja magának a jogot, a kikötött, vagy a törvény által megszabott idő lejárta előtt a vételt visszavonni.

e) Jobb vevő fentartásávali eladásnak helye akkor van, midőn az eladó a visszalépési jogot azon esetre tartja fenn, ha egy meghatározott idő alatt jobb vevő találkoznék.

1. Adásvevési szerződés.

Alulirottak következő örök adásvevési szerződésre léptünk:

1. Én N. N. mint Hevesmegyében kebelezett és a 10. sz. telekkönyvben nevemre irva levő azon . . . i pusztarésznek, melyet ezelőtt négy évvel N. N. testvérektől örök áron véve szereztem, s mely északról N. N. délről N. N. keletről N. községének birtoka, végre nyugatról N, N. majorsági szőlője s erdeje által határoztatik, egész hosszában N. patak által hasittatik, s összesen 980 holdat, 1200 négyszeg ölével számitva, tevén részletesen 550 h. első osztályu szántóföldből, 220 hold kaszállóból, 90 hold jelenleg vizjárta tiszarétből s 120 hold szántóföldnek feltörhető legelőből áll, a rajta levő lakházzal s kerttel, gazdasági épületekkel, szárazmalommal, csárdával, minden néven nevezendő tartozékai- s járulékaival, és a hozzá tartozó összes jogokkal s haszonvételekkel együtt örökre s visszavonhatlanul eladom gr. N. L, urnak és nejének F. J. grófnő asszonynak 70,000 aust. ért. forintért, és beegyezem, hogy az eladott birtok reá telekkönyvileg is általirassék.

2. Az első pontban kitett holdszámért akkint állok jót, hogy ha az eladott jószágnak hiteles felméretése után abból egy egész holdnál több mennyiség hiányzanék: vevő gróf ur s grófnő asszony a mondott árból minden holdért 70 oszt. ftot visszatarthasson, vagy ha a mérés idején már az összes vételár lefizettetett volna, a hiánynak megfelelő mennyiséget tőlem sommás szóbeli per utján, visszavehesse. — Egyszersmind a birtok erős jogczimééert is a szavatosságot magamra s maradékaimra akkint vállalom: hogy ha e tekintetben a

vevő fél bárki által perrel megtámadtatik, őt a jószág birtokában saját költségemen védeni köteles leszek, s annak megtartásaért egész vagyonommal jót állok.

3. Az átruházási bélyegadót vevők tartoznak viselni.

4. Mi is alulirt gróf N. L. és F. J. az első pontban körülirt pusztarészt N. N. urtól a mondott áron, u. m. 70,000 austr. ért. forinton megveszszük, s az összegből 30,000 austr. forintot a birói átadás napján kész pénzben lefizetünk, a többi 40,000 forintot pedig magunknál kölcsön tartjuk, jogot adván N. N. urnak, hogy azt ezen szerződésbeli, s egyéb e megyében fekvő javainkra betábláztassa, s három év elteltével, félévenkint fizetendő 10,000 ftos részletekben felmondhassa : alávetvén magunkat e tekintetben a sommás szóbeli eljárásnak.

5. A jószágon levő beruházást, vetést, takarmányt, marhákat, gazdasági szereket, nevezetesen : 24 ökröt, s 800 darab birkát kezünkben levő leltár szerint, a két részről választandó 4 becsüs, s ezek által kiszemelendő becsülési elnök által meghatározandó áron ugyan mi alulirt vevők átvállalni ajánlkozunk.

6. Azon esetre, ha ezen emlitett szerződési pontok bármelyikétől vagy az egész adásvevéstől egyik vagy másik fél visszalépne, s a kikötött feltételeket pontosan meg nem tartaná : 500 cs. k. arany bánatbért kötünk ki, melyet a vonakodó vagy visszalépő félen a másik fél rövid szóbeli uton megvehet.

Kelt Gyöngyösön, 18 . .-ik évi tept. 2-kán.

N. N., mint eladó.

Gr. N. L. és gr. F. J., mint vevők.

M. M. }
N. N. } tanuk.

1. Kaufvertrag.

Endesgefertigte haben folgenden perennalen Kaufvertrag abgeschlossen:

Erstens. Ich N. N. habe jenen Theil der im Grundbuchsprotokolle Z. 10 auf mich geschriebenen, im Hevescher Komitate gelegenen — er Pußta, welchen ich vor vier Jahren von den Geschwistern N. N. jure perennali an mich brachte, und der nördlich von den Feldern der Gemeinde N. N., südlich von denen der Gemeinde N. N., östlich von denen der Gemeinde N. N., endlich westlich von den Allodial-Weingärten und der Waldung des N. N. begrenzt wird, der ganzen Länge nach von dem Bache N. durchschnitten ist,

und im Ganzen 980 Joch, 1200 □ Klafter zu einem Joch gerechnet, umfaßt, namentlich aus 550 Joch Ackerlandes erster Klasse, 310 Joch Wiesen und 120 Joch Weiden, die jedoch zu Ackerland benutzt werden können, besteht, sammt dem darauf befindlichen Wohnhause und dem Garten, den Wirthschasftgebäuden, der Mühle, Csárda und wie immer zu benennendem Zugehör, so wie auch mit allen dazu gehörigen Rechten und Nutznießungen — dem Herrn Grafen L. N. und seiner Gemahlin Frau Gräfin J. F. für 70,000 fl. öst. W. für immer und unwiderruflich verkauft, und willige ein, daß die verkaufte Realität grundbücherlich auf die Käufer geschrieben werde.

Zweitens. Für die im ersten Punkte angeführte Anzahl an Jochen stehe ich derart gut, daß, wenn nach authentischer Vermessung des verkauften Gutes davon mehr als ein Joch fehlen sollte, der kaufende Herr Graf und die Frau Gräfin von dem angegebenen Kaufschilling für jedes Joch 70 Gulden öst. W. zurückbehalten können, oder wenn zur Zeit des Ausmessens der ganze Kaufpreis bereits erlegt wäre, so können sie mich für die dem Abgange entsprechende Summe im Wege des summarischen mündlichen Verfahrens belangen. Zugleich nehme ich auch für den festen Rechtstitel die Verantwortlichkeit auf mich und meine Nachkommen derart, daß wenn in dieser Beziehung wer immer die kaufende Partei gerichtlich angreifen würde, ich verpflichtet bin, sie auf meine eigenen Kosten in dem Besitze des Gutes zu vertheidigen, und für dessen Erhaltung mit meinem gesammten Vermögen einzustehen.

Drittens. Die Uebertragungsgebühr haben die Käufer zu entrichten.

Viertens. Wir Unterfertigte, Graf L. N. und Gräfin J. F., kaufen das im ersten Punkte beschriebene Gut von dem Herrn N. N. für den angegebenen Preis, nämlich für 70,000 Gulden öst. W., und zahlen von dieser Summe 30,000 Gulden am Tage der gerichtlichen Uebergabe des Gutes in baarem Gelde, die übrigen 40,000 Gulden behalten wir aber bei uns als Anlehen, wir geben dem Hrrn N. N. das Recht, diese Summe auf das im Kontrakte uns überlassene Gut und auf unsere anderen Besitzungen in diesem Komitate intabuliren zu lassen; und nach drei Jahren kann er in halbjährig zahlbaren Raten zu 10,000 fl. öst. W. kündigen, indem wir uns in dieser Beziehung dem summarischen mündlichen Verfahren unterwerfen.

Fünftens. Die auf dem Gute befindliche Investition, Saaten, Futter, Rinder, Ackerbaugeräthschaften, namentlich 24 Stück Ochsen und 800 Stück Schafe werden, nach dem in unseren Händen befindlichen Inventar, vier von beiden Parteien zu wählende Schätzungsmänner und ein von diesen zu wählender Präses abschätzen, und wir Käufer bieten uns an, die oben erwähnten Gegenstände um den von der Schätzungskommission zu bestimmenden Preis zu übernehmen.

Sechstens. Für den Fall, daß eine oder die andere der kontrahirenden Parteien von welchem Punkte immer oder von dem ganzen Vertrage abstehen und die eingegangenen Pflichten nicht pünktlich erfüllen sollte, setzen wir ein Reugeld von 500 Stück k. k. Dukaten fest, welche von der weigernden oder zurücktretenden Partei die andere Partei im kurzen mündlichen Verfahren einheben kann.

Gegeben zu Gyöngyös, am 2. September 18 . . .

(L. S.) Graf L. N. und Gräfin J. F., als Käufer.
(L. S.) N. N., als Verkäufer.

M. M.
N. N. } als Zeugen.

2. Más.

Mi alulirtak, ugymint N. N. mint eladó, és P. R. mint vevő, következő örök adásvevési szerződést kötünk, a bennfoglalt pontok bármelyikének meg nem tartására szabott 2000 oszt. forintnyi kötbér kölcsönös lekötelezése mellett, u. m.:

1. Én N. N. örökösen eladom 35,000 osztr. ért. forintért ezen Nógrádmegye határában, és ugyan F. helységben fekvő ekkorig tagositatlan részjószágomat, mely áll 4 hold belső telek, 150 hold szántóföld, 25 hold kaszálló rét, s 315 hold erdőből, és 15 fertály majorsági, s 75 fertály dézmás szőlőből, a szántóföldet s erdőt 1200, a rétet 800 négyszögölével számitván, a mint azt őseimtől örökösödési joggal nyertem s vevő urnak átadott osztálylevelemben foglaltatik, az ezen emlitett részbirtokhoz járuló kisebb királyi jogokkal, s mindennemű javadalmak és haszonvételekkel, kivévén mindazáltal a birtokhoz tartozott 3 jobbágytelek s 7 zsellér után reménylhető kárpótlást, melyet magamnak tartok fenn, s magamra vállalván mindezen előadottakra nézve a törvényes szavatosságot s jótállást ugy jogi, mint mennyiségi tekintetben.

2. Én pedig alulirt P. R. a fenebb leirt részjószágot a mondott árért, u. m. 35,000 oszt. ftért megveszem, mely árt három egyenlő részletben, u. m. ezen szerződés aláirásakor 11,666 ft. 66$^2/_3$ krral, az átadás alkalmával ugyanannyi összegben, végre f. évi Szent-Mihály napján szintén annyival fogok lefizetni, oly kikötéssel mindazáltal, hogy ha az emlitett harmadik részlet fizetésének határidejéig az erdő iránti versengés rendbe nem hozatnék, a harmadik részletet, t. i. 11,666 ft. 66$^2/_3$ krt., jogaim biztositására, az érintett ügynek befejezéseig, s az erdőrésznek minden nehézségtől s tehertől ment tiszta átadásaig, visszatarthassam, s ezen összeg után minden kamatfizetéstől ment legyek. — Kifizethetem pedig az eladó urat akár készpénzzel, akár pedig beváltott s betáblázott kötelezvényeivel, melyeket a mondott határnapokon előmutatni tartozom, ellenkező esetben alávetvén magamat a legszigorubb rövid szóbeli eljárásnak az illető biróság előtt, s a fennkitett kötpénzt kifizetni tartozván.

3. Ugyan én alulirt vevő, tekintvén eladó urnak a jelen pénzviszonyok által okozott aggodalmát, beleegyezem, hogyha a részletek lefizetésére kitüzött időkben a pénz értéke

alább szállani tapasztaltatnék, a mostani s akkori pénzfolyam közti különbséget pótolni fogom; ellenben.

4. Alulirt eladó a mondott árért átengedi minden a jószágon levő készletét, vetését s takarmányát, ugy a lakházban levő butornemüeket is.

5. Ha alulirt vevőnek módja s kedve volna a jószág átadása alkalmával, melynek legfelebb mától két hónap alatt meg kell történni, a különben csak folyó évi Mihály napra kötelezett harmadik részletet — időközben az erdő iránti kérdés is megszünvén — egyszerre lefizetni: ez esetben eladó kötelezi magát a részlet öt száztólijának elengedésére, s az urbéri kárpótlásból remélyhető jövedelmet is alul nevezett vevőnek hagyja.

Kelt Balassa-Gyarmaton február 1-ső napján

M. M. } tanuk. N. N., mint eladó.
N. N. } P. R., mint vevő.

2. Ein anderes Beispiel.

Wir Unterfertigte, nämlich N. N. als Verkäufer und P. R. als Käufer, haben folgenden perennalen Kaufvertrag, mit der Bestimmung eines Reugeldes von 2000 Gulden öst. W. für die Nichthaltung welch' immer Punktes der Uebereinkunft, abgeschlossen:

Erstens. Ich N. N. verkaufe perennaliter für 35,000 Gulden öst. W. meinen in diesem Komitate, namentlich in der Gemeinde T. gelegenen Besitzantheil, bestehend aus 4 Joch Intravillangrund, 150 Joch Ackerland, 25 Joch Wiesen, 315 Joch Waldungen, 15 Viertel Allodial- und 75 Viertel Zehent-Weingarten, das Ackerland und Waldungen mit 1200, die Wiesen mit 800 □ Klafter berechnet, wie ich es von meinen Ahnen erbte, und wie es in meinem dem Herrn Käufer übergebenen Theilungsbriefe beschrieben ist, sammt den zu dem erwähnten Besitzantheile gehörigen Regalbenefizien und wie immer zu benennenden Nutznießungen, ausgenommen jedoch die für drei Bauernsessionen und 7 Häusler, die früher zu dem Gute gehörten, zu gewärtigende Entschädigung, die ich mir vorbehalte; und ich übernehme hinsichtlich des Gesagten die gesetzliche Verantwortlichkeit und Garantie in rechtlicher, wie quantitativer Beziehung.

Zweitens. Ich unterfertigter P. R. aber kaufe den oben beschriebenen Besitzantheil für die angegebene Summe, nämlich für 35,000 Gulden öst. W., welche Summe ich in drei gleichen Theilen, und zwar bei Unterfertigung dieses Vertrages mit 11,666 fl. 66²/₃ kr. öst. W., nach der gesetzlichen Uebergabe mit einer ebenso großen Summe, endlich zu Michaeli d. J, mit eben so viel zu erlegen, unter der Bedingung jedoch, daß wenn bis zu dem Termine, wo die dritte Rate, nämlich 11,666 fl. 66²/₃ kr. öst. W. zu erlegen ist, der Waldstreit noch nicht geschlichtet sein sollte, ich zur Sicherung meiner Rechte bis zur Ausgleichung der erwähnten Angelegenheit und bis zur, von allen Lasten freien Uebergabe des Waldantheiles mir zurückbehalten kann, und für diese Summe von jeder Interessenzahlung frei sei.

Es steht mir frei dem Herrn Verkäufer im baaren Gelde oder in eingelösten und extabulirten Obligationen zu zahlen, die ich an den erwähnten Zahlungstagen vorzuzeigen verpflichtet bin, widrigenfalls ich mich dem strengsten mündlichen Verfahren vor dem betreffenden Gerichte unterwerfe und das oben erwähnte Reugeld zu zahlen verpflichtet bin.

Drittens. Ich unterfertigter Käufer verspreche in Berücksichtigung der, durch die gegenwärtigen Geldverhältnisse verursachten Besorgnisse des Herrn Verkäufers, wenn bis zu den für die Zahlung der Raten bestimmten Terminen der Werth des Geldes sinken sollte, die Differenz zwischen dem jetzigen und dem dann geltenden Geldkurse zu ersetzen; dagegen überläßt

Viertens der unterfertigte Verkäufer für den genannten Kaufschilling dem Käufer alle auf dem Gute befindlichen Geräthschaften, die Saaten, das Futter, so wie die im Wohnhause sich befindenden Möbeln.

Fünftens. Wenn der unterzeichnete Käufer die Mittel hätte, und Willens wäre bei Gelegenheit der Uebergabe des Gutes, die höchstens von heute über zwei Monate geschehen muß, die übrige nur zu Michaeli d. J. fällige dritte Rate (wenn nämlich indessen auch die Frage hinsichtlich des Waldes beigelegt ist) auf einmal zu erlegen, so verpflichtet sich der Verkäufer in diesem Falle fünf Prozent der Rate nachzulassen und auch das durch die Urbarialentschädigung zu hoffende Einkommen dem gefertigten Käufer zu überlassen.

Gegeben zu Balassa-Gyarmat, am 1. Februar 18 . . .

(L. S.) N. N., als Verkäufer.
(L. S.) P. R., als Käufer.

M. M.
N. N. } als Zeugen.

3. Más példa.

(Szabad kir. városban fekvő ház és földek iránt.)

Alulirt adom tudtára mindenkinek, a kit illet, hogy elkerülhetetlen szükségemtől kényszeríttetvén, különösen azon okból, hogy részint az atyámról rám háramlott adósságokat kifizethessem, részint N. utczában fekvő s a folyó évi tüzveszély által elpusztult házamat ujra felépithessem, részint műhelyemet a szükséges műszerekkel felkészíthessem, e sz. kir. D. városban Z. utczában levő a 21. sz. telekkönyvben reám irt (itt következik a ház fekvésének leirása) s szülőimtől öröklött házamat, minden hozzátartozó szántóföldekkel és kaszáló-rétekkel nemzetes T. T. urnak, s mindkét nemen levő maradékainak és hagyományosainak, ... forintért o. ért. — mely pénzt mai napon hiány nélkül fel is vettem, — ugyanazon joggal, melyen én és szülőim birtuk, örökösen s megmásolhatlanul eladtam, már birtokába is bocsátottam, semmi jogot és sajátságot arra nézve sem magamnak, sem maradékaimnak fen nem tartván, sőt a törvényes szavatosságot és védelmet, minden háborgatók és perleke-

dők ellen, kik a vevő urat vagy maradékait vagy hagyományosait a fentebb emlitett ház vagy hozzátartozó földek és rétek miatt megtámadnák, ezennel világosan magamra és maradékaimra vállalván. Miről kiadtam e saját kezemmel aláirt és szokott pecsétemmel megerősitett örökbevalló levelemet, és jogot adok vevő urnak, e szerződést telekkönyvileg bejegyeztetni.

Kelt sat.

M. M. } tanuk.
N. N. }

N. N. m. k. eladó.
J. Z. vevő.
(P. H.)

3. Ein drittes Beispiel

(in Betreff städtischer Gründe und Felder).

Endesgefertigter gebe hiermit bekannt Allen, denen daran gelegen ist, daß ich durch die äußerste Noth gedrungen, hauptsächlich aus dem Grunde, um theils die rückständigen Schulden meines Vaters tilgen, theils mein in der R. Gasse liegendes, durch die diesjährige Feuersbrunst verheertes Haus neuerdings aufbauen, theils meine Werkstatt mit den nöthigen Werkzeugen versehen zu können, das im Gebiete der Freistadt N. befindliche, im Grundbuchsprotokoll 21. auf mich verbücherte (hier folgt die Beschreibung), von meinen Eltern ererbte Haus, sammt allen dazu gehörigen Aeckern nnd Wiesen, dem Herrn N. und dessen Nachkommen beiderlei Geschlechtes und Legatarien für die Summe von .... fl. öst. W., welches Geld ich heute auch baar und richtig erhalten, mit denselben Rechten, mit welchen ich und meine Eltern es besaßen, perennaliter und unabänderlich verkauft und übergeben habe, weder mir noch meinen Nachkommen hierzu irgend ein Recht und Eigenthum vorbehalten, sondern vielmehr auch die gesetzliche Eviktion, Vertheidigung und Schutz gegen alle Störer und Litiganten, die sich hinsichtlich des obbenannten Hauses oder der dazu gehörigen Felder und Wiesen vorfinden sollten, hiermit ausdrücklich sowohl rücksichtlich der Person des Herrn Käufers, wie auch seiner Nachkommen und Legatarien auf mich und meine Nachkommenschaft nehmend. Urkund dessen dieses mit eigener Unterschrift und Siegel bestätigte Perennal-Fassionsschreiben ausgestellt wurde, und räume dem Herrn Käufer das Recht ein, diesen Vertrag grundbücherlich eintragen zu lassen.

Signatum 2c.

M. M. } als Zeugen.
N. N. }

N. N. m. p. Verkäufer.
J. Z. Käufer.
(L. S.)

4. Szántóföld-eladás.

Alulirtak mai napon következő örök-eladási szerződésre léptek:

1. Én alulirt V. Jakab örökösen eladom B. Jánosnak azon két holdnyi kiterjedésü szántóföldemet, mely N. N. és M. M. szomszédok földei közt a kishalmi dülőben, N. mező-

város határában fekszik, 200 oszt. ért. forintért, magamnak semmi jogot és tulajdont meg nem tartván, s kötelezem magamat ezen földnek azonnali átadására.

2. Én pedig alulirt B. János a nevezett szántóföldet V. Jakabtól a mondott áron megveszem, s a kitett 200 forintnyi árból 100 forintnak azonnal a szerződés aláirásakor, a másik 100 forintnak pedig három hónap mulva leendő lefizetésére magamat szorosan kötelezem; mit ha elmulasztanék, az eladónak szabadságában álljon ez összeget rajtam szóbeli sommás eljárás utján megvenni.

3. A bélyegadót s egyéb átadási költséget a vevő (eladó) fél fogja viselni.

Soroksár, május 1. 18 . . .

M. M.
N. N. } tanuk. (Aláirások.)

4. Kaufkontrakt über einen Acker.

Endesgefertigte haben am heutigen Tage folgenden Kaufkontrakt abgeschlossen:

Erstens. Ich endesgefertigter Jakob B. verkaufe dem Joh. B. meinen zwei Joch großen, im Kishalmer Felde, in dem Gebiete des Marktes N. zwischen den Gründen der Nachbaren N. N. und M. M. gelegenen Acker um 200 fl. öst. W.; ich behalte mir gar kein Recht auf diesen Besitz vor und verspreche den Acker allsogleich gerichtlich zu übergeben.

Zweitens. Ich endesgefertigter Johann B. aber kaufe den erwähnten Acker von Jakob B. für den angegebenen Preis und verpflichte mich streng 100 Gulden öst. W. von dem Kaufschilling allsogleich nach Unterzeichnung des Kontraktes, die andern 100 Gulden aber nach drei Monaten zu zahlen; sollte ich dies versäumen, so steht es dem Verkäufer frei, im Wege des mündlichen summarischen Verfahrens diese Summe von mir einzutreiben.

Drittens. Die Stempelsteuer und anderen Ueberschreibungskosten übernimmt die kaufende (verkaufende) Partei.

Soroksár, am 1. Mai 18 . . .

M. M.
N. N. } als Zeugen. (Unterschriften.)

5. Urbéri telek eladása.

Alulirtak az alább megírt napon következő örökeladási szerződést kötöttünk.

1. Én A. B. azon Veres János-féle árváktól általam folyó évi május 1-jén vett s jelenleg . . . sz. telekkönyvben nevemre írt házból s belső telekből, 25 hold szántóföldből, 19 hold (kaszálló) rétből, a szántóföldeket 1200, a réteket 800 négyszegölével számitva, s a majdan elkülönözendő közlegelőbeli illetőségből álló (volt jobbágyi) telket, mely

most még tagositva nem lévén, Tata város határában összesen 12 darabban fekszik (vagy mely Tata város határában, a nagyhalmi dülőn, egy tagban, N. N, s N. N. szomszédságában fekszik); C. D. urnak 3000 háromezer o. ért. forintért örökösen eladom, magamnak semmi tulajdoni jogot meg nem tartván.

2. Az idei termést még én alulirt eladó fogom élvezni; s a házat ugyan azonnal, a földeket pedig megtörtént aratás s kaszálás után adandom át.

3. Alulirt vevő a vételárnak egy harmadát, u. m. 1000 forintot a jelen szerződés aláirásakor, másik harmadát f. évi Szent-Mihály napján, midőn a telek, minden tartozandóságaival neki átadatik, harmadik harmadát pedig jövő 1853-ik év első napján fogja lefizetni; elmulasztás esetében alávetvén magát a sommás szóbeli eljárásnak.

4. A bélyegadót s egyéb átadási költségeket a két fél egyenlő részekben fogja viselni.

5. A telekkönyvi átirás csak a teljes lefizetés után történik meg.

Kelt Tatán, augusztus 1. napján 18 . . .

M. M. }
N. N. } tanuk. (Aláirások.)

5. Verkauf einer Urbarialsession.

Wir Endesgefertigte haben am unterzeichneten Tage folgenden Kaufvertrag abgeschlossen:

Erstens. Ich B. A. verkaufe die am 1. Mai d. J. von den Waisen des Johann Veres durch mich gekaufte und gegenwärtig im Grundbuchsprotokolle . . . . auf meinen Namen eingeschriebene, aus einem Hause und Intervillangrund, 24 Joch Ackerland und 10 Joch Wiesen — von dem Ackerlande 1200 □ Klafter, von den Wiesen aber 800 □ Klafter auf ein Joch gerechnet, — so wie einem Antheile von den noch nicht abgesonderten Hutweiden bestehende (gewesene Unterthanen-) Session, die jetzt noch nicht kommassirt ist und in dem Gebiete der Stadt Dotis, zusammen in zwölf Stücken vertheilt liegt, dem Herrn D. C. für 3000 Gulden, sage drei Tausend Gulden öst. W. und behalte mir auf dieselbe kein Eigenthumsrecht bevor.

Zweitens. Die diesjährige Fechsung fällt noch mir unterzeichnetem Verkäufer zu, und das Haus übergebe ich zwar gleich, die Gründe jedoch erst nach dem Mähen und nach der Ernte.

Drittens. Der gefertigte Käufer wird einen Drittheil sogleich bei Unterzeichnung dieses Kontraktes, den zweiten Drittheil auf Michaeli d. J., wenn die Session mit aller Zubehör ihm übergeben wird, den dritten Drittheil am ersten Tag des kommenden Jahres 18 . . . zahlen; im Weigerungsfalle unterwirft er sich dem summarischen mündlichen Verfahren.

Viertens. Die Stempelabgabe wie andere Ueberschreibungskosten tragen beide Parteien zu gleichen Theilen.

Fünftens. Die Grundbuchs-Ueberschreibung kann nur nach gänzlicher Bezahlung erfolgen.

M. M.
N. N. } als Zeugen. (Unterschriften.)

6. Jószág eladása iránti szerződés.

Alulirtak mai napon következő szerződésre léptünk:

1. Gróf Dombováry József ur eladja N. községben fekvő . . . sz. telekkönyvbe nevére irt majorsági jószágát minden tartományaival s épületeivel Virág Benedek urnak ötvenezer o. ért. ftért.

2. Ezen vételár következőleg fog törlesztetni, ugyanis:

a) Vevő ur ezen szerződés aláirásakor letesz 20,000 azaz huszezer o. ért. ftot.

b) 15,000 azaz tizenötezer o. ért. ftot tartozik jövő 1856. esztendei febr. 1-jén lefizetni.

c) 10,000 azaz tizezer o. ért. ftot vevő ur akép tisztáz le, hogy a jószágon betáblázva levő azon sommát átalvállalja. Köteleztetik annálfogva vevő ur mától 30 nap alatt a bejegyzett hitelezőktől az eladó urat felmentő nyilatkozatot megszerezni, azon hozzátételt is tartalmazót, hogy hitelező uraknak ennekutána azon betáblázott követelésükre nézve senki más, mint vevő ur ellen lesz keresetök.

d) Ötezer o. ért. ft. a megvett jószágon marad, a mitől vevő ur félévenkint fizeti az 5% kamatot, s eladó urnak ezennel jogot ad, azon 5000 o. ért. ft. hátralék-összeget az eladott jószágra betábláztathatni. Felmondásra mindkét részről $\frac{1}{4}$ év határoztatik.

3. A jószág átadásának ezen szerződés aláirása napjától 14 nap alatt kell megtörténni.

4. Eladó ur kötelezi magát ezen szerződés aláirásakor egyuttal a jószágot érdeklő minden okiratokat vevő urnak átszolgáltatni.

5. Vevő urnak megengedtetik ugyan ezen eladott jószágot mindjárt telekkönyvileg átiratni, hanem ő tartozik viselni minden átruházási s átirási költségeket is.

Miknek állandó voltára ezen szerződés két párban kiadatott, s két megkért tanu előtt aláiratott.

Kelt . . . Gróf Dombováry József, mint eladó.

M. M.
N. N. } tanuk. Virág Benedek, mint vevő.

6. Kaufvertrag über ein Gut.

Die Unterfertigten haben am heutigen Tage folgenden Kontrakt abgeschlossen:

1. Es verkauft Herr Joseph Graf von Dombováry sein ihm eigenthümliches Gut im Dorfe N., Grundbuchsprotokoll . . . ., sammt allen Appertinentien und Gebäuden dem Herrn Benedikt Virág für den verabredeten Kaufpreis von 50,000, sage fünfzig Tausend Gulden öst. W.

2. Diesen Kaufschilling hat Herr Käufer in folgenden Raten zu entrichten:

a) Bei der Unterschrift dieses Vertrages wird derselbe erlegen 20,000, d. i. zwanzig Tausend Gulden öst. W.

b) 15,000, d. i. fünfzehn Tausend Gulden öst. W. sind zu erlegen am 1. Februar des kommenden Jahres 18 . . .

c) 10,000, sage zehn Tausend Gulden öst. W. sollen durch Uebernahme der eingetragenen Schulden auf Rechnung des Kaufgeldes getilgt werden, wobei es dem Herrn Käufer zur Pflicht gemacht wird 30 Tage nach Fertigung dieses Kontraktes die Erklärung der hypothekarischen Gläubiger beizubringen, daß sie dem Herrn Verkäufer seine persönlichen Verbindlichkeiten gegen sie völlig entlassen, und sich wegen ihren Forderungen lediglich an den Herrn Käufer halten wollen.

d) 5000, sage fünf Tausend Gulden sollen auf dem verkauften Gute als Rückstand liegen bleiben. Herr Käufer verpflichtet sich nach diesem Kapital 5% Zinsen halbjährig zu entrichten, und räumt dem Herrn Käufer das Recht ein, dasselbe Kapital auf das verkaufte Gut grundbücherlich vormerken zu können. Zur Aufkündigung dieser rückständigen Summe wird beiderseits ein Vierteljahr festgesetzt.

3. Die Natural-Uebergabe des Gutes wird 14 Tage nach Fertigung dieses Kontraktes erfolgen.

4. Der Herr Verkäufer verspricht dem Herrn Käufer alle dieses Gut betreffenden Urkunden allsogleich zu übergeben.

5. Dem Herrn Käufer wird zugestanden, daß er sich die Realität in dem öffentlichen Buche zum vollkommenen Eigenthum zuschreiben lassen könne, doch hat er alle Kosten zu tragen.

Urkund dessen dieser Vertrag in zwei gleichlautenden Parien verfaßt und von zwei Zeugen unterschrieben wurde.

Signatum . . .

Joseph Graf v. Dombováry,
als Verkäufer.
Benedikt v. Virág,
als Käufer.

M. M.
N. N. } als Zeugen.

IX. CZIKK.

Társasági szerződésről. (Gesellschaftsvertrag.)

Ha két vagy több személy vagy csak fáradságaikat, vagy dolgaikat is közös haszonra vagy keresetre egyesíti, társasági szerzödés keletkezik. A társasági tagoknak nem szükséges épen mindig egyenlö

arányban a társasági czél elérésére részt venni; egyik társ csupán valami munkát vállalhat, míg mások egyedül pénzzel járulnak a társasághoz; lehetnek oly tagok is, kik mind a kettőre kötelezik magokat. Minden esetben a tagoktól csupán azt lehet követelni, mit a társasági szerződésben köteleztek; és az, mi a közös üzlet vitelére mindnyájok részéről világosan köteleztetett, alaptőkéjét teszi a társaságnak. A mit ezen kivül a tagok egyenkint birnak, külön vagyonnak tekintetik. A ki képességgel bir kötelezettségeket vállalni, az társasági szerződést is köthet.

Minden társasági szerződésnek irásban kell köttetni, s abban pontosan meghatározandó, hogy mi czélja az egyesülésnek, mivel tartozik mindenik a közös czél elérésére közremunkálni, és hogy aránylag mindenik tag mennyiben részesül a haszon vagy veszteségben. Irásbeli szerződés, csak jelentéktelenebb egyesüléseknél maradhat el. Ha a szerződésben meg nem határoztatott, hogy mindenik tag mennyit ad a közösbe, ugy a társaság mindenik tagja egyenlő részletet köteles betenni-

Nyereség az, a mi minden költségek, veszteségek s az alaptőke levonása után megmarad. Azon tagok, kik a közügyet vezetik, kötelesek az alaptőke, a kiadás és bevétel iránt a többieknek számolni. Megszünik pedig a társaság, ha az alaptőke elveszett; ha a kezdett ügylet bevégeztetett; ha a kiszabott határidő letelt; vagy a társasági czél elérése valami okból lehetlenné válik. Hogy ha pedig azon tag, kitől kiváltképen függött az ügylet vitele, kilép, vagy meghalálozik, akkor szabadságukban áll a többi tagoknak, még a kikötött idő letelte előtt is, visszalépni.

A társasági szerződésekről nehány példát felhozunk.

1. Társasági szerződés.

Alulirtak mai napon „N. N. és társai" czím alatt társaságba állottunk a végett, hogy Magyarországból Austriába különféle termékekkel kereskedést üzzünk, melyre nézve e következő feltételekben egyeztünk meg :

1-ör. Hogy a társaság mindaddig fenálljon, mig tagjainak többsége azt szükségesnek itélendi.

2-or. Mindenik tag . . . ezer forintot tartozik az egyesülés költe után két hét alatt a társaság pénztárába beadni, s mindenik tagnak az általa befizetendő pénzmennyiségről a befizetéskor nyugtatvány fog a társaság alább megnevezendő igazgatója által az egész társaság nevében kiadatni, azon lekötelezésével a társaságnak, hogy a pénzmennyiségért, minden tag egyik a másikért, azaz : egyetemben fogja magát kötelezni.

3-or. A tagok legnagyobb bizodalmat helyheztetvén N. N. ur tudományába és tapasztalásába, közakarattal őt választották a társaság igazgatójává s a pénz beszedőjévé, ki egyszersmind a társaság nevében az aláirásokat is tenni fogja.

4-er. Az igazgató kötelezi magát, hogy minden évnegyed végén számadását elkészitvén, azt a tagoknak vizsgálás végett elejökbe fogja terjeszteni s velök a kereskedés további miként folytatása felől tanácskozni.

5-ör. A többi tagok pedig mindnyájan arra kötelezték magukat, hogy az összegyült társaságnak és igazgatónak rendeléseit hiven fogják teljesiteni, nevezetesen minden kiküldetésekben haladéktalan és pontosan el fognak járni.

6-or. A tagoknak, midőn a társaság dolgában fognak foglalatoskodni, személyes költségeikre 3 oszt. ftnyi napi díj fog járni; — a többi költséget pedig mindenik tartozik naponkint feljegyezni, s az igazgatónak hónaponkint beküldeni.

7-er. Minden évben a 12-dik hónap utolsó napjaiban a társaság egész állapotja közgyülésen meg fog vizsgáltatni; s a nyereség — levonatván belőle az igazgató részére száztól három — egyenlően elosztatik a tagok között, oda értve az igazgatót is.

8-or. Ha a társaságnak több pénzre lenne szüksége : azt az igazgató a tagok összegyülésekor nekik elejökbe fogja terjeszteni, s ha azok is jóváhagyják véleményét, akkor a

társaság nevében, de csak a társaság által megszabandó mennyiségig, pénzeket kölcsönözhet; és az ily kölcsönözésről kiadandó kötelezvény az egész társaságot fogja kötelezni.

9-er. Uj tagokat csak az egész társaság közgyülése fogadhat el.

10-er. Ha valamelyik tag valamely fontos okból, — melynek mindazáltal két más tag által helyesnek kell itéltetnie — idő előtt ki akarna lépni a társaságból: tartozik ezt fél évvel előbb a társaságnak bejelenteni, vagy pedig ha ezt nem tenné, az általa befizetett pénzmennyiséget még fél évig a társaság birtokában hagyni.

11-er. A mely tag a rábizott ügyekben eljárni vonakodnék, vagy számadásait hibásan készitné, az a társaság közgyülése által a társaságból kirekesztetik; befizetett pénzét azonban a társaságtól — netaláni számadási tartozásai a társaság részére levonatván — visszakapja.

11-er. A társaság teljes eloszlásakor annak egész tőkeértéke a tagok között egyenlően fog elosztatni.

Melynek megerősitésére, ezen kötés minden tag által aláiratván, kinek-kinek egy példányban kiadatott.

Kelt sat.

M. M. }
. N. } tanuk. Aláirások.

1. Gesellschaftsvertrag.

Unterfertigte sind am heutigen Tage unter der Firma: „N. N. & Comp." in eine Gesellschaft zu dem Zwecke getreten, mit verschiedenen Produkten aus Ungarn nach Oesterreich Handel zu treiben; weshalb wir die folgenden Bedingnisse eingegangen sind:

Erstens. Daß die Gesellschaft so lange fortbestehe, als die Mehrheit der Mitglieder dies wünscht.

Zweitens. Jedes Mitglied ist verpflichtet nach Zustandekommen des Vereines binnen zwei Wochen . . . Gulden in die Kasse der Gesellschaft einzulegen, worüber ihm bei Gelegenheit der Einzahlung durch den unten zu benennenden Direktor der Gesellschaft eine Quittung im Namen der ganzen Gesellschaft ausgefolgt wird, mit der Verbindlichkeit, daß sich für diese Geldquantität jegliches Mitglied, eins für's andere, d. h. in solidum verpflichten wird.

Drittens. Da die Mitglieder ihr größtes Vertrauen in die Kenntnisse und Erfahrung des Herrn N. N. setzen, wählten sie ihn einstimmig zum Direktor und Kassier der Gesellschaft, der die Unterschriften im Namen der Gesellschaft besorgen wird.

Viertens. Der Direktor verbindet sich, zu Ende jedes Vierteljahres seine Rechnung zu verfertigen, und selbe den Mitgliedern zur Einsicht vorzulegen, und sich mit ihnen über den ferneren Betrieb des Handels zu berathen.

Fünftens. Die übrigen Mitglieder aber verpflichten sich sämmtlich die Verordnungen der versammelten Gesellschaft und des Direktors zu vollführen, insbesondere alle Exmissionen ohne Verschub und pünktlich zu besorgen.

Sechstens. So oft die Mitglieder in Angelegenheiten der Gesellschaft beschäftigt sein werden, wird Ihnen für persönliche Unkosten ein Diurnum von drei Gulden öst. W. ausgeworfen, sonstige Spesen aber ein jedes Mitglied täglich aufzuzeichnen und dem Direktor allmonatlich einzusenden schuldig ist.

Siebentens. Der Zustand der Gesellschaft wird alljährlich in der an den letzten Tagen des zwölften Monates abzuhaltenden Versammlung genau investigirt; von dem vorhandenen Gewinnste werden drei Prozent für den Direktor abgezogen, das Uebrige aber unter den Mitgliedern gleich getheilt, hierunter auch den Direktor verstanden.

Achtens. Wenn die Gesellschaft mehr Geld benöthigte, wird es der Direktor bei Versammlung der Mitglieder selben vorbreiten, und falls diese seine Meinung genehmigen, so kann er im Namen der Gesellschaft die durch selbe zu bestimmende Summe leihen, und die von solchem Darlehen ausgestellte Obligation wird die ganze Gesellschaft verbinden.

Neuntens. Neue Mitglieder kann nur die Versammlung der ganzen Gesellschaft aufnehmen.

Zehntens. Wenn eines der Mitglieder aus wichtigem Grunde, den jedoch auch zwei andere Mitglieder für billig erachten müssen, aus der Gesellschaft vor der Zeit austreten wollte, so ist er verpflichtet, dieses der Gesellschaft ein halbes Jahr früher zu melden, oder aber, falls er dies unterließe, die durch ihn eingezahlte Geldquantität noch ein halbes Jahr im Besitze der Gesellschaft zu lassen.

Eilftens. Wenn ein Mitglied die ihm anvertrauten Angelegenheiten zu verrichten versäumen sollte, oder seine Rechnungen fehlerhaft einreichen möchte, kann es durch die Versammlung der Gesellschaft aus ihrer Mitte ausgeschlossen werden, sein eingezahltes Geld jedoch wird er nach Abzug seiner etwaigen Rechnungsschulden von der Gesellschaft zurück bekommen.

Zwölftens. Nach gänzlicher Auflösung der Gesellschaft wird das ganze Kapital unter den Mitgliedern gleich vertheilt.

Urkund dessen wird dieser Vertrag durch alle Mitglieder unterfertigt und jedem in separatem Exemplare ausgefolgt werden.

Gegeben ꝛc. (Unterschriften.)

2. Hasonló példa.

Alulirottak mai nap következő társasági szerződést kötöttek:

1. Alulirott tagok fűszerkereskedés közös állitására s vitelére egyesültek, s e czélra egyenkint 2000 ftot. o. ért. tartoznak befizetni.

2. Kötelezik magokat 6 évig együtt maradni; ha pedig ezen idő lejárta előtt egyik vagy másik fél a társaságból kilépni akarna, ugy tartozik maga helyett egy szakértő társat állitani, ki a közös czél elérésére hasonlag 2000 fttal o. ért. járuljon.

3. Mind a két társasági tag beleegyezése nélkül adósságot csinálni nem szabad.

4. Minden év végén a nyereség vagy veszteség kiszámitása végett leltár lesz készitendő.

5. Mindenik félnek jogában áll évenkint háztartására a közös pénztárból 400 o. ért. ftot kivenni, a mi pedig ezen összeg s a kiadások levonása után megmarad, az a közös üzlet kiterjesztésére lesz forditandó.

Kelt . . .

M. M. } tanuk. — Pattogó Ábrahám.
N. N. } — Szivos Gáspár.

2. Ein anderer Vertrag.

Wir Endesgefertigten haben am heutigen Tage folgenden Gesellschaftsvertrag geschlossen:

1. Unterfertigte errichten eine gemeinsame Specerei-Handlung und Jeder legt zum Betriebe des Geschäftes eine Summe von 2000 fl. öst. W. ein.

2. Sie verpflichten sich 6 Jahre beisammen zu bleiben; sollte aber einer oder der andere vor Verlauf dieser Zeit aus der Gesellschaft treten wollen, so hat er ein anderes der Handlung kundiges Individuum mit einer Einlage von 2000 fl. öst. W. zu stellen.

3. Ohne Einwilligung beider kontrahirenden Theile können keine Kapitalien aufgenommen werden.

4. Mit Ende eines jeden Jahres ist zur Berechnung des Gewinnes oder Verlustes ein Inventar zu errichten.

5. Es wird festgesetzt, daß ein jeder der Gesellschafter jährlich aus der Gesellschaftskasse zu seinem Unterhalte 400 fl. zu nehmen berechtigt ist; was nun nach Abzug dieser Summe und der erforderlichen Auslagen erübrigt, ist zur Erweiterung der Handlung zu verwenden.

Signatum . . .

M. M. } als Zeugen. — Abraham Pattogó.
N. N. } — Kaspar Szivos.

X. CZIKK.

Egyességről. (Vom Vergleiche.)

Midőn két vagy több személy bizonyos jog felett perlekedett, s végre abban állapodtak meg, hogy valamit kölcsönösen engedjenek, akkor *egyesség* jö létre.

1. Biróság előtt kötött egyesség.

Alulirottak tettes — N. N. szolgabiró ur előtt folyamatban lévő pernek örök megszüntetése végett következő egyességet kötnek:

1. Alperes Faragó Dániel kötelezi magát 100 o. ért. követelése fejében felperes Boszus Sándor urnak kamat nélkül, végrehajtás terhe alatt, jövő hó elsején 75 o. ért. ftot fizetni.

2. A perköltségekre nézve határoztatik, hogy mindenik a magáéit megtérités igényelhetése nélkül viselni fogja.

3. Felperes ur alperes ur ajánlatát elfogadja, s annak rtelmébeni kielégittetése után, e peres tárgyra nézve alperes ur elleni minden igényeiről lemond.

Kelt . . .

Előttünk.

M. M. szolgabiró. Boszus Sándor.
N. N. esküdt. Faragó Dániel,

1. Gerichtlicher Vergleich.

Unterfertigte Parteien haben, — um einen zwischen ihnen vor dem Herrn Stuhlrichter N. N. anhängigen Rechtsstreit aufzuheben — einen gütlichen Vergleich geschlossen wie folgt:

1. Der Geklagte Daniel Faragó verpflichtet sich dem Herrn Kläger Alexander Boszus anstatt der geforderten Summe von 100 fl. öst. W. am 1. des künftigen Monates, ohne Zinsen, bei sonstiger Exekution 75 fl. öst. W. zu zahlen.

2. Hinsichtlich der Gerichtskosten wird festgesetzt, daß ein jeder Theil die einigen, ohne Entschädigungsrechte, zu bestreiten habe.

3. Der Herr Kläger nimmt diesen Vergleich an, und im Falle, daß derselbe im Sinne jenes Vergleiches befriedigt werden wird, entsagt er in Bezug auf diesen Rechtsstreit allen ferneren Ansprüchen.

Signatum . . .

N. N., Stuhlrichter. Alexander Boszus.
M. M., Stuhlgeschworner. Daniel Faragó.

2. Biróságon kivül egyesség.

Szomszédházaink közt huzandó tűzfal iránti kölcsönös követeléseink kiegyenlitése végett mai napon következő egyességet kötöttünk:

1. Mai naptól fogva azon tűzfal épitéséhez mindketten egyenlő költséggel járulunk. Ugyanaz fog állani az évenkint szükséglendő kijavitásra nézve is.

2. Ezen kötelezettség örököseinkre és minden jogutódainkra is átszáll.

3. Az egyesség tárgya iránt N. törvényszék előtt folyamatban lévő per ezen egyesség által megszüntetettnek tekintetik, mindenik fél a maga költségeit maga tartozván viselni.

Minek állandó voltára ezen egyező levél mindenik félnek külön párban aláiratva kiadatott.

Kelt . . .

M. M. } tanuk előtt. Tolakodó Jónás.
N. N. } Békési Imre.

2. Außergerichtlicher Vergleich.

In Angelegenheit unserer wechselseitigen Forderungen hinsichtlich der zwischen unseren aneinanderstoßenden beiden Nachbarhäusern aufzuführenden Feuermauer sind wir Endesgefertigte dahin übereingekommen:

1. Daß dieselbe von nun an immer auf gemeinschaftliche Kosten zu gleichen Theilen zu erbauen sei. Dasselbe hat auch hinsichtlich der jährlichen Ausbesserungen und Reparaturen zu gelten.

2. Diese Verbindlichkeit soll auch auf unsere Erben und alle Rechtsnachfolger übergehen.

3. Der darüber vor dem Comitatsgerichte N. geführte Prozeß bleibt also aufgehoben und wir erbieten uns die ausfallenden Kosten zu gleichen Theilen zu tragen.

Urkund dessen wird dieser Vergleich in zwei Exemplaren eigenhändig unterfertigt.

Signatum . . .

M. M. } als Zeugen. Jonas Tolakodó.
N. N. } Emerich Békési.

XI. CZIKK.

Szolgálati szerződésröl. (Dienstvertrag.)

Szolgálati szerződésnek azon kötés neveztetik, melynél fogva valaki valamely szolgálattételre vagy mü megkészitésére bizonyos pénzdíjért kötelezettséget vállal.

1. Épitési szerződés.

Alulirt napon N. N. birtokos és T. T. épitőmester között következő épitési kötés tétetett.

1-ör. T. T. kötelezi magát, egy uj lakháznak, T. megyében, T. helységben a ·/. alatt ide csatolt terv szerint — mától két esztendő alatt — felépitésére.

2-or. Kötelezi magát, hogy ha az épület munkájának három év alatt — elkészülte után — magától baja történnék, azt minden fizetés nélkül helyre fogja állitani.

3-or. N. N. kötelezi magát, hogy az épitő-mesternek munkájáért és fáradságáért . . . o. ért. forintot fog fizetni;

melyből minden évnegyed végén . . . forintot, a többit pedig az épület teljes elkészültekor azonnal le fogja tenni.

4-er. Az épületi szerekről az épittető N. N. fog gondoskodni, s azokat idejében előállitani; különben az épitőmester az elkészitési határidőt megtartani köteles nem leszen, s ezenfelül minden tovább terjedő évnegyedért, az összes díjon felül az évnegyedenkint járó fizetést fogja huzni.

5-ör. A munkákról és napszámokról, melyek az épitéshez megkivántatnak, átalában az épitő-mester fog illendő áron gondoskodni, melyet az épittető N. N. fog lefizetni.

Melynek nagyobb erejéül e kötés két példányban a felek által önkezeikkel aláiratott, s kölcsönösen kiadatott.

Kelt . . . Aláirások.

1. Baukontrakt.

Am untenbezeichneten Tage ist zwischen dem Grundbesitzer N. N. und dem Baumeister T. T. folgender Baukontrakt geschlossen worden:

Erstens. T. T. verpflichtet sich laut beigelegtem Plane im Komitate T., Ortschaft N., binnen zwei Jahren ein neues Wohnhaus zu erbauen.

Zweitens. Verbindet er sich, daß, wenn das Gebäude nach drei Jahren des vollendeten Baues von selbst Schaden erlitte, solches ohne alle Remuneration zu repariren.

Drittens. N. N. verpflichtet sich dem Baumeister für seine Arbeit und Mühe . . . . Gulden öst. W. zu zahlen, von welcher Summe er jedes Vierteljahr . . . . Gulden, das Uebrige aber nach Vollendung des Baues sogleich entrichten wird.

Viertens. Die Baumaterialien wird der Eigenthümer N. N. selbst besorgen und solche zu seiner Zeit herstellen; widrigenfalls ist der Baumeister nicht verpflichtet den Bautermin zu halten, und wird überdies für ein jedes späteres Vierteljahr seinen vierteljährigen Lohn außer der ganzen Remuneration ziehen.

Fünftens. Die zum Bau erforderlichen Arbeiter und Taglöhner wird der Baumeister um billige Preise besorgen, die der Eigenthümer N. N. entrichten wird.

Urkund dessen dieser Kontrakt in zwei gleichlautenden von beiden Theilen eigenhändig unterfertigen Exemplaren ausgestellt worden ist.

Gegeben rc. (Unterschriften.)

2. Szegődési kötés.

Alábbirtak között mai napon következő szegődési kötés tétetett.

1-ör. N. N. magára vállalja T. T. nagykereskedő urnak selyemgyárában az ügyviselőséget . . . esztendő . . . hónap . . . dik napjától kezdve négy évre; kötelezvén magát, hogy az illető foglalatosságokat híven és pontosan teljesiteni, a

kereskedési könyveket rendesen vezetni, a pénztárnak gondját viselni, s a tulajdonos urnak a rendes számadást minden héten az illető könyvekkel együtt előterjeszteni fogja.

2-or. T. T. kötelezi magát, hogy N. N. urnak e fáradságáért évenkint 800 o. ért. forintot és egy szobából álló szállást fog adni.

3-or. Ha a felek közül valamelyik e kötést a kitett időn tul ugyanezen feltételek mellett tovább folytatni nem akarná, tartozik a másik félnek 8 hónappal előbb felmondani.

Mely kötést mind a két fél saját aláirásával megerősitette.

Kelt sat. Aláirások.

2. Konventionsvertrag.

Endesgefertigte haben unter uns am heutigen Tage folgenden Konventionsvertrag verabredet und geschlossen:

Erstens. N. N. übernimmt die Buchhalterei in der Seidenfabrik des Herrn Großhändlers T. T. von N. Jahr, N. Monat und N. Tag auf die nächstfolgenden vier Jahre, und verpflichtet sich die betreffenden Beschäftigungen treu und pünktlich zu erfüllen, die Handlungsbücher regelmäßig zu führen, für die Kasse Sorge zu tragen und übliche Rechnung sammt den betreffenden Büchern dem Herrn Eigenthümer wöchentlich vorzulegen.

Zweitens. Verpflichtet sich T. T. dem Herrn N. N. für seine Mühe jährlich 800 fl. öst. W. und ein aus einem Zimmer bestehendes Quartier zu geben.

Drittens. Falls einer der Kontrahirenden diesen Vertrag nach Verlauf der Konventionszeit unter den bisherigen Bedingnissen nicht ferner eingehen wollte, ist er verpflichtet dem andern Theile acht Monate früher aufzukündigen.

Diesen Vertrag haben beide Theile mit eigner Unterschrift bekräftigt.

Gegeben ꝛc. (Unterschriften.)

3. Szolgálati szerződés.

Alulirottak G. igazgató és L. Ferencz, a mai napon következő szerződésre léptek:

1-ör. L. Ferencz G. igazgatónál a mai naptól kezdve hivatalba lépett mint magán-titoknok, s ezért szálláson kivül éven át . . . . . forintot kap, évnegyedenkinti részletekben.

2-or. L. Ferencz G. igazgató urnak hűséget, szorgalmat s hivatalos ügyekben hallgatást igér, s G. igazgató viszont megigéri, hogy ha kötelességét pontosan teljesiti, fizetését szaporitani fogja.

3-or. Ha L. Ferencz hűtlenséget vagy más hibát kö-

vetne el, joga lesz G.-nek őt minden kárpótlás nélkül azonnal elbocsátani.

4-er. L. Ferencz csak titoknoki dolgokra fog alkalmaztatni.

5-ör. Kölcsönös felmondási határidőül egy évnegyed tűzetik ki.

Minek nagyobb erejéül e szerződést mind a két fél aláirta.

(Hely és idő.) (Aláirások.)

3. Dienstvertrag.

Endesunterzeichnete, der Direktor von G** und der Franz L** haben heute nachstehenden Dienstvertrag geschlossen:

Erstens. Der Franz L** tritt am 1. April d. J. bei dem Direktor von G** als Privatsekretär in Dienst und erhält dafür außer freiem Quartier jährlich . . . Gulden öst. W. in vierteljähriger Zahlung.

Zweitens. Der Franz L** gelobt dem Direktor von G** Folgsamkeit, Fleiß, Treue und Verschwiegenheit, wogegen der Direktor von G** demselben bei ganz untadelhafter Führung, nach Umständen Erhöhung des Gehaltes zusichert.

Drittens. Würde jedoch der Franz L** sich eine Untreue oder sonst einen erheblichen Fehltritt zu Schulden kommen lassen, so hat der Direktor von G** die Befugniß, denselben ohne Weiteres und ohne Vergütung des Dienstes zu entlassen.

Viertens. Der Franz L** soll zu keinen andern als Sekretariatsgeschäften angehalten werden.

Fünftens. Die gegenseitige Kündigung des Dienstes ist auf drei Monate festgesetzt.

Beide Kontrahenten haben vorstehenden Vertrag genehmigt und eigenhändig unterschrieben.

N., den . . . (Unterschriften.)

3. Mesterségbe állási szerződés.

A mai napon K. Rudolf s H. könyvkötőmester között következő szerződés köttetett :

1-ör. H. Sámuel könyvkötő kötelezi magát, hogy K. Rudolfnak 16 éves fiát Fridriket felveszi magához inasként, s őt mindarra, mi a könyvkötő-mesterséghez megkivántatik, 3 év alatt megtanitván, ez idő lefolyása után felszabaditja.

2-or. K. Rudolf fiát illendően ruházni fogja s azonkivül 40 o. ért. forintnyi tanitáspénzt fizet, és pedig felét előre, felét szabaditáskor.

3-or. H. könyvkötő lekötelezi magát, hogy az inast illő kitartással látja el.

4-er. Az ifju K. hűséget, szorgalmat, pontosságot igér,

s fogadja, hogy gazdáját s gazdasszonyát tisztelni s magát átalában jól viselni fogja.

5-ör. E szerződés kötelező ereje a felszabadulásig tart.

Minek nagyobb erejéül két példányban mindakét fél által aláiratott.

(Hely, idő.) Aláirások.

4. Lehrkontrakt.

Heute ist zwischen Rudolph Kl** und dem Buchbindermeister H** folgender Lehrkontrakt geschlossen worden:

Erstens. Verpflichtet sich der Buchbinder Samuel H** den sechzehnjährigen Sohn Rudolph Kl**'s, Namens Friedrich, zu sich in die Lehre zu nehmen, und ihn Alles, was zur Buchbinderprofession gehört, in drei Jahren, vom 5. Januar 18 . . . an bis 5. Januar 18 . . . zu lehren, hernach aber denselben als ausgelernt loszusprechen.

Zweitens. Bezahlt dafür Rudolph Kl** 40 Gulden Lehrgeld, und zwar die Hälfte davon sogleich, die andere Hälfte aber nach Verlauf der Lehrzeit. Auch wird er dafür sorgen, daß der Bursche mit Kleidungsstücken anständig versehen sei.

Drittens. Macht sich der Buchbinder H** verbindlich seinen Lehrling die drei Jahre über gehörig zu beköstigen.

Viertens. Der junge Kl** verspricht treu, arbeitsam, fleißig, thätig und willig zu sein, dem Meister und seiner Frau gebührende Achtung und schuldigen Gehorsam zu bezeigen; überhaupt sich gut zu betragen.

(Unterschriften.)

XII. CZIKK.

Házassági szerződésről. (Ehepacten.)

A házassági szerzödésnek — mely a házassági egybekelés tekintetében a házastársak vagyonára nézve köttetik — tárgyai a hozomány, hitbér (vagyis mind az, mit a vőlegény vagy érte egy harmadik a hozomány szaporitására kirendel), a nászajándék (mi alatt az értetik, mit a férj nöjének az első reggelen adni igér) vagyonközösség, a saját vagyon igazgatása s használata, az örökösödési rend, végre az özvegyi tartás.

Legfontosabb a vagyonközösség, mely vagy *átalános*, ha a házastársak közt mindaz, mit a házasság előtt már birtak, mind pedig, mi a házasság alatt szereztetett, közös vagyonná lesz; vagy *különös*, ha a

házasságkötésnél vagy egyedül a meglevő, vagy egyedül az együtlét alatt szerzendő jövendőbeli vagyon nyilvánittatik közös tulajdonnak. Az átalános vagyonközösségben még nem foglaltatik, mit a házasságot kötött felek a házasság ideje alatt örökösödés utján szereznek, ha csak ez is a házassági szerződésben közösnek ki nem mondatik.

1. Házassági kötés.

Az alább megirt napon egy részről N. N. mint vőlegény más részről T. T. mint menyasszony között alulirt tanuk előtt következő kötés tétetett:

1-ör. A házasulandó felek kölcsönös szeretetből megegyeztek abban, hogy egymással házasságra lépnek, s a szokott kézfogás és jegyváltás által egymást el is jegyezték.

2-or. N. N. szeretete jeléül . . . forint jegypénzt kötelez a menyasszonynak, ez pedig hasonlóan részéről . . . . forintot kötelez a vőlegénynek.

3-or. Mind az, valamit a felek házasságuk alatt szerezni fognak, közös jószág legyen; s egyik fél is a szerzemény felénél többről ne tehessen rendelést. A házasságra lépők mostani vagyonuk jegyzéke ·/. alatt ide mellékeltetik.

Melynek nagyobb erejéül e kötés két párban leiratott, s mind a felek, mind a tanuk által aláirásokkal megerősittetett.

Kelt sat.

A tanuk aláirása. (Aláirások).

1. Heirathskontrakt.

Am unten beigesetzten Tage ist zwischen N. N. als Bräutigam einerseits und der T. T. als Braut andererseits vor den unterfertigten Zeugen folgender Kontrakt geschlossen worden:

Erstens. Beide Heirathslustige kamen aus gegenseitiger Liebe überein, mit einander ein Ehebündniß zu schließen, und sind durch den üblichen Ringwechsel bereits verlobt worden.

Zweitens. Verheirathet N. N. zum Zeichen seiner Liebe der Braut . . . . . fl., diese aber ihrem Bräutigam . . . . . fl.

Drittens. Was beide während ihrer Ehe erwerben werden, soll ein Gemeingut werden, und keines von Beiden darf über mehr als die Hälfte des Erworbenen verfügen. Das Verzeichniß der vorhandenen Güter der Eheleute wird unterm ·/. beigeschlossen.

Urkund dessen dieser Kontrakt durch beide Theile, wie auch die Zeugen, eigenhändig unterfertigt und in zwei Exemplaren ausgefolgt worden ist.
Gegeben ꝛc.

(Unterschrift der Zeugen.) (Unterschriften.)

2. Átalános vagyonközösséggel kötött házassági szerződés.

Mai alulirt napon egy részről Váradi Ignácz mint vőlegény, más részről Szép Mária mint menyasszony között utóbbi édes atyja Szép László beleegyezésével következő házassági szerződés köttetett:

1. A házasulandók egymásnak örök hűséget és szeretetet igérnek, s kivánják, hogy ezen szerződés az egyházi szertartás után nyomban jogérvényes legyen.

2. A menyasszony vőlegény urnak hozománykép leköt 3000 azaz három ezer forintot o. ért., mely összeg készpénzben ezen szerződés aláirásakor a vőlegény kezébe leolvastatott, a minek kézhezvételét vőlegény ur ezennel megismeri.

3. Hitbérül a vőlegény ad 3000 azaz háromezer forint o. ért. és ezen összeg a hozománynyal összesen 6000 forint o. ért., a tulélés esetére értessék.

4. A házasulandók közt vagyonközösség alapittatik akként, hogy a mit a jegyesek jelenleg birnak, és a házasság ideje alatt Isten segedelmével szereznek, habár örökség utján is, közös vagyont képezzen.

Minek nagyobb erejére ezen a jegyesek, a menyasszony édes atyja s két tanu aláirásával megerősitett házassági szerződés kiadatik.

Kelt . . .

Várady Ignácz, vőlegény.
N. N. } tanuk Szép Mária, menyasszony.
N. N. } előtt. Szép László, mint a menyasszony atyja.

2. Heirathskontrakt mit allgemeiner Güter-Gemeinschaft.

Am heutigen Tage ist zwischen Ignaz Várady als Bräutigam einerseits und Maria Szép als Braut andererseits mit Zustimmung des Vaters der Letzteren, folgender Heirathsvertrag geschlossen worden:

1. Versprechen sich beide Brautleute eheliche Liebe und Treue und soll dieser Vertrag gleich nach der Trauung Rechtskraft erhalten.

2. Die Braut verheirathet dem Bräutigam 3000 fl. öst. W. als Heirathsgut, welche bei Fertigung des Kontraktes zugezählt worden sind, und deren Empfang von Seite des Bräutigams hiermit quittirt wird.

3. Widerlegt der Bräutigam dieses Heirathsgut mit 3000 fl. öst.

W. und diese Summe, sammt dem Heirathsgut 6000 fl. öst. W., soll auf Ueberleben verstanden sein.

4. Wird zwischen den Eheleuten eine Gütergemeinschaft festgesetzt dergestalt, daß Alles, was beide Brautleute gegenwärtig besitzen und während der Ehe mit Gottes Hilfe erwerben und ererben, ein gemeinschaftliches Gut sein soll.

Urkund dessen wird dieser Ehevertrag durch die Betreffenden unterfertigt.

Signatum . . . Ignaz Várady, als Bräutigam.
N. N. } als Zeugen. Maria Szép, als Braut.
N. N. } Lad. Szép, als Vater der Braut.

XIII. CZIKK.

Áruszerzési kötésről. (Lieferungsvertrag.)

Áruszerzési kötésnek oly adásvevési szerződés neveztetik, mely valamely ingó dolog jövendőbeni átadása feltétele mellett köttetik. Ezeket irásba foglalni s nyilván áruszerzési kötésnek nevezni szükséges, különben csak közönséges adásvevési szerződésnek tekintetnek. Rendes áruszerződés alapjáni per birája a váltótörvényszék.

Áruszerzési kötés.

Az alulirt napon N. N. gazda és T. T. mint vállalkozó következő áruszerzési kötésre léptek :

1-ör. Kötelezi magát T. T., hogy mai naptól kezdve fél év alatt az itt kitett tárgyakat a kijelölt áron be fogja szerezni, és saját költségén B. városba az N. N. által kijelölendő telekre behordatni :

a) Száz pozsonyi mérő tiszta buzát, mérőjét két o. ért. forintjával.

b) Ötven mázsa szénát, mázsáját egy o. ért. forintjával.

2-or. Ezen termékeknek a vállalkozó által beadott és N. N.-nél letéve levő mutatványokkal meg kell egyezniök. S ha a vállalkozó ezekhez nem hasonlókat szállitana : részrehajlatlan biztosság megitélése után köteleztetni fog a mutatóba adottakhoz mindenben hasonlókat előállitani.

3-or. A szállitásnak két izben három-három hónapnyi időszak alatt egyenlő részekben kell megtörténni.

4-er. Ha a szállitást a vállalkozó vagy egészen, vagy

egy részben elmulasztaná a rendelt idő alatt, a hiányzó mennyiség a vállalkozó költségére tüstint be fog vásároltatni.

5-ör. A fizetés mindjárt a termék behordása után a mennyiséghez képest fog megtétetni.

Mely kötés két egyenlő párban, mind a két fél által aláiratván, kölcsönösen kiadatott.

Kelt sat.

M. M. }
N. N. } tanuk. (Aláirások.)

Lieferungskontrakt.

Am unten bezeichneten Tage ist zwischen dem Landwirthe N. N. und dem unterzeichneten T. T. folgender Lieferungskontrakt verabredet und geschlossen worden:

Erstens. T. T. verpflichtet sich die hier verzeichneten Gegenstände um den bestimmten Preis binnen einem Jahre auf eigene Unkosten in die Stadt B. auf den durch N. N. zu bezeichnenden Ort führen zu lassen.

a) 100 Preßburger Metzen Weizen, den Metzen per 2 fl. öst. W.

b) 60 Zentner Heu, den Zentner per 1 fl. öst. W.

Zweitens. Diese Produkte müssen mit dem durch den Unternehmer eingesandten und bei N. N. deponirten Muster gleich sein. Falls der Unternehmer nicht dem Muster entsprechende Produkte liefern sollte, wird er nach dem Zuspruch einer unparteiischen Kommission dem Muster ähnliche herzustellen verhalten werden.

Drittens. Die Lieferung muß auf zwei Mal, binnen der Frist von drei und drei Monaten in gleicher Quantität geschehen.

Viertens. Wenn der Unternehmer die Lieferung entweder ganz oder theilweise während der bestimmten Zeit versäumen sollte, wird die noch fehlende Quantität auf Kosten des Unternehmers sogleich eingekauft werden.

Fünftens. Die Zahlung wird gleich nach der Lieferung der Quantität gemäß entrichtet.

Urkund dessen zwei gleichlautende Exemplare, von beiden Theilen unterfertigt, ausgestellt wurden.

Gegeben ꝛc.

M. M. }
N. N. } als Zeugen. (Unterschriften).

XIV. CZIKK.

Zálogszerződésről. (Vom Pfandvertrag.)

Zálogszerződésnek azon kötés neveztetik, mely szerint az adós, vagy helyette más, hitelezőnek követelése biztositásául valami ingó dolgot kezéhez átad, vagy pedig valamely ingatlanságot a telekkönyvbe való betábláztatás által leköt.

Ha az adós kikötött időben nem fizet, akkor a hielezőnek kötelességében áll öt bepanaszolni, azután mtarasztaló itéletet nyervén, a zálog leirását s megbecsültetését kérni, végre annak nyilvános árverésen eladatását kieszközölni. A mi a hitelezőnek járulékostuli kielégittetése után fenmarad, az az adósnak viszszaadandó.

1. Zálogkötések.

(Ingó zálogra nézve.)

Alulirtak mai napon következő kötésre léptünk:

1-ör. Én. N. N. megismerem, hogy mai napon T. T. urtól ezer forintot aust. értékben oly feltétel mellett kölcsön felvettem, hogy azt mától hat esztendő mulva megtériteni, addig pedig évenkint száztól ötös kamatját fizetni tartozzam. S ennek biztositásául átadom zálogba a hitelező urnak . . . nyomó s hat darab gyémánttal ékesitett arany nyaklánczomat, szabadságot adván neki azon esetre, ha tartozásomat meg nem fizetném, hogy az emlitett ékességet első birósá-. gom által eladatván, magának teljes elégtételt szerezhessen

2-or. Én T. T. megismerem, hogy az emlitett ékességet mai napon kezemhez vettem záıogba, oly feltétel alatt, hogy azt minden használás nélkül gondosan megőrzeni, s a fentirt tartozás lefizetése után a tulajdonos urnak ugyanazon állapotban, mint átvettem, visszaadni, és ha nem fizetés esetére biróilag eladatnám, árából a felesleget visszaszolgáltatni tartozom.

Mely zálogkötésünket két egyenlő párban tulajdon kezünk aláirásával s szokott pecsétünkkel megerősitettük.

Kelt sat. (Aláirások.)

1. Pfandverträge

(hinsichtlich beweglichen Pfandes).

Unterzeichnete haben am heutigen Tage folgenden Vertrag unter uns verabredet und geschlossen:

Erstens. Ich N. N. bekenne hiermit, daß ich heute von Herrn T. T. 1000 Gulden öst. W. unter der Bedingung aufgenommen habe, ihm diese Summe binnen sechs Jahren, von heute gerechnet, zurückzuzahlen, bis dahin aber die 5prozentigen Interessen jährlich zu entrichten. Zu dessen Sicherheit ich dem Herrn Gläubiger meine . . . . . schwere und mit sechs Stück Diamanten geschmückte goldene Halskette verpfände, ihm das Recht einräumend, daß, falls ich meine Schuld nicht entrichten sollte, er das oben gesagte Geschmeide gerichtlich veräußern und sich vollkommen entschädigen lassen könne.

Zweitens. Ich T. T. bekenne, daß ich das obenerwähnte Geschmeide am heutigen Tage als Pfand unter der Bedingniß übernahm, solches, ohne es zu gebrauchen, sorgfältig aufzubewahren und nach Entrichtung obengenannter Schuld dem Herrn Eigenthümer in demselben Zustande, in welchem ich es übernommen, zurückzugeben, und sollte ich es im Nichtzahlungsfalle gerichtlich veräußern lassen, bin ich verpflichtet, den Ueberschuß zurückzugeben.

Urkund dessen zwei gleichlautende mit eigener Unterschrift und Siegel bekräftigte Exemplare ausgestellt worden sind.

Gegeben 2c. (Unterschriften und Siegel.)

2. Záloglevél.

Alulirt ezennel elismerem, hogy Sz. György urtól egy gyémántokkal kirakott arany gyürűt, melyre a karika belső részében neve van vésve, zálogként vettem át azon ezer ötszáz forintért, melyekkel január 18-án 18 . . . évben kelt kötelezvénye szerint tartozik; s lekötelezem magamat, hogy mihelyt ezen tartozásra nézve kielégit, a kérdéses gyürűt vissza fogom szolgáltatni.

(Hely. idő.) (P. H.)

N. N.

2. Pfandschein.

Ich Endesgefertigter bezeuge hiermit, daß mir Herr Georg Sch* einen mit Brillanten besetzten goldenen Ring (Nr. 3), in welchem am innern Theile des Reifes sein Name eingegraben ist, als Pfand für die ihm laut Obligationsschein L. d. d. 13. Jan. 18... geliehenen Eintausend fünfhundert Gulden in Verwahrung gegeben hat, welchen ich ihm nach der zur festgesetzten Zeit erfolgten Zahlung unverzüglich und unversehrt zurückzustellen bereit bin.

L., den 13. Januar 18 . . . (L. S.)

N. N.

XV. CZIKK.

Kezességről. (Von der Bürgschaft.)

A kezesség oly szerződés, melynélfogva valaki arra kötelezi magát, hogy ha a főadós a kötelezettséget nem teljesiti, azon esetben helyette eleget ő teend. — A kezes a főadóssal egyszerre bepereltethetik. A kezes és készfizető pedig az egyenes adós előtt, vagy avval együtt, vagy annak utána, a hitelező tetszése szerint, megtámadható. Ha a kezes az adós tartozását kifizeté, akkor tartozik a hitelező, kinek jogaiba lép, minden okiratokat, minő az adóslevél sat. neki általadni.

1. Kezesség-vállalás

(a kötelező aljára vezetve).

Alulirt a fenebbi kötelező levélben foglalt tartozásra nézve N. N. urért kezességet vállalok, kötelezvén magamat, hogy azon esetre, ha ő eleget nem tenne, én helyette a fenebbi feltételek szerint a vállalt kötelezettségnek megfelelek.

Kelt sat. A kezes aláirása.

1. Beispiel der Bürgschaftleistung

(unter die Obligation geschrieben).

Unterfertigter leiste hinsichtlich der in obiger Obligation erhaltenen Summe für Herrn N. N. Bürgschaft und verpflichte mich die Zahlung unter den obbenannten Bedingnissen, falls der Schuldner seiner Pflicht nicht entspräche, für ihn zu leisten.

Gegeben ꝛc. Unterschrift des Bürgen.

2. Más példa

(külön irományba szerkezve).

Alulirt bizonyitom, hogy azon . . . . o. ért. forintért, melyeket N. N. ur T. T. asszonyságtól . . . évi . . . hónap . . . dik napján P. városban költ kötelezőlevél mellett száztól hatos kamatra hitelbe felvett, kezességet vállalok, oly feltétellel, hogy ha N. N. ur a nevezett hitelező asszonyságnak két év mulva e tartozást meg nem fizetné, én azt helyette kamatostul megfizessem.

Kelt sat. A kezes aláirása.

2. Ein anderes Beispiel (auf separates Papier geschrieben).

Endesgefertigter bestätige hiermit, daß ich die Bürgschaft hinsichtlich der . . . fl. öst. W., die Herr N. N. von der T. T. im Jahre . . ., Monat . . ., Tage . . ., laut des in der Stadt P. ausgestellten Schuldscheines zu 6 Prozent aufgenommen hat, zu leisten mich verpflichte, mit der Bedingung, daß, falls Herr N. N. bei der besagten Frau Gläubigerin diese Schuld binnen zwei Jahren nicht abtragen sollte, ich selbe statt seiner sammt Interessen entrichten werde.

Gegeben ꝛc. Unterschrift des Bürgen.

3. Adóslevél kezességgel.

Öt azaz 5000 o. é. ftról, melyeket mai napon Vidor Kálmán urtól kölcsön felvettem : kötelezem magamat ezen sommát mától félév mulva hitelező urnak 5% kamatokkal

együtt lefizetni. A kölcsönzött összegre nézve, hitelező ur nagyobb biztosságára, az együtt aláiró Kurcz János ur kezességet vállal.

Minek nagyobb erejére ezen kezes- adóslevél általunk és két tanu által aláiratik.

Kelt . . .

M. M. } tanuk.
N. N.

Üzér Vilmos, adós.
Kurucz János, kezes.

3. Obligation mit Bürgschaft.

Ich Endesgefertigter, Wilhelm Üzér, bekenne hiermit, vom Herrn Coloman Vidor 5000 fl. öst. W. als Darlehen am heutigen Tage erhalten zu haben. Ich verpflichte mich diese Summe sammt 5% Zinsen nach Verlauf von 6 Monaten à dato pünktlich zurückzuzahlen. Zur größeren Sicherheit des Herrn Gläubigers leistet der mitunterfertigte Herr Johann Kurucz hinsichtlich der geliehenen Summe Bürgschaft.

Urkund dessen unsere und zweier Zeugen Unterschriften.

M. M. } als Zeugen.
N. N.

Wilhelm Üzér, Schuldner.
Johann Kurucz, Bürge.

XVI. CZIKK.

Engedményről. (Cession.)

Engedmnéynek mondatik azon ügylet, melynélfogva valaki, valamely öt más ellenébe illető követelést egy harmadikra általruház, és utóbbi azt elfogadja.

Átengedés.

Alulirt azon kötelezvényt, melyet H. Bálint ur, e**i kereskedő 800 oszt. forintról számomra f. év január 2-án adott ki, s mely összeg jövő évi január 2-án 40 forintnyi kamatjaival együtt lenne fizetendő, ugyanottani kereskedő L. Barnabás urnak, ki is annak értékét nekem egészen lefizette, ezennel átengedem oly módon, hogy ő arról mint sajátjáról korlátlanul rendelkezhessék.

Minek erejéül, az illető oklevél átadásán kivül, kiadtam jelen átengedő levelemet.

(Hely, idő.) (P. H.) N. N.

Abtretung (Cession).

Ich Unterzeichneter trete hiermit den Schuldschein, welchen Herr Valentin E**, Handelsmann zu T., für die ihm geliehenen achthundert Gulden

(800) öst. W. am 2. Januar d. J. an mich ausgestellt hat, und die am 2. k. M. u. J. sammt den Zinsen von 40 fl. zahlbar sind, dem Herrn Barnabas L**, Handelsmann in der genannten Stadt, welcher mir den ganzen Betrag von achthundert und vierzig Gulden öst. W. bei seinem Hiersein baar ausgezahlt hat, dergestalt ab, daß er die nämliche Summe von Herrn Valentin E** erheben und damit wie mit seinem Eigenthume schalten und walten kann. Zu diesem Ende habe ich ihm die genannte Schuldverschreibung ausgeliefert, und ihm dafür diese Abtretungs-Urkunde eigenhändig geschrieben und unterfertigt.

L., am 31. Dezember 18 . . . (L. S.) N. N.

XVII. CZIKK.

Utalványról. (Assignation.)

Utalványnak akkor van helye, ha az adós maga helyett mást állít, ki a hitelezőt kifizesse, s ezt az utóbbi elfogadja.

Utalványozási szerződés.

Miután én alulirt Tollasi Ádám, Kaucz József urnak 1000 o. é. ftal tartozom, s viszont nekem Vállai Dömötör szintén 1000 o. é. ftal adósom, annálfogva azon általam fizetendő 1000 o. é. ftnak lerovására Vállai Dömötör urat utalom.

Kaucz József ur ezen utalványba beleegyezvén, Tollasi Ádám urnak kötvényét visszaadja; ellenben Vállai Dömötör kötelezi magát az érintett 1000 o. é. ft. összeget f. é. . . . napján mult hó 1-től járó 5% kamatokkal együtt Kaucz József urnak megfizetni.

Kelt . . . Tollasi Ádám.
M. M. } tanuk. Kaucz József.
N. N. } Vállai Dömötör.

Anweisung.

Nachdem ich unterfertigter Adam Tollasi dem Herrn Joseph Kaucz 1000 fl. zu zahlen habe, und mir Herr Demetrius Vállai auch mit 1000 fl. öst. W. schuldig geblieben ist, so weise ich den letztgenannten Herrn zur Zahlung meiner Schuld von 1000 fl. öst. W. an.

Herr Joseph Kaucz willigt in diese Anweisung ein, und händigt die Obligation des Adam Tollasi demselben aus; dagegen verpflichtet sich Herr Demetrius Vállai die obigen 1000 fl. öst. W. sammt 5% Zinsen vom 1. des verflossenen Monats am... dem Herrn Joseph Kaucz pünktlich abzuführen.

Datum . . . Adam Tollasi.
M. M. } als Zeugen. Joseph Kaucz.
N. N. } Demetrius Vállai.

XVIII. CZIKK.

Váltói kötésekről. (Wechsel.)

A váltólevél által annak kibocsátója a köztörvényieknél szigorubb feltételek alatt kötelezi magát, hogy bizonyos pénzösszeget, valamely meghatározott helyen és időben vagy maga kifizet, vagy annak más általi kifizettetését eszközlendi.

A váltó kétféle, *idegen* s *saját* váltó. A váltó idegen, midőn a kibocsátó a fizetést valamely tőle jogszerüleg különböző és nem az ő nevében cselekvő személy által igéri teljesittetni. Saját váltó pedig, midőn a kibocsátó a fizetést önmaga, valamely tőle jogszerüleg nem különböző s egyébként is az ő nevében cselekvő személy által igéri teljesittetni.

A törvény a váltólevelekre bizonyos kellékeket szabott meg, melyek közől ha bár egy is hiányzik, váltói kötelezettség nem ered, és az okirat csak közönséges kötelezőnek tekintetik, melynek alapján az adóst csak köztörvényszék vagy biróság előtt lehet megtámadni.

Az idegen váltó kellékei ezek :

a) a *váltó* nevezetnek, vagy ha a váltó idegen nyelven adatott ki, az idegen nyelvben ezen nevezetnek megfelelö kifejezésnek magába a váltóba iktatása;

b) a fizetendő pénzösszegnek kitétele;

c) az intézvényesnek (Remittent) neve vagyis azon személy neve, vagy azon czim (Firma), melynek részére vagy rendeletére a fizetés eszközlendő;

d) a fizetési idő kitétele, mely pedig vagy bizonyos napra; vagy látra (à vista); vagy lát után bizonyos időre; vagy kelet után bizonyos időre; vagy végre valamely vásárra szólólag határoztatik meg;

e) a váltókibocsátó (Trassant) neve vagy czimzete;

f) a kibocsátás helyének, napjának, hónapjának és évének kitétele;

g) az intézvényezett (Trassat), vagyis azon személy neve vagy azon czimzet, mely a fizetést teljesíteni köteleztetik;

h) a fizetési hely kitétele.

A saját váltó kellékei pedig következők:

1. be kell iktatni ebbe is a *váltó* nevezetet, lásd fennebb a) alatt;

2. ki kell tenni a fizetendő pénzösszeget;

3. benne kell foglaltatni azon személy nevének vagy czimzetnek, melynek részére vagy rendeletére a fizetés teljesítendő;

4. a kibocsátó neve aláirásának;

5. a fizetési időnek;

6. a keletnek, év, hónap, nap és hely szerint, Ezekből kitetszik, hogy a váltóüzletnél 3 főszemély szerepel: a váltó kiadója *kibocsátó* (Aussteller, intézvényező, Trassant); a *fizető* (intézvényezett, Zahler, Trassat), a *váltótulajdonos* (váltóhitelező, intézvényes, Wechselinhaber, Wechselgläubiger). — Ki az idegen váltót, elfogadás végett az intézvényezettnél bemutatja, *bemutatónak* (Präsentant), ki a váltót elfogadja, vagyis ezen szavaknak: elfogadtatik, elfogadom, a váltóra irása által azt kifizetni igéri, *elfogadónak* (Acceptant) hivatik. — A váltóhitelező fel van jogositva a váltót másra ruházni, a mi ugy történik, hogy a váltó hátára annak neve jegyeztetik fel, kire az átruházandó. Ez *forgatásnak,* a ki a váltót tovább adja, *forgatónak,* ki azt átveszi *forgatmányosnak* neveztetik.

1. Saját váltó.

L. december 2-án 18 . . . Pr. 3000 osztr. forint.

Mától számitva 6 hét alatt ezen saját váltónkra fizetünk R. urnak rendeletére háromezer oszt. forintot.

Magunknak L. . . . ben. S. György és társa.

1. Sola-Wechsel.

L., am 2. Dezember 18 . . . Pr. 3000 fl. öst. W.

Sechs Wochen à dato zahlen wir gegen diesen Sola-Wechselbrief an die Ordre des Herrn R . . . dreitausend Gulden öst. W.

An uns selbst in L. Georg S. & Comp.

2. Egy mesterember által kiadott saját váltó.

October 18-án 18 . . L . . ben. Pr. 2500 oszt. forint.

Folyó évi october utolsó napján fizetek ezen saját váltónál fogva T. Ferencz urnak kétezerötszáz forintot, melynek értékét posztóban és kazimirban kaptam ki.

Magamnak L . . . ben. D. Ágoston, szabó.

2. Von einem Professionisten ausgestellter Sola-Wechselbrief.

L., am 6. Oktober 18 . . . Pr. 2500 fl. öst. W.

Am letzten Oktober 18 . . . zahle ich gegen diesen Sola-Wechsel an den Herrn Franz T. zweitausend fünfhundert Gulden öst. Währ. Den Werth hiervon habe ich von ihm an Tuch und Kasimir erhalten.

An mich selbst zu L. Augustin D., Schneider.

3. Idegen-váltó.

Pest január 18. 18 . . . Ér 1000 oszt. ftot.

Kelet után egy hónapra fizessen ön ezen első váltónál fogva Szitás Benedek urnak vagy rendeletére egyezer oszt. ftot. Értéket megkaptam. Tegye számadásba értesités szerint.

Ballag Sándor urnak
N.-Váradon. Szellő Jakab.

3. Fremder Wechsel.

Pest, am 18. Januar 18 . . . Werth 1000 fl. öst. W.

Ein Monat à dato zahlen Sie gegen diesen Prima-Wechsel dem Herrn Benedikt Szitás oder dessen Ordre die Summe von Eintausend Gulden öst. W., den Werth erhalten. Stellen Sie auf Rechnung laut Bericht

dem Herrn Alexander Ballag
in Großwardein. Jakob Szellö.

4· Elfogadott váltó.

Pest october 7. 18 . . . Ér 100 oszt. ftot.

F. é. november 1-én fizessen ön ezen első váltónál fogva Jó Mihály urnak, vagy rendeletére oszt. ért. száz ftot. Értéke kész pénz, és tegye számadásba utasitás szerint.
Vigyázó Dömötör urnak, Kassán.

Elfogadom Vigyázó Dömötör.

Kulló Ambrus.

4. Acceptirter Wechsel.

Pest, am 7. Oktober 18 . . . Werth 100 fl. öst. W.

Am 1. November d. J. zahlen Sie gegen diesen Prima-Wechsel an die Ordre des Herrn Michael Jó Einhundert Gulden in öst. Währ. Werth in Geld, und stellen Sie in Rechnung laut Bericht
An Herrn Demetrius Vigyázó in Kaschau.

Acceptirt Demetrius Vigyázó.

Ambros Kulló.

HARMADIK FEJEZET.

Egyoldalulag kötelező okiratokról.

(Von den einerseits bindenden Urkunden.)

Ilyeneknek neveztetnek azon okiratok, melyeknek kibocsátója magát valamely cselekvény tevésére vagy elhagyására kötelezi a nélkül, hogy más valaki ez által viszont köteleztetnék; vagy valamely dolog átvételét elismeri, vagy valakinek tulajdonságait, viseletét, tetteit tanusitja, vagy végre kinyilatkoztatja, hogy bizonyos eset bekövetkeztével vagyonával mi történjék. Egyoldalu okiratok következők.

I. CZIKK.

Nyugtatványokról és ellennyugtatványokról.

(Quittungen und Gegenquittungen.)

Nyugtatvány valamely kötelezettség teljesítéséröli irott elismerés. — Ellennyugtatványok föleg számolni tartozóknak szolgáltatnak ki a végett, hogy ök a bevétel mennyiségét azokkal kimutathassák. — Magokban kell pedig foglalniok a nyugtatványoknak a letisztázott adósság leirását, az adós megnevezését, a fizetés keltét hely, év, hó s nap szerint, és a hitelező vagy más jogszerü átvevőnek aláirását.

1. Nyugtatvány.

Hatvan o. é. forintról, melyeket Világos Márton ur, a nála levő 2000 o. é. ftnyi tőkém után f. é. jan. 1-től ugyanez évi junius végéig s így félévre járó hatos kamat fejében mai napon kezembe hiánytalanul lefizetett.

Kelt Esztergomban jul. 1-jén 18 . . .

Azaz 60 osztr. frt.

Tőzsér Imre.

1. Quittung

Ueber Sechzig Gulden öst. W., welche ich vom Herrn Martin Világos als halbjährige 6% Zinsen, d. i. vom 1. Januar bis Ende Juni l. J. nach meinem bei ihm liegenden Kapital von 2000 fl. öst. W. am heutigen Tage richtig und baar erhalten habe.

Gran, am 1. Juli 18 . . .

D. i. 60 fl. östr. Währ.

Emerich Tözsér.

2. Más példa.

Alulirt jelen soraimmal ezennel elismerem, hogy Szorgalmas Tivadar ur nekem mai napon a neki kikölcsönzött 1000 azaz egyezer oszt. ftot, annak egy évi 50 oszt. ft. ötös kamatival együtt s így összesen 1050 oszt. ftot lefizetett, s hogy ennélfogva ezen követelésre általa egészen kielégitve vagyok. Miért is e követelés kitörlésébe beegyezem.

Kelt Kanizsán, február 20. 18 . . .

Azaz 1050 osztr. frt.

Váró Gedeon.

2. Anderes Beispiel.

Ich Endesgefertigter bekenne hiermit, daß mir Herr Theodor Szorgalmas die ihm dargeliehenen 1000, d. i. Tausend Gulden öst. W. sammt einjährigen Interessen per 50 fl. öst. W., somit in Allem 1050 fl. öst. W. am heutigen Tage richtig und baar zurückgezahlt hat, und daß ich durch ihn hinsichtlich dieser meiner Forderung völlig befriedigt bin, weswegen ich in die Löschung derselben willige.

Groß-Kanischa, am 20. Februar 18 . . .

D. i. 1050 fl. östr. Währ.

Gedeon Váró.

3. Nyugtatvány és ellennyugtatvány.

Mi alulirottak ma egymás közt összeszámolván kölcsönös tartozásainkat, oly módon egyenlitettük ki azokat, hogy jelenleg egyikünk sem tartozik a másiknak. Minél fogva, miután minden tudva levő irományokat, számadásokat, kötelezvényeket, váltókat sat. kiegyenlitettünk, s így kölcsönös tartozásainkat letisztáztuk : ha netalán valamely, a mai napnál előbb kelt váltó vagy kötelezvény találtatnék fel, azt ezennel érvénytelennek nyilvánitjuk.

Minek nagyobb erejéül két kölcsönösen aláirt nyugtatványt és ellennyugtatványt cseréltünk ki.

(Hely, idő.) (Aláirások.)

3. Quittung und Gegenquittung.

Wir Endesunterschriebene haben uns am heutigen Tage mit einander berechnet, und unsere sämmtlichen gegenseitigen Forderungen dergestalt ausgeglichen, daß keiner von uns beiden wegen des Verkehrs, in dem wir bisher und bis heute gestanden sind, an den Andern etwas zu fordern hat. Sollte sich dennoch, nachdem wir alle vorgefundenen Papiere, Rechnungen, Schuldscheine, Wechsel und dergleichen, in denen eine Forderung oder Gegenforderung enthalten war, vernichtet haben, künftig ein dergleichen vor dem heutigen Tage ausgestelltes Papier vorfinden: so erklären wir dasselbe hierdurch für nichtig und völlig ungiltig. Zu diesem Ende haben wir von dieser Quittung und Gegenquittung zwei gleichlautende Exemplare ausgefertigt, eigenhändig mit unseren beiderseitigen Unterschriften versehen und solche einander ausgewechselt.

L., am 24. November 18 . . .

N. N., Seidenhändler
N. N., Seidenzeug-Fabrikant.

II. CZIKK.

A vevényekről. (Rezepisse.)

A vevényekkel valamely tárgynak valakitől valóban történt átvételét ismerjük el, s azért a vevény is nyugtatványul szolgál. Itt is meg kell említve lenni, hogy ki az átadó, az átvett tárgynak pontosan leiratni, s az átvevő által, a kelet kitétele mellett, a vevénynek aláiratni.

1. Vevény.

Alulirt ezennel elismerem, hogy Jakabfalvay Jenő urtól, pataki kereskedő Jánosi Mátyás urnak kezéhez szolgáltatás végett, tizenöt fontos süveg czukrot mai napon általvettem, és a pontos kézhezadást igérem.

Kelt . . . Szőllősi József.

1. Empfangsschein.

Ich Unterfertigter bekenne hiermit, daß ich am heutigen Tage, behufs Einhändigung an den Herrn Handelsmann zu Patak, Mathias Jánosi, vom Herrn Eugen Jakabfalvay einen Hut Zucker per 15 Pfund richtig übernommen und die pünktliche Zustellung versprochen habe.

Signatum . . .

Joseph Szöllösi.

2. Vevény.

Következő iratokról (itt következik azok leirása), melyeket Ügyes Vincze ügyvéd urnak általadás végett Szenynyes Móricz urtól mai nap valósággal kézhez vettem.

Kelt... **Káros András.**

2. Empfangsbestätigung

Ueber nachstehende Schriften (folgt deren Verzeichniß), welche ich wegen Einhändigung dem Herrn Advokaten Vinzenz Uegyes vom Herrn Mauritius Szennyes am heutigen Tage richtig übernommen habe.

Signatum... Andreas Káros.

III. CZIKK.

A téritvényekről. (Revers.)

A téritvény valamely dolog vagy jog ideigleni átvételéről szóló elismervény. A mit téritvénynyel átveszünk, azt visszaadni, visszatériteni tartozunk.

1. Téritvény,

melylyel elismerem, hogy Józan Gábor urtól következő okiratokat (itt leiratnak azok) a végett vettem által, hogy azokat az ellene Virág Simon által indított per tárgyalásánál használjam, s használat után ismét visszaadjam.

Kelt... Okos Sándor,
ügyvéd.

1. Revers

über folgende Dokumente (hier werden sie pünktlich aufgeführt), welche ich vom Herrn Gabriel Józan behufs Vorzeigung in dem durch Simeon Virág gegen ihn anhängig gemachten Prozesse am heutigen Tage übernommen habe, und bin verpflichtet nach Gebrauchnahme dieselben rückzustellen.

Signatum... Alexander Okos,
Advokat.

2. Más téritvény.

Alulirt ezennel elismerem, hogy Vidor Mátyás ur osztrák birodalmi polgári törvénykönyvét 6 hónapra nekem két kemény tábláju kötetben általengedte, kötelezem magamat azon emlitett könyvet mondott 6 hónap után olyan állapotban visszaszolgáltatni.

Kelt... Szegény Jónás

2. Anderer Revers.

Endesgefertigter bekenne hiermit, daß ich vom Herrn Mathias Vidor das österreichische Gesetzbuch in zwei steif gebundenen Bänden auf 6 Monate übernommen habe, und verpflichte mich das beschriebene Buch nach 6 Monaten mit Dank dem Herrn Eigenthümer zurückzustellen.

Signatum . . . Jonas Szegény.

3. Más nemü.

Alulirt ezennel elismerem, hogy szomszédomnak H. József urnak megkeresése következtében megengedtem, hogy kertembe néző házfalába, nevezetesen az első emeletbe egy ablakot vágasson, világosan értetvén azonban, hogy ha idővel vagy én, vagy örököseim ezt ellenzeni találnánk, azt a maga költségén azonnal berakatni tartozik.

Melynek erejéül kiadtuk ezen saját neveink aláirásával megerősitett engedményező oklevelünket.

(Hely, idő.)

Két tanu neve. (Aláirások.)

3. Verzichtschein (Revers).

Ich Unterzeichneter bekenne hiermit, daß ich meinem Nachbar, dem Herrn Joseph J**, Fleischhauer (Schlächter) und Inhaber des Hauses Nr. 52 in der . . . straße, auf sein Ansuchen zugestanden habe: in seiner an meinen Garten stoßenden Hausmauer ein Fenster, und zwar im ersten Stock auszubrechen, jedoch mit der ausdrücklichen Bedingung, daß er selbiges, wenn es in der Folge mir oder meinen Nachkommen nicht anständig sein sollte, auf seine Kosten wieder zumauern lasse.

Zur Bekräftigung dessen meine und der erbetenen Herren Zeugen Unterschrift und Siegel u. s. w.

IV. CZIKK.

Bizonyitványokról. (Von Zeugnissen.)

Bizonyitványok által valamely történt dolog valósága ismertetik meg, s annálfogva bennök a bizonyitott dolognak körülményesen és világosan, de röviden kell elöadva lenni. Ezen kivül szükséges azokban megemliteni azon személy nevét, kinek számára kiadatik, s a kit illethet; továbbá, hogy saját kértére, maga vagy más számára, és mily tekintetből adatott ki. Olykor pedig azt is be kell tenni, hogy a bizonyitónak honnan van tudomása meritve, s mi okból, czél-

ból bizonyit. Végre a bizonyitvány kiadása helyének és idejének pontosan ki kell tétetni, a bizonyitó nevének aláirásával.

1. Bizonyitvány.

F. Gáspár február 1-sőtől 18 . . január 30-káig 18 . . . nálam mint lovász szolgált, s ezen idő alatt hiven, pontosan és becsületesen viselte magát, miről is kiadom jelen bizonyitó levelemet.

(Hely, idő.) Gróf Alajos.

1. Zeugniß für einen Dienstknecht.

Kaspar F. ist am 1. Januar 18 . . . auf einen unter dem 31. Dezember 18 . . . ausgestellten Abschied bei mir als Reitknecht eingetreten und hat volle acht Jahre hindurch in meinem Dienste gestanden. Ich kann ihm über Treue, Fleiß und ordentliche Aufführung mit gutem Gewissen das empfehlendste Zeugniß ertheilen.

L., am 31. Dezember 18 . . .

(L. S.) Alois Graf.

2. Kereskedősegédnek bizonyitvány.

Jelen levél előmutatója S** János 26 éves b**i születésü, alulirtnál mint kereskedői-segéd három évig pontosan, szorgalmasan s hiven szolgált. Mivel pedig most el van tökélve további kiképzése végett a tengerparti városokat beutazni, s ezért tőlem elbocsáttatását kéré; el nem mulaszthatom őt jelen bizonyitványlevelem által a kereskedő uraknak ajánlani.

(Hely, idő.) (Aláirás.)

2. Zeugniß für einen Handlungsdiener.

Vorzeiger dieses, Johann S** aus B., 29 Jahre alt, hat bei dem Unterschriebenen drei Jahre hindurch als Handlungsdiener treu und mit allem Eifer gedient. Da er nun gesonnen ist, einige Seestädte zu besuchen, um sich noch mehr auszubilden, und mich dieseswegen um seine Entlassung gebeten hat, so nehme ich keinen Anstand, ihm das verdiente Zeugniß seines Wohlverhaltens zu ertheilen, und empfehle ihn hiermit allen Handlungsherren und Genossen auf das Beste.

L., am 15. Juni 18 . . . (L. S.)

Ludwig B**, Kaufmann.

3. Szegénységi bizonyitvány.

Alulirt ezennel bizonyitom, hogy özv. Szivos Péterné Csesznek Anna hat árva gyermekével nyomasztó s valóban

sajnálatra méltó helyzetben van, s betegsége miatt segélyre érdemes, kit is ezen bizonyitványom által ajánlottnak tekintetni kérek.

Kelt . . . N. N.,

Bélyegtelen. . . . i plébános.

3. Armuths-Zeugniß.

Ich bezeuge hierdurch, daß Anna Cseßneki, Wittwe des Peter Szivos, sich fortdauernd mit ihren sechs Kindern in einer traurigen Lage befindet, und wegen ihrer beständigen Krankheit der Unterstützung würdig ist, zu welcher ich sie hierdurch empfohlen zu haben wünsche.

Signatum . . . N. N.,

Pfarrer zu . . .

Bizonyitvány.

Én alább megirt ezennel lélekismeretesen tanusitom, hogy m. é. dec. 17-én Városi Kálmán urnál délelőtt, látogatás végett megjelenvén, láttam, hogy ő Csalárdi Vilmos urnak asztalán 50 o. é. ftot kezébe olvasott s kölcsön adott, mit én hitletétellel is bármikor megerősiteni kész vagyok.

Kelt . . . N. N.

4. Zeugniß.

Ich Endesgefertigter bekenne hiermit zur Steuer der Wahrheit, daß ich am 17. Dezember v. J. mich zum Herrn Koloman Városi auf Besuch begeben und dort gesehen habe, wie er dem Wilhelm Csalardi 50 fl. öst. W. in die Hände gezählt hat, was ich mit meinem körperlichen Eide zu bekräftigen wann immer bereit bin.

Signatum . . . N. N.

V. CZIKK.

Megsemmisitési okiratokról. (Vom Tilgungsscheine.)

Ha valamely oly irományt, különösen kötelezvény elvesz, melynél fogva annak megtalálója akár az elvesztő, akár más valaki ellen jogtalan keresetet támaszthatna, ilyenkor tanácsos az efféle irományt enyésztőlevéllel megsemmisiteni, azaz oly foganatlanná tenni, hogy megtalója, vagy elsikkasztója másnak vele ne árthasson. — Különösen pedig, ha az ily irományt az vesztette el, kinek azon iroménynál fogva máson követelése van, vagy lehetne, joga van a tartozónak a követelési joggal birótól semmitő levelet

kivánni, még akkor is, ha az különben a tartozás kifizetéséről neki nyugtatványt ad. Mely esetben az enyésztősorok vagy a nyugtatványba iktattatnak ily formán: „egyszersmind a fennemlitett tartozásról a megfizető által kiadott, és nálam elveszett kötlevelet egészen érvénytelennek vallom, s igérem, hogy azt, mihelyt megtalálandom, visszaadom;“ vagy pedig külön irományba foglaltatik, melyben az elveszett levél foglalata, keltének ideje s helye pontosan felemlíttetik, s érvénytelennek nyilvánittatik.

Hogy pedig az elveszett iromány ereje teljesen megsemmisittessék, szükséges, hogy az illető személy a birósághoz folyamodjék, ezen folyamodványban a megsemmisitési kihirdetést kérje, hozzácsatolván esedezvényéhez az elveszett iratnak, ha van, párját, ha pedig nincs, akkor annak foglalatját, különösen a tartozás mivoltát, mennyiségét, a kötelező s tartozó személyek neveit, s az elveszett iromány keltének helyét és idejét, lehetőleg pontosan felhozván.

1. Megsemmisitési okirat.

Miután Csillag Tivadar ur az általa tőlem kölcsönvett 100 oszt. ért. ftról szóló 1840. évi junius 19-én kiadott de nálam történetesen elvesztett kötelező levél helyett mai napon nekem másikat adott, annálfogva kinyilatkoztatom, hogy az elveszett adóslevelet érvénytelennek tartom, s igérem, hogy mihelyt az előkerül, adós urnak azonnal visszaszolgáltatom.

Kelt . . . N. N.

1. Tilgungsschein.

Nachdem Herr Theodor Csillag statt der, über die ihm durch mich geliehenen 100 fl. am 19. Juni 1840 ausgestellten, in Verlust gerathenen Obligation heute mir eine andere eingehändigt hat, so erkläre ich hiermit den verlorenen Schuldschein ungiltig; und verspreche, denselben gleich, sobald er vorgefunden werden wird, dem Herrn Schuldner rückzustellen.

Signatum . . . N. N.

2. Megsemmitő oklevél.

Hogy N. N. ur azon 300 oszt. forintot, melyekkel nekem tartozott, lefizette légyen, ezennel elismerem. Mivel

azonban az általa részemre .... esztendőben november 18-án kiadott kötelezvény elveszett, azt azon esetre, ha megtaláltatnék is, megsemmisitettnek, erőnélkülinek nyilvánitom, olyképen, hogy sem nekem, sem örököseimnek soha sem lesz jogunk a nevezett uron arra vonatkozólag bármi követelést tenni.

Minek nagyobb erejéül kiadtam ezen sajátkezüleg aláirott megsemmisitő levelemet, saját pecsétemmel megerősítve.

(Hely, idő.) (Aláirás.)

2. Tilgungsschein.

Daß Herr N. N. die mir schuldig gewesenen 300 fl. sammt Zinsen richtig bezahlt hat, bestätige ich hiermit. Da aber die mir von demselben unter dem .. November 18 ... ausgestellte Schuldverschreibung in Verlust gerathen ist, so wird sie von mir hierdurch, im Falle sie wieder zum Vorschein kommen sollte, dergestalt für völlig ungiltig erklärt, daß weder ich noch meine Erben hiervon jemals einen Gebrauch, oder an besagten Herrn N. N. einen Anspruch zu machen befugt sein sollen.

Zur Bestätigung dessen habe ich diesen Tilgungsschein eigenhändig unterschrieben und demselben mein Petschaft beigedrückt.

W., am 24. November 18 ... N. N.

VI. CZIKK.

Számviteli kivonatokról. (Von Rechnungsauszügen.)

A számviteli kivonatokat kereskedők, gyárosok, mesteremberek szokták kiadni, a tőlök vásárlott vagy készitett egyes árukról, kereskedési vagy gyártói jegyzőkönyveikből, mely jegyzőkönyvekbe a tőlök hitelbe adott, vagy készitett árukat, vagy minőségük szerint a kialkudott árral, vagy munkabérrel, és az adóslevéllel együtt be szokták irni.

Ha a számviteli kivonatot az adós aláirta, úgy az kötelező erejével bir.

Ha az adós megfizetett, akkor a hitelező a kivonat alá, neve mellé röviden ezt szokta irni: „kifizettetett“ vagy „felvettem.“

Számla.

Piros János urnak Vulkán Kristóf által készített kovácsmunkákról:

		o. é. ft.	kr.
1860. évi febr. 10.	Egy ökör-szekeret vasaltam .	20	—
maj. 5.	Az utazó kocsit javitottam . .	4	—
dec. 17.	Vödröt két vasabroncscsal elláttam	1	—
	összesen . .	25	—

Kelt . . . köszönettel megkaptam
Vulkán Kristóf.

VII. CZIKK.

Hirdetésekről. (Ankündigungen.)

A hirdetmények röviden s világosan magokba foglalják azon dolgot, mit a közönség tudomására juttatni kivánunk. Ezek különfélék lehetnek, s vagy a hirlapokba iktattatnak, vagy valamely hordozó által terjesztetnek, vagy pedig falra ragasztatnak. Sokszor két- vagy mind a három terjesztési mód is használtatik.

1. Hirdetmény.

Egy nőtlen férfi, ki mind az alsó mind a felsőbb tudományokat jó sikerrel elvégezte, magyar, német, olasz, franczia nyelveken ir és beszél, illő díjért nevelőnek ajánlkozik. Bővebb értesitést vehetni díjmentes levelek mellett Esztergomban . . . utcza . . . sz. alatt N. N. urnál.

1. Ankündigung.

Ein lediger Mann, der auch die Studien mit gutem Erfolge zurückgelegt hat, wünscht gegen ein anständiges Honorar eine Erzieherstelle zu erhalten. Näheres gegen portofreie Briefe in Gran . . . Gasse Nr. . . . beim Herrn N. N.

2. Elveszett gyürű iránt.

Tegnapelőtt jan. 16-án a hidfőtől a budai vizivárosi-plébániai templomig vezető uton egy 7 aranyat nyomó vö-

rös kövü gyürű veszett el, mely kövön K. G. betük láthatók. A megtaláló sziveskedjék azt Pesten . . . utcza . . . sz. alatt első emeletben a tulajdonosnak kezéhez szolgáltatni, ki által 10 ft. o. é. fog köszönet mellett kiszolgáltatni.

2. Wegen eines verlorenen Ringes.

Vorgestern, am 16. Januar, ist auf dem Wege der Kettenbrücke bis zu der Ofner wasserstädter Pfarrkirche ein goldener Siegelring in Verlust gerathen. Derselbe war 7 Dukaten schwer, mit einem rothen Steine, worauf die Buchstaben K. G. gestochen sind: der Finder wird ersucht denselben dem in Pest . . . Gasse Nr . . . , im ersten Stocke wohnenden Eigenthümer zu überbringen, woselbst ihm eine Belohnung von 10 fl. öst. W. ausbezahlt wird.

VIII. CZIKK.

Végrendeletekről s örökségről.
(Von den Testamenten und der Erbschaft.)

Minthogy 1853. évi Máj. 1-étől hazánkban az osztrák polg. törv. könyv volt hatályos, és ennek hatálya 1861. Jul. 23-ig tartott, a mikor az országbirói értekezlet szerint ismét a magyar törvények léptek életbe, nem lesz czéltalan, ha itt elöször az osztrák, azután a visszaállitott magyar törvények szerint adjuk elő a végrendeleti és törvényes öröklési szabályokat.

A. Osztrák törvényszerinti öröködés.

I. Végrendelet mellett.

A végrendelet készitésénél következő *külső* szertartások voltak megtartandók :

Végrendeleteket lehetett törvényszék előtt, vagy egyebütt, szóval vagy irásban tanukkal vagy azok nélkül, csinálni. — A ki irásban, és tanuk nélkül akart végintézetet tenni, annak a végrendeletet sajátkezüleg kellett irni s aláirni. Az évnek, napnak, helynek, melyben a végrendelet készült, nem kellett ugyan okvetlenül kitéve lenni, de a perek kikerülése végett nem volt tanácsos azt elhagyni.

Ha a végrendeletet nem maga a végrendelkező irta, hanem mással iratta le, ez esetben sajátkezüleg kellett azt aláirnia, s ezenkivül három tanunak, kik közül legalább

kettőnek kellett együtt egyszerre jelen lenni, szükség volt bizonyitni, hogy a végrendelkező a végrendeletet magáénak lenni elismerte. Ezen tanuknak vagy belül, vagy kivül, de mindenkor magára az oklevélre, s nem annak boritékára, kellett irni neveiket. Az, hogy a tanuk a végrendelet tartalmát tudják, nem volt szükséges.

Ha a végrendelkező irni nem tudott, ez esetben aláirás helyett sajátkezü keresztvonását tette a más által leirt oklevélre, még pedig mindahárom tanu jelenlétében, s ezen tanuk egyike a végrendelkező nevét aláirta. Ha a végrendelkező olvasni nem tudott, ez esetben a végrendeletet fel kellett magának egyik tanu által, a más két tanu jelenlétében, olvastatnia, s kijelentenie, hogy az akaratjával megegyező. A végrendelet leirója egyszersmind tanu is lehetett.

A szóbeli végrendeletek három képes tanu jelenlétében nyilvánittattak, kik nem voltak kötelesek ugyan a végrendeletet irásban feljegyezni, de igen jól tették, ha feljegyezték, mert szükség esetében meg kellett arra esküdniök mindenkinek kivánságára, kit a dolog érdekelt.

A törvényszéknek átadandó s annak levéltárában elteendő végrendeletet a végrendelkezőnek sajátkezüleg alá kellett irni, s a törvényszéknek személyesen adni át, mely azt bepecsételte, czimezte, jegyzőkönyvbe vette s azután, nyugtatvány mellett, levéltárába tette. — Szinte a törvényszék előtt élő szóval is lehetett végrendeletet tenni, mely ez esetben jegyzőkönyvbe vétetett. A biróságnak, mely a végrendeletet átvette, két tagból kellett állani, vagy pedig egyik birósági tag helyét két más tanunak pótolni. Szükség esetében ezen törvényszéki egyének vagy tanuk a végrendeletet tenni akarónak házához is elmehettek, s a végrendelkezési jegyzőkönyvet ott készithették el.

Tanuk nem lehettek : szerzetesek, asszonyok, 18 évnél fiatalabb emberek, esztelenek, vakok, siketek, némák, a végrendelkezőnek nyelvét nem értők, a csalási bün miatt büntetve volt egyének; s keresztyének végrendeleteinél a zsidók; végre magok az örökösök, hagyományosok, ezeknek családtagjai s a házi cselédek.

Kiváltságos végrendeleteknél, u. m. hajókon, s döghalál, ragály, cholera sat. idején csak két tanu volt szükséges, ezeknek sem kelle egyszerre lenni jelen, s ez esetben a tanuk lehettek szerzetes rendek tagjai, asszonyszemélyek és 14 évnél öregebb ifjak is. Ezen kedvezményes végrendele-

tek azonban a hajózás vagy járvány végződése után, ha az illető végrendelkező életben maradt, erejöket vesztették, akkor tehát a rendszerinti végrendeletekkel kicserélendők voltak.

II. A végrendeletek *belső* érvényességét illetőleg itt azon fontos dolgot érintjük meg, hogy az osztrák törvények az ősi (öröklött) jószág és a szerzemény közötti különbséget megszüntetvén, 1853. évi május 1-ső napja óta mindenki mind az ősi mind a szerzeményes javak iránt, majdnem korlátlan intézkedési joggal birt. A korlátolás csak abból állott, hogy 1) az, kinek gyermekei vannak, szabadon vagyonának csak feléről intézkedhetett, másik felét gyermekeinek hagyni köteleztetvén; úgy 2) gyermekek hiányában a szülők annak egy harmadrészét kapták, mi őket törvényes örökösödés esetében illette volna. — Ezen örökrész mindkét esetben *köteles résznek*, magok pedig az érdekelt személyek e tekintetben *szükségörökösöknek* (Nothherben) neveztettek. Nem is lehetett ezen szükségörökösöket a köteles résztől megfosztani, csak következő esetekben :

1. Ha a szükségörökös a kereszténységtől elszakadt.

2. Ha atyját vagy anyját, vagy illetőleg a szülő gyermekét szükségében segiteni elmulasztá.

3. Ha büntény következtében életfogytiglani, vagy 20 évi börtönre itéltetett.

4. Ha a gyermek a szülőket, vagy illetőleg a szülő a gyermeket, becsületében, vagy vagyonában annyira megsérté, vagy megsérteni törekedett, hogy ellene hivatalból, vagy a sértett kivánatára, a büntető törvény szerinti eljárás alkalmazandó volt.

5. Ha a szükségörökös a közerkölcsiséget botránkoztató életmódot megátalkodva folytatott.

6. Ha a gyermek a szülőt, vagy illetőleg a szülő a gyermeket végrendelet-tételre csalfán reávette, vagy kényszeritette, végrendelet-tételében vagy megváltoztatásában akadályozta, vagy a már általok készitett végrendeletet elsikkasztotta. Végre

7. A szülő kitagadtathatott, ha a gyermek nevelésére semmi gondot sem fordított.

Az örökösnek a kitagadás okát teljesen be kellett bizonyitnia. És a *szükséges tartást* még a kitagadott gyermek is igényelheté.

II. Végrendelet nélkül.

Ha végrendelet nem alkottatott s így *végrendeleti örö ösödésnek* helye nem volt, akkor a *törvényes örökösödés* állott be, mely a következő hat fokozat vagy ág szerint történt.

Első ágazat.

Ha az örökhagyó gyermekeket hagyott maga után, de nőt nem, ugy a gyermekek egyenlő részben örökösödtek. Ha valamelyik a gyermekek közül hamarább gyermekek hátrahagyásával, meghalt, ugy ezen gyermekek, illetőleg unokák a meghalt gyermek helyébe léptek.

Ha pedig az örökhagyó nőt és gyermekeket hagyott hátra, ugy a nő, vagy ha ez halt meg, a férj is, habár a túlélő házastárs saját vagyonnal birt is, legfeljebb három gyermek mellett a hagyaték egy negyedrészét, ha pedig több volt a gyermekek száma, egy gyermek részét nyerte holtiglani élvezetül, a tulajdon azonban e részeket illetőleg is a gyermekeké maradt.

Második ágazat.

Ha az örökhagyó gyermekeket maga után nem hagyott, de voltak szülői, vagy ezek utódai, ugy ezek valának a törvényes örökösök. Az egész vagyon két részre felosztatott, egyik rész az atyát, vagy annak utódait illette, a második az anyára vagy ennek utódaira szállott. A második ágazatbeli törvényes örökösök voltak tehát az atya és anya, az apáról-anyáról, vagy csupán az anyáróli testvérek, és a testvérek gyermekeik.

Ha az atya és anya is élt, ugy mindenik a hagyaték felét kapta, ha a szülők egyike meghalt, ugy annak jutalékát a gyermekek (az örökhagyó testvérei) vagy azok utódai nyerték.

Ha az örökhagyónak nője volt, de nem voltak gyermekei, és végrendeletet maga után nem hagyott, hanem szülői vagy testvérei életben voltak, ugy a hátramaradt hitvestárs a hagyaték egy negyedrészét tulajdonul (tehát nem, mint fennebb láttuk, csak életfogytiglani használatul) nyerte.

Harmadik ágazat.

Ha az örökhagyó sem gyermekeket, sem szülőket maga után nem hagyott, s ezen utóbb nevezettek utódaik se voltak életben, ugy az apa és anya részérőli nagyszülők, azok nem létében azok utódai örökösödtek.

Ezen esetben a hagyaték négy egyenlő részre osztatott, az apa részérőli nagyapa, és apa részérőli nagyanya, továbbá az anya részérőli nagy apa, és anya részérőli nagy anya, vagy mindezek utódaik közt. A hátramaradt hitvestárs itt is mint fennebb a hagyaték egy negyedét tulajdonul nyerte s a maradék osztatott csak az érdeklett módon négyfelé.

Negyedik, ötödik, hatodik ágazat.

Ha az örökhagyó nagy szülői, és ezek utódai közül senki se volt életben, ugy a hagyaték az atyai és anyai nagy szülők és ezek utódaikra, azok nem létében az örökhagyó dédjére s ükére s ezek utódaira, végre ha ezek is kihalltak már, az örökhagyó dédősére és dédükére és ezek utódaikra szállott.

Ha a nagy szülők, vagy szülői nagy szülők sat. egyík törzsöke kihalt, ugy annak osztályrésze a legközelebbi törzsökre szállott.

Az elősorolt eseteknek is mindenikében a hátramaradt nő vagy férj egy negyedét a hagyatéknak tulajdonul kapta.

B. Magyar törvényeink szerinti örökösödés.

I. Végrendelkezési jog.

A végrendelkezési jog leszármazó egyenes örökös és szülők nem létében, minden öröklött és szerzeményi vagyonra kiterjed; ha azonban leszármazó egyenes örökösök, vagy életben levő szülők vannak, a végrendelet ezek törvényes osztályrészét nem érintheti.

E törvényes osztályrész felét teszi annak, a mit a leszármazó örökösök az örökhagyó után ennek végrendelet nélküli halála esetén öröklenének. A végrendelet tehát erre nézve semmis, s a leszármazó egyenes örökösök, ezek nem létében pedig az életben levő szülők, ezen fele-résznek kiegészitését követelhetik.

Azonban végkép *kitagadhatók* a *gyermekek,* ha a szülőket tettleges bántalommal illetik; ha szülőiket, felségsertés esetét kivéve, valamely közbünről vádolják; ha szülőik élete ellen leselkednek; ha elvetemedett gonosz emberekkel társaságba lépvén, ezekkel atyjuk javait pazarolják; ha ellenségnél fogva levő atyjokat, habár tehetik, ki nem váltják és érette kezességet nem vállalnak.

Ugy a *szülőket* is *kitagadhatják* a gyermekek : ha a szülők magok és gyermekeik javait tékozolják vagy pusztulni engedik; ha a gyermekek iránt kegyetlenkednek; ha őket illő házasságra lépni nem engedik; ha a gyermeket gonosz tett elkövetésére kötelezik.

A javakra nézve élők közt tett szerződéseket az örökösök a javak természetéből vont keresettel meg nem támadhatják ugyan, de tékozlás eseteiben az egyenes leszármazó örökösök, ezek nem létében pedig az életben levő szülők, törvényes osztályrészüket (legitima) zárlat által biztosíthatják.

Az ajándékozási jog szintén a leszármazó egyenes örökösök, és ha ezek nem volnának, az életben levő szülők törvényes osztályrésze által van korlátolva. Ha tehát a leszármazó egyenes örökösök, ezek nem létében pedig az életben maradt szülők bebizonyithatják, hogy az örökhagyó tiszta hagyatéka az ajándékozáskor volt érték felénél kevesebb, ez esetben e hiányt a megajándékozott pótolni tartozik.

A végrendelet külső kellékei.

A végrendelet és fiókvégrendelet külső kellékei tekintetében a magyar törvényben, statutumokban s törvényes gyakorlaton alapuló különböző szabályok polgári állásra való tekintet nélkűl egyforma hatálylyal birnak s a nemesek végrendeletei azért, hogy a nemnemesekre nézve fenállott szabályok szerint alkotvák, és viszont, külkellékek hiányából nem érvénytelenithetők,

Magyarországban a polgári állás szerint különböző végrendelkezési módok divatoznak :

Nemesek közhitelességü végrendeletet az ország nagy birái, vagy azok itélőmesterei előtt, hiteles helyen, vagy ennek küldöttsége előtt, vármegye, vagy kiküldött alispán, vagy törvényes bizonyság előtt tehetnek; a kiküldöttek jelentésöket beadják a hiteles helyre, illetőleg a megyére, hol a végrendelet jegyzőkönyvbe vétetik, s ebből a végrendelkező halála után róla hiteles bizonyitvány adatik. — *Irott magán végrendeletet* pedig öt kifogástalan meghívott, a végrendelkezővel egyszerre s együtt jelenlevő nemes vagy más becsületes tanuk előtt, kik a végrendelkezőt lássák, hallják, értsék, alkottatnak; a végrendeletet a végrendelkező aláirja s szokott pecsétével megpecsételi ha irni nem tud, vagy testi hiba miatt irni nem képes, akkor e

végre különösen felkért hatodik tanu irja a végrendelkező s maga nevét és a végrendelkező kézjegyet tesz, ugy a többi tanuk is saját kezüleg irják alá neveiket, s nyomják oda pecsétjeiket, ha pedig valamelyik irni nem tud, akkor másik tanu irja nevét a végrendeletre s az irni nem tudó keresztvonását vagy kézjegyét teszi; ugy szinte, ha valamelyiknek a tanuk közől pecsétje nincs, máséval is élhet, végre a kelet vagyis hely, év, hó és napnak is a végrendeletre fel kell jegyeztetni. A végrendeletet felolvasni nem szükséges. — A *szóbeli végrendelet* nemesek által szinte ugy öt tanu előtt tétetik. Minden esetben pedig távol kell lenni minden csalárdságnak és cselszövéseknek.

A *szab. kir. városi polgárok közhitelességü* végrendeletet a tanács vagy ennek küldöttjei előtt tesznek, kik jelentésöket a végrendeletről a tanácsnak beadván, az azt jegyzőkönyvbe iktattatja. — *Magán-végrendeletet,* mint a nemesek, szinte 5 tanu előtt alkotnak (ha az illető városban 1715. évet előző más szokás nem volt volna) avval a különbséggel, hogy a végrendeletnek a tanuk előtt fel kell olvastatnia, s a rendelkezőnek előttök azt végakaratául elismernie. De ha a végrendelkező végrendeletét maga irja s aláirja, akkor a hitelesitő tanuk előtti felolvasás az 1840 : 14. t. czikkelyhozatala után már elmaradhat.

A *jászkunok* a helybeli tanács, vagy attól kiküldött két tanácsbeli, vagy két kerületi tisztviselő, vagy végre három becsületes polgártársuk előtt akár szóval, akár irásban intézkedhetnek, csakhogy az utolsó esetben a tanuk egyike irni tudjon. A tanácsbeliek vagy más magán- tanuk az irott végrendeletet 15 nap alatt a tanácsnak beadni, vagy a szóval tettet bejelenteni, és ha időközben az intézkedő kimult volna, a jelentést hittel is erősiteni tartoznak. A jelentés jegyzőkönyvbe iktattatik. — A kerületi tisztviselők pedig kötelesek a feleknek akármikor hivatalos tanulevelet adni és a végrendeletet a legközelebbi ülésre benyujtani, mely azután a levéltárba tétetik.

Rendes tanácscsal ellátott egyéb városok lakosai, ha különös szokás fenn nem állott, a szab. kir. városi polgárok módjára rendelkeznek.

A *volt jobbágyokra* nézve a törvény hallgatván, ők vagy helybeli szokás, vagy a köztörvény szerint intézkedhetnek.

A *kiváltságos végrendeletek,* ha a rendelkező azokat egészen saját kezüleg irja és aláirja, minden tanu nélkül is

megállanak, különben két meghivott egyszerre és együtt jelenlevő tanu szükséges, a kik, ha a végrendelet *irott*, a végrendelkezővel együtt azt aláirják; a *szóbelinél* pedig csak jelen vannak. Kiváltságos végrendelet 1) a *kegyes*, mely szent czélokra tétetik; 2) *szülőknek egyedül gyermekeik* részére tett végintézkedése; 8) a *ragályos kór* idejében tett végrendelet; 4) *háboruidőben* a katonai sereghez tartozó személyek végrendelete.

A *fiók* vagy *pótlék* végrendelet, melyben t. i. a végrendeletben nem emlitett, vagy annak alkotása után szerzett vagyonokróli vagy egyéb mellékes intézkedés szokott foglaltatni három meghivott, együtt és egyszerre jelenlevő tanu előtt tétetik, és ugy ezek mint a rendelkező által aláiratik s megpecsételtetik; ha utóbbi irni nem tudna, negyedik tanu irja nevét, és a rendelkező kézjegyet tesz. *Jászkunoknál* két tanu is elegendő.

Az oly végrendeletek, melyek a magyar törvény életbeléptétől számítandó fél év alatt elhaló örökhagyóktól származnak, külső kellékek szempontjából, az eddig fenállott osztrák törvények szabályai szerint is érvényesen alkothatók.

Az országbirói értekezleti szabályoknak hatálya napját 1861. jul. 23-dikától számitják, a mikor t. i. az országgyülés által elfogadott jelen ideiglenes jogszabályokat a felség jóváhagyta. Tehát oly örökhagyónak, ki 1861. jul. 23-tól számitva fél év alatt vagyis 1862. évi jan. 23-ig meghalálozott, érdekelt fél év alatt tett végrendeletét, ha ez az oszt. polg. törvénykönyv szabályai szerint alkottatott is, külső, de csak is *külső kellékek* szempontjából megtámadni nem lehet; maga a végrendelkezési s örökösödési jog azonban ekkor is a magyar törvények szerint itélendő meg.

II. Végrendelet nélküli öröklés.

Végrendelet nem létében az örökhagyónak minden vagyona a tőle leszármazó törvényes gyermekekre száll, és ha ezek közől egyik vagy másik már nem élne, de törvényes maradékokat hagyott volna hátra, a reá jutandott osztályrészt ezek öröklik; vagyis az első izen levők fejenkint, a többi izbeliek pedig törzsönkint öröklenek.

Leszármazók hiányában az apa és anya hivatvák öröklésre, mindenik azon érték erejéig, mely tőlük vagy águktól akár végrendelet folytán, akár a nélkül, az örökhagyóra hárult; az apai ágról származott vagyon az apára, az anyai ágról eredt vagyon pedig az anyára szállván vissza.

Ha a hagyatékból azon vagyon, mely az örökhagyóra az apai és anyai ágról szállott, ki nem kerülne : az apa és anya a hagyatékon azon érték arányában osztoznak, a mely tőlük, vagy águktól az örökhagyóra származott.

Ellenben, ha a hagyaték túlhaladná azon értéket, a mely az örökhagyóra az apai és anyai ágról került : ezen szerzemény a hitvestársra száll, ennek nem létében pedig az apa és anya közt két egyenlő részre oszlik.

Például : meghal A. nő, gyermekek és férj hátrahagyása nélkül, de atyjának és anyjának életében. A örökhagyónő kapott atyjától hozomány gyanánt 1000 ftot, anyjának atyjától vagyis anyai nagy atyjától 300 ft értékü ékességeket. Mind az 1000 ft mind a 300 ft értékü ékességek a hagyatékban feltaláltatván, az 1000 ftban az apa, a 300 ft értékü drágaságokban az anya az örökös.

Vagy az előbbi esetben az örökhagyó leány a 300 ft értékü drágaságokat élők közt elajándékozván, az 1000 ft hagyaték az apa és anya közt aránylag osztatik fel, vagyis az apa kap 769 ft $23^{1}/_{13}$ krt, az anya 230 ft $76^{12}/_{13}$ krt.

Ha pedig ugyanazon nő férj és szülők hátrahagyása mellett 2000 ft értéket hagyna, miből 700 ft közkeresményi fele rész, ugy 1000 ftban az apa, 300 ftban az anya, és 700 ft közszerzeményi illetőségben a férj, utóbbi hitvestársi öröködési jognál fogva örökösödik.

Végre, ha hagyatéka 2000 ftot tenne, és férje sem élne, de szülői életben volnának, akkor az érdekelt esetben 1000 ftig az atya, 300 ftig az anya örökösödnék, a 700 ftot pedig ketten megfeleznék.

Ha az apa, vagy anya, vagy közőlök már egyik sem élne : a magyar törvények értelmében az apát az apai, és az anyát az anyai ágon leszármazott oldalrokonok képviselik.

Azon felhozott esetben, ha sem gyermekek, sem férj nem léteznek, és az apa meg anya sem él, akkor az 1000 ftot az örökhagyónőnek testvérei, kik ugyanazon apától származnak, vagy ezeknek utódai, vagy személyenkint vagy törzsönkint; a 300 ft ékességeket pedig az anyáróli testvérek, vagy ezeknek utódai ismét vagy személyenkint vagy törzsenkint osztjákmeg, a 700 ftot pedig azapáróli testvérek vagy ezek utódaik, és az anyáróli testvérek vagy ezek utódaikkal megfelezik, a kik egymás közt ismét vagy fejenkint, vagy törzsökönkint osztozkodnak.

Sem szülők, sem tőlük leszármazott oldalrokonok nem

levén: az öregapát és öreganyát s illetőleg az ezektől leszármazott oldalrokonokat, — és ha ezek sem volnának életben: az ősapát és ősanyát, s illetőleg a tőlök leszármazott oldalrokonokat, s így sorban a további felmenőket s illetőleg az ezektől leszármazott oldalrokonokat illeti az öröklés ugyanazon elvek szerént, melyek fenebb megállapitvák.

Tehát a fenebbi esetnél, ha apa és anya és ezektől leszármazott testvérek vagy ezek utódaik sem élnek, ugy az 1000 ft az apai öregapát, ha az 1000 ft ettől származott, vagy az apai öreganyát, ha az 1000 ft ettől jött, a 300 ft ékességek pedig az anyai öregapát, mert érdeklett esetben azok ettől származtak; ha pedig mindezek életben nincsenek, az 1000 ft az apának az ő apjáróli vagy illetőleg az ő anyjáróli testvéreit, illetőleg ezek utódait, a 300 ft ékességek az anyának a feltett esetben apáróli testvéreit, illetőleg ezeknek utódait ismét vagy fejenkint vagy törzsönkint illetik. — Ha pedig a most emlitettek sincsenek életben, ugy az 1000 ftban az apai öregapának vagy illetőleg öreg anyának nagyapját, vagy anyját a szerint, a mint az 1000 ft ettől vagy amattól származik, vagy ezek nem létében az apai öreg apa vagy öreganya testvéreit és ezek utódait, a 300 ft ékességekben pedig az anyai öregapa apját vagy anyját, a mint azok ettől vagy amattól származtak, vagy az anyai nagyapa, apai vagy anyai testvéreit, illetőleg utódaikat, ismét fejenkint vagy törzsönkint illeti az örökösödés, és igy tovább a felmenőket, vagy az azoktól leszármazott oldalági rokonokat, ugyancsak a fejtegetett elvek szerint.

Közszerzeményi jog.

A házasság alatti közszerzeményekre nézve a korábbi magyar törvények határozatai változást nem szenvednek.

E határozatok következők. *Nemeseknél* és nemesi vagy tisztesb módon kereső osztályoknál közszerzeményt képeznek a házasság alatt szerzett ingójavak és zálogos ingatlanok, az örök ingatlanok csak akkor, ha a szerző levélbe s ennek folytán a telekkönyvbe a feleség neve beiktatva vagyon. Ha a férj a szerzett vagyonról, mit mint főkereső tehet, nem rendelkezik, ugy azok felében az özvegyet, felében az elhunyt férj gyermekeit illetik; de a férj nem rendelkezhetik az egész közszerzeményről, ha a házassági szerződésben magát máskép kötelezte, valamint, ha a szerzemény alapja és gyöke a nő hozománya volt. Ugy a női ék-

szerek, habár azokat a férj vette is, az utóbbi rendelkezése alá nem tartoznak. A nő pedig, férje életében és ennek akarata ellen a közkeresmény bármely részéről sem intézkedhetik; azonban a férj beegyezésének tekintetik, ha ez a nő végrendeletét aláirja. Ha a férj vagy nő végrendelet és gyermekek nélkül hal meg, akkor az egész köz-szerzemény a hátramaradt házastársat hitvestársi öröklésnél fogva illeti. — *Polgárok s volt jobbágyok közt* minden közszerzemény törvénynél fogva felében a férjet, felében a nőt illető közös tulajdon, és sem a férj sem a feleség az egészről nem rendelkezhetik. Végrendelet és gyermek nélküli elhalás esetében a közszerzemény itt is az életben maradt hitvestársra száll.

Hitvestársi öröklés.

Hitvestársi öröklésnek helye van:

a) a szerzeményi javakban, ha leszármazó egyenes örökösök nincsenek;

b) az öröklött javakra nézve, ha sem leszármazó, sem felmenő, sem oldalagos örökösök nem léteznek.

E szerint a hitvestárs öröklött javakban is törvényes örökös, ha leszármazó felmenő és oldalági rokonok nincsenek; ha hitvestárs sem él, akkor a szent korona ügyvéde foglalja el az egész örökséget.

Özvegyi öröklés.

Az özvegyi öröklést szabályozó magyar törvényekezek: *Nemeseknél özvegynői öröklésnek* helye van, ha gyermekek maradtak, de végrendelet nincsen. Ekkor az özvegynő *özvegyi jogán felül* kap az ingókból és zálogszerzeményekből egy gyermekrészt, ha ötvennél nem több a ló, akkor a ménesből is egy gyermekrészt; megkapja azon lovakat és kocsit, tehát a fogatot, melyen férje életében járt, férje jegygyürüjét, és ruháinak nagyobb részét.

Özvegyi jog.

E jog megszoritását csak a leszármazó egyenes örökösök követelhetik.

Özvegyi jog erejével (melyet végrendeletileg megszoritani lehet, de egészen megszünteni nem) az özvegy a reája sem örökösödésnél, sem közkeresménynél fogva nem szálló javakból illő lakást, tartást s ha férjhez megy, kiházasitást követelhet. Ezen jog meg illeti az özvegynőt, habár férje

vétkessége miatt ettől biróilag elválasztva volt is, ellenben elveszti az özvegyi jogokat meg nem bocsátott nősparáznaság, férje vétkes elhagyása, a férji javak pazarlása, a családot illető levelek makacs letartóztatása miatt, valamint akkor is, ha a férj vagyonából az adósságok ki nem kerülnek, és az özvegy annak adósleveleit szinte aláirta. Lakás czimén az özvegy férje lakhelyében marad, kivéve, ha férjének laka a nemzetség egyedüli kastélya volna, mely esetben az örökös az özvegynek más illő lakást adni vagy fogadni, ha pedig több a kastély, az örökös egyet az özvegy részére átengedni köteles. Ugy a lakás mint a tartás és kiházasitás a meghalt férj polgári állásától, méltóságától, s a javak jövedelmétől méretik. Özvegyi jogánál fogva az özvegy férje minden javaiban mindaddig benmarad, mig a leszármazó egyenes örökösök (e jog sem a felmenő sem az oldalörökösöket nem illetvén többé) által biróilag a maga járandóságára nem szorittatik.

A mi a volt jobbágyokat illeti, ezeknél, ha a férj végrendeletileg az özvegy tartásáról nem intézkedett és gyermekek nem maradtak, akkor az özvegy férjének minden öröklött javaiban ujra-férjhezmenéseig bennmarad; — ha pedig gyermekek maradtak és ezek mind az özvegytől származtak, ugy az özvegy szinte bennmarad férje összes javaiban, és a gyermekek az apai vagyont csak akkor oszthatják meg, ha édes anyjukat, sorsához, a vagyon mennyiségéhez képest, és a közszerzeményi özvegynői rész és a hitvesi örökösödés tekintetbe vételével, özvegyi tartására nézve teljesen biztositották. Ha végre a gyermekek vagy mind, vagy némelyek közőlük más házasságbeliek, akkor az öröklött és az utolsó házasság alatt szerzett javakból az özvegy özvegyi tartáskép csak egy gyermekjutalék utáni jövedelmet huz, maga a tőke az özvegyi jog megszünteig (a mikor az az osztozókra visszaszáll) a helybeli hatóság felügyelete alatt tartatván.

A *jászkunoknál* az özvegynő *özvegyi jogánál* fogva megtartja használatul férje minden vagyonát, a miben a gyermekek csak az özvegyi jog megszünte után osztozkodhatnak. — A nem közkereső nő *özvegynői örökösödési* joga alapján a szerzett ingókból egy gyermekrészt kap; a közkereső nő, a szerzemények becsárábóli egy gyermekrészen felül minden ingókból egy gyermekrészt nyer; — ha pedig a férj gyermek és végrendelet nélkül hal meg, ***hitvestársi örökösö-***

dés erejével az özvegy minden vagyonban örökösödik. Miután pedig csak a hitvestársi öröklésre, özvegyi öröklésre, és özvegyi jogra nézve tartvák fel a jászkun saabályok, világos, hogy egyéb tekintetben a fenebb tárgyalt öröklési rend a jászkunokra is kiterjed.

A szent korona öröklése.

A szent korona ügyvédének öröklése ott, hol sem törvényes, sem végrendeleti örökösök nem léteznek, minden vagyonra különbség nélkül kiterjed.

Mig tehát vérrokonok bármi távol eső foka, vagy hitves-társ, avagy végrendeleti örökösök életben vannak, addig a szent korona örökösödésének esete fen nem forog.

Vegyes intézkedések.

Az eddigi osztrák törvények vagy rendeletek alapján keletkezett vagy elenyészett öröklési vagy özvegyi jogok, ugy szintén az 1852. nov. 29-én kelt ősiségi patens 5. és 6. §§. értelmében letett eddigi végrendeleteknek hatálya érintetlenül hagyatván, a jelen intézkedéseknek visszaható erejök nincs. Egyébiránt a végrendelkezési és öröklési jog, a most érintett ősiségi patens 5. és 6. §§-aiban foglalt eseteket kivéve, az örökhagyó halálakor fenálló törvények szerént itélendő meg.

Példányok.

Végrendelet.

Hogy halálom után hátramaradt javaim felett czivakodások ne legyenek, rendelem, a mint következik:

1. Átalános örökösömnné két gyermekemet Károlyt és Máriát nevezem ki, oly módon, hogy az utóbbi pontok teljesitése után egyaránt osszák el hátrahagyott vagyonomat:

a) Gyermekeim engem illendően, azonban minden pompa s felesleges szertartások nélkül temettessenek el.

b) N. inasomnak hű szolgálata jutalmául azonnal halálom után . . . forintot fizessenek ki.

c) A helybeli iskolamester N. N.-nek, ki oly buzgón oktatja gyermekeimet, szinte száz forintot fizessenek ki.

d) Biztos helyre . . . . . forint tőkepénzt tegyenek le, melynek kamatjaiból 6 szorgalmas gyermeknek iskolai szükségei fedeztessenek.

2. Gyermekeim gyámnokává N. N. urat nevezem

ki, azon kérelemmel, hogy árváimnak atyailag gondjokat viselni s javokat mindenben előmozditani sziveskedjék.

(Hely, idő.)

M. M.
N. N.
O. O. } együtt jelen volt tanuk. (Aláirás.)
P. P.
Q. Q.

Testament.

Damit nach meinem Tode kein Streit über meine Verlassenschaft entstehe, so bestimme ich aus freier Entschließung und bei ruhiger Ueberlegung folgende Punkte, die als mein letzter Wille gelten sollen:

Erstens. Zu meinen Universalerben bestimme ich meine zwei Kinder, Karl und Marie, welche mein sämmtliches Vermögen unter sich vollkommen gleichmäßig theilen sollen.

Zweitens. Es sollen dieselben gehalten sein, mich anständig aber ohne Pomp und Gepränge zur Erde bestatten zu lassen.

Drittens. Sind dieselben verbunden, an meinen Bedienten N. N. zur Belohnung für seine treuen Dienste . . . Gulden gleich nach meinem Tode baar auszubezahlen.

Viertens. Soll unser Schullehrer N. N., weil er die Kinder so gut unterrichtet, ein Vemächtniß von Einhundert Gulden erhalten.

Fünftens. Will ich, daß an einem sicheren Orte ein Kapital von . . . . Gulden angelegt werde, von dessen Zinsen für sechs arme Kinder theils das Schulgeld bezahlt, theils andere Bedürfnisse der Schule bestritten werden.

Sechstens. Zum Vormund meiner Kinder bestelle ich den Herrn N. N., den ich um Übernehmung dieses Auftrages herzlich ersuche und zugleich bitte, daß er sich meiner Waisen treulich annehmen und ihr Bestes auf alle Weise zu besorgen beflissen sein möchte. H., am . . . . . . 18 . . .

M. M.
N. N.
O. O. } als zugleich gegenwärtige Zeugen Unterschrift.
P. P.
Q. Q.

2. Végrendelet köteles részre szoritással s kitagadással.

1. Testem egyszerüen, minden pompa nélkül temettessék el.

2. A plébániai templomban 6 szent mise szolgáltassék lelkemért.

3. Vidor Ignácz barátomnak hagyom arany-órámat.

4. Miután János fiam nekem sok gondot okozott, kicsapongásokra javithatlan hajlamot mutatott és magáról annyira megfelejtkezett, hogy kezeit is rám tenni merészkedett, sőt meg is sebesített, akkép, hogy e miatt hozott itélettel

hat havi szigoru fogságra itéltetett, annálfogva őt kitagadom s rendelem, hggy addig mig él, havi részletekben fizetendő évenkinti 300 oszt. ftot huzzon tartáskép.

5. Vincze fiamat a köteles részre szoritom s kivánom, hogy a mellékelt nyugta szerint mestersége kezdéséhez adott 5000 oszt. ft. összeg abba beszámittassék. Továbbá

6. Átalános örökösömnek kedves leányomat Paulinát férjezett Szunyog Tivadarnét nevezem.

Minek nagyobb erejére ezen saját kezüleg irt és aláirt végrendeletet kiadtam. Kelt . . . Vigyázó Lénárd.

Öt tanu aláirása.

2. Testament mit Pflichttheil und Enterbung.

1. Mein Leichnam soll einfach, ohne alles Gepränge zur Erde bestattet werden.

2. Sollen in der Pfarrkirche für meine Seele sechs Messen gelesen werden.

3. Vermache ich meinem Freunde Ignatius Vidor meine goldene Uhr.

4. Da mein Sohn Johann mir so vielen Kummer verursacht und eine unverbesserliche Neigung zur Ausschweifung gezeigt hat, auch sich so weit vergaß, daß er mich verwundet hat, dergestalt, das er laut Urtheil zu sechsmonatlichem schweren Arreste verurtheilt worden ist, so enterbe ich denselben und verfüge, daß er, so lange er lebt, 300 fl. öst. W. in monatlichen Raten erhalte.

5. Meinen Sohn Vinzenzius setze ich auf den Pflichttheil ein, wobei ihm jene 5000 fl. öst. W. eingerechnet werden sollen, welche er zum Antritte seines Geschäftes erhielt.

6. Zur Universalerbin meiner ganzen Hinterlassenschaft mache ich meine vielgeliebte Tochter Pauline, verehelichte Theodor Szunyog, weswegen ich dieses Testament eigenhändig geschrieben und unterfertigt habe.

Signatum . . .

Unterschriften von 5 Zeugen. Leonard Vigyázó.

3. Pótlékintézkedés.

F. é. . . . . napján kelt végrendeletemben tett hagyományokon felül kivánom még, hogy hű szolgámnak Serény Pistának 200 ftok kiszolgáltassanak.

E pótlékrendeletet sajátkezüleg irtam s aláirtam.

Kelt . . . N. N.

3 tanu aláirása.

3. Codicill.

Außer den in meinem Testamente ddo . . . vorkommenden Legaten vermache ich meinem treuen Diener Stephan Serény 200 fl. öst. W.

Urkund dessen meine eigenhändige Schrift und Unterschrift.

Signatum . . . N. N.

Unterschrift von 3 Zeugen.

I. FÜGGELÉK.

Az iparrendről és czégek bejegyzéséről.

A. Iparrend.

Az iparok felosztása.

Az iparok kétfélék, t. i. *szabad iparok*, melyek az illetékes hatóságnáli puszta bejelentés mellett üzhetők; és *engedélyezett iparok*, melyeknek gyakorlása nyilvános tekinteteknél fogva külön hatósági engedélyhez van kötve.

A következő iparok engedélyezetteknek nyilvánittattak : 1. Mindazon iparok, melyek tárgyát mechanicai vagy vegytani uton, irodalmi vagy müvészeti termékek sokszorositása, vagy azokkali kereskedés képezi, könyv-, réz-, aczél-, fa-, kőnyomatványok stb. továbbá könyv-, mű-, zeneműkereskedések. 2. Ily ipartermékekre nézve alakuló kölcsönintézeti vállalatok, olvasó kabinetek. 3. Időszaki személys állitó vállalatok. 4. Azok iparai, kik nyilvános helyeken zzemélyszállitó eszközöket mindenki használatára készen sartanak, vagy szolgálatra kinálkoznak, mint cselédség, bérsztolgák stb. A hajózási ipar, az épitőmesterek, kőmivesek, kőfaragók és ácsok iparai. 7. A kéménysepről ipar. 8. A csatornatisztitók. 9. A nyuzók ipara. 10. A fegyverek és lőszertárgyak készítése és eladása s különösen a puskamüvesi ipar. 11. Tüzmüvészeti anyagok és tüzjáték-tárgyak készitése és eladása. 12. A viselt ruhák és ágyak, viselt fehérnemüek, régi ékszerek és érczeszközökkeli kereskedés (zsibáruipar,) továbbá a zálogipar, a mennyiben az átalában törvényesen meg van engedve. 13. Mérgek és orvosi füvek árulása. 14. Vendéglői és italmérési ipar.

Mely iparok pedig a törvényben az engedélyezettek közt világosan nem emlittetnek, szabad iparoknak tekintendők.

Az önálló iparüzlet feltételei.

Vannak *átalános* kellékek, melyek ugy a szabad, mint az engedélyezett iparágak üzésére megkivántatnak; és vannak ismét *különös* kellékek, melyeknek létezése egyiknél vagy másiknál szükséges.

I. Átalánosok.

1) Minden ipar *önálló* üzésére *rendszerint* megkivántatik, hogy a *vállalkozó vagyonát maga kezelni jogositva legyen.* Következőleg a 24 éven alóli kiskoruak, hacsak vagy az apai hatalomból ki nem bocsátvák, vagy korengedélyt nem nyertek; ugy az elmebeli fogyatkozás vagy pazarlás miatt gondnokság alá helyezett személyek, bukottak a csődeljárás alatt, halálra vagy sulyos börtönre elitéltek, s a jogositlan kivándorlottak *önálló* iparüzesre nem képesek. Oly személyek részére, kiknek vagyonuk szabad kezelése nincs megengedve, csak törvényes képviselők s az illető gyámi vagy gondnoki hatóság, vagy csődbiróság beegyezésével, és pedig alkalmas helyettes által, történhetik az iparűzés.

2) A *nem*, az iparüzés megengedésére vonatkozólag különbséget nem alapit.

3) *Erkölcsi személyek* ugyanazon feltételek alatt, mint egyesek, üzhetnek iparokat, csakhogy ők is alkalmas ügyvezetőt kötelesek állitani.

4) Mennyiben vannak papok, szerzetbeliek, katonák, országfejedelmi tisztviselők vagy más nyilvánosan alkalmazott személyek, mint p. o. jegyzők, ügyvédek, alkuszok az iparüzletből kizárva, az illető szabályok határozzák meg.

5) Oly személyek, kik valamely bün miatt átalában, valamely nyervágyból eredt vagy a közerkölcsiség ellen elkövetett bün vagy kihágás, csempészet, sulyos jövedéki áthágás vagy bünös csőd miatt elitéltettek, iparvállalat kezdésétől eltiltandók akkor, ha az utóbbinak minőségéhez képest s a vállalkozó személyiségénél fogva visszaéléstől lehetne félni, mely utóbbi esetben az ipar megkezdését a vizsgálat tartama alatt sem lehet megengedni. Történhetik, hogy a közigazgatási hatóság az iparjog elvételét meghatározott időre vagy örökre ki mondja : ilyenkor a bünös minden oly ipar kezdésétől el van zárva, melynek gyakorlása által a végzés czélja meghiusittatnék.

6) Valamely ipar megkezdése azon község kötelékébe

felvételtől, melyben az ipar üzendő lesz, nem függ, s a községi honosságon nem változtat.

7) Külföldieknek iparvállalat önálló üzésére bocsátása Ausztriában, a mennyiben államszerződvények által más határozmányok meg nem alapittattak, esetről esetre a belügyminiszterium eldöntésének marad fönntartva.

8) Több iparoknak ugyanazon vállalkozó által egyszerre üzését megengedi a törvény.

II. Különös kellékek.

a) *Szabad iparoknál.*

Ki a fennebbi határozmányok által kizártnak nem tünik ki, minden szabad ipar önálló üzésére jogositva van, csakhogy kötelessége a vállalkozónak, mielőtt az ipart megkezdené, az iparhatóságnál szándékáról *jelentést tenni.* Ebben a vállalkozó neve, kora, lakása, állambelisége, a választott foglalkozás és az iparüzés helye (vagyis a község, melyben azt üzni kivánja), kiteendő; ha pedig saját vagyona kezelésére nem képes egyén számára kerestetik az üzletjog, ugy a törvényes képviselőnek, gondnok- vagy gyámnak, és a gyámi-gondnoki hatóságnak, csődbíróságnak, vagy szóval az illetékes hatóságnak e czélra megkivántató beegyezése is kimutatandó és hol az ipar a már előadottak értelmében csak helyettes által üzethetik, a fennebbi adatoknak a helyettes személyére is ki kell terjedniök. Több iparokat egy jelentésben összefoglalni nem lehet.

A jelentés beadatván, vagy az iparhatóságnál jegyzőkönyvbe vétetvén, az illető, iparát kérvénye elintézése előtt is, megkezdheti. Ha a személy, foglalkodás vagy üzleti hely ellen e törvényben alapuló akadály fenn nem forog, akkor a vállalkozónak a maga igazolására *ipar-jegyet* szolgáltat ki. Ellenkező esetben az akadály elháritásaig a félnek az ipar megkezdését (ha még meg nem kezdé) vagy folytatását (ha már elkezdte) megtiltja.

Bejelentési minta.

Tekintetes szolgabiró ur!

Tisztelettel alulirt Zsiros János bejelenteni szerencséltetem, hogy én Györgyén szabó mesterséget önállólag űzni kivánok.

A ·/. alatti keresztlevélből nagykoruságom;

a ·//. alatti honbizonyitványból az, hogy czeglédi lakos vagyok, kitünvén, miután oly ipart kezdek, mely az

iparrend 16. §-ban az engedélyezettek közé sorozva nincsen, következőleg melynek megkezdhetésére puszta jelentés elegendő, esedezem a tek. szolgabirósághoz, mint iparhatósághoz, méltóztassék ezt tudomásúl venni s részemre az iparjegyet kiszolgáltatni. Tisztelettel lévén a tek. szolgabiróság

alázatos szolgája.

(Lásd V. függ. a bélyegre nézve) Zsiros János

györgyei lakos.

b) *Engedélyezett iparoknál* következők a kellékek :

A ki engedélyhez kötött ipart akar üzni, az az alább elősorolandó megkivántatóságok kimutatása mellett az iparhatósághoz *engedélyért tartozik folyamodni.* E kérvényben az átalános feltételeken kivül (lásd fennebb *a) megbizhatóság, feddhetlenség,* és többeknél még a következő *különös képességek* is kimutatandók. Ugyanis :

I. Az engedélyezettekhez sorolt azon iparágaknak, melyek az 1. 2. 4. és 7-től egész 14 terjedő pontok alatt emlitettek, megengedésénél még a *helyviszonyok* és a *rendőri felügyelet* tekintetei is szem előtt tartandók.

II. A csak imént emlitett 1. 2. pont alatti sajtóterményekkel foglalkodó iparengedélyért folyamodók tartoznak továbbá az ipar üzésére elegendő *általános képzettségüket* kimutatni.

A kizárólag iskola- és imakönyvekre, naptárak- és szentképekre szoritkozó kereskedésnél azonban a most érdekelt különös kellékek nem kivántatnak.

III. Az időszaki személyszállitási vállalatok engedélyezésénél (ide tartoznak a vasut- vagy folyammal össze nem kapcsolt vidékek közti gyorskocsizási intézetek) az *utvonal,* melyre a vállalat vonatkozik, pontosan megjelölendő s egyéb az üzletet illető és szükségesnek itélt határozmányok is — minő p. o. a szedni kivánt kocsibér, az indulási, érkezési idő, lovaknak mily helyekeni váltása s egyéb rendszabályok is megállapitandók.

IV. A 4. pont alatt előforduló engedélyezett iparoknál a *helyi szolgálatrendek* megállapitandók.

V. Hajósok, kik közbeeső vizeken vitorlás vagy jármüvek vezetésére vállalkoznak, tartoznak szükséges *gyakorlati ismereteiket* a hatóság előtt kimutatni.

VI. A kőmivesek, kőfaragók és ácsok, kik az iparukba vágó munkákat önállóan, azaz nem valamely *épitőmester* vezeté-

se alatt akarják végrehajtani: *az iparnáli valóságos alkalmaztatásban szerzett gyakorlati képességüket kimutatni kötelesek.*

VII. A ki nagy épitményeket a különféle épitésziparbeli munkák egyesitésével akar vezetni (épitőmester), tartozik kimutatni, hogy az épitésziparnál vagy valamely épitész-hatóságnál *gyakorlati szolgálatban* három évig volt alkalmazva, ezen felül az országos épitészhatóság vagy azáltal arra kirendelt kerületi (megyei) mérnök előtt a megkivántató *magasb ismeretek birásáról vizsgálatot letenni.* E vizsgálatot az engedélyező hatóság oly egyéneknél, kiknek képességök más uton bebizonyult, elengedheti.

VIII. Kéményseprők kötelesek *ez iparnáli valódi alkalmaztatás által szerzett gyakorlati képességöket* kimutatni.

IX. Fegyverkészitők, kik lőfegyvereket használatkész állapotba tesznek, tartoznak *kellő képességet* kimutatni.

X. Tűzműanyag és tűzjátéki tárgyak készitői tartoznak a *tüzmütanbani szükséges ismereteket* kimutatni.

XI. Az orvosi szabályzatokban kijelölt tulajdonképeni mérgek és orvosi füvek árulására, a mennyiben az a nélkül is az orvosi szabályzatok szerint a gyógyszerészeknek fönntartva nincs, engedély csak oly személyeknek adható, kik megkivántató ismereteiket az orvosi hatóság előtt bebizonyitni képesek.

XII. A vendéglő és italmérési iparok következő jogozatokra oszlanak: *a)* Idegenek elszállásolása; *b)* Étkek szolgáltatása; *c)* Szeszes italok kimérése, kivéve a pálinkát; *d)* Pálinkamérés; *e)* Kávé s más meleg italok és frisitők szolgáltatása; *f)* Megengedett játékok tartása.

E jogozatok egyenkint vagy egymással kapcsolatban engedélyezhetők, de az engedélyben mindig világosan megnevezendők.

Kérvény engedélyezett iparüzlet nyeréseért.

Tekintetes szolgabiró ur!

Én tisztelettel alulirt Irsán zsibárussági üzletet kezdeni óhajtván, azon alázatos kéréssel járulok a tek. szolgabirósághoz, méltóztassék nekem a szükséges engedélyt következő okokból kiszolgáltatni:

1) ·/. alatti honbizonyitvány igazolja, hogy czeglédi lakos s odavaló kötelékbeli egyén vagyok, a 2 ·//. alatti keresztlevéllel pedig kimutatom, hogy a 27-ik életévet is immár meghaladtam.

2) A 3 ·///. alatti erkölcsi bizonyitvány feddhetlenségemről tesz tanuságot.

3) Azon körülmény, hogy Irsán kevés zsibárus létezik, a helyi viszonyok tekintetébeni aggályt is eloszlatja. Mért is kérésem megujitása mellett tisztelettel maradtam a tek. szolgabiróság alázatos szolgája

(Bélyegre nézve lásd V. függ.) Savó István.

Az üzlettelep külön engedélyezésének szüksége egyes iparoknál.

Azon iparoknál, legyenek azok szabadok, vagy engedélyezettek, melyek tüzhelyekkel, gőzgépek vagy vizművekkel üzetnek, vagy a melyek egészségrontó befolyások, a biztonságot fenyegető üzletmódok, rosz szag vagy szokatlan zaj által a szomszédot veszélyeztetni vagy háborgatni képesek, az *üzlettelepek* engedélyezése is bizonyos megszoritásnak van alávetve.

A következő üzlettelepekre engedély csak az alábbi eljárás alapján adathatik :

1. Nyuzóhelyek. — 2. Tűzjátékmüvek (telepek azok készitésére). — 3. Gyuszeráruk. — 4. Mesterséges trágyagyártelep (podruette, hugyan-trágyasó stb). — 5. Fadgyuolvasztóhelyek. — 6. Gyertya-öntödék. — 7. Szappanfőzdék. — 8. Enyvfőzdék. — 9. Firnisz- (védmáz) főzdék. — 10. Vérlugfőzdék. — 11. Csontfőzdék. — 12. Csontfehéritők. — 13. Csontzuzók és malmok. — 14. Csontégetők. — 15. Viaszosvászon-gyárak. — 16. Gyorsfehéritők. — 17. Len- és kenderáztatók. — 18. Bélhurgyárak. — 19. Mirenyhuták. — 20. Sósavgyárak. — 21. Salétromsavgyárak. — 22. Kénsavgyárak. — 23. Szalmiák-gyárak. — (24-től 29-ig a mennyiben nem az anyag szernyerésének helyén állittatnak). — 24. Coakskészitő intézetek. — 24. Kőszénkátrányintézetek. — 26. Fakátrány intézetek. — 27. Mészégetők. — 28. Gypszégetők. — 29. Szénégetők. — 30. Világitó gáz készitése- és tartására szolgáló intézetek. — 31. Üveghuták. — 32. Tükör-amalgamirozó müvek. — 33. Téglaégetők. — 34. Agyag (mindennemü) áruégetők. — 35. Czukorfőzdék. — 36. Vegytani (mindennemü) árugyárak. — 37. Olajgyárak. — 38. Timártelepek. — 39. Marha-vágóhidak. — 40. Szennytisztitó mühelyek. — 41. Huták és hámorok. — 42. Végre oly müvek állitása és változtatása, melyek vizerő által tétetnek mozgásba.

Hogy tehát a most elősorolt iparágak üzhetők legyenek, a *telepek* helybenhagyását, a megkivántató rajzok és leirások melléklése mellett a hatóságnál kell kérni, *s ez engedély kinyerése előtt azon telepeken az üzletet megindítani tiltva van.* E kérvény folytán a hatóság a szándékolt vállalatot falragasz által és azonfelül az illető községben kihirdetteti, s a telep iránt bizonyos időpontra, 2—4 hét közt bizottmányi tárgyalást tűz ki, melyen — ha irásban előbb nem történt — a bármi részről kifogások beadandók, vagy jegyzőkönyvbe veendők, alaposan tárgyalandók, és az illetők meghallgatása után hozandó végzésben engedélyezés esetén a netán szükséges feltételek is megállapitandók.

Ha a felek részéről magánjogi természetü kifogások emeltetnének, s azok barátságos kiegyezés utján el nem intéztethetnek, az üzlettelep engedélyezését kérők perutoni előleges kiegyenlitésre utasittatnak, az iparhatósági további eljárás a per jogérvényes befejezte után lévén folytatandó. Ha pedig a kitüzött tárgyalási napon senki részéről ellenvetések nem tétetnek, akkor — hacsak hivatali aggodalmak nem léteznek — a telepengedélynek hely adandó.

A feleknek kiadott végzés ellen a felebbezés részökre 14 napig nyitva áll. Idején beadott fellebbezésnek az a hatása van, hogy annak felsőbb helyeni eldöntése előtt a fölebbezett végzés nem foganatosítható. Ha a másodhatóság az első rendü hatóság végzését jóvá hagyta, ugy akkor további felebbezésnek helye nincsen; ellenkező esetben az ügy, a belügyminisztériumhoz végleges elhatározás végett fellebbvitethetik.

Ha valamely oly ipar, melynek gyakorlására üzlettelep engedélye is nyeretett, egy év alatt meg nem indittatik, vagy három évnél hosszabb ideig félbeszakittatik, az *üzlettelep* engedélye megszünik.

Az iparjogok kiterjedése és gyakorlása.

Valamely iparjog kiterjedése *iparjegy* vagy az *engedély tartalma* szerint a következő elvek megtartásával itéltetik meg:

1) Minden iparüzőnek joga van a termékei tökéletes előállitására szükséges minden munkát egyesiteni, és az arra megkivántató *segédmunkásokat más iparokból* is tartani.

2) A jog valamely iparczikk termelésére, magában foglalja a jogot *hasonló idegen termékekkel* kereskedni is.

3) Kik *szabadipart* üznek, azok azon községben, mely-

ben laknak, *több szilárd üzlethelyet* (műhelyt, árudát) tarthatnak, és e tekintetben más megszoritás nem is létezik, mintsem hogy az iparhatóságnak azon különbféle helyeket bejelenteni köteleztetnek. Ugyszinte ha az iparüzők *telepközségükön kivül fióktelepeket vagy raktárakat* akarnak állitani, kötelesek azokat mindazon iparhatóságoknak, melyeknek járásában a telepek s raktárak állittatnak, mindannak, melynek sorkönyvében a fővállalat be van jegyezve, bejelenteni; és ha az ipar-engedélyezett, ezen helyekre külön engedélyt kieszközölni.

4) Az iparüzők iparczikkeiket azon községen kivül is, melyben műhelyük van, mindenütt *bizományba* adhatják, hanem csak azon iparosoknak, kiknek oly termékeket tartaniok szabad, ha bár honnan is nálok olyakat valaki rendel, bár hova is elszállithatják, s megrendelt munkát, mely iparjoguk körébe vág, mindenütt teljesithetnek.

5) Oly iparoknál, melyek nincsenek szilárd üzlethelyek tartásával összekötve, a vállalkozónak más járásba költözése *uj ipar alapitásaul* tekintendő, csakhogy a technicai képességnek némely iparoknál kiszabott kimutatása ujra nem követeltethetik; példa az épitőmester.

6) Fennebb mondtuk, hogy az iparosoknak üzlethelyökön kivül eső községekbe is iparczikkeiket megrendelésre szolgáltatni jogukban áll. Azonfelül jogositvák ugyan ők körutazásokban maguk vagy megbizottaik által megrendeléseket is keresni, azonban ez alkalommal eladó árut nem, hanem csak mintákat, hordhatnak magukkal. De ha valaki a városok látogatásából önálló ipart csinált, és ezt bejelenté, ugy a vásárokra már áruit is elviheti.

Azon kereskedői utasok, kik nincsenek valamely megbizónak kizárólagos szolgálatában, hanem több gyárnokok vagy kereskedők számára megrendelések keresésével üzletképen foglalkodnak, kötelesek ezen *önálló keresetágat* az iparrend 13. §. szerint bejelenteni.

7) A helységről helységre járkálva árulás, s áruk házról házra hordása s kinálása csak *házalási engedélylyel* biró személyek által üzethetik. Hogy valaki vásárról vásárra járhasson, ezt mint önálló iparágat kell bejelentenie. A házról házra hordozás megszoritása azonban nem alkalmaztatik oly iparosokra, kik a mindennapi használat átalános czikkeit, p. o. tejet, vajat, gyümölcsöt, főzeléket, virágot, fát stb. helyi szokás szerint házról házra hordva vagy az utczán árulják.

8) Az iparüzőknek joguk van alkalmas külső jelölvényeket üzlethelyeik- vagy lakásaikon és a megismertetés egyéb eszközeit használni.

9) Ártaksáknak csak az oly cikkek kicsinybeni eladásánál, melyek a mindennapi fenntartás legnélkülözhetlenebb szükségleteihez tartoznak, továbbá a kéményseprői és a szállitás piaczi szolgálati iparoknál lehet helye.

Ugyanez áll a husmérés, kenyérsütés, kéményseprés és a nyuzóhelyekre nézve egyes községekben fönnálló bérbeadás intézményeiről.

10) Sütők, mészárosok és kéményseprők az egyszer elkezdett iparüzletet tetszés szerint félbe nem szakithatják, hanem az abbahagyás szándékának esetében kötelesek azt a hatóságnak jelenteni s annak kivánatára az ipart még egy bizonyos ideig, legfölebb 2 hónapig folytatni.

11) A törvény megengedi azt is, hogy az önálló iparos *helyettes által* vihesse üzletét, vagy azt *bérbe adhassa.*

12) Ha az iparüző meghal, akkor az örökös vagy hagyományos, ha az ipart folytatni kivánja, azt saját nevére ujra be kell jelentenie. Az is, ki valamely ipartelepet élők közt megszerez (ajandék vagy vétel utján stb.), kell, hogy iparüzletét bejelentse. Ha pedig az ipar engedélyezett, ugy halálozás esetében ugy, mint élők közti átruházásnál, uj engedély kérésének van helye. E tekintetben csak következők a kivételek:

a) A férj halála után csak az özvegy vagy a kiskoru örökösök számára lehet, mig utóbbiak a nagykoruságot elérik, engedélyezett ipart a régi engedély alapján tovább folytatni.

b) Az iparnak a csőd vagy örökségi tárgyalás alatti folytatására sem uj bejelentés, sem engedély nem kivántatik. Azonban ugy az *a)* mint a *b)* esetében, ha az ipar természete ugy kivánja, p. o. a gyógyszerészetnél, képességgel biró helyettes vezeti az üzletet.

13) Ha valamely iparüzőnél az önálló ipar törvényes kellékei valamelyikének *eredeti* és még *folyvást tartó* hiánya utólag fedeztetik fel, az ipar folytatását a hatóság akár mikor megtilthatja, illetőleg az iparjegyet, vagy engedélyezett iparnál az engedélyt vissza veheti.

A vásári forgalomról.

Kérdés, hogy van-e joga a mesterembernek vagy kereskedőnek csak annálfogva, hogy iparjegye vagy engedélye

van, áruit vásárokra is eladás végett szállitni? Mire a felelet az, hogy ilyen joga csak azért, hogy iparjegye, vagy engedélye van, még nincsen, hanem, hogy a *ki a vásárok látogatásából önálló ipart csinál* (vásáros, vásárjáró) ezt be kell jelentenie, a mely iparjog után ő, még ha más üzlete volna is már, és ettől adózna is, ujabb adófizetésnek is alávettetik.

Mindenkinek joga van a vásárokat minden a forgalomban megengedett árukkal meglátogatni, a mennyiben azok a vásár neme szerint az azoni forgalomra megengedvék.

Oly áruk azonban, melyek eladása engedélyhez van kötve, a vásárokon is csak az illető engedélylyel ellátott iparosok által árultathatnak.

A mint a vásárok, *vásárok* szoros értelemben vagy *heti vásárok*, ugy a tárgyak is, melyek azokon eladhatók, különbfélék lehetnek, és pedig

a) *vásári* forgalom tárgyát képezik a sokadalmakon, országos vásárokon és azokkal a gyógyszak tartamára egyenlővé tett fürdőhelyeken, továbbá a bucsuvásárokon minden a szabad forgalomban megengedett áruk, a mennyiben az illető vásárjogok világosan egyes tárgynemekre, mint péld. marha, gyapju, gabna, gyermekjátékáruk stb. korlátozva nincsenek.

b) heti vásárforgalom tárgyai: az élelemszerek és nyers termények, gazdasági és földmivelési eszközök, azon termények, melyek a környék földészeinek közszokásos mellék-foglalkodásai közé tartoznak, s a mindennapi szükséglet közönséges czikkei, minők csizma, fésűk, kefék, bádogos munkák stb.

A vásárok és a heti-vásárok közt tehát az a különbség, hogy a vásárokban *minden* a forgalomban megengedett áruczikkeket és *mindenkinek*, ki vásárlátogatási iparjegygyel bir, eladni lehet, mig a heti-vásárokon mindenki csak a heti-vásár forgalma tárgyaiul fennebb kijelölt czikkeket árulhatja, más tárgyakkal való üzérkedés heti vásárokon rendesen csak a helybelieknek engedtetvén meg.

Az iparos segéd-személyzetről.

Az iparüzők segéd-személyzetéhez tartoznak a *segédek* és a *tanonczok*.

Minden segédnek, midőn szolgálatba lép, el kell látva lenni a szükséges bizonyitványokkal, melyek kereskedő segé-

deknél az előbbi gazdának az iparhatóság által láttamozott bizonyitványából, más segédeknél a *munkakönyvből* állanak.

Vállalkozók, kik segédeket ily kimutatás nélkül szolgálatba vesznek, büntetésre méltókká teszik magukat, s az utóbbiakkal együtt a korábbi munkaadók irányában a segéd önkényes kilépése által keletkezett kárért, kezeskednek. A korábbi munkaadónak joga is van, az önkényesen kilépett segédnek visszatérését követelni.

A segéd alkalmazásának módja, díjazása s különbeni állása, a szolgálati viszony tartama, a mindenesetrei próbaidő és a fölmondási időhatár szabad megegyezés tárgyai. Ennek nemlétében a hetenkinti díjazás és tizennégynapi fölmondás vétetnek föltételekül, egyéb viszonyokban pedig a helyi szokás vétetik zsinórmértékül.

A munka- és szolgálatviszony fontos okokból a világosan vagy hallgatólag kikötött időtartam lefolyása előtt és a fölmondás nélkül tüstént föloldathatik. Különösen pedig :

1. A szolgálatadónak joga van a szerződést megszüntetni, ha a segéd:

a) szolgálatra használhatlannak találtatik;

b) oly tettet követ el, mely által a benne vetendő bizodalom alaposan eljátszatik, vagy ily tett a szolgálatadónak a fölvétel után tudomására jut;

c) a munkaadó egyezése nélkül, az iparnáli alkalmaztatásra nézve hátrányos mellléküigyletet üz;

d) a munkaadó jogszerü utasitásait végrehajtani makacsul vonakodik, vagy a segédtársakat, tanonczokat vagy a házi cselédséget engedetlenségre, a munkaadó ellen zudulásra, rendetlen életre, vagy tiltott cselekedetekre csábitani igyekszik, vagy a munkaadó vagy annak hozzátartozói ellen becsületsértés vagy más lényeges vagy ismételt kötelességsértés bünét követi el;

e) saját vétke által munkaképtelenné lesz, vagy ha a vétke nélküli munkatehetlenség négy hétnél tovább tart;

f) 8 napnál hosszabb ideig fogságban tartatik.

2. A segéd a szerződés megszüntetésére különösen jogosítva van:

a) ha egészségének rongálása nélkül a munkát nem folytathatja;

b) ha a munkaadó tettleges bántalmazás vagy becsületsértési áthágás bünét követi el irányában;

c) ha a munkaadó őt erkölcstelen és törvényellenes tettekre igyekszik csábitani;

d) ha a munkaadó a kialkudott bért tőle jogtalanul visszatartja, vagy más lényeges szerződés-határozványokat megsért;

e) ha a munkaadó csőd alá jut, vagy egyébként gátolva van a segédnek foglalkozást és keresetet adni.

Ha a munkaadó törvényesen megengedhető ok nélkül valamely segédet idő előtt elbocsát, vagy a maga részérőli vétség által a munkálati viszony időelőtti fölbomlására okot ad, akkor köteles a segédnek diját és egyéb kikötött vagy szokásos járadékokat a fölmondási határ idő még hátralevő részére megtériteni.

Ha valamely segéd munkaadóját törvényes ok nélkül idő előtt elhagyja, a munkaadónak joga van, őt a hatóság által a munkába visszatérésre a még hátralevő időre kényszerittetni és a szenvedett kár megtéritését kivánni. Ezenfelül az ily segéd kellőleg büntetendő.

Az iparüzlet megszünése és a segéd halála által a munkálati viszony magától megszűnik.

Azonban az ipar önkénytes abbanhagyása, vagy a segédnek a munkaadó hibája vagy véletlen által elbocsáttatása esetében, a segéd jogositva van a fölmondási idő megnemtartásáért kárpótlást igényelni.

Tanonczokról.

Tanonczul tekintetik, ki valamely önálló iparüzőnél, az ipar gyakorlati megtanulása végett alkalmaztatásba lép.

Kiskoru tanonczok tarthatását illetőleg a következők jegyzendők meg:

1) hogy kiskoru tanonczokat tarthasson az iparüző, szükséges, hogy maga a 24-ik életévet meghaladta legyen.

2) A kiskoru tanonczok felvétele szerződés alapján történik, melyben a felvétel és bánásmód feltételei; különösen pedig a tanulási idő tartama szorosan meghatározandók.

A tanonczok kötelességei.

A tanoncz mestere iránt engedelmességgel, hüséggel, szorgalommal, illendő viselettel és hallgatagsággal tartozik, s magát annak utasitása szerint kell az iparban alkalmaznia.

A mester kötelességei.

1) Betegség esetében a tanoncz, ki tanitómestere házi körében él, hasonló segélyre bir igénynyel, mint milyennel a munkaadó cselédsége iránt tartozik.

2) A tanitómester köteles a tanoncz iparos kimiveltetésére ügyelni; őt munkásságra és jó erkölcsre, a vallásos kötelességek teljesitésére, a törvényileg kiszabott oktatások látogatására s ha a községben a tanonczok részére iparos iskola áll fenn, ennek látogatására is szoritani, megbetegedése, vagy megszökése s egyéb fontos események alkalmával, melyek a szülők, gyámnokok s egyéb hozzátartozók közbejöttét igénylik, tartozik ezeket tudósitani.

A tanulási viszony feloldása.

Ez rendszerint a kikötött vagy ennek hiányában a szokásos idő elmulta után történik. Azonban azon idő lejárta előtt is *azonnal* felbontható, és pedig:

1) A mester részéről:

a) Ha a tanoncz oly tettet követ el, mely által az irántai bizalom megrendűl.

b) Ha kétségtelenül kinyilvánul, hogy a tanoncz az iparüzlet megtanulására nem képes.

c) Ha a tanoncz munkájában betegsége által hat hétnél tovább gátolva van.

d) Ha a tanoncz egy hónapnál tovább terjedő ideig fogságba kerül.

2) A tanoncz, illetőleg törvényes képviselő részéről:

a) Ha a tanitómester tartozó kötelességét durván elmulasztja.

b) Ha a tanitómester egy hónapnál tovább fogságilag letartóztatik, vagy rövidebb idő esetén is, ha a tanoncz életfönntartásáról gondoskodva nincs.

c) Ha a mester üzlete büntető itéletileg időközileg betiltatik.

d) Ha a tanitómester más községbe költözik át; mindazáltal a viszony fölbontása végetti ajánlatnak az átköltözéstől számitva legfölebb két hónap alatt kell történnie.

Vannak azonban még esetek, midőn a tanulási viszony a kifejezetten, vagy hallgatag kikötött idő eltelte előtt elenyészik. Igy:

1) 14 napi fölmondásra a tanoncz tanulását elhagyhatja,

ha hivatását megváltoztatja, vagy más iparra megy át; ha egész tanulásidejének kitöltése által megakadályoztattatnék, valamely őt ellátással kináló alkalom fölhasználásában, vagy ha rá szülőinek körülményei megváltozása miatt, ápolásuk, gazdaságuk vagy iparüzletük vezetése végett szükségük van.

2) Egyik vagy másiknak a kikötött kötelességek teljesitésére tehetetlenné válása, a tanitómesternek vagy tanoncznak halála, vagy azáltal, hogy a tanitómester iparáról lemond, a tanitási szerződés magától elenyészik.

A tanulási viszony felbomlásakor a mester a tanoncz kivánságára *bizonyitványt* tartozik kiadni az eltöltött tanidőről, és az alatti magaviseletéről, és a mesterségben szerzett kiképeztetéséről.

A tanonczokat és segédeket közösen illető határozatokról.

Az önálló iparosoknak segédeikkel és tanonczaikkal a munka és tanitás viszonyaiból eredő perpatvaraik vagy az *ipartársulati elöljáróság*, vagy a *politikai hatóság*, vagy a *rendes birák* által intéztetnek el. És pedig:

1) ha az iparos valamely ipartársulathoz tartozik, akkor a munka vagy tanulás tartama alatt vagy azután legalább 30 nap elforgása alatt bejelentett perlekedéseket a társulati előljáróság, ha lehet barátságos uton, különben pedig itéletileg intézi el. Ezen itéletek a politikai hatóság által végrehajthatók. Azonban lehet a politikai hatósághoz 8 nap alatt az itéletek ellen felfolyamodni is, mely folyamodás azonban a végrehajtást fel nem tartóztathatja.

2) Ha az önnálló iparos társulathoz nem tartozik, akkor az 1) pont alatt érdeklett időn belől az érintett perpatvarok a politikai hatóság által tárgyaltatnak és intéztetnek el. Végre.

3) Minden más perlekedéseknek, melyek nem a munka és tanulási viszonyból veszik eredetöket (p. o. a segéd és a mester közti pénz kölcsönügyek) valamint az oly viszonyokból eredőknek is, melyek a munka és tanulási kapcsolat megszünése után 30 nap mulva jelentetnek be, eligazitása a rendes birák által történik.

Az Ipar-társulatokról.

Azon iparosok közt, kik egy vagy több szomszéd-községekben *egyenlő* vagy *rokon iparokat* üznek, (p. o. ková-

csok, lakatosok, késesek stb.) az eddig fennálló kapocs a köztök alakult társulat (czéh) által továbbra is fenntartandó, vagy a mennyiben még fenn nem áll, azt lehetőleg felállitani kell. Az *ipartársulatok* tehát a körülmények szerint több községekre vagy különbféle iparágak üzőire is kiterjedhetnek.

Az ipartársulatok czélja.

Az ipartársulatok czélja, előmozditani azon intézményeket, melyek az egyetemes iparos érdekek feltételeit képezik.

Működésök módja.

Az iparos társulatot képviselik s ügyeit intézik:

a) a társulat közgyülése;

b) a társulati előljáróság, mely az elnök vezetése alatt a választmányból áll.

A gyüléseket, oly társulatoknál, melyek 50 tagnál többet nem számlálnak, minden szavazatképes tagok, nagyobbaknál bizalmi férfiak képezik, kik amazok által irásbeli szavazat utján, meghatározott időre választatnak.

A közgyülés választja a választmányi tagokat és az elnököt. Az utóbbi választása hatósági megerősités alá tartozik.

A választmányi tagok és elnök hivatala rendszerint három évig tart, minek lefolyása után ismét megválaszthatók.

A közgyülés számára tartvák fönn:

a) a zárszámadások és évi költségvetés megvizsgálása és jóváhagyása, és a kivetés utján behajtandó illetőség meghatározása;

b) a fizetés segédszemélyzet rendszeritése;

c) a társalat tőkevagyona fölötti intézkedés;

d) a társulat tagjait vagy hozzá tartozóit betegség s más szükség idején segélyező intézetek felállitása s szervezeti változtatása fölötti határozatok;

e) más az alapszabályokban közelebbről meghatározandó fontos ügyekbeni véghatározás.

Szavazatképesek s bizalmi férfiakká s választmányi tagokká választhatók a társulatnál csak azok, kik üzletüket már legalább is három év óta folytatják.

A társulatok szükségeire megkivántató költség, menynyiben az a létező vagyon kamataiból nem fedeztethetik, a

hatóság helybenhagyásával a társulati tagokra kivettetik, és közigazgatási uton behajtathatik.

Ha valamely társaságnál a segélyt szükségelő segédek gyámolitására, az ipartulajdonosok és segédek közös adalékaiból hozzájárulási kötelezettséggel, intézet állittatik föl: a segédek járuléka a fizetés 3 száztólijánál, azon járulék pedig, melyet az ipartulajdonos segédeiért egyenként saját vagyonából hozzápótolni tartozik, saját segédei járulékának felénél magasabbra nem szabathatik.

Az ily intézetek (segélypénztárak) igazgatásánál a segédeknek is illető befolyás biztositandó.

A társulatok a hatóság felügyelete alatt állanak, mely a törvényszerű eljárás ellenőrzésére azokhoz saját biztosokat rendel ki.

A kihágások és büntetésekről.

E törvény rendszabályainak áthágása büntettetik:

a) megintéssel;

b) 400 ftig terjedhető pénzbirsággal;

c) három hónapig terjedhető fogsággal;

d) az iparjognak örökre vagy bizonyos időre elvételével.

A büntetések kiszabásánál a sulyositó és enyhitő körülmények, valamint a kihágás által czélzott előny vagy okozott hátrány nagysága tekintetbe veendők.

Hatóságok és eljárás.

Az első folyamodásu iparhatóság a szolgabiró:

Ennek tisztében áll az iparszabályok kezelése:

ezeknél nyujtatnak be az ipar önálló üzése iránti bejelentések;

az engedélyhez kötött ipart ezek adományozzák, menynyiben a következők kivételt nem állapitanak meg;

másodfolyamodásu hatoság a helytartótanács.

Ezek közvetlen adományozó hatóságok:

minden sajtó-iparokra nézve, oly helyeken, hol politikai hatóság székel, az ima- és iskolakönyveladás korlátoló szabadalmának kivételével;

kölcsönkönyvtár s olvasóterem állitási vállalatokra nézve;

az épitőmester-iparra nézve;

az időközi személyszállitó vállalatokra nézve, melyek postautakon s váltott lovakkal üzetnek.

Legfelső hatóság iparügyekben a magy. kir. cancellaria. Ez adományozza a kivételes engedélyt sajtóiparok felállitásához oly helyen, hol politikai hatóság létezik, s engedélyezi, az oly időközös személyszállitó vállalatokat, melyek több koronaországok közigazgatási területeire terjednek ki. Iparügyekben fölebbezéseknek 14 nap alatt a kézbesítvény közlése után az első folyamodásu iparhatóságnál be kell nyujtaniok és a másodfolyamodáson megerősitett határozat ellen további felebbezésnek nincs helye.

A birságpénzek beszedése közigazgatási végrehajtás utján történik.

b) Czégbejegyzés.

1. §. Minden kereskedő, ki egyenes adó-fejében, pótlékok nélkül üzlete után Buda-Pesten évenkint 40 ftot, azon városokban, melyeknek lakossága 10,000 lelket meghalad, 30 ftot, 10,000 lakossal nem biró városokban pedig legalább 20 a. é. ftot fizet, köteles czégét (kereskedelmi, aláirási czimét) azon e. b. k. váltótörvényszéknél, melynek körületében telepe létezik, a kereskedelmi jegyzébe (tajstrom, czímkönyvbe) leendő beiktatás végett bejelenteni, s azt az illető váltótörvényszék előtt önkezűleg aláirni.

2. §. A czégbejelentési kötelezettség alól felmentvék a kufárok, házalók, zsibárusok s mindazon kisebb kereskedők, kiknek üzletük a kézmű-forgalom terjedelmét tul nem haladja, valamint azon kereskedők, kik az 1. §-ban kitett összegeknél csekélyebb adót fizetnek.

3. §. Az 1. §. határozata alá nem eső kereskedők czégüket az 1840. XVI. t. cz. 1. fej. értelmében az illető e. b. k. *váltótörvényszéknél* is bejegyeztethetik, szabadságukban áll azonban azt az idézett t. cz. 5. §-ában kijelölt *törvényhatóságnál* is bejelenthetni.

4. §. A czégek bejegyeztetése s azok körüli eljárás tárgyában a kereskedőkre nézve követendő szabályok a közkereseti társaságokra is alkalmazandók.

5. §. Minden uj czégnek az ugyanegy helyen, vagy ugyanegy községben már létező s a kereskedelmi jegyzékbe iktatott más czégektől világosan különböznie kell. A menynyiben tehát valamely kereskedő, ki a kereskedelmi jegyzékbe már bejegyzett más kereskedővel egyenlő kereszt (elő) és család (vezeték) nevet visel, czégül saját nevét használni kivánná, tartozik ahoz oly toldatot csatolni, mely által

az a már bejegyzett czégtől világosan megkülönböztethessék.

6. §. Ha más helyen vagy községben fióktelep állittatik fel, ugy ezen fióktelep illetőleg a kereskedelmi czég azon e. b. váltótörvényszéknél is bejelentendő, mely annak helyére nézve illetékes. Ha pedig azon helyen vagy községben, hol a fióktelep felállittatik, egy az érintett czéggel egyenlő czég már létezik, az 5. §. szabványai lesznek alkalmazandók. A fióktelepre nézve illetékes e. b. váltótörvényszéknél azonban a czég addig be nem jegyeztethetik, mig kellőleg nem igazoltatott, hogy a czím-bejegyzés a főtelepre nézve illetékes e. b. váltótörvényszéknél már megtörtént.

7. §. Ki valamely már létező kereskedelmi üzletet szerződés vagy öröklés utján szerez, azt az előbbi (régi) czég alatt csak akkor folytathatja, ha az üzlet eddigi birlalója, vagy annak örökösei avagy esetleg a társörökösök a czég ekkénti további folytatásába világosan beleegyeznek, s ezt az illető váltótörvényszéknél bejelentik.

8. §. Ha valamely kereskedelmi társaságba valaki társként belép, vagy a társak egyike kilép, az eredeti czég e változások után is tovább folytatható, ha azonban a kilépett társtag neve a czég czimében bennfoglaltatik, ugy a czég azontul csak annak világos beleegyezése mellett lesz folytatható.

9. §. Ha valamely czég megváltozik, vagy megszűnik, vagy ha birtokosainak személyükben változás történik, e körülmény az 1. §. szerint illetékes e. b. váltótörvényszéknél bejelentendő. Ha a czég megváltozása vagy megszüntetése a kereskedelmi jegyzékbe be nem vezettetett, s kellőleg (14. §.) közhirré nem tétetett, e tények harmadik személyek irányában csak annyiban érvényesithetők, mennyiben bebizonyittathatik, hogy azok az utóbbiak tudomásukra jutottak. Ha ellenben a bejegyzés és kihirdetés annak rendje szerint megtörtént, a czég-megszüntetés vagy változtatás harmadik személyek irányában is hatályos, ha csak a fennforgó körülményekből okszerűen nem következtethető, miszerint e tényeket nem tudták, sem azokat tudni nem tartoztak.

10. §. Az e. b. váltótörvényszékek az illetőket a fentebbi §§-ban foglalt szabályok szoros megtartására fegyelmi büntetések által hivatalból szoritani kötelesek. Szintugy kell azok ellenében is eljárni, kik oly czímmel élnek, mely őket e szabályok értelmében jogosan nem illeti.

11. §. Azon kereskedő (közkereseti-társaság) ki a beje-

lentési kötelezettség teljesitését elmulasztja, vagy valamely őt nem illető czéggel él, a körülményekhez képest 10—300. o. é. ftig terjedhető fegyelmi birsággal (pénzbüntetéssel) fenyitendő. Ezen birságok azonban behajthatlanságuk esetén fogság-büntetésekre át nem változtathatók. A bejelentési szabályok meg nem tartása miatti pénzbirság kiszabása előtt az illető vétkes fél kötelezettségének zár-határidő alatti teljesitésére, pénzbirsággali fenyegetés mellett utasitandó. Ezen birságok azon város szegények alapja javára esnek, hol az illető váltótörvényszék székel.

12. §. A ki valamely czég bitorlása által jogaiban sérelmet szenved a bitorlót a bitorlott czég használatának megszüntetése s kártérités végett megperelheti. A kár valódisága mi- és mennyisége iránt, az első bir. váltótörvényszékek belátásuk szerint itélnek, a meg nem elégedő félnek felebbezési joga fennmaradván.

13. §. A czégekben (kereskedelmi czimekben) előforduló változásoknak kellő világlatban tartása tekintetéből minden első biróságu váltótörvényszéknél kereskedelmi jegyzék vezetendő. E jegyzék nyilvános s a szokott hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető. A kereskedelmi jegyzékbei bejegyzésekről a szükséges bélyeg és papir kiszolgáltatása mellett bizonyitványok s másolatok is adathatnak ki, mely utóbbiak, ha kivántatnék, meg is hitelesitendők.

14. §. A kereskedelmi jegyzékbei bejegyzések egész terjedelmükben legalább egyszer hirlapilag s haladéktalan közzéteendők.

15. §. Az uj kereskedelmi jegyzékek vezetését tárgyazó fennebbi szabályok 1864. évi szent-györgyhó 1-én lépendnek hatályba.

16. §. Azon kereskedők, s közkereseti társulatok, melyeknek czégük az eddigi aláirási czímkönyvbe már bejegyeztetett, annak az uj kereskedelmi jegyzékbe leendő átkebelezése végett e rendelet hatályba léptétől számitott 3 hó alatt tartoznak folyamodni, — ezen átkebelezés módozatait az e. b. váltótörvényszékek hirdetvényileg közzéteendik.

17. §. A kereskedelmi jegyzékeknek mikénti vezetése iránt külön utasitás adatik ki.

II. FÜGGELÉK.

A szokottabb keresztnevek magyarázata.

Verdeutschung der gebräuchlichsten Taufnamen.

Férfinevek,
Männernamen.

Ábrahám, Abraham.
Ádám, Adam.
Ágoston, August.
Ákos, ~~Áki~~, Achatius.
Amadé, Omodé, Gottlieb.
Ambrus, Ambrosius.
Antal, Anti, Anton, Toni.
Alajos, Loizi, Aloisius, Loisi.
András, Andor, Endre, Andreas.
Arszlán, Leo.
Balázs, Blasius.
Bálint, Valentin.
Barabás, Barnabas.
Béla, Adalbert.
Benedek, Bencze, Benedikt.
Benjamin, Béni, Benjamin.
Bernát, Bernhard.
Bertalan, Barta, Bartholomäus.
Berta, Bertók, Bertram.
Bódog, Felix, Felician.
Boldizsár, Boldis, Boldi, Balthasar.
Dániel, Dani, Daniel.
Dávid, David.
Demjén, Demian, Damian.
Dénes, Dionysius.
Dezső, Desiderius.
Domokos, Dominik.
Dömötör, Demetrius.
Ede, Eduard.
Egyed, Egidius, Egi.
Elek, Alexius, Lexi.
Endre (l. András).
Ernő, Ernst.
Fábián, Fabian.
Farkas, Wolfgang.
Ferencz, Feri, Ferkó, Franz, Franzi.
Fülöp, Philipp.
Gábor, Gábris, Gabriel.
Gál, Gallus.
Gáspár, Gazsi, Kaspar.
Gedeon, Gida, Gedeon.
Géjza, Géza, Győző, Victor.
Gellért, Gerhard.
Gergely, Gergő, Gregor.
Gyárfás, Gervasius.
György, Gyuri, Gyurka, Georg.
Gyula, Julius.
Gusztáv, Guszti, Gustav.
Himér, Heinrich.
Ignácz, Náczi, Ignaz.
Illés, Illyés, Éli, Elias, Eli.
Imre, Imris, Mimi, Emrich.
Incze, Innocenz.
Ipoly, Hippolyt.
István, Pista, Stephan, Stefi.
Jakab, Jakob, Kobi.
János, Jancsi, Jankó, Johann, Hansi, Hans.
Jenő, Eugen.
Jerne, Irenäus.
Jeromos, Hieronymus.
Jónás, Jonas.
József, Józsi, Jóska, Joseph, Pepi.
Kálmán, Koloman, Kolman.
Károly, Karl.
Kázmér, Kasimir.
Kelemen, Klemens.
Keresztély, Christian.
Koszta, Constantin.
Lajos, Lajcsi, Ludwig.
László, Laczi, Ladislaus.
Lázár, Lazarus.
Lénárt, Leonhard.
Lóránd, Lorandus.
Lőrincz, Lenczi, Laurenzius, Lorenz.
Lukács, Lukas.
Manó, Emanuel.
Márton, Marczi, Martin.
Máté, Matthäus.

Mátyás, Matyi. Matthias.
Menyhért, Menyhárt, Melchior.
Mihály, Miska, Mike, Misi, Michael, Michel.
Miklós, Nikolaus, Nickel, Niki.
Miksa, Maximilian, Max.
Mór, Mauritius, Moriz.
Mózes, Mózsi, Moses.
Orbán, Urban.
Osvald, Oswald.
Ödön, Edmund.
Pál, Pali, Palcsi, Paul.
Péter, Peti, Peter.
Pongrácz, Pankratius.
Rajnáld, Reinhold.
Salamon, Solom, Salomon.
Sámuel, Samu, Samuel.
Soma, Cornelius.
Sándor, Sándi, Alexander.
Sebestyén, Sebastian, Bastian.
Simon, Simon.
Szaniszló, Stanislaus.
Szilárd, Constantin.
Tamás, Thomas.
Tivadar, Tódor, Theodor.
Tóbiás, Tóbi, Tobias.
Vazul, Basilius.
Vida, Veit.
Vidor, Hilarius.
Vilmos, Vili, Wilhelm, Willi.
Vitályos, Vitalis.
Vincze, Vincenz.
Zsigmond, Sigmund.

Nönevek.

Frauennamen.

Ágnes, Agnes.
Ágota, Agathe.
Amália, Máli, Amalie, Malchen.
Angyalka, Angelika.
Anna, Nina, Nancsi, Nani, Anna, Annette, Nanchen.
Aranka, Aurelia.
Berta, Bertha.
Borbála, Borcsa, Boris, Barbara, Babi.
Cziczella, Czili, Cäcilia, Cili.
Dorottya, Dorka, Dorothea.
Emilia, Emelka, Mili, Emilie.
Emma, Emma.
Erzsébet, Erzsi, Elisabeth, Lisi.
Eszter, Esther.
Etelka, Adelheid.
Éva, Évi, Vicza, Eva, Evchen.
Fáni, Franziska.
Gertrud, Gertrude.
Gizela, Gizi, Gisela.
Gunda, Kunigunde.
Hajnalka, Aurora.
Hedvig, Hedwig.
Ilona, Ilka, Helena.
Izabella, Iza, Isabella, Bella.
Janka, Háni, Johanna, Hannchen.
Jenke, Eugenie.
Jerne, Irene.
Jolánka, Jolanthe.
Juliána, Julis, Julcsa, Juli, Juliana, Julchen, Julie.
Judit, Juczi, Judith.
Katalin, Kati, Katharina, Kathi.
Klára, Klári, Klara, Klärchen.
Lóra, Lóri, Eleonore, Laura, Lorchen.
Luiza, Luischen.
Lucza, Luczi, Lucie.
Magdolna, Magda, Magdalena, Leni.
Márgit, Margita, Margaretha, Gretchen.
Mária, Marcsa, Mari, Mimi, Marie, Mariechen.
Márta, Martha.
Nina (l. Anna), Nina (s. Anna).
Paulina, Póli, Pauline.
Piroska, Priska.
Rozalia, Rózsa, Rozi, Rosalia, Rosa, Röschen.
Rózsa, Rosine.
Sarolta, Linka, Lotti, Karoline, Charlotte, Lottchen.
Terezia, Terka, Trézsi, Theresia, Therese, Resi.
Veronka, Verona, Veronika.
Vilma, Wilhelmine.
Zsuzsánna, Zsuzsi, Susanna, Suschen.
Zsófia, Zsófi, Sophie.

Világrészek. — Welttheile.

Europa, Europa.
Ázsia, Asien.
Afrika, Afrika.
Amerika, Amerika.
Ausztrália, szigetvilág, Australien, die Inselwelt.

Országok. — Länder.

(Magyar-németül. — Ungarisch-deutsch.)

Angolország, Anglia, England.
Austria, Osztrákország, Oesterreich.
Bajorország, Baiern.
Barbárföld, die Berberei.
Belgiom, Belgien.
Bosnyákország, Bosnien.
Brazilia, Brasilien.
Csehország, Böhmen.
Cserkeszföld, Cirkassien.
Dalmátország, Dalmatien.
Dánország (Dánia), Dänemark.
Egyesült államok, Vereinigte Staaten.
Erdély, Siebenbürgen.
Egyiptom, Egypten.
Francziaország, Frankreich.
Gácsország, Galizien.
Görögország, Griechenland.
Hannovera, Hannover.
Hanzavárosok, die Hansestädte.
Helvétország, die Schweiz.
Horvátország, Kroatien.
India, Indien.
Irhon, Irország, Irland.
Korontország, Kärnthen.
Karajna, Krain.
Kelet-India, Ostindien.
Lengyelország, Polen.
Magyarország, Ungarn.
Moldvaország, Moldau.
Morvaország, Mähren.
Németalföld, Holland.
Oláhország, die Walachei.
Olaszország, Italien.
Osztrákország, Oesterreich.
Oroszország, Rußland.
Örményország, Armenien.
Perzsaország, Persien.
Poroszország, Preußen.
Portugália, Portugal.
Slézia, Szilézia, Schlesien.
Skótország, Schottland.
Spanyolország, Spanien.
Stájerország, Steiermark.
Svédország, Schweden.
Szászország, Sachsen.
Szentföld, Palästina.
Szerbország, Serbien.
Szibéria, Sibirien.
Tatárország, die Tartarei.
Tótország, Slavonien.
Törökország, die Türkei.

(Német-magyarul. — Deutsch-ungarisch.)

Armenien, Örményország.
Berberei, Berberföld.
Baiern, Bajorország.
Belgien, Belgaország.
Bosnien, Bosnyákország.
Böhmen, Csehország.
Brasilien, Brazilia.
Cirkassien, Cserkeszföld.
Dänemark, Dánország.
Dalmatien, Dalmáthon.
Deutschland, Németország.
Egypten, Egyiptom.
England, Angolország.
Frankreich, Francziaország.
Galizien, Gácsország.
Griechenland, Görögország.
Hansestädte, Hanzavárosok.
Hannover, Hannovera.
Holland, Németalföld.
Indien, India.
Irland, Irhon, Irország.
Italien, Olaszország.
Kärnthen, Korontország.

Krain, Karajna.
Kroatien, Horvátország.
Mähren, Morvaország.
Moldau, Moldvaország.
Niederlande, Németalfold.
Ostindien, Kelet-india.
Oesterreich, Osztrákország, Austria.
Palästina, Szentföld.
Persien, Perzsaország.
Polen, Lengyelország.
Portugal, Portugália.
Preußen, Poroszország.
Rußland, Oroszország.
Sachsen, Szászország.
Schottland, Skótország.
Schlesien, Szilézia.
Schweden, Svédorszüg.
Schweiz, Helvéto szág.
Serbien, Szerbország.
Siebenbürgen, Erdély.
Sibirien, Szibéria.
Slavonien, Tótország.
Spanien, Spanyolország.
Steiermark, Stájerország.
Tartarei, Tatárország.
Türkei, Törökország.
Ungarn, Magyarország.
Vereinigte Staaten, Egyesült államok.
Walachei, Oláhország.

A vármegyék nevei Magyarországban, a Szerb vajdaság- és a Temesi bánságban.

Namen der Comitate (Gespanschaften) in Ungarn, in der Woiwodschaft Serbien und im Temescher Banat.

Árva, Arwaer C.
Bács, Batscher C.
Bars, Barscher C.
Esztergom, Graner C.
Hont, Honter C.
Liptó, Liptauer C.
Nógrád, Nograder C.
Nyitra, Neutraer C.
Pest, Pester C.
Pozson, Preßburger C.
Thurócz, Thurozer C.
Trencsén, Trentschiner C.
Zólyom, Sohler C.
Baranya, Baranyaer C.
Fejér, Weißenburger C.
Győr, Raaber C.
Komárom, Komorner C.
Mosony, Wieselburger C.
Somogy, Schümeger C.
Sopron, Oedenburger C.
Tolna, Tolnaer C.
Vas, Eisenburger C.
Veszprém, Weßpriemer C.
Zala, Salader C.
Abauj, Abaujvarer C.
Bereg, Bereger C.
Borsod, Borschoder C.
Gömör, Gömörer C.
Heves, Hewescher C.
Sáros, Scharoscher C.
Szepes, Zipser C.
Torna, Tornaer C.
Ung, Ungher C.
Zemplény, Sempliner C.
Arad, Arader C.
Békes, Békescher C.
Bihar, Biharer C.
Csanád, Tschanader C.
Csongrád, Tschongrader C.
Krassó, Kraschoer C.
Mármaros, Marmaroscher C.
Szabolcs, Saboltscher C.
Szathmár, Sathmarer C.
Temes, Temescher C.
Torontál, Torontaler C.
Ugocsa, Ugotschaer C

Oly magyar, erdélyi stb. helységek nevei, melyek a németben különböző néven neveztetnek.

Ungarische, siebenbürgische ꝛc. Ortschaften, welche in der deutschen Sprache ihre eigene Benennung haben.

(Ungarisch-deutsch.)

Abda, Brückel.
Abdalócz, Edlitz.
Ábrahámfalva, Abrahamsdorf.
Abrudbánya (Abrudnya) Groß-schlatten.
Ágostyán, Augustin.
Alhó, Alhau.
Almás, Apfelsbach.
Alsó-Bajom, Bunnesdorf.
Alsó-Lendva, Unter-Limbach.
Alsó-Ramócz, Unter-Rabnitz.
Alsó-Sebes, Unter-Schebesch.
Apácza, Geist.
Apátfalva, Apesdorf.
Aranyos-Maróth, Golden-Maroth.
Arnótfalva, Emaus (Höfchen).
Asszonyfalva, Frauendorf.

Bácsfalu, Batschendorf.
Badafalva, Weichselbaum.
Bajmócz, Weinitz.
Baka, Prandorf.
Bakabánya, Pukanz.
Balázsfalva, Blasendorf.
Balf, Wolfs.
Bánfalva, Apetlon.
Bánya, Burgersdorf.
Báránykút, Bekockten.
Barátmajor, Münichmeierhof.
Barom, Waraschdorf.
Bars, Bersenburg.
Bártfa, Bartfeld.
Báth, Frauenmarkt.
Batiszfalva, Botsdorf.
Bazin, Bösing.
Békafalva, Krotendorf.
Bélabánya, Diln.
Beled, Bildein.
Bene, Mehburg.
Benedekfalva, Benedikowa.
Berethalom, Birthelm.
Berve, Blutroth.
Bessenyő, Heidendorf, Beschenowa.
Besztercze (Erdélyben), Bistritz (Nösen).
Beszterczebánya, Neusohl.
Bezenye, Pallersdorf.
Béznákfalva, Besnakdorf.
Bogács, Bogeschdorf.
Bolya, Bell.
Boldogasszony, Frauenkirchen.
Bolfő, Wolfau.
Bongrád, Baumgarten.
Bórbálya, Walbersdorf.
Botfalva, Brenndorf.
Borberek, Burgberg.
Borostyánkő, Ballenstein, Bernstein.
Bozsók, Poschendorf.
Bóz, Holling.
Böd, Böding.
Börzsöny, Pilsen.
Börcs, Rundenthurm.
Brassó, Kronstadt.
Brassó vidéke, Burzenland.
Breznóbánya, Bries.
Búcsú, Butsching.
Buda, Ofen.
Busócz, Bauschendorf.
Búzd, Buß.
Bük, Bichs.
Büks, Piling.

Csajta, Schachtendorf.
Csákány, Zackersdorf.
Csáktornya, Tschakathurn.
Csanád (Szász-), Scholtern.
Császárfalva, Kaisersdorf.
Csatár, Schilding.
Cseke, Schwäke.
Cseklész, Lanschütz.
Cselesztő, Klebern.
Cselle, Csölle, Waltersdorf.
Csencs, Tschantschendorf.
Csépányfalva, Stephansdorf.
Csepreg, Tschapring.
Csesztе, Schattmannsdorf.

Csicsóholdvilág, Appesdorf.
Csó, Tschobing.
Csorba, Tschirben.
Csörötnek, Schreitling.
Csötörtök, Loipersdorf.
Csötörtökhely, Donnerstmarkt (in der Zips).
Csúny, Sarndorf.
Czák, Zackenbach.
Czenk (Nagy-Czenk), Zinkendorf.
Czinfalva, Siegendorf.

Danisócz, Dienstdorf.
Dános, Dunesdorf.
Dernő, Dernau.
Derecske, Dressenmarkt.
Derzsenye. Dersenitz.
Detrekő, Blasenstein.
Detrekő-Csötörtök, Zankendorf.
Déva, Schloßberg, Diemrich.
Dévén, Theben.
Dienesd, Schiltern.
Dipse, Dürrbach.
Diós, Nußdorf.
Dobrafalva, Dobersdorf.
Dobsina, Dobschau.
Domáld, Malldorf.
Dománfalva, Domansdorf.
Dozmáth, Groß-Mucken.
Döbör, Teuber.
Dravecz, Drauz.
Drumoly, Drumling.
Durand, Durlsdorf.

Ebedecz, Opitz.
Ebergöcz, Börgötz.
Ebesfalva (Erzsébetváros), Elisabethstadt.
Eczel, Hetzeldorf.
Edelény, Edelin.
Eger, Erlau.
Egerbegy, Erlendorf.
Ekemező, Propstdorf.
Érd (Hanzsabég), Hanselbeck.
Ercsény (Vasb.), Henndorf.
Érsekujvár, Neuhäusel.
Eszék, Essegg.
Esztergom, Gran.

Farkasdifalva, Neumarktel.
Fejéregyháza, Dundelskirchen.
Fejértemplom, Weißkirchen.
Fejér-tó, Weiß-See.
Feketekút, Schönbrunn.
Feketeváros, Purbach.
Felka, Fölk.
Felső-Bajom, Baaßen.
Felső-Lendva, Ober-Limbach.
Fél, Feilsdorf.
Féltorony, Halbthurm.
Fenyőfalva, Gierelsau.
Fiume, Reka, Sanct Veit am Flaum (Fiume).
Földvár (Erdélyben), Marienburg (in Siebenbürgen).
Főrév, Oberufer.
Fraknó, Forchtenstein.
Fraknó-alja, Forchtenau.
Frankó, Frankenau.
Füles, Nikitsch.
Füzes (Gyepü-Füzes), Gehag-Fidisch.

Gajar, Gairing.
Galgócz, Freistädtel.
Gálos, Gols.
Ganócz, Gansdorf.
Garád, Stein.
Gebelfalva, Brückelsdorf.
Gelénfalva, Jalanau.
Glimboka, Hühnerbach.
Gocznód, Gottesgnad.
Gödör, Inzenhof, Getzendorf.
Gnézda, Kniesen.
Gurab, Weißgrab.
Gyákos, Jakobsdorf.
Gyalu, Jalmarkt.
Gyergyó-Szent-Miklós, Niklasmarkt.
Gyirót, Gerichsdorf.
Győr, Raab.
Gyula-Fehérvár, Karlsburg.

Harikócz, Balmsdorf.
Háromszék, Dreistühlerstuhl.
Hátszeg, Hotzing.
Havardos, Hamitz.
Hégen, Henndorf.
Hegyeshalom, Straßsomerein.
Hegykő, Heiligstein.
Herég, Hiereg.
Héthárs, Siebenlinden.

Hézér, Hiserowitz.
Hibbe, Geib.
Hidegkút, Kaltbrunn, Kaltenbrunn.
Hidegviz, Kaltwasser.
Holdvilág, Halwelägen.
Hollókö, Rabenstein.
Hortobágyfalva, Harbach.
Horváth-Zsidány, Siegersdorf.

Igló, Neudorf.
Illésfalu, Segelsdorf.
Ingodály, Engelthal.

Janafalu, Jänersdorf.
Jászó, Joß.
Jászság, Distrikt der Jazyger.
Jekelfalva, Jekelsdorf.
Jobbágyi, Jabing.
Jókö, Gutenstein.
Jolsva, Jelschau, Eltsch.

Kabold, Kobersdorf.
Kakasfalva, Hahnbach.
Kálnok, Kaling.
Káposztafalva, Kapsdorf.
Kapi, Ranitzhof.
Kaproncza, Deutsch-Litta.
Karacsfa, Hagensdorf.
Karasztos, Bachselten.
Károlyváros, Karlstadt.
Károlyfehérvár, Karlsburg.
Karpona, Karpfen.
Kassa, Kaschau.
Keddhely, Mannersdorf.
Kelenye, Kleinen.
Keresztes, Großdorf.
Keresd, Kreisch.
Kertes, Gaas.
Kethely, Neumarkt.
Kékkő, Blauenstein.
Késmárk, Kesmark (nicht Käsmarkt).
Kis-Disznód, Michelsberg.
Kisfalu, Kleindörfel.
Kis-Ludas, Gießhübel.
Kismarton, Eisenstadt.
Kis-Szeben, Zeben.
Kis-Szent-Mihály, Klein-Petersdorf.
Kis-Torony, Neppendorf.
Kis-Ujfalu, Wappendorf.
Kis-Zalathna, Klein-Schlatten.

Klimpa, Klingenbach.
Kolcsva, Kolz.
Kollos, Kließ.
Kollosvár, Klosing.
Kolozsvár, Klausenburg.
Komárom, Komorn.
Korpona (Karpona), Karpfen.
Köpcsény, Kittsee.
Kőhalom, Steinberg, Reps.
Körmöcz-Bánya, Kremnitz.
Körös (Horvátország), Kreuz (in Kroatien).
Körösbánya, Altenburg.
Körtvélyes, Birndorf, Eltendorf, Pama.
Kőszeg, Güns.
Kővesd, Giesing, Kabisch.
Küküllővár, Kokelburg.
Küllő, Kirn.

Lajtafalu, Potzneusiedel.
Lászlófalva, Latzendorf.
Lamacs, Blumenau.
Lanzsér, Lansee.
Lébény, Leiden.
Letány, Lettensdorf.
Lekencze, Lechnitz.
Leses, Schönberg.
Leszna, Waldsdorf.
Levél, Kaltenstein.
Léva, Lewenz.
Libetbánya, Libethen.
Lájbicz, Leibitz.
Lipócz, Steinfurt.
Locsmánd, Lotschmannsdorf.
Lós, Losing.
Lók, Frauenheid.
Lovaszad, Luising.
Lödös, Litzelsdorf.
Lőcse, Leutschau.
Lövő, Schützen.
Lublyó, Lublau.
Lucsony, Luschen.
Ludvég, Ludwigsdorf.

Magyar, Magendorf.
Magyarfalva, Ungraden.
Magyar-Óvár, Ungarisch-Altenburg.
Maholány, Maholnitz.
Malomháza, Münichhof.

Margitfalva, Margithen.
Márkos, Mackesdorf.
Markusfalva, Marksdorf.
Maros-Vásárhely, Neumarkt.
Mártonfalva, Martinsdorf.
Matéfalva, Mathesdorf.
Meczenzéf, Metzenseifen.
Mátyásfalva, Matzau.
Megyes, Mediasch (Medwisch).
Menguszfalva, Mengusdorf.
Menyhárd, Menhardsdorf.
Mérem, Mirlingsdorf.
Mikeszásza, Feigendorf.
Miklósfalva, Nikelsdorf.
Miklóstelke, Klausdorf.
Modor, Modern.
Moha, Muckendorf.
Monora, Donnersmarkt.
Monyorókerék, Eberau.
Morgonda, Mergeln.
Mosony, Wieselburg.
Murány-Hosszúrét, Langenwiesen.
Murai-Szombat, Olsnitz, Uisnitz.
Muzsaj, Manschein.

Nádkút, Rohrbrunn.
Nagy-Bánya, Neustadt.
Nagy-Disznód, Heltau.
Nagy-Enyed, Straßburg.
Nagyfalva, Magersdorf.
Nagy-Lévárd, Groß-Schützen.
Nagy-Ludas, Logdes.
Nagy Márton, Mattersdorf.
Nagy-Nárda, Groß-Naring.
Nagy-Röcze, Groß-Rauschenbach.
Nagy-Szeben, Hermannstadt.
Nagy-Szombat, Tirnau.
Nagy-Szölös, Groß-Alisch.
Nagy-Várad, Großwardein.
Nedecz, Netzdorf.
Német-Próna, Deutsch-Proben.
Német-Sároslak, Moschendorf.
Német-Szent-Mihály, Groß-Petersdorf.
Német-Ujvár, Güssing.
Nizsider, Neusiedel am See.
Nyék, Neckenmarkt.
Nyerges-Ujfalu, Neudorf.
Nyirmező, Birkenfeld.
Nyitra, Neutra.
Nyulas, Joiß.
Nyulak szigete, St. Margarethen-Insel.

Ó-Bessenyő, Alt-Beschenowa.
Ó-Buda, Alt-Ofen.
Ófalu, Altdorf.
Oláh-Ivánfalva, Eibesdorf.
Olaszi, Wallendorf.
Ompitál, Ottenthal.
Oroszvár, Karlburg.
Óvár, Altenburg.
Örményes, Irmesch.
Őr, Wart.
Öttevény, Hochstraß.

Pátfalva, Podersdorf.
Palocsa, Plautsch.
Pécs, Fünfkirchen.
Pelsőcz, Pleschnitz.
Peresznye, Pressing.
Pergelén, Pilgersdorf.
Perg, Siglisberg.
Petres, Petersdorf.
Pila, Polisch.
Pinkócz, Gindenbach.
Pojnik, Hochofen.
Poláncz, Padler.
Poprád, Deutschendorf.
Pozsony, Preßburg.
Prázsmár, Tartlau.
Privigye, Priwitz.
Pöstyén, Pischtjan.
Pusztasomorja, Wüst-Somerein.
Püspöki, Bischofsdorf.

Rábaköz, Raabau.
Rádos, Radeln.
Rajka, Ragendorf.
Rákos, Kroisbach.
Ramócz, Rabnitz.
Récse, Ratzersdorf.
Remete, Einsiedel.
Rendek, Liebing.
Rimaszombat, Groß-Steffelsdorf.
Riomfalva, Reichersdorf.
Rohoncz, Rechnitz.
Rönök, Radling.
Röth, Rattersdorf.
Rozsnyóbánya, Rosenau.
Röcze, Rauschenbach.
Rödön, Riedlingsdorf.

Rösz, Reußen.
Rudály, Rauthal.
Ruszkinócz. Rußdorf.
Ruszkabánya, Rußkberg.

Sajó, Salz.
Sal, Schabing.
Sámfalva, Hammersdorf.
Sasvár, Schoßberg, Schaschin.
Segesd, Schaaß.
Segesvár, Schäßburg.
Selmeczbánya, Schemnitz.
Sempte, Schintau.
Sepsi, Moldau.
Siglós, Siglitz.
Solna, Senndorf.
Somló, Schomlau.
Somorja, Somerein.
Soprony, Oedenburg.
Stomfa, Stampfen.
Stettera, Steder.
Strázsa, Michelsdorf, Steuern.
Stubnya, Stuben.
Szabadka, Maria-Theresiopel.
Szakolcza, Skalitz.
Szakonyfalu, Eckersdorf.
Szalók, Schlagendorf.
Szalonak, Schlaning.
Szárazvám, Mühlendorf.
Szarvkő, Hornstein.
Szász-Almás, Almen.
Szász-Buda, Bodendorf.
Szász-Keresztur, Kreuz.
Szász-Sebes, Mühlenbach.
Szászváros, Broos.
Százvásár, Hundertmarkt.
Szecsel, Schwarzwasser.
Szeged, Segedin.
Szebeklék, Klieb.
Székesfejérvár, Stuhlweißenburg.
Széleskút, Breitenbrunn.
Szencz, Wartberg.
Szent-Ágota, Agnethlen.
Szent-Benedek, St. Benedict.
Szent-Elek, Stegersbach.
Szent-Endre, Sanct Andreä.
Szent-Grót (Német), Gerisdorf.
Szent-György, Sanct Georgen.
Szent-Kereszt, Heiligen-Kreuz.
Szent-Lőrincz, St. Lorenz.
Szent-Márton, Martinsberg.

Szepesség, Zips.
Szepesváralja, Kirchdorf.
Szépnyir, Zippendorf.
Szerdahely (Erdélyb.), Reußmarkt.
Szakony, Zackersdorf.
Szolnok, Zaneck.
Szombathely (Sz.), Georgenberg.
Szombathely, Steinamanger.
Szomolnok, Schmölnitz.
Szomolyán, Smolenitz.
Szőlős, Alisch.
Szunyogdi, Mückendorf.
Szunyogszeg, Schnakendorf.

Talmács, Talmesch.
Tarcsa, Tatzmannsdorf.
Tata, Dotis (Totis).
Téjfalu, Milchdorf.
Teke, Teckendorf.
Torda, Thorenburg.
Tiszolcz, Theißholz.
Tolna, Tolnau.
Torcs, Tackschendorf.
Tót-Próna, Windisch-Proben.
Tövis, Dornstadt.

Udvard, Groß-Mutschen.
Udvarhely, Oderhellen.
Ujbánya, Königsberg.
Ujfalu (Nyerges), Neudorf.
Ujhegy, Neuberg.
Ujtó, Old.
Uj-Szalonak, Neustift.
Ujvár (Német), Güssing.
Ujvidék, Neusatz.
Und (Sopron vármegye), Undten (Oedenb. Com.).
Uszor, Austern.

Vácz, Waizen.
Vág-Ujhely, Neustadtel a. d. Waag.
Vajda-Hunyad, Eisenmarkt.
Válya, Grabendorf.
Vasvár, Eisenburg.
Vép, Wettendorf.
Veperd, Wepersdorf.
Védeny, Weiden.
Verestorony, Rotherthurm-Paß.
Vitnyéd, Letting.
Vörösmart, Rothberg, Rothbach.
Vöröskő, Bibersburg.

Vörösvár, Rothenthurm.
Viborna, Bierbronn.
Visegrád, Plintenburg.
Vizakna, Salzburg.
Vurpod (Hühalom), Burgberg.

Zágor, Rodt.
Zágráb, Agram.
Zalathna, Goldmarkt.
Zilah, Waltenberg, Zillenmarkt.
Zniováralja, Kloster.
Zólyom, Altsohl.
Zsombor, Sommerburg.
Zsira, Denning.
Zsolna, Silein.

(Deutsch-ungarisch.)

Abrahamsdorf, Ábrahámfalva.
Agnethlen, Szt.-Ágotha.
Agram, Zágráb.
Alhau, Alhó.
Almen, Szász-Almás.
Alt-Beschenowa, Ó-Bessenyő.
Altdorf, Ófalu.
Altenburg (in Siebenbürgen), Kőrösbánya.
Altenburg, Óvár.
Alt-Ofen, Ó-Buda.
Altsohl, Zólyom.
Apesdorf, Apátfalva.
Apetlon, Bánfalva.
Apfelsbach, Almás.
Appesdorf, Csicsóholdvilág.
Augustin, Ágostyán.
Austern, Uszor.
Augustinsdorf, Ágostonfalva.

Baaßen, Felső-Bajom.
Batschendorf, Bácsfalu.
Ballenstein, Bernstein, Borostyánkő.
Balmsdorf, Harikócz.
Bartfeld, Bártfa.
Baumgarten, Bongárd.
Bauschendorf, Busócz.
Bekockten, Báránykút.
Bell, Bolya.
Benedikowa, Benedekfalva.
Bersenburg, Bars.
Besnakdorf, Beznákfalva.
Bichs, Bükk.
Bibersburg, Vöröskő.
Birkendorf, Oláh-Bükkös.
Birndorf, Körtvélyes.
Birthelm, Berethalom.
Bisternitz, Besztercza.
Bischofsdorf, Püspöki.
Bistritz, Beszterczе.
Blasendorf, Balásfalva.
Blasenstein, Detrekő.
Bodendorf, Szász-Buda.
Botsdorf, Batiszfalva.
Bogeschdorf, Bogács.
Böding, Bód.
Breitenbrunn, Széleskút.
Bries, Breznobánya.
Bierbronn, Viborna.
Broos, Szászváros.
Brückelsdorf, Gebelfalva.
Brückel, Abda.
Bunnesdorf, Alsó-Bajom.
Burgberg, Vurpod, Borberek.
Burgersdorf, Bánya.
Burzenland, Brassó vidéke.
Buß, Buzd.
Butsching, Búcsú.

Dernau, Dernő.
Deutsch-Proben, Német-Próna.
Deutschendorf, Poprád.
Deutsch-Litta, Kaproncza.
Dienstdorf, Danisócz.
Diemrich, Déva.
Diln, Bélabánya.
Dobschau, Dobsina.
Domansdorf, Dománfalva.
Donnersmarkt, Monora.
Donnerstmarkt (in der Zips), Csötörtökhely.
Dornstadt, Tövis.
Dotis, Tata.
Dressenmarkt, Derecske.
Dreistühlerstuhl, Háromszék.
Drumling, Drumoly.
Dundelskirchen, Fejéregyháza.
Dunesdorf, Dános.
Dürrbach, Dipse.
Durlsdorf, Duránd.
Dürrenbach, Szuha.

Eberau, Monyorókerék.
Eibesdorf, Oláh-Ivánfalva.

Eckersdorf, Szakonyfalu.
Edelin, Edelény.
Einsiedel, Remete.
Eisenburg, Vasvár.
Eisenmarkt, Vajda-Hunyad.
Eisenstadt, Kis-Marton.
Eltendorf, Körtvélyes.
Elisabethstadt, Erzsébetváros, Ebesfalva.
Elitz, Edlitz, Abdalócz.
Emaus (Höfchen), Arnótfalva.
Erlau, Eger.
Erlendorf, Egerbegy.
Essegg, Eszék.
Eltsch (Jelschau), Jolsva.

Feigendorf, Mikeszásza.
Fetschdorf, Radnótfája.
Fidisch (Gehag-Fidisch), Gyepü-Füzes.
Fölk, Felka.
Forchtenau, Fraknóalja.
Forchtenstein, Fraknóvára.
Frankenau, Frankó.
Frauendorf, Asszonyfalva.
Frauenheid, Lók.
Frauenkirchen, Boldogasszony.
Frauenmarkt, Báth.
Freistadtel, Galgócz.
Fünfkirchen, Pécs.

Gaas, Kertes.
Gairing, Gajár.
Getzendorf, Gödör.
Geib, Hibbe.
Geist, Apácza.
Georgenberg, Szepes-Szombathely.
Georgenfeld, Szent-György mezeje.
Gierelsau, Fenyőfalva.
Gießhübel, Kis-Ludas.
Giesing, Kövesd.
Gindenbach, Pinkócz.
Großdorf, Keresztes.
Gols, Gálos.
Gottesgnad, Gocznód.
Gran, Esztergam.
Gertsdorf, Német-Szent-Grót.
Groß-Alisch, Nagy-Szőlős.
Groß-Mutschen, Udvard.
Groß-Mucken, Dozmáth.
Groß-Petersdorf, Német-Szent-Mihály.
Groß-Rauschenbach, Nagy-Rőcze.
Groß-Schlatten, Abrudbánya.
Groß-Schützen, Nagy-Lévárd.
Groß-Steffelsdorf, Rimaszombat.
Groß-Wardein, Nagy-Várad.
Gülden-Maroth, Aranyos-Maróth.
Güns, Kőszeg.
Güssing Németujvár.
Gutenstein, Jókő.

Hagensdorf, Karacsfa.
Halbthurm, Féltorony.
Halmagen, Halmágy.
Halweläge, Holdvilág.
Hamitz, Havardos.
Hammersdorf, Sámfalva.
Hahnbach, Kakasfalva.
Hanselbeck, Érd (Hanzsabég).
Harbach, Hortobágyfalva.
Heiligenkreuz, Szentkereszt.
Heiligstein, Hegykő.
Heltau, Nagy-Disznód.
Henndorf, Hégen.
Hermannstadt, Nagy-Szeben.
Hetzeldorf, Eczel.
Heidendorf, Beschenowa, Bessenyő.
Hiereg, Heréd.
Hiserowitz, Hézér.
Hochofen, Pojnik.
Hochstraß, Öttevény.
Holling, Bóz.
Homenau, Homonna.
Hornstein, Szarvkő.
Hotzing, Hátszeg.
Henndorf, Ercsény.

Jakobsdorf, Gyákos.
Jalanau, Gelénfalva.
Jalmarkt, Gyalu.
Jänersdorf, Janafalva.
Jahrendorf, Járndorf.
Jazyger Distrikt, Jászság.
Jabing, Jobbágyi.
Jekelsdorf, Jekelfalva.
Jelschau, Eltsch, Jolsva.
Jerischmarkt, Aranyos-Gyéres.
Johannisdorf, Szász-Szt.-Iván.
Joß, Jászó

Kobersdorf, Kabold.
Kaisersdorf, Császárfalva.
Kaling, Kálnok.
Kaltenbrunn, Hidegkút.
Kaltenstein, Levél.
Kaltwasser, Hidegviz.
Kapsdorf, Káposztafalva.
Karlburg, Oroszvár.
Karpfen, Karpona.
Karlsburg, Károlyfehérvár.
Karlstadt, Károlyvár.
Kaschau, Kassa.
Kesmark (nicht Käsmarkt), Késmárk.
Kirchdorf, Szepesváralja.
Kittsee, Köpcsény.
Klausdorf, Miklóstelke.
Klausenburg, Kolozsvár.
Kledern, Cselesztő.
Kleindörfel, Kisfalu.
Kleinen, Kelenye.
Klein-Petersdorf, Kis-Szt.-Mihály.
Klein-Schlatten, Kis-Zalathna.
Klieb, Szebekléb.
Kließ, Kollos.
Klingenbach, Klimpa.
Klosing, Kollosvár (nem Kolozsvár).
Kloster, Znióváralja.
Kniesen, Gnézda.
Kokelburg, Küküllővár.
Kolz, Kolcsva.
Komorn, Komárom.
Königsberg, Ujbánya.
Kreisch, Keresd.
Kroisbach, Rákos.
Kremnitz, Körmöczbánya.
Kreuz, Szászkeresztur.
Kreuz (in Kroatien), Körös (Horvátországban).
Kronstadt, Brassó.
Krotendorf, Békafalva.

Lansee, Lánzsér.
Langenwiesen, Murány-Hosszurét.
Lanschütz, Cseklész.
Latzendorf, Lászlófalva.
Lautsburg, Lucsivna.
Leibitz, Lájbicz.
Leich-Pilsen, Börzsöny.
Lechnitz, Lekencze.
Leopoldstadt, Leopoldvára.
Leschkirch, Ujegyház.
Letting, Vitnyéd.
Leutschau, Lőcse.
Lewenz, Léva.
Libethen, Libetbánya.
Liebing, Rendek.
Litzelsdorf, Lödös.
Lockenhaus, Léka.
Loipersdorf, Csötörtök.
Losing, Lós.
Lublau, Lublyó.
Luising, Lovaszad.
Ludwigsdorf, Ludvég.
Luschen, Lucsony.
Lotschmannsdorf, Locsmánd.
Lutsch, Lucsa.

Mackesdorf, Márkos.
Magendorf, Magyar.
Magersdorf, Nagyfalva.
Malmkrog, Almakerék.
Malter, Maldúr.
Malldorf, Domáld.
Manschein, Muzsaj.
Mannersdorf, Keddhely.
Margaretheninsel, Nyulak szigete.
Maria-Theresiopel, Szabadka.
Marienburg (in Siebenbürgen), Földvár (Erdélyben).
Marksdorf, Markusfalva.
Martinsberg, Szent-Márton.
Martinsdorf, Mártonfalva.
Maholnitz, Maholány.
Mattersdorf, Nagy-Márton.
Mehburg, Bene.
Matzdorf, Mathejócz.
Mediasch (Medwisch), Megyes.
Menhardsdorf, Menyhárd.
Mergeln, Morgonda.
Michelsberg, Kis-Disznód.
Michelsdorf, Sztrázsa.
Mikluden, Iklód.
Milchdorf, Téjfalu.
Mirlingsdorf, Mérem.
Modern, Modor.
Moldau, Szepsi.
Moschendorf, Német-Sároslak.
Mühlbach, Szász-Sebes.
Mühlendorf, Szárazvám.
Mückendorf, Szunyogdi.
Münichhof, Malomháza.
Münichmeierhof, Barátmajor.

Neckenmarkt, Nyék.
Neudorf (in der Zips), Igló.
Neudorf (im Graner Com.), Nyergesujfalu.
Neuhäusel, Érsekujvár.
Neumarktel, Farkasdifalva.
Neumarkt, Keddhely, Kethely.
Neusatz, Ujvidék.
Neusiedel am See, Nizsider.
Neusohl, Beszterczebánya.
Neustadtel a. d. Waag, Vágujhely.
Neustadt (im Szatmarer Comitat), Nagybánya.
Neutra, Nyitra.
Nikelsdorf, Miklósfalva.
Niklasmarkt, Gyergyó-Szt.-Miklós.
Nösen oder Bistritz (in Siebenb.), Beszterce (Erdélyben).

Ober-Limbach, Felső-Lendva.
Ober-Metzenseifen, Felső-Meczenzéf.
Oberufer, Felsőrév.
Oberhellen, Udvarhely.
Oedenburg, Soprony.
Ofen, Buda.
Offenburg, Offenbánya.
Olbendorf, Óbér.
Olsnitz, Mura-Szombat.
Ottenthal, Ompitál.

Pama, Körtvélyes.
Padler, Poláncz.
Pallersdorf, Bezenye.
Peterwardein, Pétervárad.
Petsch, Peteg.
Pilgersdorf, Pergelén.
Piling, Büks.
Pilsen, Börzsöny.
Pischtjan, Pöstyén.
Plachtnitz, Palojta.
Plautsch, Palocsa.
Pleschnitz, Pelsöcz.
Plintenburg, Visegrád.
Podersdorf, Pátfalva.
Polisch, Pila.
Poschendorf, Bozsók.
Pösing, Bazin.
Potzneusiedel, Lajtafalu.
Pötsching, Pecsenyéd.
Prandorf, Baka.
Preßburg, Pozsony.
Priwitz, Privigye.
Propstdorf, Ekemező.
Pressing, Peresznye.
Pudlein, Podolin.
Pukanz, Bakabánya.
Purbach, Feketeváros.

Raab, Győr.
Raabau, Rábaköz.
Rabenstein, Hollókő.
Rabnitz, Ramócz.
Ragendorf, Rajka.
Radeln, Rádos.
Ranitzhof, Kapi.
Rannersdorf, Zsámánd.
Ratzersdorf, Récse.
Rauschenbach, Rőcze.
Rätsch, Récse (Erdélyben).
Rechnitz, Rohoncz.
Reichersdorf, Riomfalva.
Reichau, Rehó.
Reußmarkt, Szerdahely.
Rauthal, Rudály.
Reps, Kőhalom.
Reußen, Rősz.
Riedlingsdorf, Rödön.
Rußdorf, Ruszkinócz.
Rohrbrunn, Nádkút.
Rosenau, Rozsnyóbánya.
Rodt, Zágor.
Rothenthurm, Veresvár.
Rattersdorf, Rőth.
Rundenthurm, Börcs.
Rußkberg, Ruszkabánya.

Salz, Sajó, Sófalva.
Salzburg, Vizakna.
Samersdorf, Tábor.
Sanct Andreä, Szent-Endre.
Sanct Georgen, Szent-György.
Sanct Martin, Szent-Márton.
St. Veit am Flaum (Fiume), Fiume.
Sarndorf, Csúny.
Schabing, Sal.
Schandorf, Csém.
Schaaß, Segesd.
Schäßburg, Segesvár.
Schattmannsdorf, Cseszte.
Schachtendorf, Csajta.
Stephansdorf, Csépányfalva.
Siglitz, Siglós.
Schemnitz, Selmeczbánya.
Schäwke, Cséke.

Schebesch, Sebes.
Schiltern, Dénesd.
Schintau, Sempte.
Schlaning, Szalonak.
Schlagendorf, Szalók.
Schlattendorf, Zalakna.
Schilding, Csatár,
Schloßberg, Diemrich, Déva.
Schmegen, Szmizsán.
Schmölnitz, Szomolnok.
Schomlau, Somló.
Schnakendorf, Szunyogszeg.
Schönberg, Leses.
Schönbrunn, Feketekút.
Schoßberg (Schaschin), Sasvár.
Schomberg, Somberek.
Schreitling, Csörötnek.
Schützen, Lövő.
Segedin, Szeged.
Senndorf, Solna.
Siebenlinden, Héthárs.
Siegendorf, Czinfalva.
Siegersdorf, Horvát-Zsidány.
Segelsdorf, Illésfalu.
Siglisberg, Perg.
Silein, Zsolna.
Skalitz, Szakolcza.
Smolenitz, Szomolyán.
Sommerburg, Zsombor.
Somerein, Somorja.
Stampfen, Stomfa.
Stegersbach, Szent-Elek.
Stein, Garád.
Steinamanger, Szombathely.
Steinberg, Kőhalom.
Steinfurt, Lipócz.
Steingraben, Bánya.
Stob, Csáva.
Steder, Stettera.
Straßburg, Nagy-Enyed.
Straßsomerein, Hegyeshalom.
Stuhlweißenburg, Székesfehérvár.

Tatzmannsdorf, Tarcsa.
Tartlau, Prázsmár.
Tackschendorf, Torcs.
Teckendorf, Teke.
Telnitz, Vittencz.
Teuber, Döbör.
Theben, Dévén.
Theißholz, Tiszolcz.
Thorenburg, Torda.
Tschakathurn, Csáktornya.
Tschirben, Csorba.
Tschobing, Csó.
Tirnau, Nagy-Szombat.

Ungraben, Magyarfalva.
Ungarisch-Altenburg, Magyar-Óvár.
Undten (Oedenburger Com.), Und (Sopron vármegye).
Unter-Limbach, Alsó-Lendva.
Unter-Metzenseifen, Alsómeczenzéf.
Unter-Rabnitz, Alsó-Ramócz.

Wappendorf, Kis-Ujfalu.
Waizen, Vácz.
Waldorf, Leszna.
Wallendorf, Olaszi.
Walbersdorf, Borbálya.
Waltenberg (Zillenmarkt), Zilah.
Waltersdorf, Csölle.
Waraschdorf, Barom.
Wart, Őr.
Wartberg, Szencz.
Weichselbaum, Badafalva.
Weiden, Védeny.
Weingarten, Vingárd.
Weindorf, Boros-Jenő.
Weinern, Szőlős, Prácsa.
Weinitz, Bajmócz.
Weißgrab, Gurab.
Weißkirchen, Fejértemplom.
Weiß-See, Fejértó.
Weyersdorf, Veperd.
Wettendorf, Vép.
Wieselburg, Mosony.
Windisch-Proben, Tóth-Próna.
Wolfau, Bolfó.
Wolfs, Balf.
Wüst-Somerein, Puszta-Somorja.

Zackenbach, Czák.
Zackersdorf, Szakony.
Zagersdorf, Zárány.
Zaneck, Szolnok.
Zeben, Kis-Szeben.
Zillenmarkt, Zilah.
Zinkendorf, Nagy-Czenk.
Zippendorf, Szépnyer.
Zips, Szepesség.

III. FÜGGELÉK.

Czímek.

A.

Academia (magyar), l. *Tudós társaság.*
Academiai oktató, l. Oktató.
Administrator (megyei), mint *Föispán.*
Adószedö, l. *Aladószedö, Föadószedö.*
Ágens, megsz. Tekintetes Ur! *a levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, udvari ágensnek vagy ügyvivőnek, vagy magyar kir. helytartósági ágensnek.
Aladószedö, megsz. Tekintetes Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czimz.* Tekintetes N. N. Urnak, nemes . . . megye . . . járása adószedőjének.
Alezredes, mint Ezredes.
Aljegyzö (megyei), mint *Aladószedö.*
Aljegyzö (városi), *megsz.* Tek. Ur! a *levélb.* Tek. Uraságod; *czímz.* Tek. N. N. Urnak, sz. kir. . . . városa aljegyzőjének.
Alispán, megsz. Tekintetes Első- vagy Másod-Alispán Ur, megkülönböztetett tiszteletü Uram! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes nemzetes és vitézlő N. N. Urnak, nemes . . . megye első- vagy másod-alispánjának.
Alszolgabiró, mint *Aladószedö.*
Alügyész (megyei), mint *Aladószedö.*
Alügyész (városi), mint *Aljegyzö* (városi).
Apácza, megsz. Tisztelendő Asszony! a *levélb.* Tisztelendő Asszonyságod; *czímz.* Tisztelendő N. N. Asszonynak, az irgalmas szüzek szerzete vagy a Szent-Orsolyáról nevezett szerzet egyik érdemes tagjának.
Apácza fejedelemnö, megsz. Főtisztelendő Asszony, Kegyes Asszonyom! a *levélb.* Főtisztelendő Asszonyságod; *czímz.* Főtisztelendő N. N. Asszonynak, a Szent-Orsolyáról nevezett kolostor fejedelemasszonyának v. fejedelemnőjének.
Apát, megsz. Főtisztelendő Apát Ur, kegyes Uram! a

levélb. Főtisztelendő Uraságod; *czímz.* Főtisztelendő N. N. Urnak, . . . apátnak sat.

Auditor, mint *Hadnagy.*

Ausztriai főherczeg, l. *Főherczeg.*

Ausztriai főherczegnő, l. *Főherczegnő.*

B.

Bán, megsz. Nagyméltóságu Bán Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Nagyméltóságod vagy Excellentiád; *czímz.* Nagyméltóságu N. N. Urnak, (Ő cs. kir apostoli Felsége valóságos belső titkos tanácsnokának) Horvát-, Tót- és Dalmátországok bánjának és főkapitányának (két bánsági gyalogezred tulajdonosának) és a nagyméltóságu báni tábla elnökének, legkegyesebb Uramnak.

Báni tábla : Nagyméltóságu.

Báró, megsz. Méltóságos báró Ur, kegyes, vagy Méltóságos Báró Ur, Nagyságos Uram! a *levélb.* Méltóságod vagy Nagyságod; *czímz.* Méltóságos Báró N. N. Urnak, Ő Nagyságának, vagy kegyes Uramnak.

Bárónő, megsz. Méltóságos Bárónő, kegyes Asszonyom, vagy: Nagyságos Asszony! a *levélb.* Méltóságod vagy Nagyságod; *czímz.* Méltóságos Báró N. szül. Báró N. N. Asszonynak, Ő Nagyságának vagy kegyes Asszonyomnak. *Hajadon bárónő : megsz.* Méltóságos Bárónő! a *levélb.* Méltóságod vagy Nagyságod; *czímz.* Méltóságos N. N. Bárónőnek, Ő Nagyságának.

Belső titkos tanácsnok, l. *Tanácsnok* (belső titkos).

Biró (sz. kir. városi), megsz. Tekintetes Biró Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, sz. kir. N. városa birájának.

Biró (mezővárosi), megsz. Nemzetes Biró Ur! a *levélb.* Nemzetes Uraságod, *czímz.* Nemzetes N. N. Urnak, N, mezőváros birájának sat.

Biró (váltótörvényszéki), mint *Kerületi tábla birája.*

Biró (váltófeltörvényszéki), mint *Királyi tábla birája.*

Biztos (tábori), mint *Kapitány.*

C.

Cancellár, megsz. Nagyméltóságu magyar királyi udvari Cancellár Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Nagyméltóságod vagy Excellentiád; *czímz.* Nagyméltóságá N. N. Urnak, magyar kir. udvari Cancellárnak sat.

Cancellaria (magyar udvari): Főméltóságu.
Collegium oktató, l. *Oktató*.
Consistorium, l. *Szent szék*.
Császár, megsz. Felséges Császár és Apostoli Király, legkegyelmesebb Uram! a *levélb.* Császári és Királyi Felséged; *berekesztés formája:* kegyelmébe legmélyebb alázatossággal ajánlott, vagy: legbuzgóbb jobbágyi alázatos térdhajtással vagyok, vagy: maradok, vagy: élek halok — legalázatosabb s örökké hű jobbágya; *czímz.* Ő Császári Királyi Apostoli Felségének sat. legkegyelmesebb Uramnak.

D.

Doctor, l. *Tanár*.

E.

Égyetemi oktató, l. *Oktató*.
Ellenőr (nagyobb hivataloknál): Tekintetes, *(kisebbeknél)*: Nemzetes.
Építészi kormány: Tekintetes.
Építészi kormányzó, mint *Főadószedő*.
Erdész, mint *Biró* (mezővárosi).
Érsek, megsz. Nagyméltóságu és Tőtisztelendő Érsek Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Nagyméltóságod; *czímz.* Nagyméltóságu és Főtisztelendő N. N. Urnak, az . . . egyházi megye érsekének, legkegyesebb Uramnak.
Érsek (esztergami), *megsz.* Főméltóságu és Főtisztelendő Herczeg, magyarországi Primás és Érsek Ur, legkegyesebb Uram; a *levélb.* Herczegséged; *czímz.* Főméltóságu és Főtisztelendő herczeg N. N. Urnak, az apostoli szent szék született követének, Magyarország primásának s legfőbb cancellárjának, az esztergami egyházi főmegye érsekének, Szent-István apostoli királyi rende nagykeresztesének s ezen rend praelátusának, Ő cs. k. apostoli Felsége valós. belső titkos és a nagyméltóságu magyar kir. helytartótanács tanácsnokának, a fm. hétszemélyes tábla közbirájának, nemes Esztergam vármegye örökös főispánjának sat. legkegyesebb Uramnak.
Esperes, megsz. Főtisztelendő Esperes Ur, megkülönböztetett tiszteletü Uram! a *levélb.* Főtisztelendő Uraságod; *czímz.* Főtisztelendő N. N. Urnak, az . . . i káptalan fő- vagy alesperesének sat.
Expeditor, l. *Kiadó*.

Ezredes, megsz. Nagyságos Ezredes Ur! a *levélb.* Nagyságod; *czímz.* Nagyságos N. N. urnak, cs. kir. Ezredesnek (s a . . . nevét viselő . . . ezredes parancsnokának) sat.

F.

Fejedelemnő, l. *Apáczafejedelemnő.*

Fenyitő törvényszék : Tekintetes.

Fiskális, l. *Ügyész.*

Fiskális (királyi), mint *Titoknok* (helytartósági).

Fogalmazó (udvari), *megsz.* Tekintetes udvari Fogalmazó Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, udvari fogalmazónak sat.

Fogalmazó (helytartósági), *megsz.* Tekintetes Fogalmazó Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, a nagymélt. magy. kir. helytartótanács fogalmazójának sat.

Fogalmazó gyakornok, megsz. Tek. Ur! a *levélb.* Tek. Uraságod; *czímz.* Tek. N. N. urnak, magy. kir. helytartósági fogalmazó gyakornoknak.

Főadószedő, megsz. Tekintetes Főadószedő Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, nemes N. vármegye főadószedőjének sat.

Főherczeg (ausztriai), *megsz.* Fenséges császári királyi ausztriai Főherczeg, kegyelmes Uram! a *levélb.* Császári Királyi Főherczegséged; *czímz.* Fenséges N. N. császári királyi ausztriai Főherczegnek sat. kegyelmes Uramnak.

Főherczegnő (ausztriai), *megsz.* Fenséges császári királyi ausztriai Főherczegnő, kegyelmes Asszonyom! a *levélb.* Császári királyi főherczegséged; *czímz.* N. N. Császári királyi ausztriai Főherczegnőnek, kegyelmes Asszonyomnak.

Főjegyző, mint *Főadószedő.*

Főispán, megsz. Méltóságos Főispán Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Méltóságod; *czímz.* Méltóságos N. N. Urnak, nemes N. megye főispánjának sat.

Főispáni helyettes, mint *Főispán.*

Főszolgabiró, mint *Főadószedő.*

Főügyész (megyei), mint *Főadószedő.*

Főügyész (városi) közönségesen : Tekintetes sat.

G.

Gazdatiszt, l. *Ispán, Kasznár, Tiszttartó.*

Generális, l. *Tábornok.*

Generális vicarius, megzs. Főtisztelendő és Nagyságos Ur, kegyes Uram! a *levélb.* Főtisztelendő Uraságod vagy Nagyságod; *czímz.* Főtisztelendő és nagyságos N. N. Urnak, felszentelt...i püspöknek, az N. egyházi megye lelkiekbeni helyettesének, kegyes Uramnak.

Gróf, mint *Báró.*

Grófnő, mint *Bárónő.*

Gyárnok, megsz. Tekintetes Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Grnak, egy pesti kalapgyár tulajdonosának.

Gyógyszerárus, mint *Gyárnok.*

Gyógytanár, l. *Tanár.*

H.

Hadi biztos, l. *Tábori biztos.*

Hadi ügyész, mint *Kapitány.*

Hadnagy, megsz. Tekintetes Hadnagy Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, csász. kir. fő- vagy alhadnagynak.

Hadnagy (nemesi), *megsz.* Nemzetes hagynagy Ur! a *levélb.* Nemzetes Uraságod; *czímz.* Nemes és nemzetes N. N. Urnak, az . . . i nemesség hadnagyának.

Helyettes (főispáni), mint *Főispán.*

Helytartó-tanács, megsz. Nagyméltóságu magyar királyi Helytartó-tanács, legkegyesebb Uraim! a *levélb.* Nagyméltóságu magyar királyi Helytartó-tanács; *czímz.* a nagyméltóságu magyar királyi Helytartó-tanácsnak, legkegyesebb Uraimnak.

Helytartói tanácsnok, megsz. Nagyságos Tanácsnok Ur, legkegyesebb Uram; a *levélb.* Nagyságod; *czímz.* Nagyságos N. N. Urnak, a nagyméltóságu magyar királyi helytartótanács tanácsnokának, legkegyesebb Uramnak.

Herczeg, megsz. Főméltóságu Herczeg, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Főméltóságod vagy Herczegséged; *czímz.* Főméltóságu herczeg N. N. Urnak, legkegyesebb Uramnak.

Herczegnő, megsz. Főméltóságu Herczegnő, legkegyesebb Asszonyom! a *levélb.* Főméltóságod vagy Herczegséged; *czímz.* Főméltóságu N. N. herczegnőnek, legkegyesebb Asszonyomnak.

Hétszemélyes tábla: Nagyméltóságu.

Hétszemélyes tábla birája, megsz. Méltóságos Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Méltóságod; *czímz.* Méltóságos

N. N. Urnak, a nm. hétszemélyes tábla közbirájának, legkegyesebb Uramnak.

Horvátországi bán, l. *Bán.*

I.

Igazgató (főbb intézeteknél) : Tekintetes.

Igazgató (királyi ügyeké), mint *Királyi tábla birája.*

Igazgató (jog- és jószág), *megsz.* Tekintetes Igazgató Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, az . . . i uradalom jog- és jószágigazgatójának.

Iktató (főbb hivataloknál) : Tekintetes; (kisebb hivataloknál) : Nemzetes.

Irnok: Nemzetes.

Ispán : Nemzetes.

Itélő-mester, mint *Királyi tábla birája.*

Jegyző (királyi táblai), mint *Aljegyző* (városi).

Jegyző (megyei), l. *Aljegyző* és *Főjegyző.*

Jegyző (váltótörvényszéki), mint *Titoknok* (helytartósági).

Jegyző (városi), l. *Aljegyző* és *Főjegyző.*

Juratus, mint *Aljegyző* (városi).

K.

Kamara (magyar udvari) : Nagyméltóságu.

Kamarás, *megsz.* Méltóságos cs. kir. Kamarás vagy Aranykulcsos Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Méltóságod; *czímz.* Méltóságos N. N. Urnak, Ő cs. kir. apostoli Felsége aranykulcsos hivének, legkegyesebb Uramnak.

Kanonok, megsz. Főtisztelendő Kanonok Ur! a *levélb.* Főtisztelendő Uraságod; *czímz.* Főtisztelendő N. N. Urnak, az . . . i káptalan (p. o. olvasó) kanonokának.

Kapitány, mint *Hadnagy.*

Kapitány (városi), mint *Tanácsnok* (városi).

Káplán, l. *Lelki segéd.*

Káptalan : Főtisztelendő.

Kasznár, mint *Aljegyző* (városi).

Kereskedő, *megsz.* Nemzetes Ur! a *levélb.* Nemzetes Uraságod ; *czímz.* Nemzetes N. N. Urnak, nagykereskedőnek vagy N. N. Urnak, posztókereskedőnek.

Kiadó (nagyobb hivataloknál): Tekintetes; (kisebb hivataloknál) : Nemzetes.

Kincstár, l. *Kamara.*

Király, l. *Császár*.

Királyi tábla : Tekintetes.

Királyi tábla birája, megsz. Nagyságos Ur, kegyes Uram! a *levélb.* Nagyságod. *czímz.* Nagyságos N. N. Urnak, a tekintetes királyi tábla birájának (vagy ülnökének), kegyes Uramnak.

Királyi tanácsnok, l. Tanácsnok.

Kisasszony (báró, gróf), l. *Bárónő, Grófnő* (hajadon).

Kisasszony (nemes), *megsz.* Tekintetes Kisasszony! a *levélb.* Tekintetes Kisasszony; *czímz.* Tekintetes N. N. kisasszonynak. *Alsóbb rendü nemeseknél* : Nemes Kisasszony.

Könyvárus, mint *Kereskedő*.

Könyvnyomtató, mint *Kereskedő*.

L.

Lajstromozó (nagyobb hivataloknál) : Tekintetes; (kisebb hivataloknál) : Nemzetes.

Lelkész, l. *Pap, Predikátor*.

Lelki segéd : Tisztelendő.

Levéltárnok (nagyobb hivataloknál): Tekintetes; (kisebbeknél) : Nemzetes.

M.

Major, l. Őrnagy.

Mesterember, megsz. Kedves Ur! a *levélb.* Uraságod vagy az Ur; *czímz.* N. N. Urnak, polgári szabómesternek.

Mérnök, mint *Aljegyző* (városi).

Müvész, mint *Kereskedő*.

N.

Nádor (ha császári főherczeg), *megsz.* Fenséges Császári s Királyi örökös Főherczeg, Magyarország Nádora, kegyelmes Uram! a *levélb.* Császári Királyi Főherczegséged; *czímz.* Felséges császári s királyi Főherczeg Józsefnek, Magyar- és Csehország örökös fejedelmi herczegének, ausztriai főherczegnek, aranygyapjas vitéznek s Szent-István apostoli király jeles rende nagykeresztesének, Magyarország nádorának és királyi helytartójának s főkapitányának, a Jászok és Kunok grófjának és birájának, a nagyméltóságu magy. királyi helytartótanács és a nagyméltóságu hétszemélyes tábla elnökének s Pest, Pilis és Zsolt t. e. vármegyék örökös főispánjának, kegyelmes Uramnak.

Nemes ember (ha táblabiró), l. *Táblabiró* : (ha köznemes), *megsz.* Nemzetes Ur! a *levélb.* Nemzetes Uraságod; *czímz.* Nemes, nemzetes N. N. Urnak.

Nemes asszony (főbb rendű), *megsz.* Tekintetes Asszony! a *levélb.* Tekintetes Asszonyságod; *czímz.* Tekintetes N. szül. N. N. Asszonynak.

Nemes asszony (közrendű), *megsz.* Nemzetes Asszony! a *levélb.* Nemzetes Asszonyságod; *czímz.* Nemes nemzetes N. szül. N. N. Asszonynak.

O.

Oktató (academiai), ha világi, Tekintetes Tudós Oktató Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes tudós N. N. Urnak, törvények, szép mm. és bölcselkedés tanárának s az . . . i királyi academiában a honi jog nyilvános és rendes oktatójának! — ha papi személy, *megsz.* Főtisztelendő Tudós Oktató Ur; a *levélb.* Főtisztelendő Uraságod; *czímz.* Főtisztelendő tudós N. N. Urnak, szép mm. és bölcselkedés tanárának, . . . i megyei áldozó papnak s az . . . i királyi academiában a történetek nyilvános és rendes oktatójának.

Oktató (collegiumi), jogtanitó, *megsz.* Tekintetes Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, hazai hites ügyvédnek s az . . . i collegiumban a hazai jog sat. oktatójának; egyéb tudományok tanitója : Nemzetes és Tudós Ur! a *levélb.* Nemzetes Uraságod; *czímz.* Nemzetes és tudós N. N. Urnak sat. Miután ezen utóbbi oktatók csaknem mindnyájan theologusok szoktak lenni, igy is czímezik őket : Tiszteletes Tudós Ur sat.

Oktató (egyetemi), mint *Oktató* (academiai).

Oktató (gymnasiumi), ugy czímeztetik, mint az illető papi rend, mely a gymnasiumban tanit, hozza magával. A protestans gymn. tanitók czíme : Nemzetes, Tudós sat. l. *Oktató* (collegiumi).

Oktató (lyceumi, rom. kath.), mint *Oktató* (academiai); *Oktató* (lyceumi protest.), mint *Oktató* (collegiumi).

Országbiró, megsz. Nagyméltóságu, Méltóságos Országbiró Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Excellentiád vagy Nagyméltoságod; *czímz.* Nagyméltóságu, Méltóságos N. N. Urnak, Ő cs. kir. apostoli Felsége valóságos belső titkos tanácsnokának, ország birájának, a nagy nagyméltóságu magyar kir. helytartó-tanács tanácsnokának s a nagyméltóságu hétszemélyes tábla közbirájának, legkegyesebb Uramnak.

Orvos, doctor, l. *Tanár.*
Őrmester, megsz. Vitéz Őrmester Ur! a *levélb.* Uraságod; *czímz.* Vitéz N. N. Urnak, cs. kir. Őrmesternek.
Őrnagy, megsz. Nagyságos Őrnak Ur! a *levélb.* Nagyságod; *czímz.* Nagyságos N. N. Urnak, cs. kir. őrnagynak sat.

P.

Pap, l. *Plébános, Predikátor.*
Pap (tábori), *megsz.* Tisztelendő Ur! a *levélb*, Tisztelendő Uraságod; *czímz.* Tisztelendő N. N. Urnak, a . . . tábori papjának.
Personalis, l. *Személynök.*
Plebános, megsz. Tisztelendő Plébános Ur! a *levélb.* Tisztelendő Uraságod; *czímz.* Tisztelendő N. N. Urnak, . . . megyebeli áldozó-papnak s n . . . i plebánosnak.
Polgár, megsz. Kedves Ur! a *levélb.* Uraságod vagy az , *czímz.* N. N. Urnak, sz. kir. N. városa polgárának.
Polgármester, mint *Biró* (sz. k. városi).
Postaigazgató, mint *Igazgató* (főbb intézeteknél).
Postamester : Nemzetes sat.
Predikátor, megsz. Tiszteletes Ur! a *levélb.* Tiszteletes Uraságod; *czímz.* Tiszteletes N. N. Urnak, n . . . i predikátornak vagy Isten igéje hirdetőjének.
Prépost, mint *Apát.*
Primás, l. *Érsek* (esztergami).
Prior, mint *Apát.*
Professor, l. *Oktató.*
Prokátor, l. *Ügyész.*
Protestans pap, l. *Predikátor.*
Protocollista, l. *Iktató.*
Protonotarius, l. *Itélő-mester.*
Provincialis, mint *Apát.*
Püspök, megsz. Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Méltóságod; *czímz.* Méltóságos és főtisztelendő N. N. Urnak, az n . . . i egyházi megye püspökének sat. legkegyesebb Uramnak.

R.

Rector (egyetemi) : Nagyságos stb.
Referendarius, mint *Tanácsnok* (udvari).
Registrator, l. *Lajstromozó.*

S.

Sebész : Nemzetes.
Secretarius, l. *Titoknok*.
Senator, l. *Tanácsnok* (városi).
Stabilis tiszt, mint *Ezredes*.
Strázsamester, l. *Őrmester*.
Superintendens, *megsz*. Főtisztelendő Superintendens Ur! a *levélb*. Főtisztelendő Uraságod; *czímz*. Főtisztelendő N. N. Urnak, az n...i kerületbeli ágost. vallást követő egyházak superintendensének sat.
Számvevő (főbb hivataloknál), mint *Főadószedő* (megyei).
Személynök, *megsz*. Méltóságos Személynök Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb*. Méltóságod; *czímz*. Méltóságos N. N. Urnak sat., a személyes királyi jelenlét törvényszéki helytartójának, legkegyesebb Uramnak.
Szentszék : Főtisztelendő.
Szerzetes, *megsz*. Tisztelendő Atya! a *levélb*. Tisztelendő Atyaságod; *czímz*. Tisztelendő N. N. Atyának, az ... szerzet tagjának.

T.

Táblabiró (kerületi), l. *Kerületi tábla birája*.
Táblabiró (királyi), l. *Királyi tábla birája*.
Táblabiró (megyei), *megsz*. Tekintetes Táblabiró Ur! a *levélb*. Tekintetes Uraságod; *czímz*. Tekintetes N. N. Urnak, nemes megye táblabirájának, vagy : több nemes megye táblabirájának.
Tábori biztos : Tekintetes.
Tábori pap, l. *Pap* (tábori).
Tábornok, mint *Ezredes*.
Tábornok (parancsnokló), *megsz*. Nagyméltóságu Tábornok Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb*. Nagyméltóságod vagy Excellentiád; *czímz*. Nagyméltóságu N. N. Urnak, cs. kir. parancsnokló Tábornoknak.
Tábornok-hadnagy, mint *Tábornok*.
Tábornok-őrnagy, mint *Tábornok*.
Tanács (helytartó), l. *Helytartó-tanács*.
Tanács (városi) : Nemes.
Tanácsnok (belső titkos), *megsz*. Nagyméltóságu belső titkos Tanácsnok Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb*. Nagyméltóságod vagy Excellentiád; *czímz*. Nagyméltóságu N. N.

Urnak, Ő cs. k. apostoli Felsége belső titkos tanácsnokának, legkegyesebb Uramnak.

Tanácsnok (helytartósági), l. *Helytartói tanácsnok.*

Tanácsnok (királyi), mint *Helytartói tanácsnok.*

Tanácsnok (udvari), *megsz.* Méltóságos udvari Tanácsnok Ur, legkegyesebb Uram! a *levélb.* Méltóságod; *czímz.* Méltóságos N. N. Urnak, Ő cs. kir. apostoli Felsége udvari tanácsnokának sat.

Tanácsnok (sz. k. városi): „Tekintetes" czim adatik meg nekiek.

Tanár, mint *Ügyész.*

Titoknok (helytartósági), *megsz.* Tekintetes Titoknok Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak. a nagyméltóságu magyar kir. helytartó-tanács titoknokának.

Titoknok (udvari), Tekintetes sat., mint Titoknok (helytartósági); *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, a nagyméltóságu magyar udvari cancellária titoknokának.

Tiszttartó : Tekintetes.

Törvényszék (megyei) : Tekintetes.

Törvényszék (városi) : Nemes.

Tudós társaság : Tekintetes.

U.

Udvari kamara, l. *Kamara* (udvari).

Udvari tanácsnok, l. *Tanácsnok* (udvari).

Ügyész : (királyi), mint *Titoknok* (helytartósági).

Ügyész, Tekintetes.

Ügyész (táblai), *megsz.* Tekintetes Ügyész Ur! a *levélb.* Tekintetes Uraságod; *czímz.* Tekintetes N. N. Urnak, táblai hites Ügyésznek.

Ügyész (tiszti), l. *Alügyész, Főügyész.*

V.

Váltófeltörvényszék : Tekintetes.

Váltófeltörvényszéki biró, mint *Királyi tábla birája.*

Váltófeltörvényszéki tanács jegyző, mint *Titoknok* (helytartósági).

Váltótörvényszék : Tekintetes.

Váltótörvényszéki biró, mint *Kerületi tábla birája.*

Váltótörvényszéki jegyző, l. *Jegyző* (váltótörvényszéki).

Városi biró, l. *Biró* (városi).

Városi tanács, l. *Tanács* (városi).
Városi tanácsnok, l. *Tanácsnok* (városi).
Vármegye : Tekintetes Nemes.

Z.

Zászlósok, megsz. Nagyméltóságu (p. o.) Főlovászmester Ur! a *levélb.* Nagyméltóságod vagy Excellentiád; *czímz.* Nagyméltóságu sat.

Német czímek.*)

1. Világiak czímei.

Ausztriai császár:

Megsz. Euer Majestät; a *levélb.* Euer Majestät, vagy változtatva : Allerhöchstdieselben; *aláirás,* Treugehorsamster Unterthan; *czímz.* An Seine kaiserliche Majestät etc. vagy : An Seine Majestät.

Ausztriai főherczeg :

Megsz. Euer kaiserliche Hoheit; a *levélb.* Euer kaiserliche Hoheit, vagy változtatva : Höchstdieselben; *aláirás,* Unterthänigst gehorsamster; *czímz.* An Seine kaiserliche Hoheit, den Herrn Erzherzog N. von Oesterreich, königlichen Prinzen von Ungarn und Böhmen etc.

Király:

Megsz. Euer Majestät; a *levélb.* Euer königliche Majestät, vagy változtatva : Allerhöchstdieselben; *aláirás,* Treugehorsamster Unterthan; *czímz.* An Seine Majestät, den König etc.

Királyi koronaörökös vagy herczeg:

Megsz. Euer königliche Hoheit, gnädigster Herr; a *levélb.* Euer königliche Hoheit; *aláirás,* Unterhänigster; *czímz.* An den Durchlauchtigsten Kronprinzen von N., königliche Hoheit. Ha nem koronaörökös : An Seine königliche Hoheit den Prinzen N. etc.

---

*) Hogy a szövegben a czím ismétlése elkerültessék, e helyett a rang fokozatához képest használni lehet ezeket : Allerhöchstdieselben, Höchstdieselben, Hochdieselben, Dieselben, Sie.

Herczeg, landgróf vagy markgróf:

Megsz. Durchlauchtigster Herzog (Fürst, Landgraf, Markgraf), gnädigster Herr; a *levélb.* Euer herzogliche etc. Durchlaucht; *aláirás,* Unterthänigst gehorsamster; *czímz.* An Seine herzogliche, hochfürstliche etc. Durchlaucht etc.

Gróf:

Megsz. Hochgeborner Graf; alattvalója még ezt adja hozzá : Gnädigster Herr; a *levélb.* Euer Hochgeboren; alattvalója : Euer hochgräflichen Gnaden; *aláirás,* Gehorsamster, (Unterthäniger); *czímz.* An Seine Hochgeboren, den Herrn Grafen etc.

Báró:

A báró ugy czímeztetik mint a gróf.

Nemes ember:

Megsz. Wohlgeborner, nagyobb tekintetü nemesnek : Hochwohlgeborner Herr; a *levélb.* Euer Wohlgeboren vagy Hochwohlgeboren; *aláirás,* Gehorsamster.

Státusministereknek, udvari kormányszékek elnökeinek s titkos tanácsosok czíme : Excellenz.

Kamarásoknak, udvari tanácsosoknak, főispánoknak, kir. személynöknek, a váltófeltörvényszék elnökének, a kerületi táblák és kerületi váltótörvényszékek elnökeinek, a hétszemélyes tábla biráinak czíme : Hochgeboren.

A helytartósági, kincstári és kir. tanácsosoknak, a k. tábla és váltófeltörvényszék biráinak czíme : Hochwohlgeboren.

Az udv. titoknoknak, kerületi táblák és kerületi váltótörvényszékek biráinak, alispánoknak, helytartósági titoknokoknak, kir. fiskálisoknak, a kerületi táblák és kerületi váltótörvényszékek jegyzőinek, a hétszem-tábla s váltofeltörvényszék jegyzőinek, ezek és a k. tábla iktatóinak és kiadóinak, a helytartó-tanács és k. kincstár iktatóinak, fogalmazóinak, megyei táblabiráknak s tisztviselőknek, városi biráknak, tanácsnokoknak, főjegyzőknek s ezekkel egy tekintet alá eső tisztviselőknek, egyetemi és academiai tanitóknak, orvosoknak s ügyvédeknek czíme : Wohlgeboren.

Kisebb rangu tisztviselőknek, kereskedőknek, könyvárusoknak, könyvnyomtatóknak, müvészeknek czíme : Hochedelgeboren (most azonban közönségesen a Wohlgeboren czímet szokták ezeknek is megadni), p. o.

Megsz. Hochedelgeborner (Wohlgeborner) Herr; a *le-*

vélb. Euer Hochedelgeboren; *aláirás,* Ergebenster; *czímz.* Sr. Hochedelgeboren dem Herrn N. N. etc.

Az egyetemi igazgatójának (rectorának) czíme : Euer Magnificenz.

Nagyobb tekintetü polgár:

Megsz. Wohledler vagy Hochgeehrter Herr; a *levélb.* Euer Wohledlen; *aláirás,* Dienstwilliger; *czímz.* Dem Wohledlen Herrn N. N., wohlangesehenen Bürger und N. N. in etc.

Kisebb tekintetü polgár vagy mesterember:

Megsz. Werther Herr vagy Lieber Herr Meister; a *livélb.* Sie; *czímz.* Dem Herrn N. N., bürgerlichen N. etc.

A katonai személyek czímét illetőleg megjegyzendő, hogy a nagyobb ranguak közönségesen polgári czímmel is fel lévén ruházva, a czímzet nekiek ezen fokozatok szerint megadandó. Egyébiránt a főbb rangu katonai személyek czíme (a mennyiben őket születésöknél fogva nagyobb czím nem illeti) a tábornagyig : Excellenz; az őrnagyig : Hochwohlgeboren, vagy az altábornagyé, tábornagyi őrnagyé s ezredesé Hochgeboren is; a kapitányé és hadnagyé : Wohlgeboren. Czímzet-példák:

An Se. Excellenz etc. k. k. General der Cavallerie etc.

An Se. des k. kön. General-Feldmarschall-Lieutenants Herrn etc. Hochwohlgeboren.

An Se. des k. k. Obersten und Commandanten des — Linien-Infanterie-Regiments Herrn etc. Hochwohlgeboren.

An Se. Wohlgeboren, den Herrn etc. k. k. Hauptmann des — Linien-Infanterie-Regiments.

2. *Egyháziak czímei.*

Pápa:

Megsz. Päpstliche Heiligkeit; a *levélb.* Euer päpstliche Heiligkeit, vagy : Heiliger Vater; *aláirás,* Gehorsamster vagy Gehorsamer Sohn; *czímz.* An Seine päpstliche Heiligkeit N. N. glorreich regierenden Vater der heiligen römischen Kirche.

A bibornokok (cardinalisok) czíme : Eminenz.

Primás:

Megsz. Hochwürdigster Fürst-Primas; a *levélb.* Euer hochfürstliche Durchlaucht; *aláirás,* Gehorsamster; *czímz.* An den Hochwürdigsten Herrn N. N. etc.

Érsek, püspök:

Megsz. Hochwürdigster, Hochgeborner Herr Erzbischof; a *levélb.* Euer erzbischöflichen Gnaden vagy Euer Hochgeboren; *aláirás*, Gehorsamster; *czímz.* An den Hochwürdigsten Herrn Herrn N. N., Erzbischof zu N. Ha egyszersmind herczeg, akkor czíme ez : *megsz.* Hochwürdigster Durchlauchtigster Herr Erzbischof etc.

Praelatus, apát, kanonok:

Megsz. Hochwürdigster Herr, Hochgeehrtester Herr Abt; a *levélb.* Euer Hochwürden; *aláirás*, Gehorsamster; *czímz.* An Seine Hochwürden den Herrn N. N., des Stiftes zu N. Abt etc.

Szentszéki biró, theologia doctora sat.:

Megsz. Hochwürdiger, Hochgelehrter Herr; a *levélb.* Euer Hochwürden; *aláirás*, Ergebenster; *czímz.* An Seine Hochwürden, den gelehrten Herrn etc.

Provincialis vagy prior:

Megsz. Hochwürdiger, in Gott geistlicher und hochgeehrter Herr; a *levélb.* Euer Hochwürden; *aláirás*, Ergebenster; *czímz.* Dem Hochwürdigen, in Gott geistlichen und hochgelehrten Herrn N. N., des heiligen Ordens würdigsten Priester etc.

Plebános:

Megsz. Hochwürdiger, hochgelehrter Herr Pfarrer; a *levélb.* Euer Hochwürden; *aláirás*, Ergebener; *czímz.* Seiner Hochwürden, dem Herrn N. N., Pfarrer zu N. A káplánok czíme : Wohlehrwürdiger, geehrtester Herr etc.; a protestans superintendenseké: Hochwürdiger etc. a predikátoroké: Ehrwürdiger vagy Wohlehrwürdiger.

3. *Nőkczímek.*

Ausztriai császárné:

Megsz. Euer Majestät; a *levélb.* Euer kaiserliche königliche Majestät vagy Euer Majestät; *aláirás*, Allerunterthänigster, treugehorsamster; *czímz.* An Ihre kaiserliche, königliche Majestät, die durchlauchtigste Fürstin etc. Kaiserin von Oesterreich, Königin zu Ungarn, Böhmen und Galizien, Erzherzogin von Oesterreich etc.

Az ausztriai császári herczegnők czíme : Kaiserliche Hoheit.

Herczegnő:

Megsz. Durchlauchtigste Herzogin — Fürstin — gnädigste Frau; a *levélb.* Euer Durchlaucht; *aláirás,* Unterthänigst gehorsamster Diener; *czímz.* An Ihre Durchlaucht, die gnädigste Frau etc. vagy : An die Durchlauchtigste Herzogin — Fürstin — und Frau etc.

Grófnő, bárónő, kiket a „nagyméltóságu" czím illet:

Megsz. Euer Excellenz! a *levélb.* Euer Excellenz; *aláirás,* Unterthänigster; *czímz.* An Ihre Excellenz, die Hochgeborne Frau Gräfin (Freiin) etc., Sternkreuzordens- u. Palastdame Ihrer Majestät der Kaiserin und Königin.

Grófnő, bárónő:

Megsz. Hochgeborne, gnädige Frau; a *levélb.* Euer hochgräflichen — freiherrlichen — Gnaden; *aláirás,* Unterthäniger vagy Gehorsamster; *czímz.* An die hochgeborne Frau Gräfin — Freiin — vagy An Ihre Hochgeboren, die Frau Gräfin — Freiin — etc.

Nemes asszony:

Megsz. Euer Gnaden; a *levélb.* Euer Gnaden; *aláirás,* Gehorsamster; *czímz.* An Ihre Hochwohlgeboren, die Frau etc.

Nemes kisasszony:

Megsz. Gnädiges Fräulein, a *levélb.* Euer Hochwohlgeboren; *aláirás,* Gehorsamster; *czímz.* An Ihre Hochwohlgeboren, das Fräulein etc.

Nagyobb tekintetű polgárnő czíme : Wohlgeborne Frau; ilyen polgári hajadoné : Wohlgebornes Fräulein; kisebb tekintetű polgárnőé : Wertheste Frau, vagy : Geehrteste Frau Meisterin; leányé: Wertheste Jungfrau, vagy : Geehrte Jungfrau.

Apáczafejedelemnő:

Megsz. Hochwürdigste, Wohlgeborne Aebtissin, gnädige Frau; a *levélb.* Euer Hochwürden; *aláirás,* Unterthäniger; *czímz.* An Ihre Hochwürden, die Wohlgeborne Frau, Aebtissin des Klosters —. Ha a fejedelemnő főbb születésű, azon czím adatik nekie, mely őt születésénél fogva illeti.

Apácza:

Megsz. Wohlehrwürdige Frau; a *levélb.* Euer Wohlehrwürden; *aláirás,* Ergebener; *czímz.* An Ihre Wohlehrwürden, die Frau — Nonne des Klosters —.

4. Hatóságok czímei:

A főbb hatóságok czímei, milyenek a kormányszékek, felsőbb és legfelsőbb törvényszékek sat. czíme: Hochlöblich; az alsóbb rendű hatóságoké pedig: Löblich. A „Wohllöblich" czímmel már most ritkán élnek.

IV. FÜGGELÉK.

Emlékkönyvi iktatványok.

Mégysz édesem, ah de elfeledni
Nem fogsz te, nem fogsz engemet,
Szent láncz köt engemet tehozzád,
Szent láncz köt hozzám tégedet.

Kölcsey F.

Istenülő! földi szellemében
Gúnyol a gőg téged álnokul;
Vesd meg őtet lelked szép hevében.
Álragyogvány fénye, mely kimul.
S szállj királyi sasként égi pályán,
Szárnyaidnak nyíl szokatlan ut,
S homlokodra, tul a föld homályán,
Nyersz jutalmul csillagkoszorut.

Kölcsey.

Tenéked, oh bus szerelem!
E rózsabimbót szentelem;
Nyájas, piros, s illatja szép,
De hajh tövise szivet tép.

Kölcsey.

Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak
Hagyd örökül, ha kihunysz: A haza minden előtt!

Kölcsey.

Bátorság ad erőt, pályán a gyáva hanyatlik,
Bátran lépj, hogy utóbb rény koszoruzza fejed!

Kölcsey.

Messze tekints. A pálya kicsiny, túl rajta nagyobb vár.

Kölcsey.

Minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény.

Kölcsey.

Lányka ne értsd e kint, mely keblemen égve terül el,
Néked öröm kell még, szép jelen, égi remény.
Majd ha borul eged is, s epedő bud könyre fakasztgat
Emlékezve reám, veszteni s türni tanulj.

Kölcsey.

Sorsán vidámabb fény vonul,
Ki bátran mégyen a csatának,
S egykor felhőtlen angyalának
Karján olympi mellre hul.

Kölcsey.

Hogyha szive nincs a néma szirtnek,
Hogyha senki — senki meg nem ért;
Menj az érző természet szivéhez,
Átölel majd hű szerelmedért,
Visszaszíja lángodat magába —
Nem volt a föld érdemes reája.

Hiador.

Bú a szivet, sziv a but mulatja,
Mig a kettő egymást boldogitja.

Hiador.

Tenger a sziv benne gyöngy a bánat
Szélvész rajt a fojtott szerelem;
Hosszu szélvész tengeren ha támad,
Feljőn a gyöngy mind, mit rejte lenn,
De a tenger, mely ki van rabolva,
Gyöngy helyett csak mély sebét mutatja.

Hiador.

Bird, a mit vágysz, érj minden reményt el,
Élted fáján ne légyen tövis;
Hogyha búd jő, menjen nyomtalan —
Légy boldog, mint én boldogtalan!

Hiador.

Oly magas volt álmaim világa,
Nem találta fenn a képzelet,
Mint kinyitva láttam lelkedet hölgy!
Legmagasb volt birni tégedet!
Birni? nem! legyek leghűbb barát,
Ember-angyal! nem méltó reád!

Hiador.

Neveddel ébredek,
Neveddel alszom el,
Nevednek engemet
Boldoggá tenni kell. Hiador.

Egy sovár vágy fűz még életemhez :
Látni egykor boldogságodat,
Boldogságod más boldog karában
Ez nekem, hölgy, majd nyugalmat ad.

Hiador.

Hogy ha jősz az elkésett tavaszszal,
Ablakomból senki nem köszönt;
Hogy ha hallod : elköltöztem innén,
Szép szemed rá könyeket nem önt;
De ha hallod : merre költöztem el?
Akkor, oh hölgy kisérsz könyeiddel.

Hiador.

Egy csöp vesz a tengeren el,
Tengerben csöpnek veszni kell,
Éltet hoz minden pillanat,
Élet vesz minden percz alatt. Hiador.

Egy szép kigyó a szerelem:
Kerüld ki-ki okosan!
Ha kit megcsip oda van. Kisfaludy S.

Mint szeretlek, mint kedvellek,
Jobban mintsem éltemet;
Mint imádlak, mint tisztellek
S még sem szeretsz engemet? Kisfaludy S.

Hogy holtiglan boldog lehess,
Jót magaddal s mással tehess,
Gyüjts érzelmet szivednek,
Isméretet lelkednek. Kisfaludy S.

Eljünk a mig ifjak vagyunk
Mig életünk földje bő,
Mig termékeny keblünk s agyunk;
Mert eljön majd az idő,

Hogy megtompul az érezet,
S egyedül az emlékezet,
Lesz öröme szivünknek
S legfőbb java éltünknek. Kisfaludy S.

Gondolj szived s lelkeddel
Többet mint sem szépségeddel :
Ez naponként fogy és vész :
Holtig tart a sziv és ész. Kisfaludy S.

Tanuld ki jól a világot;
Szíj a gőzből valóságot;
Vegyed hasznát eszednek:
S lesz mit élni szivednek.
Kisfaludy S.

Éljük okos itélettel
A mit ád a jelenlét,
Nyilt és vidám érezettel,
Ki másként tesz, nagyon vét.
Kisfaludy S.

A jövendő szép reménye
Többnyire dugába dűl,
A jelenlét érzeménye —
Ez a miénk egyedül. Kisfaludy S.

A mesterség : boldog lenni,
Igen könnyű, de ritka;
Nem kell azért messze menni,
Bennünk vagyon a titka. Kisfaludy S.

Sziv és lélek valóságom,
S azért minden boldogságom,
A két legszebb érzelem :
Barátság és szerelem. Kisfaludy S.

Az igazság mértékével
Kebelünkben kevés kél el;
Csak az erkölcs s szerelem.
Megnyugtató érzelem. Kisfaludy S.

A szerelem ád kezdetet
Mindennek e mindenben;
Ezt a roppant természetet
A szerelem tartja fen.
A mi van mind általa lett,
A szerelem által él;
A nap alatt a nap felett,
Minden között ő kötél. Kisfaludy S.

A nap mely ma homályba dül,
Holnap nem lesz, más jő fel,
Hintsük meg hát örömökkel,
S jeleljük meg jótettekkel
Éltünk minden óráját,
Szedjük, szedjük rózsáját. Kisfaludy S.

A jövendő reményein
Csügg a kényes ifjuság!
A jelenlét örömein
Száguldva csak általvág;
Szivét a vén a mult idő
Emlékével táplálja,
A jelenkor kedveit ő,
A balgatag fitymálja;
Mind ez, mind az csalatkozik,
Mert mindenik álmodozik;
A bölcs mindent összevesz:
A mi volt, van s a mi lesz. Kisfaludy S.

Barátim, hát ne henyéljünk,
A kevésből sokat éljünk,
Mig a tátott sír befal:
Rövid éltünk, mint e dal. Kisfaludy S.

Az Istennek akaratja
Hogy örüljünk létünknek;
Öröm első indulatja
S gerjedelme szivünknek. Kisfaludy S.

Szeressünk hát, és örüljünk;
Csak hogy mélyen ne merüljünk;
Minden soknál kész a kár,
Mert mindenben van határ. Kisfaludy S.

Sok szép s jó van : teli vele
Ez a roppant természet;
Minden, a mit szül kebele,
Bölcs, kegyes, nagy intézet.
Mennyből, földből eredetünk,
Lelki, testi természetünk
Kényét-kedvét töltheti
Ha mértékkel győzheti. Kisfaludy S.

Igazságnak, valóságnak
Az ész bár mit tart és hiv,
Az emberi boldogságnak,
Próbaköve csak a sziv. Kisfaludy S.

Ezer öröm virágozik;
De leginkább barátkozik
Az érzékeny szivekkel,
S az értelmes lelkekkel. Kisfaludy S.

Jaj semmi nem enyhitheti
Sérült szivem sebeit!
Mert a szerelem égeti
Minden titkos ereit.
Csak te nálad van gyógyitó,
Te, ki azt megsebzetted,
Ki a szerelemnek ezer
Tőrét rám lehelletted. Berzsenyi.

Egy tekinteted gyilkosom
S boldogítóm tud lenni,
Szánj meg kegyes! légy orvosom,
Ne hagyj holtig epedni. Berzsenyi.

Nem álmodni hanem élni
Illik e szép világon,
Nem ajakkal mézet lelni
Lehet minden virágon. Berzsenyi.

Ne kérd : miért őgyelgek én
Virágtalan mezők ölén?
Oh! az nem jár magánosan,
Kinek szerelmi társa van. Bústavi.

Te csak, — s szemednek éjjelén
A szende pillanat
Volt az, miről gondoltam én
S mi engem elragadt. Gaal.

Miként szeliden láttalak,
Lelkemnek angyala
Ez istenülten szép alak
Kéjem, kinom vala. Gaal.

Mint a letört nefelejts a heves nap tüzsugarában.
Kisded idő mulván elfonyad és lekonyul.
Ugy hervad sok ezer fiatal sziv, lángjai által,
Melyeket a szerelem csába szövétneke gyujt.
Kunoss.

Erőt, oh hősfi a hit ad,
Ösvényt a szép remény mutat,
De győzni csak egy tud velem,
Te vagy, te vagy hű szerelem.
Sárközi.

Hosszu vitában van szivem és eszem egyre miattad;
Az hiszi, kétli emez, hogy te szeretni hajolsz.
Kebled szent titkát nem kérem, oh lyányka szivedtől,
Hogy ha öröm neked a rejtekező szerelem;
Légy te biró a pörös szív s ész közt, s kérlek itéld el,
Melyik a nyertes fél, melyik a kárhozatos.
Kunoss.

Tovább tart az elvirágzás, mint maga a virág.
Igy van minden örömmel e világon. Tivadar.

Legérzékenyebb sebje e földnek egy nyitott
Sír, mely jobb ember hamvaira vár.
Tivadar.

Le kell esni a gyümölcsnek ingadó ágáról, hogy nyugodhassék
Igy hull az ember az élet viruló tövéről, s rothadás sorsa mindkettőnek.
Tivadar.

A napnak utóirása az éj, s anyánk a természet, mint a többi asszonyok szoktak, épen ebbe irta legszebb gondolatait és érzeményeit. Tivadar.

Szivünk társzekér, mennél több terhet visz, annál nehezebben emelhetni fel, ha egyszer feldőlt.

Tivadar.

Minden földi öröm bajjal párosodik
Kivánatink tárgya csalóka tünemény,
Víg kedvünk fájdalom tengerén hányódik.
Mely ritkán érik meg a legigazb remény.

Kisfaludy K.

Minden a mi itten a szivet gerjeszti
Megnyerve elárul s végmulásnak ered
Uj gondolat becsét malasztját elveszti:
Csak az boldog a ki szerettetik s szeret.

Kisfaludy K.

A lélek hatalmat s minden tehetséget
Egyedül az igaz szerelemtől vészen,
S mágusi erővel minden lehetséget
Csak könnyen meghódit és valóvá tészen.

Kisfaludy K.

Egek legszebb szüleménye,
Csak jobb lelkek érzeménye,
Oh drága hív barátság;
Nálad nélkül gyászos éltünk,
Soha nem teljes örömünk,
Nem édes a boldogság.

Kisfaludy K.

Boldog a kit életében
A világ nagy tengerében,
Az örökös végezet
Hogy életét szerethesse,
Rendelt sorsát kedvelhesse,
Egy rokon szivhez vezet. Kisfaludy K.

Nincs sors, nincs hatalom, ha erőd van küzdni magaddal;
Légy szabad, álhatatos, s mennyei pálma tiéd.

Kisfaludy K.

Ilyen az életöröm, mig sejtjük, eget mosolyog le
Birni alig kezdjük, bája enyészten enyész.

Kisfaludy K.

Midőn bájos szemed reám tekint,
Szivem biztos reményre lobbadoz,
S ég föld, ezer kéjben ringat megint;
Igy boldog én! nem érzek semmi kint,

Midőn bájos szemed reám tekint,
S egész létem gyönyörben olvadoz.

Kisfaludy K.

A késő szerelem kétes láng : téli virágként
Védő kézre szorul, s fázik az a ki szedi.

Kisfaludy K.

Csendes unalmat szül mindennek többszöri nézte :
Untalan, édes alak, téged imádni öröm.

Kisfaludy K.

Éljük, éljük az életet!
Ámde éljük eszünkkel;
Éljünk minden perczenetet,
S utóbbra is tegyünk el.

Kisfaludy S.

Szilajságunk szelidítni.
Mérsékelni tüzünket,
Gondunk, terhünk édesitni,
Lelkesitni bennünket:
Ez a szép s nagy kötelesség,
Melyet rendelt tenéked,
Oh asszony a teremtő ég
S ez egyszersmind főbb éked.
Asszony! ki megfelelsz ennek,
Te vagy a jó s nagy Istennek
Legjobb, legszebb áldása,
Boldogságunk forrása.

Kisfaludy S.

Midőn éltünk őszsze itt lesz,
Akkor Ámort, ki bucsut vesz,
Oly barátság váltsa fel,
Mely a sirig tartson el.

Kisfaludy S.

Kiben szív s ész kezet fog
Az százszor s többször boldog!
Minden jó s szép a mi van,
Övé ezen világban.

Kisfaludy S.

A mi létünk mennyét teszi,
Senki pénzen meg nem veszi:
Az aranynyal tölt zacskó
Csak boldog szív mellett jó.

Kisfaludy S.

Szeretni és szerettetni,
Két szivnek egygyé lehetni:
Ennél feljebb már nem hág
Az emberi boldogság. Kisfaludy S.

A szépség nagy ajándéka
A teremtő kegyének;
De mely hamar lesz játéka
Idő és sors mérgének
Mint a kertnek virágsora,
Szegfű, rózsa, szép bibora,
Oly mulékony, és ha nincs
Helytartója silány kincs. Kisfaludy S.

Az a szó melyet vágyok
Oly rég kimondani,
Érzéseim mélységéből
Nem tud felhallani.
Ha arczomról, szememből
Nem értesz engemet,
Megértesz majd ha a bu
Miattad eltemet. Pap Endre.

Szeretem szép szemedet,
Tőle még is félek,
Szemeddel a csillagok
Épen egy testvérek:
Akár szemedbe nézek
Akár a csillagba,
Mind egy, nekem remény nincs
Sem ebbe, sem abba. Pap Endre.

Nem szólva, és nem kérdve
Még boldog a ki vár;
Boldogtalan kinek nincs
Reménye, titka már. Pap Endre.

Szeress; álmodj; ébredj is fel:
Csalódj is, mert csalódni kell.
Én csak azt kivánom:
Hosszu legyen álmod;
Ébredésed késő,
S kicsiny csalódásod. Pap Endre.

Végezésed előtt
Kérdezz három időt:
A jelen szüksége,
Haszna, kára multnak,
A jövő sejtése,
Mit tégy, megtanitnak. Pap Endre.

A te kebled még illetlen,
Tapasztalatlan a szemed:
Meg is csalnak el is árulnak,
A mikor észre nem veszed. Pap Endre.

Messze vagy, közöttünk
Határtalan a tér;
De emlékezetünk —
Akár hol vagy be ér. Pap Endre.

Emléked házunkban
S szivünkben még meleg,
Nem is lesz míg élünk, —
Csak a sirban hideg. Pap Endre.

Az én szivem egy sirhalom,
A virág se hajt ki azon,
De miért is hajtana ki?
Letépné azt is valaki! Vecsey Sándor.

Ott a völgykebelben elszórva a házak
Mintha gondolatim tárgyai volnának;
Egymástól oly igen messze esnek s távol.
Mint az én sorsom és a tiéd egymástól.
Vecsey S.

Ne hidj a szinnek ne örülj neki,
Az élet is csak iskola,
Tanitó s tanitvány az ember itt,
Tanulja az élettan elveit,
Tanul mig üt a vég óra. Vecsey S.

Lángoszlopként
Állok előtted oh leány!
S mint jégszobor
Oly hidegen tekintsz te rám

Oh hogy van az,
Te jégszobor én tűz vagyok
S ha rám tekintsz
Leány, még is én olvadok?! Vecsey S.

Szebb vagy mint a szépség maga
Oh leány!
Szemeidnek pillantása
Éltető mint éj után a
Reg-korány. Vecsey S.

Ha a világ éden kertje,
Te vagy a tiltott fa benne,
Mélyről én a virágot nem
Szedhetem;
A szerelem tiltott fája
Vagy nekem! Vecsey S.

Szép világ az álom- és remény világa
Benne nyilik az üdv s boldogság virága,
Ott van az az élet,
Hol nincsen a szivnek fájdalma keserve,
S meg nyugszik a lélek.

Ne higyj az álomban, ne higyj a reményben,
Ne keress élvet a tulvilági fényben,
Mert valóra ébredsz,
S a való világban puszta s kietlen
Vidékekre tévedsz. Vecsey S.

Lehet csöndes tenger a sziv
De ennek is van dagálya,
S gyöngye nem marad mindig ben,
Gyakran ki a partra hányja. Vecsey S.

Meg lehet a szivet csalni,
De soká ez nem tart,
Megérzi mint a tengerszem
A közelgő vihart. Vecsey S.

Van hölgy, csendes mint a tenger,
Mely hullámot nem igen ver

Titkon ez, ez titkon óhajt,
Elfojt vágyat, elfojt sóhajt
De annál több s szebb az érzés
Csak ha vizsgáltuk, tudjuk, hogy
A tengernek
Mennyi gyöngy a fenekén vész. Vecsey S.

Te menni fogsz, — én maradok
Fáj a szivem s nem sirhatok
Mint a madár késő ősszel
Szomoruan, busan mégysz el.
Ölébe a kikeletnek,
Gólya, fecske visszajönnek,
Te nem jöhetsz, te ott maradsz
Istenem! de magamra hagysz. Vecsey S.

Ajkad virági szebbek,
Mint rózsa bibora
És csókid édesebbek:
Mint a tokaj bora. Csokonai.

Esküszöm, s e szent hitemnek,
Melyet adtam édesemnek,
Pontjait meg nem csalom.
Kérlek is reménykedéssel
Hogy viszonti esküvéssel
Kösd le szived angyalom! Csokonai.

Ha haragszol megkövetlek,
Békélj meg szép angyalkám;
Csak azt mondtam, hogy szeretlek
S e szóért haragszol rám?
S ki az oka s ki hibája,
Hogy kellemed olyan nagy?
Hogy te, oh virtus példája
Szeretetreméltó vagy. Csokonai.

Sírok én de csak keblembe
Hullnak néma könyeim,
S a magános gyötrelembe,
Legelnek képzéseim,

Senkihez sincs bizodalmam
Hogy türje s mentse siralmam,
Ah minden boldogtalan
A földön megvetve van. Csokonai.

Élj soká! s legyen világod
Jobb mint az én életem,
S ha zavarná boldogságod
Az én emlékezetem
Ah, felejts, felejts el engem! Csokonai.

A szerencse változásin
Tanult elme nem indul,
Ide s oda rándulásin
Nem sértődik nem mozdul.
Csak ugy nézi csuf játékát,
Mint a forgó karikát. Faludi.

Nehéz jó barátot
Szives igaz társot
Találni
De tőle nehezebb
És keservesebb
Elválni,
Mert a két sziv
Olyan kincs,
Ha egymáshoz hiv
Melynél drágább nincs. Faludi.

Élő ember gondold meg,
Mint a füst oszlik hirtelenül:
Ugy magad is, fontold meg,
Elcseppensz egykor véletlenül. Faludi.

Fortuna szekerén okosan ülj;
Ugy forgasd tengelyét, hogy ki ne dülj.
Ha szépen vezetett,
Ha miben kedvezett,
Meg ne örülj,
Fortuna szekerén okosan ülj.

Faludi.

Merj! a merészség a fene fátumok,
Mozdithatatlan zárait átüti,
S a mennybe gyémánt fegyverével
Fényes utat tusakodva tör s nyit.
Berzsenyi.

Minden órádnak leszakaszd virágát
A jövendőnek sivatag homályát
Bizd az Istenség vezető kezére
S élj az idővel. Berzsenyi.

Mihez ragad szivünk édesebben
Mint te hozzád szent gerjedelem?
Mi tölti be lelkünk helyesebben
Mint te édes boldog szerelem? Berzsenyi.

Csak repülő álomkép, csalódás
A halandó ember élete,
Rövid öröm, hosszu gond s bánkódás
Bus életünk szűk kerülete. Berzsenyi.

Boldog ki a reá mért lánczokat
Itt nemesen tűrve viseli,
S a hervadó gyenge virágokat
Az erkölcsnek s észnek szenteli. Berzsenyi.

Elszakadsz tőlem szeretett barátném
Hasztalan zárlak kebelembe, eltünsz,
S mint az álomkép, örömim reményim
Véled enyésznek. Berzsenyi.

El ne hagyd őrangyalodat,
Hiv szelid erkölcsödet,
Nyujtsd neki gyönge karodat
Hogy vezéreljen tégedet.

Csak ő menti meg szemedet
Ezer könyhullatástól,
Ő menti meg szépségedet
A kora hervadástól. Berzsenyi.

Élj szerencsésen s ne felejts el engem!
Menj az égtartó Pyrenéken által,

Menj az éjszaknak havasin keresztül,
Csak ne felejts el.

Ott is, oh ott is tiéd e sebes szív.
Mindenütt kisér, veled él, veled hal:
S tárgya, képemnek halavány vonásin
Festve neved lesz! Berzsenyi.

Menj csak, körülted béke, öröm legyen,
S ha bus valóság terhe gyötör remény.
Menj, s e homályos élet utján
A zavarok dühe közt merész légy.
Vörösmarty.

Bánatom mint hű követő veled megy,
Ah de ez nem von gyönyöridre felhőt.
Meg ne utáld, mert csak azért sohajtoz,
Hogy ne felejts el. Vörösmarty.

Lyánka, ha birhatnám szived nem kellene több kincs,
A nélkül nem elég a nap alatti világ.
Vörösmarty.

Kérded talán a sok között
Én is milyen vagyok?
Hazug, csalárd-e? nem! nem! én
Boldogtalan vagyok. Vörösmarty.

Nézz Árpádra, magyar, ki hazát állita nemednek
Nézd s tisztelt képét Álmos fejedelmi fiának.
Vörösmarty.

Im élő emlék vagyok én, bu rajtam az irás,
És ha magyar tán még e gyászos földre vetődik;
Elmondom neki. Itt nyugszik fejedelme hazádnak,
Számkivetett onnan, mert nem vala benne szabadság.
Vörösmarty.

A messze jövendőt
Aggódva ne nézzed;
Hosszu örömökre
Mi kurta az élet! Vörösmarty.

Lyányka ha lassu dobajt hallasz s ajtódon az álmak
Tünedezése között szellemi hármas ütést,

Meg ne ijedj : mi vagyunk : a hiv éj, hiv szeretőd én,
S a ki vezérem volt s öröm is, a szerelem.

Vörösmarty.

Édesen a keserüt, keserüen mondott az édest;
Oh kecses — édes lány? gyötrelem a te neved.

Vörösmarty.

Kértelek a sorstól s az megtagadott; de helyetted,
A mit nem kértem, bút ada s szivbeli kint.

Vörösmarty.

Szólj, gondolj, tégy jól s minden szó, gondolat és tett
Tiszta tükörként fog visszamosolygani rád.

Vörösmarty.

Két jó van mi fölött sorsnak nincs semmi hatalma,
Szorgalom és az erény, földön az, égben ez áld.

Vörösmarty.

Emlékezni fogok rólad, ha nem engedi sorsom
Lenni közel hozzád s csüggeni bájaidon.
Emlékezni reám jut-e órád a sok öröm közt,
Melylyel az életnek rózsai éve kinál?

Vörösmarty.

Szép fiatalságod s lelkednek tiszta erénye.
Áll a jövendőség fátyolos arcza előtt,
Vajha szeliden lebbenjen föl a fátyol előtted,
S édeni órákkal csaljon az életen át.

Vörösmarty.

Ismerj meg but és örömet : rövid éj legyen a bu
És az öröm hosszu, boldog aranykori nap.

Vörösmarty.

Mintha nem őstől származnál, légy tetteid által,
Őse családodnak s a haza áldani fog.

Vörösmarty.

Ha nem igaz hozzád
Akaratom,
Ne légyen még élek,
Egy jó napom. Vörösmarty.

Szeresd hazádat és ne mond:
A néma szeretet
Szűz, mint a lélek, melynek a
Nyelv még nem véthetett.

Tégy érte mindent, éltedet,
Ha kell csekélybe vedd;
De a hazát könyelműen
Koczkára ki ne tedd.

Türj érte mindent a mi bánat,
Kínt, szégyent és halált;
De el ne szenvedd el ne türd
Véred gyalázatát. Vörösmarty.

Remegjen könycsepp is szemedben
Egy könycsepp szenvedésimért,
Felém hozzák azt hűs zephirkék,
S enyhülni fognak kinaim. Kölcsey.

A vándor enyhet kér mellére,
Száz csillag néz vérző sebére.
De ő csak egy felé tekint,
Mely nyugotról szerelmet int. Kölcsey.

Ha téged hölgy a sors
Honná teremtene,
Melynek bilincs között
Szenved rab nemzete;
S csak ugy lennél szabad,
Ha egy a sirba száll —
Halálra ugy-e hölgy!
Engem választanál?! Hiador.

A sziv minden, azt tartom én,
Mindennek az eleje;
A sziv győzvén, vagy győződvén,
Jó vagy rosznak kutfeje. Kisfaludy S.

Erőm a szív harczain kifáradt,
Szememből a keservi könyv megáradt.
S ki fölszikkaszsza — nincs. Kunoss.

A ki müvész pályát óhajt, tövisét ne tekintse,
Bátran törjön elő s tünnek az éji ködök,
Síkos az ut s meredek, szűk az élet : szökni tanulj, mert
Gyors az idő, megelőz, s hasztalan áldozatod.
Kisfaludy K.

A tudományt szereted, hirt lángolsz általa nyerni?
Kis jutalom, nagy erő annak alapja: Vigyázz.
Kisfaludy K.

Kezdeni többnek kell; de valódira hatni csak egy tud:
Ebbe vegyül a sok, s általa mindenik él.
Kisfaludy K.

Kis hang a szerelem: ha kiejted milliomozva:
Zengedez élted vég hajnali álma körül.
Kisfaludy K.

Kétes harczok után az az ember főnyeresége,
Hogy szűk élte körén türni s felejtni tanul.
Kisfaludy K.

A szerelem titkába nehéz béhatni, mi okból?
Távoz eszünktől, s vak hitre simitja szivünk.
Kisfaludy K.

Oh szerelem, forró szerelem,
Forróbb mint a dél nyár közepén
Ha a nap ily tüzet szülne ránk,
Rég elégett volna a világ.
Petőfi Sándor.

Titkos kérdés keletkezik szivemben:
Mást szeretsz-e gyöngyvirágom vagy engem?
Egymást üzi bennem e két gondolat,
Mint őszszel a felhő a nap sugarat.
Petőfi Sándor.

Ragyogj reám boldogságom csillaga!
Hogy ne legyen életem bus éjszaka,
Szeress engem, szivem gyöngye, ha lehet,
Hogy az Isten áldja meg a lelkedet.
Petőfi Sándor.

Remény, remény mért vagy te szép virág?
Téged nekünk az ég miért is ád?
Azért-e csak?
Hogy hervadandó kelyhed légyen,
Hová csalódás éjjelében
Szemünk harmatjai hulljanak?
Petőfi Sándor.

Isten veled hát elpártolt barát,
Ki ábrándim ködét elzavarád
Isten veled!
Fogadd a multakért emlékül
Megcsalt barátság gyötrelmétül
Utószor omlott könyemet.
Petőfi Sándor.

Szeretőd vagyok én, hű szeretőd,
Elmondhatom Isten, ember előtt;
De azt is mondhatom,
Hogy ez a világ nagy
S a világon te a
Legkegyetlenebb vagy. Petőfi Sándor.

Boldog kinek fejére
Az ég oly sorsot mért
Hogy bor s leányért éljen,
És haljon a honért. Petőfi Sándor.

Te vagy a nap, én az éjjel,
Teljes teli sötétséggel,
Ha szivünk összeolvadna;
Rám be szép hajnal hasadna!
Petőfi Sándor.

Mennyit nem küzde a balsors velem,
Mig valahára mégis engedett,
Mig a dicső perczet megérhetém
Hol sajátomnak mondlak tégedet.
Petőfi Sándor.

Ha a sötét betűk, a miket itt leirok
Lennének a balsors, a mely tán téged ér:
Elvetném tollamat, nem irnék, bárha lenne,
Minden vonásomért egy-egy ország a bér.
Petőfi Sándor.

A szerelemnek egyedül,
Midőn heted egében ül,
Van oly boldog órája,
Hogy csak mulás hibája.
Kisfaludy Sándor.

A mit kérni nem is mertem
Boldog én! azt is megnyertem:
Szép lelket szép hüvelyben,
Jó szivet szép kebelben. Kisfaludy S.

Van a szivnek oly érzelme
Melynek kedvesb a gyötrelme
Mintsem hogy ő kolduljon
Azért, hogy boldoguljon. Kisfaludy S.

Csendes vagyok kivül már
De szivem háborog,
Mint napra a virág,
Mindig feléd forog. Pap Endre.

A virág ha kivirul.
És a leány, ha már szeret;
Olyan szépek mintha épen
Lehozták volna az eget. Pap Endre.

Messze messze voltál tőlem,
A meddig a szél kiáll;
S mégis közel éreztelek,
Oly szép és kegyes valál. Pap Endre.

Dolgozz s várd el időd — Rózsákat a szikla terem még,
S a denevért fészkén váltja fel a csalogány.
Pap Endre.

Ismerd, kikkel dolgod vagyon;
Ha boldogok, vigyázz nagyon.
Pap Endre.

Légy mindenéé, csak enyém ne,
Félek a sziv megint hinne.
Ön magához méltón s hiven,
Könnyebben megszakad szivem. Vecsey.

A hol eddig együtt jártunk,
Magányosan jársz te mostan, —
De szeretném tudni milyen
Édes — bus gondolatod van?

Nem dobog-e jobban a sziv
Hahogy érsz a szokott helyre.
Sok fájdalom és sok öröm
De sok van ott eltemetve. Vecsey.

Ne higyj az álomban, ne higyj a reményben,
Ne keress élvet a tulvilági fényben,
Mert valóra ébredsz,
S a valóvilágban puszta és kietlen
Vidékekre tévedsz. Vecsey.

Oh idő, futós idő!
Esztendeink sasszárnyadon repülnek.
Vissza hozzánk egy se jő,
Mind a setét chaos ölébe dülnek.
Csokonai.

Mit várjak ezután, nem látom előre.
Könnyes szemmel nézek a multra s jövőre:
Annak örömeit sirva emlegetem,
Ennek komor képét előre rettegem
Setét ködében. Berzsenyi.

Hol van lelkem rokon fele?
Jer, jelentsd ki már!
Repülj kebelembe vele,
Szivem alig vár.
Repdez, mint Noé galambja,
De enyhelyét nem láthatja. Berzsenyi.

Vessen a végezet valamerre tetszik,
Csak nehéz szükség ne zavarja kedvem:
Mindenütt boldog megelégedéssel
Nézek az égre. Berzsenyi.

Hív szivünk csendesebb intéseit nem halljuk.
Az előttünk nyiló rózsát letapodjuk,
Messzebb járnak szemeink.
Bámulva kergetjük álmunk tarka képét,
Örökre elvesztjük gyakran éltünk szépét,
S későn hullnak könyeink. Berzsenyi.

Oh! ki tőlem, s but nevelő szivemtől,
Mint hiu árnyék, el akarsz szakadni,
Nézz, midőn elmégy, panaszomra vissza,
Nézz, de ne sajnálj. Vörösmarty.

A barátság szükhazáját
Megtapodták lábaim:
Itt sem ott sem teljesültek
Nagyra vágyó álmaim. Vörösmarty.

Istenünk veled, s velem is! te sápadsz?
Rémkönyük dulják deli arczod ékét.
Hah mi ez? mit kér, mit akar rebegni
Szótalan ajkad? Vörösmarty.

Messze az elmultak honjába kivánkozik e sziv,
S a zajgó kebelen visszasohajtva dobog.
Sejti szorultában örömének megszakadását,
S a melytől retteg, sinli előre sebét.
Vörösmarty.

Meggyógyit az idő, jobb orvos nincs az időnél:
Az teszi lassuvá sziveinknek gyors dobogását:
S a feledékenység hártyáját hozza sebünkre.
Vörösmarty.

Ah nem tudlak elkerülni,
Mert szivembe vagy;
S szép mint hajnal szép világa,
De — kegyetlen vagy. Vörösmarty.

Féltelek, ah nagy az én félelmem, lányka miattad:
A kirabolt égnek vagy szemeiddel adós.

Vörös M.

Mit bánom én ha zug is
A téli fergeteg;
Lakásod kis vidéke
Nyugalmas és meleg!
Egy tündérkéz zöld pázsitodba
Virágot olt, lepéket hiv;
Légy üdvöz, üdvöz, életemnek
Meleg forrása: sziv! Tompa.

Lányka! esd az ifju, s annyi
Szóvirágot összefűz
Hizelgése fonalával;
Ah! ne gondolj szép szavával!
Mert a szerelme szalmatűz. Tompa.

Szelid örömmel
Emlékezem
Szép napjaidra,
Oh szerelem! Bajza.

Egy édes baráti szózat,
Részvevő meleg kebel,
S fájim biztos ernyejében
A szép hölgynek hiv ölében
Elfolyt csendes, boldog óra
Istenek közé emel. Bajza.

Mint a kétes tengerpálya
Változandó életünk;
Gyarló sajkánk majd vigan száll
Majd örvény közt sülyedünk.
De ki tiszta öntudattal
Jár veszélyes utain,
Arra béke-fény világit
Felhőn ég villámain;
Annak lenge csolnakát
Istenkéz vezérli át. Bajza.

Sziveket hóditani
Könnyebb mint megtartani;
Hogy te megtartsd, szép leányka,
A hóditott sziveket,
Ne mulandó kellemidre,
Rényre épitsd érdemed. Bajza.

Midőn az est bibor sugára
Bucsuzva száll a kék hegyen
S elcsendesül a völgy magánya,
Kedves! reád emlékezem
Viszonlátás egek leánya!
Fel tün-e még egykor nekünk!
Mely óra, ah! mely fölvidéke
Lesz egyesitő édenünk? Bajza.

Tégy vissza multom bájkorába,
Tündér emlékezet!
E boldog órák kéjszakába
Tégy vissza engemet!
Érezzem azt a mondhatatlant,
Mit nem nevez szó, nem nevez lant,
S csak a kebelben ég, —
Képekben elmerülve,
Legyek gyönyörben üdvezülve
Mi egykoron valék. Garay.

Német nyelven.

Die Freundschaft ist die heiligste der Gaben;
Nichts Heiligers konnt' uns ein Gott verleih'n.
Sie würzt die Freud' und mildert jede Pein;
Und einen Freund kann jeder haben,
Der selbst versteht ein Freund zu sein. C. A. Tiedge.

Hast du, was Wenige haben, im großen Sinne des Wortes,
Hast du, Beglückter, den Freund gefunden, in welchem dein Wesen
Spiegelnd sich täglich reinigt von allen Makeln und Flecken;
Welcher in dir nur athmet, dem theuer du bist, wie sein Leben.
Stütze getrost dich auf ihn; er ist ein trefflicher Anker. —
Weinberg und Triften und mancherlei Güter und Beifall und Ehre
Trösten dich nicht in Stunden des Trübsinns, in Tagen des Jammers,
Wie der selten Gefund'ne, der Auserwählte, dich tröstet.
Karolina Rudolphi.

Weise Freunde bleiben
Stets das beste Buch des Lebens,
Weil sie durch Belehrung würzen
Ihres Umgangs Lieblichkeit. Calderon.

Wie der Schatten früh am Morgen,
Ist die Freundschaft mit dem Bösen;
Stund' auf Stunde nimmt sie ab.
Aber Freundschaft mit dem Guten
Wächset wie der Abendschatten,
Bis des Lebens Sonne sinkt. Herder.

Hoffe in Niemand einen Freund zu finden, als wer einen Freund in dir gefunden hat. Young.

Im Erdenthal ist Alles, Alles nichtig.
Die Zeit und was ihrer Saat entreift,
Die Liebe selbst, dies Rosenkind, ist flüchtig,
So wie die Luft, die hin durch ihre Myrthe streift;
Was Freundschaft thut und spricht, bleibt ewig unvergessen,
Sie altert nicht, was auch hinweg vom Leben träuft;
Schön wie Unsterblichkeit geht sie durch die Cypressen;
Sie läutert jedes Herz, das ihre Glut ergreift.
C. A. Tiedge.

Die Liebe ist wie ein Schatten am Morgen; mit jedem Augenblick wird er kleiner; Freundschaft aber der Schatten am Abend; er wächst bis die Sonne des Lebens sinkt. Lafontaine.

Es ist sehr leicht, eine Geliebte zu finden, und nicht schwer, einen Freund zu behalten; schwerer aber ist's, eine Geliebte zu behalten und einen Freund zu finden. Johannes Eremita.

Liebe den Freund, doch suche dir den, der gütig und ernst ist;
Wen dein Fehler nicht kränkt, nimmer hat der dich geliebt.
V. Knebel.

Meine Berathung dem Freund, der nicht auch zu hassen im Stande ist.
Uns're Laster sind ihm wie uns're Tugenden werth.
J. P. Graf Sermage.

Die wahre Freundschaft zeigt sich im Versagen
Zur rechten Zeit, und es gewährt die Liebe
Gar oft ein schädlich Gut, wenn sie den Willen
Des Fordernden mehr, als sein Glück bedenkt. Goethe.

Ein falscher Freund ist einem Schatten gleich:
Die ihn beherrscht, die Sonne ist sein Glück,
Sie scheint mir lächelnd in's Gesicht — er folgt;
Sie scheint mir auf den Rücken und er flieht;
Sie birgt in Wolken sich, — er ist nicht mehr. ***

Verliere deinen Freund um keinen kleinen Zwist.
Wenn aber sein Vergeh'n mehr als nur Fehler ist,
Wenn seinem Herzen Gift an hellem Tag entschlüpfte,
So reiß' das Band entzwei, das dich an ihn verknüpfte.
Pythagoras.

Wer früh umher spät mit gesunden Sinnen
Auf Gott vertraut und die gelenke Kraft,
Der ringt sich leicht aus jeder Fahr und Noth; —
Den schreckt der Berg nicht, wer darauf geboren. Schiller.

Empfindung ist das göttlichste Geschenk
Des Himmels, und je mehr dem Menschen ward
Je edler wird er, wenn den schönen Strom
Die herrschende Vernunft im Bett erhält.
J. L. v. Stolberg.

Weine! nie entweiht die Thräne
Das erhabenste Gesicht;
Fühlen ist der Menschheit Ehre,
Aber unterliege nicht! Seume.

Wer mit Stumpfsinn keine Leiden fühlet
Gleicht dem Marmorblocke, kalt und schwer;
Aber wen der Kummer niederwühlet,
Hat nicht Männermuth für Männer mehr. Seume.

Fliehe den Mann, der mit schiefem Verstand der Empfindungen spottet,
Mehr noch ein witziges Weib, das mit Empfindungen spielt.
Schiller.

Jede Minute, Mensch, sei dir ein volles Leben! verachte die Angst und den Wunsch, die Zukunft und die Vergangenheit! Wenn der Sekundenweiser dir kein Wegweiser in ein Eden deiner Seele wird, so wird's der Monatsweiser noch minder, denn du lebst nicht von Monat zu Monat, sondern von Sekunde zu Sekunde. Jean Paul.

O, seht nicht immer vor und zurück; lernt euch vertragen mit dem Augenblicke — dem Punkt, um den sich alles Leben dreht, worauf sich Heil und Verderben gründen! Vergangenheit und Zukunft sind die Riesenkräfte, die uns in steter Fluth und Ebbe auf- und niederziehen, und so das Leben grausam zerspalten, in das die Gegenwart, wohlbenutzt, uns eine Brücke des Friedens bildet, die aus der Zeit in die Ewigkeit reicht. Krug v. Nidda.

Suchet jetzt die Tage so zu färben,
Der Moment hält seine Farbe treu,
Daß, wenn nach und nach die Freunde sterben,
Bleibe der Genuß im Rückblick frei. Seume.

Stehet fest im Taumelkreise,
Wo nicht Lust noch Schmerz beharrt,
Thoren seufzen, doch der Weise
Küßt die holde Gegenwart. Wellentreter.

Aus dem Abend sprießt der Morgen,
Aus dem Schatten keimt das Licht,
Weise bleibt und wohlgeborgen
Wer die Frucht der Stunde bricht. Lappe.

Laß uns froh das Heute nützen,
Nur genießen heißt wahrhaft besitzen.
Wer nur sehnend vorwärts strebt,
Immer aus der Zukunft Füllhorn naschet,
Wer die Gegenwart nicht eilend haschet,
Hat geträumt, hat nicht gelebt.
Karolina Rudolphi.

Häufst du Schätze? was ist's? du wirst die Schätze nicht mit dir
Nehmen in's öde Grab, das sich des Nackenden freut.
Und du verlierst das Beste, des Lebens Tage; die kannst du
Dir nicht häufen; sie sind dir von der Parze gezählt. Herder.

Aus des Vergnügens heiterm Silbersee
Führt zu dem wüsten wilden Meer der Sünde
Ein reißender, ein hafenloser Strom,
Woraus, wenn sich des Lebens Nachen einmal
Hinein verirrt hat, nicht mehr Rettung ist. Raupach.

Die Freude dieses Tages muß künftigen Vergnügen
Nicht selbst im Wege steh'n; der Thor kauft theuer ein,
Kauft einer Stunde Lust mit Jahren voller Pein. Uz.

Vieles kann der Mensch entbehren, nur den Menschen nicht. Ihm ist die Welt gegeben, was er nicht hat, ist er, denn ob du einsam auf einer wüsten Insel darbst, ob du einsam im wüsten Herzen genießest: du bist nicht glücklich, wenn du einsam bist. D. B.

Wer vor keinem Menschen zittert,
Der erschrickt oft vor sich selbst. Auffenberg.

Halte rein dein Gewissen, so hast du die Stütze des Lebens,
Die dir niemals zerbricht; so hast du den Engel des Trostes,
Der dich niemals verläßt; so hast du die Quelle der Freuden,
Die dir nimmer versiegt. ***

Habe immer ein gutes Gewissen! Bei keinem deiner Schritte müsse dir dein Herz über Absicht und Mittel Vorwürfe machen dürfen! Gehe nie schiefe Wege, und baue dann sicher auf gute Folgen, auf Gottes Beistand und auf Menschenhilfe in der Noth, und verfolgt dich auch wohl eine Zeit lang ein widriges Geschick, so wird doch die selige Ueberzeugung von der Unschuld deines Herzens, von der Redlichkeit deiner Absichten, dir ungewöhnliche Kraft und Heiterkeit geben; dein kummervolles Antlitz wird weit mehr Interesse erwecken als die Fratze des lächelnden, grinsenden, glücklich scheinenden Bösewichts. Knigge.

Ein gutes Gewissen ist besser als zwei Zeugen, es verzehrt deinen Kummer, wie die Sonne das Eis, es ist ein Brunnen, wenn dich durstet, ein Stab, wenn du sinkest, ein Schirm, wenn dich die Sonne sticht, ein Kopfkissen im Tode. Hippel.

Ein Gewissen, frei von allem Tadel,
Uebertrifft den Reichthum und den Adel
Und des Zufalls ganze Schmeichelei. Withoff.

Ja, glauben soll, nicht wissen, nicht ergründen,
Der Sterbliche, so lang er diesseits lebt.
Ist Licht sein Theil, er wird es jenseits finden,
Wo sich gewiß auch eine Sonn' erhebt.
Was mangelt uns in diesen Dämmergründen,
Um die der Hoffnung milder Schimmer schwebt?
Sie bietet uns Beruhigung und Frieden;
Zum Glück bedarf das Herz mehr nicht hienieden. Manso.

Was wanderst du durch rauhe Lande
Verlornes armes Menschenkind,
Und suchst ein Dach bei dem Verstande,
Und bei der Klugheit Ueberwind?

Das Land des Glaubens mußt du suchen,
Da fällt durch Dunkel heil'ger Buchen,
So warm und mild der Sonnenstrahl.

Schmidt v. Lübeck.

Der Glaube baut eine Brücke über den Abgrund des Todes, um den Sturm seiner Wogen, dem die blinde Natur nicht ausweichen kann, zu brechen und den Gedanken an jenes Ufer sanft hinüber zu bringen.

Young.

Der Ruhe Glück, es keimt nur aus Gefahren,
Und Freuden kennt nur, wer mit Leiden rang;
Wo der Zerstörung Donner nahe waren
Da ruft ein Lichtblick auf zu Lieb' und Dank,
Und zagend erst muß uns're Brust erbeben,
Soll Andachtsglut und Glauben sie erheben.

Agnes Franz.

Wer in sich den Himmel findet,
Kann die Erde leicht verschmäh'n. Eschenburg.

Groß ist, wer das Furchtbare überwindet. Erhaben ist, wer es, auch selbst unterliegend, nicht fürchtet. Groß kann man sich im Glück, erhaben nur im Unglück zeigen. Schiller.

Doch in dem Herzen wohnt des Menschen Größe,
Und in dem Unglück lebt der wahre Stolz.

Auffenberg.

Mag der Stolz nach eitler Ehre haschen,
Geiz der Schätze Sklav und Hüter sein,
Wollust von verbot'nen Früchten naschen,
Ach, ihr Glück ist nur ein leerer Schein!
Nur ein Glück, nur eines gibt's hienieden,
Fast für diese Welt zu gut und groß:
Häuslichkeit! in deines Glückes Frieden
Liegt allein der Menschheit großes Los.

M. Engel.

. . . . Dem Ungestüm
Des rohen Drangs der Menge zu entgehen,
Hat uns ein Gott den schönsten Port bezeichnet.
Im Hause, wo die Gattin sicher waltet,
Da wohnt allein der Friede, den vergebens
Im Weiten du da draußen suchen magst.
Unruh'ge Mißgunst, grimmige Verleumdung,
Verhöhnendes, parteiisches Bestreben,
Nicht wirken sie auf diesen heil'gen Kreis!
Vernunft und Liebe hegen jedes Glück,
Und jeden Unfall mildert ihre Hand. Goethe.

Im unermeſſ'nen Weltſyſteme,
Die ſchönſte Perle der Natur,
An ihrem Sternendiademe
Der reichſte Demant in der Schnur,
Das höchſte Wunder unter allen,
Das Meiſterwerk in Raum und Zeit,
Das iſt das Herz in ſeinem Wallen,
Das Herz in ſeiner Trunkenheit.

Schmidt v. Lübeck.

Iſt nicht das Menſchenherz die einzige Blume,
Die, wenn auch milder hier, dort höher glühend,
Doch unter jedem Himmel wohl gedeiht. Raupach.

Das Große, das Göttliche, das du in deiner Seele haſt, ſuche auf keinem Sonnenkrater, auf keinem Planetenboden. Die ganze weite Welt, das ganze Elyſium, Gott ſelbſt, erſcheinen dir an keinem andern Orte, als mitten in dir. Jean Paul.

Aus unſerm Herzen
Wächſt, was wir ſä'n, uns wieder zu:
Da pflanzt die Wahrheit ihre Ruh';
Da fühlt die Thorheit ihre Schmerzen;
Da ſä't das Laſter ſeine Pein.
O! da verblühet jeder Morgen,
Den leere Abende bereu'n,
Da hüllt die Tugend ſich verborgen
In ihre ſtille Pflanzung ein,
Die ihr kein Erdenſturm verweht. Tiedge.

Ueber das Herz zu ſiegen iſt groß, ich verehre den Tapfern.
Aber wer durch ſein Herz ſieget, er gilt mir doch mehr.

Schiller.

Die Huld hat an die Roſenſitze
Der Freude hingeſtellt den Schmerz,
Daß gegen unſer eigen's Herz
Er unſ're Lebensfreundin ſchütze.
Verdamme nicht den weiſen Schmerz,
Es war in einem Nachtviolen-Grunde,
Da heiligt er mit einem ernſten Blick
Und hohem Ahnungsſinn ihr ſtillſtes Seelenglück.
Vergeſſen wird ſie nicht der weihevollen Stunde
Die Thräne ließ er ja zum Denkmal ihr zurück. Tiedge.

Ohne Glauben iſt nicht Liebe,
Ohne Liebe iſt nicht Glauben;
Willſt du dir dich ſelber rauben,
Nimm dem Herzen Lieb' und Glauben. Fr. Horn.

Vertrauen ist die schönste Blüthe der Liebe; fehlt der Liebe dieses lebendige, feste, unerschütterliche Vertrauen, so ist sie wie ein schöner, starker Baum, dem die Hauptwurzeln abgehauen sind; ein leichter Windstoß kann ihn umstürzen. A. Lafontaine.

Lieb' ist ein Rausch, den Seufzerdämpf' erzeugten;
Geschürt, ein Feu'r, von dem die Augen leuchten;
Gequält, ein Meer von Thränen angeschwellt.
Was ist sie sonst? Verständige Raserei
Und ekle Gall' und süße Spezerei. Shakespeare.

Wunderlichstes Buch der Bücher
Ist das Buch der Liebe.
Aufmerksam hab' ich's gelesen;
Wenig Blätter Freuden, —
Ganze Hefte Leiden. —
Einen Abschnitt macht die Trennung;
Wiederseh'n — ein klein Kapitel.
Fragmentarisch. — Bände Kummers,
Mit Erklärungen verlängert,
Endlos ohne Maß. * * *

Wie entzückend
Und süß ist es, in einer schönen Seele
Verherrlicht uns zu fühlen; es zu wissen,
Daß uns're Freude fremde Wangen röthet,
Daß uns're Angst in fremden Busen zittert,
Daß uns're Leiden fremde Augen wässern! Schiller.

Der Hoffnung gibt sie morgenrothes Leben,
Und der Erinnerung ein Abendroth voll Ruh';
So treten beide hin zur Gegenwart und weben
Dies Zwischenland mit Blumendecken zu. Tiedge.

Sei aufmerksam, empfinde nichts umsonst, messe und vergleiche — das ist das ganze Gesetz der Philosophie. Lichtenberg.

Man kann nur Philosoph werden, nicht es sein. Sobald man es zu sein glaubt, hört man auf es zu werden. Schlegel.

Wenn man Philosoph werden will, so muß man sich durch die ersten schmerzlichen Entdeckungen, die man in der Menschenkunde macht, nicht abschrecken lassen. Um die Menschen zu kennen, muß man das Mißvergnügen besiegen, das sie uns verursachen; wie der Zergliederer die Natur und seinen Ekel besiegt, um sich in seiner Kunst zu vervollkommnen. Champfort.

Wie in den Lüften der Sturmwind saus't.
Man weiß nicht, von wannen er kommt und braus't.
Wie der Quell aus verborgenen Tiefen,

So des Sängers Lied aus dem Innern schallt,
Und wecket der dunklen Gefühle Gewalt,
Die im Herzen wunderbar schliefen. Schiller.

Wer der Dichtkunst Stimme nicht vernimmt,
Ist ein Barbar, er sei auch wer er sei. Goethe.

Rache trägt keine Frucht! Sich selbst ist sie
Die fürchterlichste Nahrung; ihr Genuß
Ist Mord, und ihre Sättigung das Grausen. Schiller.

Demuth, Sanftmuth, Fleiß und Frohsinn
Sind des Mädchens Feierkleid;
Doch ihr Kranz ist Herzensgüte
Und ihr Kleinod — Reinlichkeit. * * *

Das arme Herz hienieden,
Von manchem Sturm bewegt,
Erlangt den wahren Frieden
Nur, wo es nicht mehr schlägt. Salis.

Suchst du den Frieden?
Die Erde hat ihn nicht:
Blumen hat sie, die vergehen,
Düfte hat sie, die verwehen,
Nächte hat sie ohne Licht.
Suchst du den Frieden?
Die Erde hat ihn nicht. Alois S.

Der Friede ist das Meisterstück der Vernunft.
John Müller.

Weibliche Unschuld und Reinheit im höchsten Sinne ist das Höchste und Heiligste auf Erden. Hier ist die Stufe, über welche das Göttliche zum Menschen herabsteigt. Herder.

Nenne nicht das Schicksal grausam,
Nenne seinen Schluß nicht Neid;
Sein Gesetz ist ewige Wahrheit,
Seine Güte Götterklarheit,
Seine Macht Nothwendigkeit. Herder.

Schmerz und Freude liegt in uns'rer Schale,
Ihre Mischung ist der Menschen Los,
Von dem Strohdach bis zum Marmorsaale,
Bis zum Grabe von der Amme Schoß. Seume.

Trägt das Schicksal dich, so trage du wieder das Schicksal; folge ihm willig und froh: willst du nicht folgen du mußt.
Herder.

Verzage nicht!
Blick' auf in jene Ferne,
Da glänzen tausend Sterne!
Wie groß ist deines Vaters Haus!
Ach dort, ach dort erwarmen
An seiner Brust wir Armen!
Drum, wenn dein Herz in Thränen bricht,
Verzage nicht. Mahlmann.

Ist denn ein armer Sohn dieser Erde so unglücklich, daß er verzagen kann mitten im Glanze des Morgens, so nahe an Gott, auf den heißen Stufen seines Thrones? Jean Paul.

In dem Menschen ist nichts ewig als der Schmerz. Er wird mit dem Wunsche geboren, begleitet den Besitz und überlebt den Verlust.
Lindau.

Wirke Gutes, du nährst der Menschheit göttliche Pflanze.
Bilde Schönes, du streust Keime der göttlichen aus.
Schiller.

Schönheit ist ein mißlich Geschenk, sie machet den Liebling
Eitel, und wenn sie entflieht, läßt sie ihn traurig und leer.
Herder.

Zürne der Schönheit nicht, daß sie schön ist, daß sie verdienstlos,
Wie der Lilie Kelch prangt durch der Venus Geschenk;
Laß sie die Göttliche sein, du schaust sie, du bist der Beglückte,
Wie sie ohne Verdienst glänzt, so entzücket sie dich. Schiller.

O, fliehe nicht der sanften Trauer Stunden,
Verschmähe nicht der Wehmuth ernste Lust!
Die Einsamkeit thaut Balsam auf die Wunden,
Und jedes Herz schlägt sanfter in der Brust.
Oft bricht sich durch der Schwermuth düstern Schleier
Ein heil'ger Strahl, der Hoffnung göttlich Kind.
Der Muth erwacht, die Herzen schlagen freier,
Die doch im Ahnen nur hienieden glücklich sind.
Sophie Mereau.

Süß ist die Wehmuth, Schmerz und Freude regt
Zugleich sie an und zwischen beiden schlägt
Das Herz so sanft: — es wiegt der leichte Kahn
Im Mondenstrahl, auf unbestimmter Bahn,
Sich mit dem Strom, und Schatten bald, bald Licht
Sich auf der Welle reinem Spiegel bricht. H. Neumann.

Sei deiner Neigungen Herr, so wirst du das Unglück beherrschen;
Der Schöpfer ist Liebe und Huld; nur diese sind deine Tyrannen.
Kleist.

Was geboren ward, muß sterben;
Was da stirbt, wird neu geboren,
Mensch, du weißt nicht was du warest;
Was du jetzt bist, lerne kennen,
Und erwarte, was du sein wirst. Herder.

Abwesenheit vermindert mittelmäßige Liebe und vermehrt starke, wie der Wind Lichter auslöscht und Flammen anfacht.
Rochefoucault.

Wie zwei Bretter, schwimmend auf dem Weltmeer,
Finden sich und trennen sich die Menschen.
Jede zarte Blume der Bekanntschaft,
Pflanzet schon der Trennung Dorn in's Herz dir.
Ach! und Trennung von geliebten Freunden
Ist uns, wie des Todes dunkle Blindheit.
Für die Krankheit gibt es keinen Arzt mehr. Herder.

Dem Scheidenden ist jede Gabe werth.
Ein dürres Blatt, ein Moos, ein Steinchen aus der Quelle,
Daß er des Freund's gedenke, jener Stelle,
Wohin er ewig hin und hin begehrt:
Ein Zeuge bleibt's, wie sinnig wir gewandelt,
So wird ein Nichts zum höchsten Schatz verwandelt. Goethe.

Wie fühlt sich doch ein Herz gesund
Und schwillt von Kraft und Muth,
Wenn tief und klar in seinem Grund
Der Treue Demant ruht;
Was ihm im tiefsten Leben flammt,
Ist nicht der Erde Gut,
Der Treue heiliges Feuer stammt,
Von reiner Himmelsglut. Hugo.

Die Tugend dient sich selbst zum Lohne;
Sie ist's allein, die uns erhöht,
Und der hat mehr als eine Krone,
Der sie verdienet und verschmäht. Cronegk.

Wie sich das Kind drückt in der Mutter Arm,
Beglückend und beglückt, so hängt das Herz
Des Bürgers an dem heimatlichen Boden:
Hier nimmt es Leben, theilt es Leben mit.
Aus dem Englischen.

An's Vaterland, an's theu're schließ dich an,
Das halte fest mit deinem ganzen Herzen;
Hier sind die starken Wurzeln deiner Kraft;
Dort, in der fremden Welt, stehst du allein. Schiller.

Einem trauen ist genug,
Keinem trauen, ist nicht klug;
Doch ist's besser, Keinem trauen,
Als auf gar zu Viele bauen. v. Logau.

Es ist ein leerer, schmeichelnder Wahn,
Erzeugt im Gehirne des Thoren, —
Im Herzen da kündet es laut sich an:
Zu was Besserm sind wir geboren,
Und was die innere Stimme spricht,
Das täuscht die hoffende Seele nicht. Schiller.

Liebe, Vaterland, Natur!
Süße, zauberische Bande,
Ihr beglückt die Menschen nur! —
Wehe dem, der euch verkennt,
Dem sein Herz nicht höher schlägt,
Wenn er seine Mutter nennt,
Der, anderer Freuden Mitte,
Dieser Freude sich verschließt,
Und mit trockenem Aug' die Hütte
Seiner Väter wieder grüßt. * * *

Wer nicht im Menschen das Vertrauen ehrt,
Wird nimmer Glück auf seinem Pfade finden.
Der Glaub' an Tugend schwindet aus der Brust,
Mit ihm versiegt die Quelle großer Thaten.
F. v. Auffenberg.

Das Kleinste, beut es Liebe dar,
Verwandelt sich zum Segen!
Ein treuer Rath, ein tröstend Wort,
Ein redlich Wollen fort und fort,
Kann manche Thräne trocknen. Agnes Franz.

V. FÜGGELÉK.

E munkának harmadik a magánügy okiratokról szóló részéhez.

Bélyegekről átalában.

A bélyegtörvény behozatala óta nálunk is minden magánügyirat büntetés terhe alatt bélyeggel látandó el.

A bélyeg vagy **állandó** (határozott, fix) vagy **fokozatos** (scala) vagy **százalékos** (Percent); a különbség ezek közt egyrészt abban rejlik, hogy az állandó és többnyire a fokozatos bélyeg is, a bélyegjegynek a papirra ragasztása által rovatik le, mig a százalékos illetéket, az ujabbi törvény folytán néha ugyan bélyeg által, de legtöbbnyire közvetlenül az illeték-szabó-hivatalnál kell lefizetni.

Állandó bélyeg alá esnek a hatóságoknáli benyujtványok, bizonyitványok, kereskedelmi és iparkönyvek, végrendeletek, árjegyzékek, és több okiratok. A kereskedelmi és iparkönyveket illetőleg a főszámla (conto current) és fizetési számla (saldo conto) könyv minden ive 25 kr., a többi könyvek ivei pedig egyenkint 5 kr. bélyeget igényelnek. — Árjegyzékek (contók) akár nyugtatottak, akár nem 10 ftig 1 kr. azontul. 5 kr. alá esnek. Végrendeletek bélyege 1 ft. — Minden egyéb magánszemélyektől eredő jogi okmányoknak, habár azon felül néha még a bennök foglalt ügylet százalékos illeték alá esnék is, állandó bélyege rendesen 50 kr.

A **fokozatos** bélyegek három fokozat szerint szedetnek.

Első fokozat.

Ez alá tartoznak a hat hónál nem később lejáró váltók; a váltókkal egyenlőknek tartott kereskedői utalványok és kötjegyek; végre állam- vagy más hitelpapirokra három hónapnál nem hosszabb időre nyilvános hitelintézetek által adott előlegekről szóló kötvények. Maga az I. fokozat a következő :

fttól	ftig	Illeték		Pótlék		Összeg		fttól	ftig	Illeték		Pótlék		Összeg	
		ft.	kr	ft.	kr	ft.	kr			ft.	kr	ft.	kr	ft.	kr
1	60	—	4	—	1	—	5	3600	4800	3	20	—	80	4	—
60	120	—	8	—	2	—	10	4800	6000	4	—	1	—	5	—
120	240	—	16	—	4	—	20	6000	7200	4	80	1	20	6	—
240	360	—	24	—	6	—	30	7200	8400	5	60	1	40	7	—
360	480	—	32	—	8	—	40	8400	9600	6	40	1	60	8	—
480	600	—	40	—	10	—	50	9600	10800	7	20	1	80	9	—
600	720	—	48	—	12	—	60	10800	12000	8	—	2	—	10	—
720	840	—	56	—	14	—	70	12000	13200	8	80	2	20	11	—
840	960	—	64	—	16	—	80	13200	14400	9	60	2	40	12	—
960	1080	—	72	—	18	—	90	14400	15600	10	40	2	60	13	—
1080	1200	—	80	—	20	1	—	15600	16800	11	20	2	80	14	—
1200	2400	1	60	—	40	2	—	16800	18000	12	—	3	—	15	—
2400	3600	2	40	—	60	3	—								

és igy tovább, minden 1200 fttól 1 fttal több, ugy, hogy minden 1200 ftnál csekélyebb maradvány összeg teljesnek tekintendő.

E szerint 1200 ftig minden 120 fttól 10 kr. és 120 fton felül minden 1200 fttól 1 ft. összilleték fizetendő; minden maradvány, mely az összilletéknek 120-al, illetőleg 1200-al elosztása után előtünik, 120 ft, illetőleg 1200 ft. teljes összegnek lévén tekintendő, 60 ftot fölül nem haladó összegek 5 kr. bélyeg illeték alá esnek.

A második fokozat

alá esnek mindazon fokozatos bélyeget igénylő okmányok, melyek sem az I. sem a III. fokozat alá nem tartoznak. E fokozat a következő:

fttól	ftig	Illeték		Pótlék		Összeg		fttól	ftig	Illeték		Pótlék		Összeg	
		ft.	kr	ft.	kr	ft.	kr			ft.	kr	ft.	kr	ft.	kr
1	20	—	5	—	2	—	7	1600	2000	5	—	1	25	6	25
20	40	—	10	—	3	—	13	2000	2400	6	—	1	50	7	50
40	60	—	15	—	4	—	19	2400	3200	8	—	2	—	10	—
60	100	—	25	—	7	—	32	3200	4000	10	—	2	50	12	50
100	200	—	50	—	13	—	63	4000	4800	12	—	3	—	15	—
200	300	—	75	—	19	—	94	4800	5600	14	—	3	50	17	50
300	400	1	—	—	25	1	25	5600	6400	16	—	4	—	20	—
400	800	2	—	—	50	2	50	6400	7200	18	—	4	50	22	50
800	1200	3	—	—	75	3	75	7200	8000	20	—	5	—	25	—
1200	1600	4	—	1	—	5	—								

8000 fton túl minden 400 ft. után 1 ftnyi illetéktöbblet s a 25 krnyi pótlékkal együtt összesen 1 ft. 25 kr. fizetendő; megjegyeztetvén, miszerint 400 ftnál csekélyebb maradvány-összeg teljesnek tekintendő.

A harmadik fokozat alkalmazandó

1) oly kötvényeknél, melyek előmutatóra szólnak;

2) egyházi és világi hivatalok vagy oly szolgálati állomások adományozásánál, melyek állandó vagy ismétlődő ügyek teljesitésére vonatkoznak, és más nemüek, mint a minők napszámosok, cselédek, mesterlegények sat. által szoktak teljesittetni;

3) részvénytársulati szerződéseknél, és részvényekre alapitott kültársulati szerződéseknél, ha azok tiz évnél továbbra köttetnek;

4) számlottónál;

5) reményvásárnál, ha az ügylet tárgya ingó;

6) életjáradéki szerződéseknél, ha az életjáradék fejében ingók engedtetnek által;

7) adásvevési szerződéseknél, ha az eladott tárgy ingó; valamint

8) cseréknél, ha az elcserélt tárgyak ingók;

9) terhes engedményeknél, ha azok tárgyát más mint követelések képezik.

E fokozat a következő:

fttól	ftig	Illeték		Pótlék		Összeg		fttól	ftig	Illeték		Pótlék		Összeg	
		ft.	kr	ft.	kr	ft.	kr			ft.	kr	ft.	kr	ft	kr
1	10	—	5	—	2	—	7	800	1000	5	—	1	25	6	25
10	20	—	10	—	3	—	13	1000	1200	6	—	1	50	7	50
20	30	—	15	—	4	—	19	1200	1600	8	—	2	—	10	—
30	50	—	25	—	7	—	32	1600	2000	10	—	2	50	12	50
50	100	—	50	—	13	—	63	2000	2400	12	—	3	—	15	—
100	150	—	75	—	19	·	94	2400	2800	14	—	3	50	17	50
150	200	1	—	—	25	1	25	2800	3200	16	—	4	—	20	—
200	400	2	—	—	50	2	50	3200	3600	18	—	4	50	22	50
400	600	3	—	—	75	3	75	3600	4000	20	—	5	—	25	—
600	800	4	· ·	1	—	5	—								

4000 fton túl minden 200 fttól 1 ftnyi illetéktöbblet s a 25 krnyi pótlékkal együtt 1 ft. 25 kr. fizetendő; megjegyeztetvén, miszerint 200 ftnál csekélyebb maradvány összeg teljesnek tekintendő.

Százalékos illeték alá esnek:

1) mindazon jogügyletek, melyek által valamely ingatlan dolog tulajdona, vagy annak használatát avagy haszonvételét tárgyazó szolgalom viszonértékért vagy ingyen átruháztatik. Ily átruházásoknál a százalék (ide nem számitva a pótlékot) rendesen $3^1/_2$. Ha azonban p. o. az adásvevés tárgyának utolsó átruházása óta nem telt még el tiz év, a percent csekélyebbre van szabva; p. o. ha Péter a maga házát, vagy földjét eladja Pálnak 1000 ftért, s azóta, hogy Péter ezen eladott házat vette, vagy örökségben nyerte, már eltelt 10 év, fizettetik 35 ftnyi eladási adó; ha még nem telt el két év, fizettetik 1 percent vagy 10 ft., ha nem telt el 4 év, fizettetik 15 ft., ha nem telt el hat év, fizettetik 20 forint, ha az eladás 8 év alatt történik, az adó lesz 25 ft, ha 10 év alatt, lesz 30 ft.

2) Ingó jószágokra vonatkozó ajándékozások, ha ezekről jogokmány keletkezett, vagy az ajándékozott tárgynak átadása csak az ajándékozó halálával fog bekövetkezni.

3) Halál esetére szóló vagyonátruházások.

4) Dologi jogok szerzésének nyilvánkönyvekbe való bejegyzései. P. o. ha fekvőségekre valamely összeg erejeig a zálogjog betábláztatik, $^1/_2$ százalék betáblázási dij fizetendő.

5) Némely polgári birósági végitéletek.

Minden százalékos illetéknél, ennek 25% pótlékul jár.

Bélyegekről különösen.

Adásvevési szerződés. Maga az okmány 1) ha a tárgy ingó, ennek értéke után III. fokozat; 2) ha ingatlan, akkor ivenkint 50 kr. Utóbbi esetben magától a jogügylettől rendszerint 3½%.

Adóslevelek lásd **kölcsön szerződések.**

Áruszerzési kötés II. fokozat alá esik.

Ajándékozási szerződés. Az okiratoktól a) élők közt ivenkint 50 kr.; b) halál esetére ivenkint 1 ft. — Maga az ügylet után, ha ez az ajándékozás idejekor még el nem vált házastársak, szülők, törvényes vagy törvénytelen gyermekek, ezek utódai, örökbefogadó szülők és fogadott gyermekek közt történt, az értéktől 1%; más rokonok közt unoka testvérekig bezárólag 4%; minden egyéb esetben 8% fizettetik. — Ha az ajándékozás tárgya ingatlan, akkor a fennebbi 1. 4. 8% felül rendesen még 1½% fizetendő.

Beadványok. 1) Törvénykezési eljárásban peres és nem peres ügyekben ivenkint rendesen 36 kr.; 2) minden egyéb beadvány ivenkint rendesen 50 kr.

Iparüzlet engedélyérti beadványok, vagy a szabad iparág önálló üzletét bejelentők 50,(00 lakost meghaladó városokban az első ivtől 4 ft.; 10—50,000 lélekig 3 ft.; 5000—10,000 lélekig 2 ft. Egyéb helységekben 1 ft. 50 kr. Ha az illető iparüzlettől pótlék nélkül az egyenes adó egy évi összegének 10% a beadvány első ivétől fizetendő állandó bélyeget meghaladná, ezen felüli összeg az egyenes adókkal együtt közvetlen lefizetés végett előirandó, s ezeknek első részletével együtt fizetendő.

Beadványok nyilvánkönyvi bejegyzésért valami dologi jog szerzésére, kitörlésére, és pedig annyiszor a hány külömböző hivatalok által vezetett bejegyzések kéretnek 1 ft. 50 kr. Azon felül, ha a tárgy megbecsülhető, az érték után ½% bejegyzési dij fizettetik.

A czég (Firma) bejegyzése vagy a bejegyzett czég vagy tulajdonosai megváltoztatásainak bejegyzése végetti beadványok első ivétől 10 ft. Ha a bejegyzett vállalattól 100 ftnál a pótlékok nélkül több adót kellene fizetni, akkor ezen adóknak 100 fttot meghaladó összegétől a további 10% fizetendő.

Társasági szerződés bejegyzéseérti beadványok; valamint a főtelep kereskedelmi törvényszékénél bejegyzett czimnek a fióktelep kereskedelmi törvényszékénéli bejegyzéseérti beadványok 10 ft.

Czimvezető (Procura) és számfejtők (Liquidator) bejegyzéseérti beadványok 5 ft.

Házassági szerződés által valamely kereskedő nejének engedett vagyoni jogok bejegyzéseérti beadvány 5 ft.

Bérlési szerződés. A haszonbér összege után II. fokozat, és pedig, ha a bérlési szerződés 10 évnél kevesebb időre terjed, az adó alapjaul az egész bérlési időre járó fizetés vétetik. Ha pedig a haszonbér egész élet hosszára, vagy 10 évnél hosszabb időre szól, az évi haszonbér tizszeresen véve vétetik az adó alapjaul.

Bizonyitványok. Rendesen 50 kr. bélyeg alá esnek Cselédek, legények, inasok, napszámosok, a napszámot meg nem haladó keresetből élők részére kiadottak 15 kr.

Csereszerződés. Ha a cseretárgy mind a két részről ingó, az okirat érték szerint a III. fokozat alá esik. Ha csak egyik is ingatlan, akkor az okirat bélyege 50 kr., azonfelül az ügylettől fizettetik az érték után rendesen 3½%.

Egyesség, ha általa ingótárgy ruháztatik át, II. fokozat, ha ingatlan 3½%.

Engedmények. Ha valamely követelés ingyen engedtetik át, akkor **ajándékozási** bélyeg. Viszteher mellett, az érték után II. fokozat.

Haszonkölcsön szerződések 50 kr. bélyegre iratnak.

Házassági szerződéseknél a bélyeg a II. fokozat szerinti a hozomány vagy azon jószág becse szerint, mely az élők közt már közösnek nyilvánittatik, ha azon tárgyak ingók. Ha ingatlanok 3½%.

Folyamodványok lásd **Beadványok.**

Kezességeknél a bélyeg a kezeslett összeghez képest a II. fokozat szerinti.

Kölcsönszerződések (kötvények) érték szerint II. fokozat.

Kérvények (lásd beadványok).

Letéti szerződés 50 kr. bélyegre irandó; ha benne jutalom köttetik ki, akkor II. fokozat alá esik.

Meghatalmazás, ha dij köttetik ki, II. fokozat; ellenkező esetben 50 kr.

Megsemmisitési okirat 50 kr.

Nyugta, ellennyugta II. fokozat.

Számviteli kivonatok (könyvkivonatok) 10 ftig 1 kr., azontúl 5 kr.

Szolgálati szerződés a bélyeg törvény 16. §-ra való figyelemmel II. fokozat.

Társasági szerződések a kikötött vagyon betételek után II. fokozat szerint.

Téritvények bélyege 50 kr.

Utalványok II. fokozat alá esnek.

Váltók, váltómásolatok, váltóhosszabbitások I. fokozat alá jőnek.

Végrendeletek 1 ftos bélyegre iratnak.

Karády, Ignaz

Neuester ungarisch-deutscher Briefsteller oder Sammlung aller Gattungen von Briefen und Aufsätzen, wie sie im bürgerlichen Leben vorkommen ... Nebst Anleitung ... u. Beispielsamml. in beiden Sprachen [Auch m. ungar. Tit.:] (Legújabb magyarnémet levelező.)

Pest 1865